ROBERT LOUIS STEVENSON

RĂPIT DE PIRAȚI

Robert Louis Stevenson

RĂPIT DE PIRAȚI

Traducere de Frida Papadache

EDITURA TEDIT FZH
București

Colecția PICCOLINO

Răpit de pirați
de Robert Louis Stevenson
Editura TEDIT FZH
București 2007

© Toate drepturile pentru această ediție
sunt rezervate Editurii TEDIT FZH.
Orice reproducere parțială
sau totală este interzisă.

Editor: Fănica Alecu-Cocineanu
Traducător: Frida Papadache
Coperta: Albin Stănescu
Corector: Domnica Dobrițoiu
Culegător și tehnoredactor:
Nicoleta Eftime
ISBN 973-98515-4-1

AM FOST RĂPIT!

Sunt înfățișate în această carte amintirile peripețiilor lui *David Balfour în anul 1751.*

Cum a fost răpit de tâlhari și cum a naufragiat.
Suferințele sale într-o insulă pustie,
Pribegirea sa prin sălbatica Țară-de-Sus a Scoției,
Legăturile sale cu Alan Breck Stewart
Și cu alți vestiți iacobiți scoțieni
Și tot ce a suferit de pe urma
Unchiului său Ebenezer Balfour,
Ce pe nedrept se numea domn pe moșia Shaws.

Scrise de el însuși și date acum în vileag de către *Robert Louis Stevenson.*

CAPITOLUL I

Pornesc la drum către conacul Shaws

Voi începe povestea peripețiilor mele cu o anumită dimineață din primele zile ale lui iunie, anul Domnului, 1751, când pentru cea din urmă oară am scos cheia din ușa casei tatălui meu. Pe când coboram șoseaua, soarele prindea a săgeta culmile dealurilor, iar când ajunsesem la casa parohială, fluierau mierlele în liliacul din grădină și pâcla ce sta aninată în jurul văii, cât mijiseră zorile, începea să se ridice și să piară.

Domnul Campbell, preotul din Essendean, mă aștepta în poarta grădinii. Ce om bun! M-a întrebat dacă îmbucasem ceva de dimineață; și aflând că n-am trebuință de nimic, mi-a cuprins mâna cu amândouă mâinilie dumisale și mi-a petrectut-o cu blândețe pe după brațul său.

– Așa, Dave, băiete — mi-a spus — am să merg cu tine până la vad, să-ți arăt încotro s-o iei.

Și am pornit împreună la drum, în tăcere.

– Îți pare rău că pleci din Essendean? m-a întrebat domnul Campbell după câtăva vreme.

– De, părinte — am răspuns eu —, dacă aș ști încotro

mă duc sau cam ce-are să se aleagă de mine, v-aş răspunde deschis. E bine la Essendean, adevărat, şi-am petrecut aici zile foarte fericite — dar e la fel de adevărat că nici n-am mai fost până acum prin alte părţi. Cum tata şi mama sunt morţi amândoi, n-aş fi mai aproape de dânşii la Essendean decât în regatul Ungariei — şi vă spun cinstit că de-aş şti că pot ajunge om de ispravă acolo unde mă duc, m-aş duce bucuros.

– Aşa-i? zise domnul Campbell. Foarte bine, Dave. Atunci este de datoria mea să-ţi spun ce ţi-e hărăzit de soartă — pe cât îmi este cunoscut.

După ce s-a prăpădit maică-ta, iar tatăl tău, bun şi vrednic creştin, a început să bolească, simţindu-şi sfârşitul aproape, mi-a încredinţat o anumită scrisoare, care zicea dânsul că este moştenirea ta. „Îndată ce n-am să mai fiu — zise — şi se va fi mântuit cu desfacerea casei, şi toate ale gospodăriei vor fi rânduite cum e mai bine (iar toate acestea, Dave, acuma-s împlinite), dă-i băiatului meu scrisoarea aceasta în mână şi îndeamnă-l s-o pornească către conacul Shaws, nu departe de Cramond. Acela-i locul de unde mă trag şi acolo se cuvine să se întoarcă băiatul meu. E un flăcău de nădejde — a spus tatăl tău — şi isteţ. Nu mă îndoiesc că va ajunge bine şi că va fi îndrăgit acolo unde se duce."

– Conacul Shaws! m-am mirat eu. Dar ce legătură avea bietul meu tată cu neamul Shaws?

– De! — a răspuns — domnul Campbell — cine poate să ştie la sigur, băiatule, dar numele acelui neam e numele pe care-l porţi şi tu, acela al Balfour-ilor de la Shaws — un neam vechi şi bine văzut, poate cam scăpătat în vremea din urmă. Tatăl tău a mai fost şi om învăţat, după cum se cuvenea la slujba sa; nicicând n-a condus careva şcoala cu mai multă vrednicie; nici n-avea purtări şi vorbă de dascăl de rând; şi

după cum sigur că ții minte și tu, aveam mare plăcere să-l poftesc la casa parohială, laolaltă cu cei de neam bun; iar celor din neamul meu, Campbellii din Kilrennet, Campbellii din Dunswire, Campbellii din Minch și altora, cu toții bine știuți oameni de vază, le era drag să stea de vorbă cu dânsul. În sfârșit, pentru a te încredința pe deplin de ce ți-am spus, iată și scrisoarea lăsată cu limbă de moarte de răposatul nostru frate întru Domnul.

Îmi dădu scrisoarea, adresată precum urmează:

„Domniei-sale domnului Ebenezer Balfour de Shaws, la conacul domniei sale de la Shaws, se va înmâna aceasta de către fiul meu, David Balfour."

Inima-mi bătea să se spargă, cu gândul la această cale măreață ce se deschidea pe neașteptate înaintea unui flăcău de șaisprezece ani, fiul unui sărman dascăl de țară din Pădurea Ettrick.

– Domnule Campbell — am bâiguit — de-ai fi domnia-ta în locul meu, te-ai duce?

– Fără doar și poate — zise preotul — și fără zăbavă. Mergând două zile, un flăcău voinic ca tine ar trebui s-ajungă la Cramond (care este așezat în apropiere de Edinburg). De s-ar întâmpla tot ce poate fi mai rău și înalte-le-ți rude n-ar voi să te primească (căci totul mă face să cred că rude trebuie să-ți fie și încă de sânge), n-ai avea decât să faci cale întoarsă, timp de două zile și să bați binișor la ușa casei parohiale. Dar eu unul trag nădejde că vei fi bine primit (după cum gândea și părintele tău) și că, după câte-s vrednic să știu, vei ajunge la timpul tău om mare. Și acum, Dave, băiatule — încheie el —, îmi stătea pe suflet să mă străduiesc să-ți fie de folos acest rămas bun, îndemnându-te să iei aminte și să te ferești de primejdiile lumii.

Şi aici iscodi din ochi un locşor unde ar putea şedea în tihnă; dădu de un bolovan sub un mesteacăn de lângă cărare, se aşeză pe el, cu o faţă cât se poate de gravă şi, băgând de seamă că soarele ne săgeta printre două culmi, se apără, învelindu-şi cu batista pălăria pusă pieziş.

Apoi, şezând astfel, cu degetul arătător ridicat, mă îndemnă mai întâi să mă feresc de o seamă de nelegiuiri care nu mă ispiteau defel şi stărui să fiu sârguincios în rugăciune şi în cititul Bibliei. După acestea, îmi zugrăvi lăcaşul cel falnic către care mă îndreptam şi-mi spuse cum se cuvenea să mă port cu cei care locuiau în el.

– Fii mlădios, Dave, în cele fără de însemnătate, îmi zise. Ţine minte că, deşi de neam bun, ai avut parte de o creştere simplă. Nu ne face de ruşine, Dave, nu ne face de râs! În casa aceea arătoasă şi mare, cu toţi slujitorii pe care îi vor fi având, mai mari şi mai mici, arată-te pe cât se poate de plăcut, grijuliu şi chibzuit, ager la minte şi zgârcit la vorbă. Iar în ceea ce-l priveşte pe stăpân, adu-ţi aminte că el e stăpânul. Mai mult nu-ţi spun: cinste celui căruia cinste i se cuvine. Bucuros să te supui stăpânului; baremi aşa s-ar cuveni acelui de vârstă fragedă.

– Da, părinte — am zis eu —, s-ar putea să fie aşa; eu unul vă făgăduiesc că mă voi strădui să fie aşa.

– Bravo, foarte frumos ai vorbit, a răspuns domnul Campbell din toată inima. Şi acum vin la rând şi cele de însemnătate pentru starea trupului sau, cum s-ar zice, cele fără de însemnătate. Iată, am aici un pachetel care cuprinde patru lucruri. Pe când vorbea, se străduia să-l scoată din buzunarul hainei sale. Din aceste patru lucruri, cel dintâi e partea ce ţi se cuvine de drept din bruma de bani ce s-a ales de pe urma cărţilor şi gospodăriei tatălui tău, pe care le-am

cumpărat eu (după cum te-am lămurit de la început), cu gândul să le vând iarăşi, cu câştig, dascălului cel nou. Celelalte trei sunt nişte daruri mărunte, pe care nevastă-mea şi cu mine am fi bucuroşi să le primeşti. Cel dintâi, care e rotund, îţi va plăcea desigur mai mult decât toate, acum când porneşti la drum; dar, vai, Dave băiatule, nu-i decât ca şi un strop de apă într-o mare; îţi va fi de folos doar câţiva paşi în calea ta şi, ca şi zorile, se va mistui. Cel de-al doilea, care este neted şi pătrat şi scris, îţi va prinde bine cât vei trăi, ca un toiag de nădejde la drum şi ca o pernă bună sub căpătâi, când ţi-e trupul bolnav. Iar în ce priveşte pe cel de-al treilea, cu înfăţişare de cub, mă rog Domnului şi trag nădejde să te călăuzească până în viaţa mai bună, de apoi.

După aceea se sculă în picioare, îşi scoase pălăria şi se rugă scurt timp, cu glas tare şi cu vorbe înduioşătoare, pentru un tânăr care porneşte în lume. Pe negândite, mă cuprinse în braţe şi mă strânse foarte tare la pieptul său; mă depărtă iar, la o lungime de braţ, uitându-mi-se în ochi, cu faţa frământată de mâhnire, apoi zvâcni din loc şi, strigându-mi rămas bun, o porni înapoi pe drumul pe care veniserăm amândoi, într-un fel de fugă căznită.

Ar fi fost poate de râs pentru altul; dar mie unuia nu-mi venea să râd; m-am uitat după dânsul până nu s-a mai văzut — nicicând nu se opri din mersu-i zorit, nici nu privi o dată îndărăt. Atunci mi-am dat seama că toate astea dovedeau mâhnirea sa faţă de plecarea mea; şi pe dată m-a mustrat amarnic conştiinţa, fiindcă eu unul eram prea bucuros să mă depărtez de acest sat adormit şi să mă duc către un conac mare şi plin de viaţă, printre oameni aleşi, bogaţi şi bine văzuţi, de-un neam şi de-un sânge cu mine.

„Dave, Dave — gândeam — s-a mai văzut cândva o

asemenea ticăloasă nerecunoştinţă? Eşti tu în stare să uiţi vechile faceri de bine şi vechii prieteni, doar la auzul unui nume fălos? Vai, vai, să-ţi fie ruşine!"

Şi-apoi m-am aşezat pe pietroiul de pe care se ridicase adineauri bunul părinte şi am deschis pachetul, să văd ce fel de daruri erau în el. În privinţa aceluia despre care spusese că are înfăţişare de cub, n-aveam nici o îndoială: firește că era o mică Biblie, de purtat în raniţă. Cel pe care-l numise rotund, am văzut că era un ban de un şiling; iar cel de-al treilea, care urma să-mi fie de folos în toate zilele vieţii mele — fie că eram teafăr, fie că eram bolnav — era un petic de hârtie groasă şi îngălbenită, scris astfel, cu cerneală roşie:

"*Pregătirea Apei de Lăcrimioare*. Ia floarea de lăcrimioare şi pune-o la murat în săculeţe, şi-apoi bea câte o lingură-două, la nevoie. Redă graiul celor muţi din dambla. E bună la umflă turi de mâini şi picioare, întăreşte inima şi ascute ţinerea de minte; ia florile, pune-le într-un Gavanos bine închis şi îngroapă-le într-un muşuroi de furnici, vreme de o lună, apoi scoate-le şi vei obţine o licoare de floare, pe care s-o păstrezi într-o gărăfioară; este bună, chiar dacă eşti sănătos, atât pentru bărbaţi cât şi pentru femei."

La urmă, scris de mâna sfinţiei sale, se găsea adăugat:

"Aşijderi la scrânteli, pentru frecţie, iar pentru dureri de burtă, câte o lingură mare la fiecare oră."

Firește că am râs de sfaturile acestea, dar era un râs cam printre lacrimi şi m-am grăbit să-mi agăţ legătura în vârful băţului şi să trec vadul, suind apoi dealul, spre ţinutul de dincolo. Abia când am ajuns la cărarea verde, întinzându-se largă, prin câmpul cu buruieni, am aruncat o ultimă privire către parohia Essendean, către copacii din preajma casei preotului şi către frasinii înalţi din cimitirul unde se odihneau tata şi mama.

CAPITOLUL II

Ajung la capătul călătoriei mele

În dimineața zilei a doua, ajungând în vârful unui deal, am văzut tot ținutul din fața mea coborând către mare; iar în mijlocul acestui povârniș, pe o creastă lungă, cetatea Edinburgului, fumegând ca o căldare cu var. Pe castel era înfipt un steag, iar în golf pluteau, sau erau ancorate, corăbii mari — și amândouă aceste amănunte, oricât de depărtate, le puteam deslușI limpede, și amândouă m-au tulburat adânc pe mine, un flăcău de la țară.

Curând după aceea am ajuns la casa unui cioban, unde am fost îndreptat către împrejurimile Cramondului și astfel, întrebând din loc în loc, am înaintat spre apusul capitalei, pe la Colinton, până ce am răzbit în șoseaua Glasgowului. Și aici, spre marea mea plăcere și uimire, am dat cu ochii de un regiment care mărșăluia în sunetul cimpoaielor și în cadența cea mai strașnică, având în frunte un bătrân general, roșu la față, călare pe un cal sur, iar în ariergardă o companie de grenadieri, cu pălăriile lor ca mitra papii. Toată bucuria vieții parcă mi-a năvălit în suflet la vederea tunicilor roșii și la auzul acelei muzici voioase.

N-a mai trecut mult şi mi s-a spus că mă aflu în parohia Cramond, şi-am început de-aici înainte să întreb de conacul Shaws, lucru care părea să-i uimească pe toţi cei întrebaţi. La început am crezut că înfăţişarea mea nevoiaşă, în veşmintele mele de ţară, prăfuite de drum, părea nepotrivită cu măreţia locului către care mă îndreptam. Dar după ce vreo doi-trei inşi îmi aruncară aceeaşi privire şi acelaşi răspuns, a început să-mi intre în cap că nu era lucru curat cu neamul Shaws. Pentru a scăpa mai degrabă de această teamă, mi-am schimbat felul de-a întreba; şi întâlnind un om de treabă ce se apropia pe un drumeag, mânându-şi carul, l-am întrebat dacă auzise vreodată de un conac cu numele de Shaws.

El opri carul şi se uită la mine ca şi ceilalţi.

– Îhî, zise. Dar de ce-ntrebi?

– E un conac mare? am întrebat eu.

– Firește, zise el. E coşgogea conacul.

– Aşa, dar oamenii care locuiesc în el?

– Oameni? a strigat el. Ori nu eşti zdravăn la minte? Nu-s oameni acolo — să le zici oameni.

– Cum? sării eu de colo. Dar domnul Ebenezer?

– Aha, ăla, zise omul; el e stăpânul, firește, dacă pe dânsul îl cauţi. Dar ce treabă ai acolo, flăcăule?

– Am o pricină să cred că-mi voi putea face un rost, am răspuns eu, cât se poate de cuviincios.

– Ce face? strigă căruţaşul, atât de răstit, încât până şi calul său tresări. De, flăcăule, nu-i treaba mea, da-mi pari un băiat de treabă după vorbă şi, dacă vrei să-mi asculţi sfatul, fereşte-te de conacul Shaws.

Următorul peste care am dat a fost un omuleţ curăţel, cu

MĂNĂSTIRI SIRET

o falnică perucă albă; se vedea cât de colo că e un bărbier pe cale să facă turul muşteriilor; şi cum ştiam că bărbierii sunt tare flecari, l-am întrebat pe şleau ce fel de om era domnul Balfour de la Shaws.

– Bâr, bâr, bâr — făcu bărbierul, cela nu-i om, nu-i om defel; şi începu să mă iscodească foarte şiret ce treabă aveam; dar cu mine îşi găsise naşul — şi-şi urmă calea către muşteriul următor, ştiind pe cât ştiuse şi mai înainte.

E greu de spus ce lovitură primiseră visurile mele. Cu cât erau învinuirile mai nelămurite, cu atât îmi plăceau mai puţin, căci cu atât mai mult lăsau câmp liber închipuirii. Ce fel de conac mare era acesta, ca toţi cei din parohie să tresară şi să se holbeze la mine, când întrebam de drumul într-acolo? Şi ce fel de bărbat de neam era domnul Ebenezer, încât faima sa rea să fie răspândită pe toate drumurile? Dacă un ceas de mers m-ar fi adus înapoi la Essendean, m-aş fi lăsat pe loc păgubaş de isprava către care pornisem şi m-aş fi înapoiat la casa preotului. Dar după ce mersesem cale atât de lungă, de ruşine, dacă nu de altceva, nu puteam da bir cu fugiţii, până nu mă încredinţam cu ochii mei care era adevărul; şi măcar din respect faţă de mine însumi, dacă nu din altă pricină, eram dator să merg până la capăt; şi oricât de puţin îmi plăcea ceea ce auzeam, şi oricât de încet mergeam acum, de întrebat tot întrebam şi de înaintat tot înaintam.

Soarele era către asfinţit, când m-am întâlnit cu o femeie voinică, oacheşă şi mohorâtă la faţă, care se căznea să coboare o coastă. Şi dânsa, când auzi obişnuita-mi întrebare, odată se întoarse cu ură şi-mi arătă o namilă de clădire ridicându-se golaşă pe o fâşie de verdeaţă, în fundul văii celei mai apropiate.

Ținutul din juru-i era plăcut la vedere, împrejmuit de dealuri mărunte și presărat cu îmbietoare ape și păduri; iar bucatele de pe câmp, mie, unuia, mi se păreau minunat de bogate. Dar casa însăși se vădea a fi un fel de ruină; nici un drum nu ducea până la ea, nici un fum nu se vedea înălțându-se din vreunul din hogeaguri și nici pomeneală nu era de ceva care să fi semănat a grădină.

- Ăsta e? am întrebat cu inima cât un purice.

Peste fața femeii fulgeră o mânie cruntă.

- Ăsta-i conacul Shaws! strigă ea. Cu sânge a fost zidit; sângele i-a curmat zidirea, sângele are să-l doboare. Uite aici! Îl scuip și îl blestem! Neagră să-i fie căderea! Dacă-l vezi pe stăpânu-său, spune-i ce-ai auzit; spune-i că-i a una mie două sute și nouăsprezecea oară când Janeta Clouston i-a blestemat ființa și casa, staulul și grajdul, slujitorul și oaspetele, feciorul și soața, fata de măritat și pruncul — tot ce va fi având — neagră, neagră fie-le pieirea!

Și femeia, al cărei glas se prefăcuse într-un descântec hâd de ursitoare, o zbughi din loc și pieri. Eu rămăsesem ca țintuit, simțind cum mi se zbârlește părul în cap. În zilele acelea, oamenii mai credeau în vrăjitoare și tremurau când auzeau un blestem, iar acesta, nimerindu-se într-o asemenea clipă, ca o piază rea ce-ar fi voit să mă oprească din drum, până a nu-mi ajunge ținta, îmi muie picioarele. M-am așezat jos, neputându-mi lua ochii de la conacul Shaws. Cu cât priveam mai mult, cu atât mai plăcut îmi părea ținutul, împodobit cum era cu tufișuri de ghiorghini în floare, cu poienile presărate cu mielușei; pe ceru-i mândru un stol de stăncuțe; pământul, după toate semnele era darnic — și clima blândă.

Dar şandramaua aceea de casă, în mijlocul său, nu-mi plăcea de fel — prea se împotrivea închipuirilor mele.

Sătenii treceau pe lângă mine înapoindu-se de la câmp, pe când şedeam aşa, la marginea şanţului, dar n-aveam curaj să le dau bineţe. În cele din urmă, soarele asfinţi şi atunci am zărit înălţându-se pe cerul gălbui un sul de fum, care, după cât îmi părea, nu era mult mai gros decât fumul unei lumânări; totuşi, iată un fum — şi asta însemna foc, şi căldură, şi bucate calde, şi vreun locuitor în viaţă, care trebuie să-l fi aprins. Gândurile acestea mă întăriră de minune, mai mult, fără îndoială, decât un ulcior plin cu apa de lăcrămioare din care doamna Campbell îmi hărăzise pentru viitor o provizie atât de mare.

Aşa c-am pornit-o înainte, pe o potecă ce se desluşea prin iarbă şi care dădea spre locul unde mă aflam. Adevărat că prea era neumblată acea cărăruie ca s-o poţi lua drept singurul drum către o casă locuită, dar altul nu se vedea. Curând mă aduse până în faţa unor stâlpi de piatră, cu o căsuţă de portar alături, fără de acoperiş şi cu semnele familiei în vârf. Fără îndoială, era menită să fie intrarea cea mare, dar rămăsese neterminată. În locul porţilor de fier, meşteşugit lucrate, erau puse două garduri de nuiele împletite, legate de-a curmezişul cu o funie de paie. Cum nu se afla nici un zid de grădină şi nici pomeneală de vreo alee, potecuţa de care mă ţineam trecea nestingherită de partea dreaptă a stâlpilor şi-şi urma drumul către casă.

Cu cât mă apropiam de aceasta, cu atât mi se părea mai mohorâtă. Avea înfăţişarea aripii stinghere a unei clădiri ce nu fusese niciodată isprăvită. Acolo unde ar fi trebuit să-i fie

acoperişul, caturile de sus îşi căscau golurile şi se profilau pe cer, cu trepte şi scări de piatră neterminate. Multe dintre ferestre n-aveau geamuri şi zburau prin ele lilieci, când înăuntru, când afară, ca porumbeii în jurul adăposturilor lor.

Începuse să se înnopteze când am ajuns aproape de casă; şi în trei dintre ferestrele de jos, care erau la foarte mare înălţime, înguste şi bine zăvorâte cu drugi, prinse a licări lumina nestatornică a unui foc firav.

Iată palatul către care venisem! Iată pereţii îndărătul cărora trebuia să-mi găsesc noi prieteni şi să-mi pun temeliile norocului meu în viaţă! Cum? Dar în casa tatălui meu, de pe malul Essenului, focul din vatră şi luminile sclipitoare se vedeau de la o poştă şi uşa se deschidea la bătaia oricărui cerşetor!

M-am apropiat grijuliu şi, tot trăgând cu urechea, am auzit pe cineva zdrăngănind cu nişte vase şi, la răstimpuri, o tuse măruntă, uscată şi aprigă; dar nici o vorbuliţă, nici un lătrat de câine măcar.

Uşa, după cum puteam vedea în lumina tulbure, era o scândură mare, întărită toată în cuie. Am ridicat mâna şi am ciocănit o dată, pe când inima abia-mi mai bătea. Apoi am stat locului şi-am aşteptat. Casa se scufundase într-o tăcere de moarte: trecuse un minut întreg şi nimic nu mişca decât liliecii deasupra capului meu. Am bătut iarăşi, şi iarăşi am ascultat. Între timp, urechile mi se obişnuiseră într-atâta tăcere, încât auzeam ticăitul ceasului dinăuntru numărând încet secundele, dar oricine se va fi aflat în acea casă sta neclintit şi de bună seamă îşi ţinea şi răsuflarea.

Stam la îndoială dacă să n-o iau la fugă, dar până la urmă

învinse mânia şi, în loc să fug, am început să bat de zor cu picioarele şi cu pumnii în uşă şi să strig în gura mare după domnul Balfour. Când ciocăneam şi strigam mai cu foc, am auzit tusea deasupra capului meu; am sărit înapoi şi m-am uitat în sus, şi-am văzut, la una din ferestrele catului întâi, capul unui om cu o scufie lungă de noapte şi gura unei puşti.

– E-ncărcată, spuse un glas.

– Am venit aici cu o scrisoare — am zis eu —, către domnul Ebenezer Balfour de la Shaws. E aici domnia-sa?

– De la cine e scrisoarea? a întrebat omul cu puşca.

– Ce-are a face? am răspuns eu, tot mai mânios.

– Bine — se auzi răspunsul — poţi s-o pui jos, pe pragul uşii şi să te cărăbăneşti.

– Nici nu mă gândesc! am strigat eu. O voi preda în mâinile domnului Balfour, după cum mi-e însărcinarea. E o scrisoare de recomandaţie.

– Ce-e-e? răsună un glas plin de mirare şi asprime.

Îmi repetai spusele.

– Dar tu cine eşti? întrebă iar glasul, după un lung răgaz.

– Nu mă ruşinez de numele meu, am răspuns. Mă cheamă David Balfour.

La aceste vorbe am putut să-mi dau bine seama că omul a tresărit, căci se auzi puşca zdrăngănind pe tocul ferestrei, şi se scurse un timp îndelungat până veni întrebarea următoare, cu glas ciudat de schimbat.

– Tatăl tău a murit?

Întrebarea aceasta mă ului într-atâta, încât n-am fost în stare să răspund, ci am rămas locului, cu privirea aţintită în gol.

– Așa — zise el iarăși —, firește că trebuie să fi murit, și de aia ai venit tu acuma să bați la ușa mea.

Urmă iar o tăcere, apoi, cu un glas ciudat, omul zise:

– Bine, băiete, am să-ți dau drumu-n casă; și pieri de la fereastră.

CAPITOLUL III

Fac cunoștință cu unchiul meu

Se auzi vreme îndelungată zăngănit de lanțuri și drugi de fier, apoi ușa se deschise cu băgare de seamă și se închise iarăși înapoia mea, de îndată ce trecui.

– Du-te în bucătărie și nu te atinge de nimic, zise glasul; și în vreme ce omul casei se apucase să baricadeze la loc poarta, am înaintat orbecăind și am intrat în bucătărie.

Focul, care acum se aprinsese de-a binelea și ardea cu o flacără voioasă, îmi arăta cea mai golașă încăpere pe care o văzusem în viața mea. Vreo șase farfurii se aflau în rafturi; masa era așternută pentru cină cu o strachină de terci, o lingură de os și o cană de bere apoasă. Afară de cele de mai sus nu se afla nimic în această încăpere mare și goală, cu bolți de piatră, decât niște cufere zăvorâte, rânduite de-a lungul peretelui și, într-un colț, un bufet încuiat cu lacăt. De cum așezase la loc ultimul lanț, omul venise după mine și mă tot măsura cu privirea. Era o biată făptură gârbovă, cu umerii înguști și cu o față pământie, și vârsta i-ar fi putut fi oricare între cincizeci și șaptezeci de ani. Scufia îi era de flanelă, la fel și halatul de noapte, pe care-l purta în loc de surtuc și

vestă, peste cămaşa zdrenţăroasă. Părea nebărbierit de o bună bucată de vreme. Dar ceea ce mă supăra cel mai mult şi chiar mă făcea să-mi pierd cumpătul, era că nici nu-şi lua ochii de la mine, nici nu mă privea drept în faţă. Cine să fi fost din născare, ce îndeletnicire să aibă, nu puteam pricepe; dar cel mai mult părea să semene cu un slujitor bătrân şi netrebnic, căruia i s-ar fi lăsat în sarcină paza acestui conac, în schimbul adăpostului şi-a unui biet tain.

– Eşti lihnit? întrebă el aruncând o privire cam în dreptul genunchilor mei. Ai chef să mănânci picul ăla de terci?

Eu răspunsei că mă tem să nu fie cina sa.

– A — zise el — eu pot şi să mă lipsesc. Da' berea este straşnică, o s-o beau, fiindcă-mi moaie tusea. Goli cana aproape pe jumătate, fără să mă slăbească din ochi, în timp ce-o o da pe gât; apoi întinse repezit mâna. Dă-ncoa' scrisoarea, zise.

Eu i-am răspuns că scrisoarea era pentru domnul Balfour şi nu pentru dânsul.

– Dar cine crezi că sunt eu? îmi zise. Dă-mi scrisoarea lui Alexander!

– Dumneata ştii cum îl chema pe tata?

– Ar fi de mirare să nu ştiu — răspunse el —, căci am fost fraţi de sânge; şi oricât te-ai uita de urât la mine, la casa mea şi la terciul meu destul de gustos, află că-ţi sunt unchi, Dave, băiete, iar tu-mi eşti nepot de sânge. Aşa că dă-ncoace scrisoarea şi şezi colea şi umple-ţi pântecul. Să fi fost cu vreo doi-trei ani mai mic, cred că de ruşine, de oboseală şi dezamăgire, aş fi izbucnit în plâns.

Dar aşa cum mă aflam, n-am putut găsi cuvinte defel, nici

bune, nici rele, ci i-am întins scrisoarea, apoi m-am așezat în fața strachinii cu terci. Rareori va fi avut un tânăr mai puțină poftă de mâncare decât simțeam eu atunci.

Între timp, unchiul meu, aplecat peste flacăra focului, tot sucea mereu scrisoarea în mâini.

– Tu știi ce-i în ea? întrebă deodată.

– Vedeți și dumneavoastră că pecetea nu-i ruptă, i-am răspuns.

– Așa-i — zise el —, dar tu de ce ai venit aici?

– Ca să dau scrisoarea, am răspuns.

– Bine-bine — zise el cu șiretenie — dar vei fi venit și cu ceva nădejdi, mai e vorbă?

– Mărturisesc — am răspuns eu — că aflând cum că am rude înstărite, am tras într-adevăr nădejde că ele ar putea să mă ajute în viață. Dar cerșetor nu sunt, nu stau să aștept pomeni din mâinile domniei-tale și ce nu mi se dă de bună voie, nu-mi trebuie. Căci oricât aș părea de nevoiaș, am prieteni care sunt gata să mă ajute cu dragă inimă.

– Hai, lasă fleacurile! zise unchiul meu Ebenezer — și nu te repezi așa la mine. O să vezi tu ce bine ne înțelegem până la urmă! Și i-ascultă-aici, Dave băiete, dac-ai mântuit cu picul ăla de terci, aș mai lua și eu măcar o înghițitură. Așa! urmă, de îndată ce mă înlăturase de pe scaun și de lângă lingură, ce mai mâncare straşnică și sănătoasă, ce mâncare grozavă e terciul! Bombăni, mai mult în sinea lui, o scurtă rugăciune de mulțumire pentru bucate și începu să înfulece. Tatălui tău îi plăcea să mănânce, țin minte: nu mânca mult, dar mânca cu poftă; cât despre mine, niciodată n-am putut decât să ciugulesc câte-un pic de mâncare. Dădu pe gât o

înghițitură din berea leșioasă, și asta îi aminti, se vede, de îndatoririle sale de gazdă, căci curând după aceea îmi spuse: Dacă ți-e sete, găsești apă după ușă.

Eu nu răspunsei nimic ci, proțăpit în picioare, aruncam asupră-i o privire plină de mânie. Iar el urma să mănânce de parcă i s-ar fi bătut calicii la gură, și să azvârle câte o privire scurtă și iute ba către ghetele mele, ba către ciorapii mei împletiți de mână. Doar o dată, când se încumetase a privi puțintel mai sus, ni se întâlniră ochii. Și un hoț prins cu mâna în buzunarul unui om de treabă n-ar fi putut da dovadă de o mai vie spaimă ca dânsul. Aceasta îmi dădu de gândit, dacă nu cumva sfiala unchiului meu Ebenezer se datora dezvățului său de orice tovărășie omenească, și dacă, după puțină obișnuință, nu s-ar fi putut să-i treacă, prefăcându-se și dânsul într-un om ca toți oamenii. Din aceste gânduri mă trezi un glas aspru.

– De mult a murit tatăl tău?

– De trei săptămâni, unchiule, răspunsei eu.

– Țin minte că Alexander era un om tăcut, ascuns și tăcut, da — vorbi el mai departe. Niciodată nu se-ntindea la vorbă, nici când era tânăr. Eu zic că nu-ți va fi vorbit cine știe ce despre mine?

– N-am știut niciodată că avea un frate, până n-am aflat de la dumneata.

– Ce vorbești! Ce vorbești! zise Ebenezer. Și nici despre moșia Shaws vrei să zici că n-ai știut nimic?

– Nici măcar numele, unchiule, i-am răspuns.

– Auzi dumneata! zise el. Ce om ciudat! Și, cu toate acestea, unchiul meu părea însuflețit de o stranie mulțumire, dar de

se simţea mulţumit de sine însuşi, de mine sau de această purtare a tatălui meu, era mai mult decât puteam pricepe. Un lucru era sigur, că începea să se lepede de neplăcerea sau de reaua voinţă ce o simţise faţă de mine, când mă văzuse întâi; căci nu trecu mult şi sări de pe scaun, veni pieziş până în spatele meu şi mă lovi cu palma pe umăr. Las' că vezi tu ce bine-o să ne-nţelegem! strigă. Nu-mi pare rău că ţi-am dat drumul în casă. Ei, şi-acum, hai să te culci!

– Spre uimirea mea nu aprinse nici lampă, nici lumânare, ci o porni prin gangul întunecos, sui bâjbâind şi gâfâind un şir de trepte şi se opri în sfârşit în faţa unei uşi, pe care o descuie. Eu mă aflam în spatele lui, după ce orbecăisem cu chiu cu vai după el; îmi spuse să intru, căci aceasta îmi-era camera. Am intrat, dar după câţiva paşi m-am oprit şi l-am rugat să-mi dea o lumânare, până mă bag în pat.

– Lasă fleacurile! a zis unchiul Ebenézer, e lună afară.

– Ba nici lună, nici stele, unchiule, ci-i întuneric beznă, i-am răspuns. Nu văd patul.

– Lasă fleacurile, lasă fleacurile. Nu pot să sufăr lumânări în casă. Mi-e o frică grozavă de foc. Noapte bună, Dave, băiete. Şi n-am apucat să mai zic ceva, c-a şi tras uşa după el şi l-am auzit încuindu-mă pe dinafară.

Nu ştiam dacă să râd sau să plâng. Odaia era rece ca un puţ şi patul, când am dat peste el bâjbâind, era jilav ca o mlaştină. Noroc că-mi luasem cu mine la repezeală bocceaua şi pledul şi, înfăşurându-mă într-acesta, m-am culcat pe duşumea, la adăpostul patului, care era foarte lat, şi astfel am adormit degrabă.

De cum se crăpă de ziuă, am deschis ochii şi-am văzut

că mă aflu într-o încăpere mare, cu pereții îmbrăcați în piele meșteșugit lucrată, cu mobilă frumoasă, brodată și primind lumină prin trei ferestre înalte. Cu zece ani în urmă sau poate cu douăzeci, trebuie să fi fost o cameră de mai mare dragul să dormi sau să te trezești în ea, dar de atunci încoace umezeala, murdăria, părăsirea, șoarecii și păianjenii o păgubiseră pe cât fuseseră în stare. Apoi mai erau și o groază de ochiuri de geam sparte; de altfel, în casa asta, lipseau pretutindeni atât de multe geamuri, încât cred că unchiul meu trebuie să fi îndurat cândva un asediu din partea vecinilor săi scoși din țâțâni, în frunte — mai știi — cu Janeta Clouston.

Până una-alta, afară lucea soarele pe cer și, cum îmi era frig în odaia asta nenorocită, am început să bat și să strig, până ce temnicerul meu veni și-mi dădu drumul. Mă duse în spatele casei, unde se afla un puț și-mi spuse „să scot apă și să mă spăl pe față, dacă vreau"; și, după ce făcui astfel, găsii cum putui, singur, drumul înapoi la bucătărie, unde el aprinsese focul și pregătea terciul. Masa era pusă de data asta cu două străchini și două linguri de os, dar tot numai cu o singură cană de bere apoasă. Pesemne că mi se oprise privirea cu oarecare mirare asupra acestui amănunt, și pesemne că unchiul meu băgase de seamă, căci vorbi de parcă mi-ar fi citit gândul, întrebându-mă dacă beam și eu „bere tare", cum îi zicea el.

I-am răspuns că de obicei beam, dar să nu se ostenească pentru mine.

– Ba, ba — a zis el — nu vreau să te lipsesc de nimic din ce-i cu putință.

A mai luat o cană de pe raft; apoi, spre uimire mea, în

loc să mai scoată bere, a vărsat jumătate, nici mai mult nici mai puţin, dintr-o cană într-alta. Era într-aceasta un fel de mărinimie, care mă copleşi; dacă unchiul meu putea fi numit calic, fără doar şi poate, apoi era dintre aceia care cu atâta temeinicie îşi îndeplinesc năravul, încât mai că te-nchini în faţa lui.

După ce terminarăm cu masa, unchiul meu Ebenezer descuie un sertar, scoase din el o pipă de lut şi o bucată de tutun, din care tăie cât îi trebuia ca să-şi umple o dată pipa; apoi îl încuie la loc. Se aşeză în soare, la una dintre ferestre şi se apucă să fumeze în tăcere. Din când în când mă măsura din ochi cu câte o privire piezişă şi îi scăpa ca din puşcă o întrebare.

– Dar maică-ta? întrebă într-un rând.

Şi când i-am spus că şi dânsa murise:

– A, ce mândreţe de fată a fost!

Apoi, după altă tăcere lungă:

– Şi cine zici că-s prietenii ăia ai tăi?

I-am spus că erau mai mulţi bărbaţi de neam, cu numele de Campbell, deşi de fapt doar unul, şi anume preotul, mă luase în seamă, dar începusem să cred că eu şi starea mea atârna cam prea puţin în cumpănă pentru unchiul meu şi, cum mă aflam singur cu el, nu voiam să mă creadă lipsit de sprijin.

Păru să frământe acestea în minte şi apoi:

– Dave, băiete — zise —, ai nimerit-o bine când ai venit la unchiu-tău Ebenezer. Pentru mine, familia e un lucru sfânt şi vreau să-mi fac datoria faţă de tine, dar până mă mai gândesc şi eu puţin la ce să te dau, să fie mai bine de tine —, dacă să te faci om al legii, ori preot, ori, mai ştii, poate militar — că asta le place mai mult băieţilor —, ei, până atunci n-aş vrea să fie

neamul Balfourilor de râsul unor prăpădiți de Campbelli de la munte și-am să te rog să-ți ții gura. Nici un fel de răvaș, nici un fel de solie, nici un cuvințel către nimeni, că de nu... pe-aci ți-e drumul, spuse arătându-mi ușa.

– Unchiule — i-am zis — n-am nici o pricină să cred că nu-mi vrei binele. Dar cu toate astea, aș vrea să știi că am și eu mândria mea. Nu din capul meu am venit către casa dumitale, iar dacă îmi mai arăți o dată ușa, să știi c-o iau drept bună și plec.

Păru grozav de tulburat.

– Hai, lasă fleacurile — zise, ia-o domol, măi băiete, ia-o domol. Așteaptă și tu o zi-două, că doar n-oi fi vraci să-ți aflu norocul în fundul strâchinii cu terci; ci dă-mi și tu răgaz o zi-două, și nu grăi nimic către nimeni și fii tu cât se poate de încredințat că eu unul îmi voi face datoria față de tine.

– Foarte bine, am răspuns. Ce mai atâta vorbă? Dacă vrei să mă ajuți, fără îndoială că voi fi foarte bucuros și numai recunoștință ți-oi purta.

Mi se părea (prea degrabă, vezi bine) că încep să-i vin de hac unchiului meu. Și-am început să spun că vreau să-mi fie patul aerisit și așternutul pus să se zvânte la soare; căci pentru nimic în lume n-aveam să mai dorm în udătura aceea.

– E casa mea asta, ori a ta? a strigat el mânios și-apoi, dintr-odată, s-a oprit.

– Lasă, lasă — zise —, n-am voit să spun asta. Ce-i al meu e și-al tău, și ce-i al tău e și-al meu. Sângele apă nu se face; și numai pe tine și pe mine ne cheamă Balfour. Apoi urmă să îngaime niște vorbe dezlânate despre neamul nostru, despre fala sa de odinioară, despre tatăl său care se apucase a lărgi casa, și cum oprise el zidirea, drept risipă nelegiuită. Și

aceasta îmi aduse aminte să-i dau solia Janetei Clouston.

– Ticăloasa! strigă el. Una mie două sute şi nouăsprezece — astea-s zilele de când i-am scos la mezat averea ticăloasei! Zău, Dave, să ştii că nu mă las până n-o văd arsă de vie! E o vrăjitoare, o vrăjitoare-n toată legea! Uite-acum mă duc să vorbesc cu judele.

Şi zicând acestea, deschise un cufăr şi scoase un surtuc şi o vestă, foarte vechi, albastre şi bine păstrate, şi o pălărie destul de bună, de castor, toate fără nici o podoabă, cum le poartă „quakerii"*. Le puse pe el cum se nimeri şi, luând un băţ de pe dulap, încuie iarăşi totul şi era gata s-o ia din loc, când îi dădu prin gând ceva.

– Nu te pot lăsa singur în casă, Dave — spuse —, o să trebu-iască să-ncui şi să te las pe-afară.

Mi se sui sângele în obraz.

– Dacă încui şi mă laşi afară, s-a zis cu prietenia noastră şi când te-ntorci nu mă mai găseşti.

El se îngălbeni la faţă şi-şi supse buzele. Ţinti cu răutate un colţ de podea şi zise:

– Nu aşa, nu aşa vei dobândi tu bunăvoinţa mea, David.

– Domnule — i-am răspuns, cu toată cinstirea cuvenită vârstei dumitale şi numelui ce-l purtăm amândoi, eu pun prea puţin preţ pe bunăvoinţa dumitale.

Unchiul Ebenezer merse până la fereastră şi privi câtăva vreme afară. Vedeam că îi era teamă şi îi zvâcnea tot trupul, ca unui om lovit de dambla. Dar când întoarse capul, avea un zâmbet pe buze.

* Quaker - sectă religioasă înfiinţată în sec. XVII şi răspândită mai ales în Anglia şi Statele Unite.

Bine, bine — zise —, ce să-i faci, trebuie să-ndurăm şi să răb-dăm. N-o să mă mai duc şi pace bună.

– Unchiule Ebenezer — i-am zis, eu unul nu mai pricep nimic. Te porţi cu mine de parc-aş fi hoţ; îmi arăţi asta cu fiece vorbă şi-n fiece clipă; nu e cu putinţă să-ţi fiu drag; iar întrucât mă priveşte, ţi-am vorbit dumitale cum n-am mai vorbit nimănui până acum. Atunci de ce vrei să mă opreşti aici? Lasă-mă să mă-ntorc la cei ce-mi sunt prieteni şi cărora li-s drag!

– Ba nu, ba nu — răspunse el cu reculegere —, mi-eşti drag, băiatule, lasă că ne-om înţelege noi foarte bine; de hatârul cinstei neamului nostru n-aş putea să te las să pleci cum ai venit. Stai cuminte aici, hai şi fii băiat de treabă, numai puţintel să stai cuminte aici — şi-ai să vezi tu cum ne-om înţelege.

– Bine, domnule — am spus după ce chibzuisem în tăcere, voi mai sta câtăva vreme. Mai drept este să fiu ajutat de către cel de-un sânge cu mine, decât de străini; şi de va fi să nu ne înţelegem, mă voi strădui pe cât pot ca nu din vina mea să se-ntâmple.

CAPITOLUL IV

Trec printr-o mare primejdie la conacul Shaws

Față de-un început atât de rău, ziua se scurse destul de bine. La amiază mâncarăm iar terci rece, iar seara terci cald; terci și bere subțire era hrana unchiului meu. El vorbea puțin; ca și mai înainte, repezea spre mine câte o întrebare, după o tăcere îndelungată și se strecura cu viclenie când încercam să aduc vorba despre viitorul meu. Într-o cameră de lângă bucătărie, unde mi-a îngăduit să mă duc, am găsit o mulțime de cărți latinești și englezești, care îmi ținură de urât toată după-amiaza, în chipul cel mai plăcut. Într-adevăr, atât de ușor trecu vremea în această bună tovărășie, încât aproape că începusem să mă împac cu șederea mea la Shaws, doar vederea unchiului meu și a privirii sale jucându-se de-a v-ați ascunselea cu mine îmi reînviau cu tărie neîncrederea.

Descoperisem un lucru care mă cam uluia. Și anume, pe foaia albă dinăuntrul unei cărțulii (una de Patrick Walker), un rând, scris fără-ndoială de mâna tatălui meu, după cum urmează: „Fratelui meu, Ebenezer, la cea de a cincea sa zi de naștere." Stam și mă întrebam, cu mare nedumerire, dacă

tatăl meu, care vezi bine că era mai mic — făcuse o ciudată greşeală sau dacă, înainte de a fi împlinit vârsta de cinci ani, el avusese un scris atât de frumos, limpede şi bărbătesc.

Încercam să scap de gândul acesta dar, deşi scosesem de pe rafturi o mulţime de cărţi care mă atrăgeau, vechi şi noi, istorie, poezie, povestiri, gândul acesta despre scrisul tatălui meu nu-mi ieşea din cap; şi când, în cele din urmă, m-am întors în bucătărie şi m-am aşezat iarăşi în faţa terciului şi a berii apoase, cea dintâi vorbă a mea către unchiul Ebenezer a fost să-l întreb dacă tatăl meu începuse foarte de mic să scrie şi să citească.

– Alexander? Aş, de unde! fu răspunsul. Eu am început cu mult mai mic. Am fost un copil foarte isteţ. Păi eu am ştiut să citesc odată cu dânsul.

Aceasta-mi spori şi mai mult nedumerirea şi-mi dădu în gând să-l întreb dacă el şi cu taică-meu fuseseră cumva gemeni.

El sări de pe scaun şi lingura de os îi scăpă din mână căzând pe podea.

– Ce-ţi veni să-ntrebi? ziše şi mă apucă de piepţii surtucului, privindu-mă de astă dată drept în ochi; avea nişte ochi mici, apoşi şi sperioşi, ca ai unei păsări, pâlpâind şi sticlind în chip straniu.

– Ce-nseamnă asta? l-am întrebat eu foarte liniştit, căci eram cu mult mai voinic decât dânsul şi nu mă speriam cu una cu două. Ia mâna de pe surtucul meu. Ce va să zică asemenea purtare?

Unchiul meu păru a se stăpâni din răsputeri.

– Pentru Dumnezeu, David, îmi zise, n-ar trebui să-mi aduci aminte de tatăl tău. Greşeşti de faci una ca asta. Mai şezu un pic tremurând şi clipind cu ochii în farfurie. Alt frate n-am avut — mai zise, dar glasul îi era lipsit de simţire;

apoi îşi ridică lingura de pe jos si se apucă iar să mănânce, tremurând întruna.

Ei, această din urmă întâmplare, felul cum se repezise la mine şi cum se prefăcuse apoi copleşit de iubire pentru răposatul meu tată — toate astea mi se păreau într-atât de neînţeles încât mă făceau şi să mă tem şi să-mi mijească o nădejde. Pe de o parte am început să mă întreb dacă nu cumva unchiul meu era nebun şi dacă nu putea fi primejdios; pe de alta, mi-am amintit o poveste sau o baladă, auzită cândva, despre un flăcău sărman, moştenitor după lege, şi o rudă ticăloasă care se străduia să-i răpească dreptul şi să-l lase pe drumuri. Ce nevoie avea unchiul meu să joace teatru faţă de-o rudă care venise ca un nevoiaş de cerşetor la uşa sa, decât doar dacă, în sinea lui, avea vreo pricină de a se teme de dânsul?

Cu acest gând, nemărturisit, dar totuşi încuibându-mi-se de-a binelea în cap, am început şi eu acum să mă uit pieziş, ca şi dânsul, încât şedeam la masă ca şoarecele şi pisica, fiecare supraveghindu-l hoţeşte pe celălalt.

Nu mai scoase nici o vorbă de aici înainte, nici acră nici dulce, ci se tot frământa în sinea lui, gândindu-se la ceva; şi cu cât şedeam mai mult unul în faţa celuilalt şi cu cât îl priveam, mă încredinţam că acel ceva era plin de vrăjmăşie faţă de mine.

După ce goli strachina, îşi scoase o pipă de tutun, ca şi de dimineaţă, trase un scăunaş lângă colţul sobei şi şezu câtăva vreme acolo, cu spatele la mine, fumând în tăcere.

– David — zise în cele din urmă —, am stat şi m-am gândit, se opri şi apoi mai zise o dată: m-am gândit. Am câţiva arginţi acolo, care ţi-au cam fost făgăduiţi ţie, înainte să te fi

născut; i-am făgăduit tatălui tău. Să nu crezi că-i o datorie-n lege, nu, vezi bine; ci doar așa, flecăreală între bărbați, la un pahar cu vin. Ei, și bruma asta de bani i-am păstrat deoparte; am fost mult păgubit, dar făgăduiala-i făgăduială. Ei, și-acum s-au făcut în cap — și-aici se opri și se poticni, s-au făcut întocmai patruzeci de funzi!... Își smulse repezit aceste din urmă vorbe, cu o privire piezișă peste umăr; și în clipa următoare adăugă, aproape gemând: scoțieni!

Fundul scoțian prețuind cât un șiling englezesc, deosebirea care se isca de pe urma gândului ce-i venise-n urmă era însemnată; de altfel vedeam foarte bine că toată povestea era o minciună născocită într-un anume scop, pe care abia așteptam să-l aflu și n-am încercat defel să ascund batjocura din răspunsul meu.

– Nu zău! ia gândește-te bine, unchiule! Eu zic că vor fi fost funzi englezești.

– Păi așa am și spus, zise acum unchiul meu; funzi englezești. Și dacă vrei să ieși puțintel afară, doar cât să vezi cum e vremea în astă-seară, eu ți-i scot și te chem apoi înăuntru.

I-am făcut pe plac, zâmbind cu dispreț în sinea mea că mă putea crede atât de lesne de amăgit. Era o noapte întunecoasă și doar câteva stele clipeau în poala cerului; cum stam așa lângă ușă, auzeam de departe, dintre dealuri, gemetele surde ale vântului. Mi-am zis că vremea e în schimbare și cam miroase a furtună, fără să știu de ce însemnătate grozavă avea să se arate aceasta pentru mine încă în aceeași seară.

Când mă chemă iar înăuntru, unchiul meu îmi numără în palmă treizeci și șapte de guinee de aur (ținea în mână restul până la patruzeci, în piese mărunte de aur și argint); nu-și putu călca

pe inimă când ajunse aici şi-şi vârî mărunţişul în buzunar.

– Aşa — zise —, ca să vezi şi tu! Sunt eu om ciudat şi poate mă port cam neobişnuit cu străinii, dar cuvântul mi-e sfânt: uite dovada.

Cum unchiul meu părea atâta de zgârcit, am rămas trăsnit de neaşteptata-i dărnicie, încât nu găseam cuvinte să-i mulţumesc.

– Nici o vorbă! zise el. Nu-mi mulţumi. Nu vreau nici o mulţumire. Îmi fac datoria; nu zic că oricine şi-ar fi facut-o, dar în ceea ce mă priveşte (deşi sunt şi eu om chibzuit), îmi pare bine să-mi fac datoria faţă de feciorul fratelui meu, şi-mi pare bine să ştiu că de-aici înainte ne vom înţelege, după cum se cuvine între rude apropiate.

I-am răspuns pe cât am putut de frumos, dar întrebându-mă mereu în sinea mea ce avea să mai vină de-aici înainte şi în ce scop se despărţise de scumpii săi arginţi; cât despre pricina ce mi-o dăduse el, nici un ţânc nu ar fi luat-o drept bună.

Nu trecu mult şi mă privi pieziş.

– Ţine minte — îmi zise — bine ţi-am făcut, bine să-mi faci. I-am spus că sunt gata să-i dovedesc recunoştinţa mea, pe cât cu putinţă; şi-apoi am aşteptat, crezând că-mi va cere cine ştie ce grozăvie. Dar când, în cele din urmă, îşi luă inima-n dinţi să vorbească, îmi spuse doar (ceea ce am găsit foarte îndreptăţit) că el unul, îmbătrânind, e tot mai neputincios şi că aşteaptă din parte-mi să-l ajut în gospodărie şi la peticul de grădină.

I-am răspuns încredinţându-l că sunt gata să-i fiu de folos.

– Bine — zise el, poţi să şi începi, şi trase din buzunar o cheie ruginită.

– Iată — zise, asta-i cheia turnului cu scară din capătul casei. Nu poți intra în el decât pe-afară, căci partea aceea a casei e neterminată. Du-te acolo, suie scările și adu-mi lada care-i sus în vârf. Sunt niște hârtii în ea, adăugă.

– Îmi dai o lumânare? l-aîn întrebat.

– Ba! zise el foarte șiret. Nici pomeneală de lumânări în casa mea.

– Bine unchiule, am zis. Scara-i bună?

– Straşnică, mi-a răspuns. Și, pe când ieşeam, a adăugat: N-are parmalâc. Dar treptele-s zdravene, poți să pui piciorul fără grijă.

Am ieşit în noapte. Vântul tot mai gemea în depărtare, deşi în preajma conacului Shaws nu se simțea nici o adiere. Se lăsase un întuneric beznă; eram mulțumit că pot bâjbâi de-a lungul zidului, până ce-am ajuns la uşa turnului cu scară, de la capătul mai îndepărtat al aripii neterminate. Vârâsem cheia în gaura broaştei și apucasem s-o învârtesc când, deodată, fără zvon de vânt și fără larmă de tunet, tot cerul s-a luminat ca de-un foc năprasnic și iarăși s-a întunecat. A trebuit să-mi acopăr ochii cu mâna, pentru a mă deprinde din nou cu întunecimea; și eram pe jumătate orbit când am păşit în turn.

Atât era de întuneric înăuntru, de parcă te înăbuşeai, dar mi-am luat inima-n dinți și-am bâjbâit înainte, cu mâinile și picioarele, și curând am dat cu mâna de perete și cu piciorul de treapta cea mai de jos a scării. Peretele, după pipăit, era din piatră cioplită cu îngrijire; treptele, deşi cam înguste și suind cam pieptiş, de asemenea erau din piatră şlefuită, croite aidoma una alteia, fără spărturi și zdravene sub picior.

Cu gândul la ce-mi spusese unchiul meu despre parmalâc, mă ţineam lipit de perete şi-mi dibuiam drumul prin beznă, simţind cum îmi zvâcneşte inima.

Conacul Shaws era înalt de vreo cinci caturi, fără a mai pune la socoteală podurile. Şi cum înaintam aşa, mi s-a părut că scara parcă începe să fie mai aerisită şi un pic mai luminoasă; mă întrebam care poate fi pricina acestei schimbări, când o a doua sclipire a. fulgerului văratic ţâşni şi pieri. Dacă n-am ţipat, e că mi se încleştase gâtlejul de spaimă; şi dacă nu m-am prăbuşit, a fost mai mult din mila cerului, decât din propria-mi tărie. Nu numai că lumina fulgerului străbătuse din toate părţile prin crăpăturile peretelui, încât părea că mă caţăr în aer pe un rug înalt, ci aceeaşi strălucire trecătoare îmi arătase că treptele erau de lăţimi deosebite şi că în acea clipă îmi proptisem piciorul la jumătate de palmă de golul scării.

„Asta e scara cea straşnică!" gândii şi, totodată, un fel de curaj mânios îmi cuprinse inima. Unchiul meu mă trimisese aici desigur pentru a mă băga într-o mare primejdie, poate pentru a mă ucide. Îmi jurai să lămuresc pe deplin această bănuială, chiar dacă era să-mi frâng gâtul. Mă lăsai în patru labe şi, cu încetineală de melc, pipăind bucăţică cu bucăţică, încercând tăria fiecărei pietre, urcai înainte scara. După sclipirea fulgerului, bezna părea şi mai adâncă; şi nu numai asta, dar acum mai mi-era şi auzul stingherit şi sufletul tulburat de fâşâitul liliecilor din vârful turnului, iar scârboasele jivine, zburând în jos, îmi atingeau în răstimpuri faţa şi trupul.

Turnul aş fi zis că era pătrat; şi, în fiecare colţ, o piatră

mare, de croială deosebită, alcătuia legătura dintre şirurile de trepte. Ei! şi apropiindu-mă de una din aceste cotituri, când am pipăit locul dinaintea mea, cum făcusem mereu, mâna mi-a alunecat peste o margine, iar dincolo de ea n-am mai întâlnit decât gol. Numai până la înălţimea asta fusese dusă scara. Să trimiţi un străin s-o suie pe întuneric însemna să-l trimiţi la moarte sigură; şi, cu toate că mulţumită fulgerului şi măsurilor mele de prevedere eram îndeajuns de ocrotit, doar gândul la primejdia în care aş fi putut să mă aflu şi la groaznica înălţime de la care aş fi putut cădea, făcu să mă treacă toate năduşelile şi să mi se moaie încheieturile.

Dar acum ştiam ce voisem să aflu şi am pornit, dibuind iar drumul, cu mirare şi mânie în suflet. Coborâsem cam jumătate din scări când, deodată, vântul s-a întărit, zguduind turnul şi-apoi s-a pornit ploaia; până să ajung jos, ploua cu găleata. Am ieşit în furtună şi m-am uitat spre bucătărie. Uşa, pe care-o închisesem la plecare, era acum deschisă şi, în răsfirarea unui licăr de lumină, mi se păru că văd o făptură stând în ploaie, neclintită ca cineva care ascultă încordat. Şi-apoi ţâşni un fulger orbitor, care mi-l arătă lămurit pe unchiul meu, chiar în locul unde mi se păruse că-l zăresc; şi îndată după aceea se porni bubuitul năprasnic al tunetului.

De va fi crezut unchiul meu că-i zgomotul prăvălirii mele ori de va fi auzit în el glasul lui Dumnezeu învinuindu-l de omor, vă las să ghiciţi. Sigur e doar că fu cuprins de un fel de spaimă nebună şi fugi în casă, lăsând uşa deschisă înapoia sa. Eu l-am urmat cât am putut de încetişor şi, intrând pe nesimţite în bucătărie, am stat şi-am privit ce făcea.

Avusese timp să deschidă dulapul din colţ şi să scoată o ploscă mare cu rachiu şi acuma se aşeză la masă, cu spatele la mine. La răstimpuri era apucat de nişte tremurături grozave, gemea tare şi, ducând plosca la gură, bea spirtul curat, cu înghiţituri lacome.

Eu am înaintat, m-am apropiat de el pe la spate şi deodată, lăsându-mi greu amândouă mâinile pe umerii lui, am ţipat:

– Ta!

Unchiul meu scoase un fel de strigăt tremurat, ca un behăit de oaie, ridică braţele şi se prăbuşi pe podea ca mort. Văzând aceasta m-am cam speriat, dar trebuia mai întâi să am grijă de mine, astfel încât n-am pregetat să-l las să zacă aşa cum căzuse. Cheile spânzurau în uşa dulapului. Aveam de gând să-mi găsesc o armă, mai înainte ca unchiul meu să-şi vină în fire şi să poată iarăşi urzi rele. În dulap se aflau câteva sticle — din care unele păreau a fi cu doctorii — o mulţime de socoteli şi alte hârţoage, prin care bucuros aş fi cotrobăit dac-aş fi avut timp, şi câteva unelte mărunte cu care n-aveam ce face. Mă îndreptai deci către cufere. Cel dintâi era plin cu făină; cel de-al doilea cu bani, în săculeţe şi în hârtii legate teancuri; într-al treilea, printre o sumedenie de lucruri, cele mai multe de îmbrăcăminte, am găsit un pumnal urât şi ruginit, de felul celor de la munte, lipsit de teacă. Pe-acesta l-am dosit aşadar înăuntrul vestei şi-apoi m-am îndreptat către unchiul meu.

Zăcea în neştire, aşa cum căzuse, cu un genunchi îndoit şi un braţ întins în lături; faţa îi era ciudat de vânătă şi parcă nici nu mai răsufla. Mă cuprinse frica să nu fi murit; căutai apă şi-l stropii peste obraz; atunci păru să-şi vină puţin în

fire, gura îi zvâcni şi pleoapele îi tremurară. În cele din urmă deschise ochii şi, când mă văzu, se ivi în privirea sa o spaimă de nedescris.

– Haide, haide — am zis, ridică-te.

– Eşti viu? hohoti el. Eşti viu, băiatule?

– Sunt — răspunsei, dar nu dumitale trebuie să-ţi mulţumesc!

Începu să răsufle greu, cu horcăieli şi suspine adânci.

– Sticluţa albastră — zise, în dulap, sticluţa albastră. Răsuflarea îi era tot mai neputincioasă.

Alergai la dulap, unde găsii într-adevăr o sticluţă albastră cu doctorie; pe-o hârtie lipită de ea era scrisă porţia ce trebuia dată bolnavului. I-am dat s-o înghită, cât am putut de repede.

– Boala mea... zise el, mai însufleţindu-se, mă supără rău inima, Dave.

L-am aşezat pe un scaun şi m-am uitat la el. E adevărat că simţeam oarecare milă pentru un om ce părea atât de bolnav, dar pe de altă parte eram covârşit de-o dreaptă mânie; şi-am început să-i înşir toate câte voiam să mi le lămurească: De ce mă minţea cu fiece vorbă? De ce se temea că nu-l părăsesc? De ce nu-i plăcuse să pomenesc că el şi tatăl meu ar fi gemeni? Nu cumva fiindcă era adevărat? Îl întrebai de ce îmi dăduse bani la care eram încredinţat că n-aveam nici un drept; şi, în cele din urmă, pentru ce încercase să mă omoare? El ascultă în tăcere tot ce-aveam de spus. Apoi, cu glas frânt, mă rugă să-l las să se culce.

– Îţi spun mâine dimineaţă, zise. Să n-ai nici o îndoială că-ţi spun.

Era atât de slab și sfârșit încât n-am putut decât să încuviințez. L-am încuiat totuși în odaia lui și am băgat cheia în buzunar; apoi, întorcându-mă în bucătărie, am făcut un foc zdravăn, cum nu mai arsese aici de ani îndelungați și, înfășurându-mă în pledul meu, m-am culcat pe cufere și-am adormit.

CAPITOLUL V

Merg la Queen's Ferry

În noaptea aceea a plouat mult; iar în dimineața următoare sufla de la miază-noapte-apus un vânt amarnic de iarnă, mânând înainte-i norii împrăștiați. Cu toate acestea, încă dinainte de a miji soarele și a se stinge ultima stea, m-am dus până la malul pârâului și m-am spălat într-un ochi adânc, unde apa clocotea într-un vârtej. Cu tot trupul înviorat după această baie, m-am așezat iarăși lângă foc, ațâțându-l vârtos, și am început să cercetez cu grijă cum stăteau lucrurile pentru mine.

Nu mai încăpea acum nici o îndoială asupra dușmăniei unchiului meu; nici vorbă că trebuia să-mi păzesc viața, că el se va strădui din răsputeri să-mi urzească pieirea. Dar vezi că și eu eram tânăr și curajos și, ca mai toți flăcăii crescuți la țară, aveam mare încredere în istețimea mea. Venisem la ușa lui ca un cerșetor sărman și aproape copil; mă întâmpinase cu minciună și cruntă dușmănie; o încheiere după placul inimii mele era să-l pun cu botul pe labe și să-l fac să joace așa cum îi voi cânta eu.

Ședeam în fața vetrei, cuprinzându-mi genunchii cu mâinile și zâmbind flăcărilor; și mă închipuiam mirosindu-i tainele, una

după alta şi ajungând să-l stăpânesc pe acest om, să domnesc asupră-i. Pe la noi se spunea că vraciul din Essendean făcuse o oglindă în care-ţi puteai citi viitorul; pesemne că nu din jeratic va fi fost, căci în toate înfiripările flăcărilor şi în toate închipuirile ce mi le înfăţişau nu se arăta nici o corabie, nici un marinar cu căciulă, nici un cogeamite ciomag gata să-mi pocnească capul nătâng. Nici pomeneală de toate aprigele încercări pe cale de a se abate asupră-mi.

După scurt timp, mândru nevoie-mare, mă dusei sus să-l eliberez pe prizonierul meu. El îmi dădu bună dimineaţa foarte cuviincios, iar eu lui la fel, zâmbindu-i de sus, de la înălţimea înfumurării ce mă stăpânea. În curând şedeam iar amândoi în faţa gustării de dimineaţă, ca şi în ajun.

– Ei, domnule, l-am întrebat eu cu glas batjocoritor, nu mai ai nimic a-mi spune? Şi-apoi, cum nu-l auzeam rostind vreun răspuns, urmai: cred că ar fi timpul să ne înţelegem. Dumneata m-ai luat drept un neisprăvit şi-un găgăuţă de la ţară, ai crezut că n-am mai mult bun simţ şi curaj decât un făcăleţ. Iar eu te-am luat pe dumneata drept un om de treabă sau, cel puţin, nu mai rău decât alţii. Se pare c-am greşit amândoi. Ce pricină vei fi având să te temi de mine, să mă amăgeşti, să încerci să-mi pui viaţa în primejdie...

El bombăni ceva cum c-ar fi glumit, că-i place şi lui câteodată să mai petreacă, şi-apoi, văzându-mă zâmbind, schimbă struna şi mă încredinţă că va limpezi totul, de îndată ce isprăveşte de mâncat. Îl vedeam după faţă că n-are încă o minciună la îndemână, deşi se frământa şi se străduia să născocească ceva. Şi mi se pare că eram pe cale să i-o şi spun, când o bătaie în uşă îmi tăie vorba.

L-am poftit pe unchiul meu să nu se urnească din loc şi

m-am dus să deschid. În pragul uşii se afla un băieţandru în haine de marinar. Îndată ce dădu cu ochii de mine, se apucă să joace un dans marinăresc (cum nu mai văzusem niciodată până atunci şi de care nici măcar n-auzisem), pocnind din degete şi zvârlind din picioare cu mare agerime. Cu toate acestea era vânăt de frig. Şi avea ceva pe chipu-i — o privire în care se îmbinau râsul şi plânsul, care te mâhnea din cale-afară şi nu se potrivea defel cu veselia purtării sale.

– Ce mai faci, nene? îmi zise, cu un glas răguşit şi subţire, nici de copil, nici de flăcău.

Eu l-am întrebat liniştit care îi e dorinţa.

– O, dorinţa! făcu el, şi-apoi începu să cânte:

Dorinţa mi-e, farmecul nopţii cu tine
Să-l sorb în frumosul mai.

– Ascultă — zisei eu, dacă n-ai venit cu nici o treabă, voi avea necuviinţa să-ţi închid uşa.

– Stai, frăţioare! strigă el. Ce, nu ştii de glumă? Ori vrei să mănânc, din pricina ta, o mamă de bătaie?... Am adus o scrisoare de la Moş-Oază pentru domnul Balfour. Vorbind, îmi arătă scrisoarea. Şi-auzi, nene, mai adăugă, mi-e foame de mor.

– Bine — zisei eu, intră în casă, ai să găseşti o îmbucătură de-ar fi să rabd eu.

Zicând acestea, l-am adus înăuntru şi l-am aşezat pe scaunul meu, iar el se năpusti cu lăcomie asupra rămăşiţelor gustării, facându-mi cu ochiul între timp şi sclifosindu-se mereu, într-un chip pe care, bietul băiat, îl socotea pesemne bărbătesc. Între timp, unchiul meu citise scrisoarea şi sta şi se gândea; apoi, fără de veste, sări în picioare, cu o mare însufleţire, şi mă trase

deoparte, în cel mai îndepărtat colţ al odăii.

– Citeşte asta, zise, şi-mi puse scrisoarea în mână.

Iată cuprinsul ei... o am înaintea ochilor acum când scriu:

„Hanul «La Ghiorghini», lângă Queen's Ferry.

Domnul meu,

Stau aici, gata oricând să ridic ancora, şi-l trimit pe cabinierul meu să vă vestească. Dacă mai aveţi vreo însărcinare pentru ţinuturile de peste mări, astăzi e ultimul prilej, deoarece vântul se arată prielnic pentru a ieşi din estuar. N-am să vă ascund că am avut supărări cu împuternicitul domniei-voastre, domnul Rankeillor, de pe urma cărora, de nu veţi face grabnic rânduială, vă puteţi aştepta la niscaiva pierderi. Am tras o poliţă asupra domniei-voastre, după cum se arată alăturat, şi rămân oricând la porunca domniei-voastre.

Cu plecăciune,
Elias Hoseason."

– Vezi Dave, reluă unchiul meu, îndată ce văzu că terminasem de citit, am o daravelă cu acest Hoseason, care-i căpitanul unei corăbii de negoţ, bricul „Făgăduinţa" din Dysart. Uite, dacă vrei să mergem amândoi cu băiatul ăla, eu aş putea să-l văd pe căpitan la „Hanul Ghiorghinilor", sau poate şi pe puntea „Făgăduinţei", de vor fi cumva de iscălit hârtii şi, cu acest prilej putem, fără a fi o pierdere de timp, să dăm o raită şi pe la avocat, domnul Rankeillor. După toate câte-au fost şi câte s-au petrecut, tu anevoie mă vei mai crede pe cuvânt. Dar pe domnul Rankeillor ai să-l crezi. Jumătate din neamurile alese ale ţinutului îl au de împuternicit — şi-apoi e

om în etate şi foarte bine văzut. L-a cunoscut şi pe tatăl tău.

Am stat un timp şi m-am gândit. Mă duceam într-un port plin de lume, fără îndoială. Unchiul meu n-avea să îndrăznească să-mi facă vreun rău acolo — şi până una-alta, mă apăra măcar şi tovărăşia cabinierului. Odată ajunşi acolo, gândeam că-l voi face eu pe unchiul meu să meargă cu mine la avocat, chiar dacă acuma făgăduiala sa era fățarnică. S-ar putea ca, în fundul inimii mele, să fi dorit să văd mai de aproape marea şi corăbiile. Nu trebuie uitat că trăisem toată viaţa mea printre dealurile dinăuntrul ţării şi că doar cu două zile înainte vă-zusem, pentru întâia oară, golful, aşternându-se ca o pânză albastră, şi corăbiile cu velele întinse plutind pe apa lui, ca nişte jucării. Toate laolaltă mă hotărâră.

– Foarte bine — am spus — să mergem în port.

Unchiul meu îşi puse haina şi pălăria şi-şi prinse de brâu un cuţit vechi şi ruginit, apoi înăbuşirăm focul, încuiarăm uşa şi pornirăm la drum.

Vântul, care prin părţile acestea reci venea de la miază-noapte-apus, ne sufla aproape drept în faţă pe când mergeam. Era în iunie, poienile erau albe de margarete şi pomii înfloriţi, dar, după cum ni se învineţiseră unghiile şi ne dureau încheieturile mâinilor, ai fi zis că e iarnă şi că albeaţa din jur e o chiciură de decembrie.

Unchiul Ebenezer înainta cu trudă prin şanţul drumului, bălăbănindu-se în dreapta şi-n stânga, ca un plugar bătrân ce se-napoiază de la câmp. Tot drumul n-a scos un cuvânt. Nu-mi rămânea decât să stau de vorbă cu cabinierul. Acesta-mi spuse că-l cheamă Ransome şi că plecase pe mare de la vârsta de nouă ani, dar câţi avea acum nu mai ştia — pierduse socoteala. Îmi arătă semne de tatuaj, dezvelindu-şi pieptul în

bătaia vântului, cu toate că eu îl mustram, gândind c-ar putea răci de moarte; înjura îngrozitor de câte ori îşi aducea aminte, dar mai degrabă ca un şcolar prostuţ decât ca un bărbat; şi se făiea cu o groază de nelegiuiri şi păcate pe care zicea că le săvârşise: furtişaguri şi hoţii, sperjururi, ba chiar şi omoruri; dar le înşira pe toate cu amănunte atât de îndoielnice şi cu o atât de uluitoare şi vădită lăudăroşenie, încât mai degrabă eram ispitit a-l compătimi decât a-i da crezare.

I-am pus întrebări cu privire la corabie (care, după spusele lui, era cea mai frumoasă navă de pe mări) şi la căpitanul Hoseason, pe care-l lăuda cu aceeaşi însufleţire. Moş-Oază (căci tot aşa îl numea pe căpitan) era un bărbat căruia de nimic nu-i păsa, nici în cer nici pe pământ; unul care, vorba aceea, „gonea cu pânzele întinse către ziua judecăţii", un om aspru, sălbatic, ,mânios, în stare de orice. Şi pe toate acestea, bietul băiat care-i slujea de cabinier, se învăţase să le admire ca pe nişte purtări bărbăteşti, de adevărat marinar. O singură lipsă recunoştea idolului său: nu-i marinar de meserie... Domnul Shuan manevrează bricul. El e cel mai grozav marinar care există. Atât că prea bea, şi nu că zic eu aşa, dar aşa e! Păi, uite aici! Şi, suflecându-şi ciorapul, îmi arătă o cogeamite rană crudă şi roşie, de-mi îngheţă sângele în vine. El mi-a făcut-o, domnul Shuan — zise, parcă s-ar fi mândrit.

– Ce, strigai eu, asemenea sălbăticie rabzi de la dânsul!? Cum! Doar nu eşti rob, să se poarte astfel cu tine!

– Nu, zise bietul nerod, schimbând îndată struna, şi-are să vadă el! Ia uite-ncoace! Şi îmi arătă un cuţit mare, cu teacă, spunându-mi că-l furase. Oho — zise, să poftească să-ncerce. Atâta aştept: îl curăţ! Oho, nu e cel dintâi! Şi-o adeveri cu o biată înjurătură urâtă şi nătângă.

În viața mea n-am simțit pentru nimeni pe lume asemenea milă ca pentru această făptură cu mintea neisprăvită; și am început să-mi dau seama că bricul „Făgăduința", în ciuda numelui său cu iz pios, era un fel de iad plutitor.

– Și n-ai nici o rudă, nici un prieten? l-am întrebat.

Mi-a răspuns că avusese un tată într-un port englezesc, am uitat care anume. Era și el un bărbat straşnic, zise, dar a murit.

– Pentru numele lui Dumnezeu, am strigat, n-ai putea să-ți rostuiești pe uscat o viață cumsecade?

– Aș, nu — zise el, făcându-mi cu ochiul, m-ar pune să învăț o meserie. Nu-s eu așa de prost!

Îl întrebai ce meserie putea fi mai îngrozitoare decât cea de-acum, în care viața-i era mereu primejduită, nu numai de vânturi și ape, ci și de înspăimântătoarea cruzime a stăpânilor săi. El spuse că era foarte adevărat; apoi începu iar să-și laude viața, îndrugând ce plăcere e să cobori pe uscat cu bani în buzunar, să-i cheltuiești ca un bărbat, să cumperi mere, să umbli haihui și să-i faci să se mire pe proștii de băieți împotmoliți prin noroaiele târgurilor. Și-apoi, nu-i chiar așa rău de mine — zise, sunt alții de care-i și mai rău: cei de douăzeci de funzi. Maica mea! Pe ăia să-i vezi ce pățesc! Păi să-l fi văzut pe unul mare cât dumneata, să zic (lui îi păream mare), da, dom'le, avea și barbă... ei, și cum am ieșit din râu și i s-a mistuit praful adormitor din cap, aoleo, ce mai țipa și ce pandalii îl apucaseră! I-am arătat eu lui, las' pe mine! D-apoi cei mici, mai mici mult ca mine... Am eu grijă de ei să-i cuminţesc. Când ducem din cei mici, am un capăt de

odgon numai al meu, ca să-i croiesc.

Şi tot flecărind el aşa, mi-am dat seama de la un timp că cei pe care-i numea „de douăzeci de funzi" erau nefericiţii răufăcători trimişi peste mare, la muncă de robi, în America de Nord, sau şi mai nefericiţii nevinovaţi, răpiţi sau ademeniţi pe vas, de hatârul interesului sau răzbunării cuiva.

Chiar atunci am ajuns în vârful dealului şi am dat cu ochii jos, în vale, de Vad şi de Liman. Gura Forth-ului, după cum e bine ştiut, se îngustează în acel punct, până la lăţimea unui râu măricel, alcătuindu-se astfel un loc prielnic de trecere către nord, iar partea de sus prefăcându-se într-un liman încins de uscat, în care se pot adăposti tot felul de vase. Chiar în mijlocul strâmtorii se află o mică insulă, cu nişte ruine; pe malul de miazăzi s-a clădit un chei, pe care-l folosesc bărcile de trecere, iar la capătul cheiului, de cealaltă parte a drumului, în faţa unei grădini frumuşele, cu măceşi şi tufişuri de ghiorghini, se vedea clădirea zisă „Hanul Ghiorghinilor".

Târgul Queen's Ferry e aşezat mai departe, spre apus, şi împrejurimile hanului arătau destul de singuratice în acest ceas al zilei, căci tocmai plecase către nord vasul cu călători. Lângă debarcader se găsea însă o bărcuţă, cu câţiva marinari care dormeau pe bănci; aceasta era, după cum îmi spuse Ransome, barca bricului, care-l aştepta pe căpitan; la vreo jumătate de milă îmi arătă şi corabia „Făgăduinţa", singura ancorată. Era zarvă pe punte ca înaintea ieşirii în larg; se ridicau la locurile lor vergile şi, cum vântul bătea dintr-acolo, auzeam cântecul marinarilor pe când trăgeau de parâme. După toate câte le auzisem pe drum, mă uitam la acea corabie

cu nespusă groază şi din toată inima îi compătimeam pe bieţii oameni osândiţi să călătorcască cu ea.

Ne oprisem toţi trei pe culmea dealului şi acum mă apropiai de unchiul meu, zicându-i:

– Cred că se cade să vă spun, domnule, că pentru nimic în lume nu mă voi urca pe puntea acestei corăbii „Făgăduinţa".

El păru a se trezi dintr-un vis.

– A? Ce-ai zis?

I-am repetat spusele mele.

– Bine, bine, încuviinţă, gândesc că va trebui să-ţi facem pe plac. Dar de ce stăm aici? E afurisit de frig; de altfel, dacă nu mă-nşel, „Făgăduinţa" se pregăteşte de plecare.

CAPITOLUL VI

Ce s-a întâmplat la Queen's Ferry

De îndată ce-am ajuns la han, Ransome ne-a condus sus pe scară, până la o odăiță cu un pat în ea și cu un foc mare de cărbuni, care răspândea o căldură ca de cuptor. La o masă lipită de sobă, un bărbat înalt, oacheș și cu o înfățișare serioasă, ședea și scria. Cu toată dogoarea din cameră, purta o tunică groasă de marinar, încheiată până la gât și o căciulă țuguiată, de blană, îndesată până peste urechi, dar nicicând n-am văzut un bărbat, nici un judecător în sala de judecată, care să arate mai rece, mai chibzuit și mai stăpân pe sine, ca acest căpitan de corabie.

Se ridică îndată și, ieșindu-ne înainte, îi întinse unchiului Ebenezer mâna sa mare.

– E o cinste pentru mine să vă văd, domnule Balfour — zise, cu un glas plăcut, adânc — și mă bucur că ați sosit la timp. Vântul e prielnic și se apropie fluxul; până la noapte vom vedea lumina ghiordelului cu eratic* de pe insula May.

– Căpitane Hoseason, îl întâmpină unchiul meu, în ce căldură grozavă șezi dumneata.

* Semnalizare primitivă, un foc de cărbuni într-o căldare.

– Așa sunt învățat, domnule Balfour — zise căpitanul — sunt friguros din fire; am sângele rece, domnul meu. Nici blană, nici flanelă, nimic, domnule, nici măcar romul fierbinte nu încălzește aerul din jur, „temperatura", cum se spune. Așa pățesc toți care s-au pârjolit pe mările tropicale.

– Bine, bine, căpitane — răspunse unchiul meu, fiecare cu felul lui. n-ai ce-i face.

Dar s-a întâmplat ca acest năravaș al căpitanului să poarte în parte vina nenorocului meu. Căci, deși îmi făgăduisem să nu-mi scap din ochi ruda, pe de o parte mă cuprinse o asemenea nerăbdare să văd mai de aproape marea, pe de alta mi se făcuse atât de rău din pricina aerului greu din cameră, încât atunci când unchiul meu îmi spuse să dau o fugă până jos și să-mi caut ceva ca să-mi treacă timpul, am fost destul de prost să-l ascult.

Am plecat și i-am lăsat pe cei doi șezând cu o sticlă și cu o grămadă de hârtii dinainte; am trecut drumul în dreptul hanului și am coborât către plajă. Cum bătea puțin vântul, valuri mici, nu mult mai mari decât cele pe care le văzusem pe un lac, se loveau de țărm. Dar plantele care creșteau pe-acolo erau noi pentru mine, unele verzui, altele cafenii și lunguiețe, iar unele cu bășicuțe care-mi pocneau între degete. Chiar așa sus în estuar, și tot se simțea, din cale-afară de sărat și ațâțător, mirosul apei de mare. „Făgăduința" începea, de altfel, să-și scuture pânzele, care atârnau ciorchine pe vergi și să le-ntindă; tot ce vedeam făcea să-mi zboare gândul la călătorii pe mări îndepărtate și locuri necunoscute.

Priveam, de asemenea, la marinarii care așteptau cu barca: niște vlăjgani arși de soare, unii în cămașă alții în tunici, unii cu câte-o basma colorată în jurul gâtului, altul cu o pereche

de pistoale înfipte la brâu, vreo doi-trei cu nişte ciomege noduroase şi toţi cu cuţite în teacă. Mi-am petrecut câtăva vreme pe lângă unul dintre ei, care arăta mai puţin fioros decât tovarăşii săi şi l-am întrebat când pleacă bricul. Îmi spuse că vor pleca îndată ce începe fluxul şi-şi arătă bucuria de a părăsi un port unde nu se găseau cârciumi şi lăutari; dar toate astea le rosti însoţite de înjurături atât de înspăimântătoare, încât m-am grăbit să mă îndepărtez de el.

Nu-mi rămânea altă tovărăşie decât a lui Ransome, care părea cel mai puţin păcătos din toată banda aceasta şi care, în curând, ieşi din han şi alergă în întâmpinarea mea, strigând să-i dau de băut o cană cu punci. I-am spus că aşa ceva nu-i voi da, căci nici unul din noi n-aveam vârsta să ne îngăduim asemenea băutură.

– Dar cu un pahar de bere pot să te cinstesc bucuros, am adăugat.

M-a bârâit şi s-a sclifosit, ocărându-mă, cu toate că-i părea bine de bere; şi peste puţin timp, ne-am aşezat la o masă, în odaia din faţă a hanului, mâncând şi bând amândoi cu mare poftă.

Cum şedeam acolo, mi-a dat prin gând că, de vreme ce hangiul era din partea locului, n-aş face rău să mă împrietenesc cu el. L-am poftit să bea un pahar cu noi, după cum se obişnuia în acele timpuri, dar el se simţea om prea de vază ca să primească să şadă la masă cu nişte bieţi muşterii de felul lui Ransome şi al meu. Era pe cale să iasă din odaie, când îl chemai înapoi, ca să-l întreb dacă-l cunoştea pe domnul Rankeillor.

– Aha, îl cunosc, cum să nu — zise; e om tare cumsecade. Dar, fiindcă veni vorba, ia spune: dumneata ai venit cu Ebenezer? Şi când i-am spus că da: nu cumva eşti prieten cu dânsul? mă întrebă, vrând să zică, în graiul scoţienilor, dacă nu cumva îi eram rudă.

l-am răspuns că nu, defel.

– Mi-am închipuit eu că nu — zise el, și cu toate astea, aș fi zis că semeni puțin cu conașul Alexander.

l-am spus că Ebenezer e rău văzut în ținut, pare-se.

– Mai e vorbă! zise hangiul. E un bătrân afurisit și mulți s-ar bucura să-l vadă cu streangul de gât, de pildă Janeta Clouston, și-atâția alții, pe care i-a lăsat pe drumuri. Și când te gândești că în tinerețele lui era mai mare dragul să te uiți la el! Dar asta până a nu se isca zvonul despre domnul Alexander. De atunci s-a isprăvit cu el.

– Care zvon? am întrebat.

– Păi, că l-a omorât, vezi bine, zise hangiul. N-ai auzit până acum?

– Și de ce să-l fi omorât?

– Ei, de ce! Păi ca să pună mâna pe moșie.

– Pe moșie?! Pe Shaws?

– Chiar aia, după câte știu.

– Da, omule? Așa stau lucrurile? Oare tat... oare Alexander a fost fiul mai mare? (După legea engleză, dreptul da a moșteni un domeniu și de a-i purta numele se cuvine exclusiv primului născut.)

– Firește, spuse hangiul. Altfel de ce să-l fi omorât?

Și cu aceasta plecă și mă lăsă; din capul locului stătuse ca pe ghimpi.

Bineînțeles c-o ghicisem de mult; dar una e să ghicești și alta să știi. Și rămăsei înmărmurit de norocul meu; cu greu puteam să încep a crede că același flăcău sărman, care nici cu două zile în urmă își târa pingelele prin pulberea drumului, de la Ettrick Forest încoace, era acum unul dintre bogații pământului și avea casă și țarini întinse și de mâine putea merge

călare, dacă poftea. Toate aceste lucruri plăcute şi o mie altele mi se îmbulzeau în minte, pe când şedeam şi priveam ţintă înainte-mi, prin fereastra hanului, fără să iau seama la ce vedeam; ţin minte numai că am dat cu ochii în acele clipe de căpitanul Hoseason, jos pe chei, în mijlocul marinarilor, vorbindu-le de parcă le-ar fi dat o poruncă. Iar curând după aceea l-am văzut înapoindu-se spre casă; mersul nu-i era câtuşi de puţin greoi, ca al marinarilor, ci îşi purta bărbăteşte trupul frumos şi înalt; iar chipul lui arăta la fel de chibzuit şi recules ca mai înainte. Mă întrebam dacă e cu putinţă ca poveştile lui Ransome să fie adevărate şi mai că mă îndoiam, atât erau de nepotrivite cu înfăţişarea acestui om. Adevărul este că nu era nici atât de bun pe cât mi se părea mie şi nici chiar atât de rău pe cât îl credea Ransome, căci, de fapt, se aflau doi oameni într-însul, iar pe cel mai bun îl lăsa la o parte, de îndată ce păşea pe puntea corăbiei sale.

Îndată după aceea l-am auzit pe unchiul meu strigându-mă şi i-am găsit pe amândoi laolaltă în drum. Căpitanul fu cel care îmi vorbi mai întâi, cu gravitate şi ca unuia de-o seamă cu dânsul, lucru foarte măgulitor pentru un băiat tânăr:

– Domnul meu — îmi zise, domnul Balfour îmi spune lucruri mari despre dumneata; şi chiar dacă ar fi să judec după înfăţişare, mi-ai plăcea. Aş fi bucuros să stau mai mult pe-aici pentru ca să ne putem împrieteni, dar ne vom folosi de puţinul timp care ne e îngăduit. Vă poftesc pe puntea bricului meu, pentru o jumătate de ceas, până începe fluxul, să beţi un pahar cu mine.

Eu, unul, jinduiam nespus de mult să văd o corabie pe dinăuntru, dar nu era să mă pun în primejdie şi i-am răspuns că unchiul meu şi cu mine aveam întâlnire cu un avocat.

– Da, da — zise dânsul, mi-a spus domnia-sa așa ceva. Dar, uite, te poate duce corabia până la cheiul târgului; de-acolo și până la casa lui Rankeillor nu mai e decât o aruncătură de băț. Și-aici se plecă fără de veste către mine și-mi șopti la ureche: ferește-te de bătrânul vulpoi. ți-a pus gând rău. Vino pe punte, să-ți pot spune două vorbe. Apoi, petrecându-și brațul pe după al meu, urmă a vorbi tare, îndreptându-se către barcă: Dar hai și spune-mi ce-ți pot aduce din insulele Caroline? Oricine îi e prieten domnului Balfour îmi poate porunci după plac. Un sul de tutun? Niscaiva podoabe de pene de-ale indienilor? O piele de jivină sălbatică? O pipă de piatră? Păsarea care îngână pe oricine și știe să miorlăie ca o pisică? Pasărea-cardinal, roșie ca sângele? Alege după pofta inimii și spune-ți dorința.

În vremea aceasta ajunsesem lângă barcă și el dădu mâna, ajutându-mă să mă sui în ea. Nici nu visam să preget; gândeam (sărman nerod!) că găsisem un bun prieten, gata să m-ajute, și eram bucuros să văd corabia. De cum ne așezasem cu toții pe locurile noastre, barca se desprinse de chei cu o smucitură și începu să plutească pe ape; iar eu, de plăcerea acestei noi experiențe, de mirare că ședeam atât de jos, vă zând și malurile ivindu-se, și corabia crescând tot mai mare, pe măsură ce ne apropiam, mai că nu pricepeam ce spunea că-pitanul și trebuie să-i fi răspuns anapoda.

Îndată ce-am acostat, lipiți de corabie, unde eu rămăsesem cu gura căscată, minunându-mă de înălțimea ei, de vuietul talazurilor ce creșteau pe lângă coastele sale și de plăcutele strigăte cu care marinarii își însoțeau munca, căpitanul Hoseason, spunând că el și cu mine trebuia să fim cei dintâi pe punte, porunci să se arunce o parâmă de la verga mare. Cu

aceasta am fost ridicat în aer și apoi coborât pe punte, unde căpitanul sta și m-aștepta, și-și petrecu în aceeași clipă iarăși brațul pe după al meu. Am stat câtăva vreme așa, cam amețit, fiindcă se mișca totul cu mine și împrejurul meu, poate puțin cam speriat și totuși nespus de bucuros de neobișnuitele lucruri pe care le vedeam, în timp ce căpitanul îmi îndrepta luarea-aminte către ce era mai ciudat, spunându-mi cum se cheamă și la ce folosește.

– Dar unchiul meu unde e? întrebai deodată.

– Ei, vezi, zise căpitanul Hoseason, aici e-aici!

Am simțit că-s pierdut. Cu toată puterea m-am smuls din strânsoarea lui și am alergat către marginea corăbiei. Firește, iată barca: vâslea către oraș, cu unchiul meu șezând în partea dinapoi. Am scos un strigăt din rărunchi: „Ajutor, ajutor! Mă omoară!" încât a răsunat tot locul de ancorare, iar unchiul meu, de unde ședea, a întors capul și mi-a arătat o față îngrozitoare, plină de cruzime.

A fost cel din urmă lucru pe care l-am văzut. Mâini puternice mă și smulseră înapoi de la copastie; și pe urmă parcă mă izbi un trăsnet: văzui o văpaie mare, timp de o clipă, și căzui în nesimțire.

CAPITOLUL VII

Plec pe mare cu bricul "Făgăduința" din Dysart

Mi-am venit în fire în întuneric, chinuit de o durere cumplită, cu mâinile și picioarele legate și asurzit de o mulțime de zgomote neobișnuite. Îmi vuia în urechi un vâjâit de apă ca al unui stăvilar uriaș, răpăiala unor stropi grei, trosnetul velelor și strigătele ascuțite ale marinarilor. Lumea întreagă, când sălta amețitor, când se prăvălea amețitor, și-atât de bolnav și de lovit mi-era trupul, iar mintea atât de răvășită, încât mi-a trebuit timp îndelungat, în care gândurile mele o tot luau razna și eram iarăși și iarăși covârșit de chinul ascuțit al durerii, pentru a-mi da seama că pesemne zăceam legat undeva, în pântecul acelei corăbii nenorocite, și că vântul trebuie să se fi prefăcut în furtună. Odată cu cunoștința limpede a stării în care mă aflam, se abătu asupră-mi o atât de neagră deznădejde, o atât de groaznică remușcare pentru propria-mi nerozie și o asemenea mânie pătimașă împotriva unchiului meu, încât căzui iarăși în nesimțire.

Când mi-am revenit din nou, același vuiet, aceleași mișcări puternice și nefirești mă zguduiau și mă asurzeau și, curând, se adăugară celorlalte dureri și necazuri greața și răul ce-l

chinuieşte pe omul de pe uscat nedeprins cu marea. În acel timp al frământatei mele tinereţi am îndurat multe nevoi, dar n-a fost nici una atât de zdrobitoare pentru suflet şi trup, atât de neluminată de nădejde, ca aceste prime ceasuri pe corabie.

Într-un rând am auzit trăgându-se cu tunul şi m- am gândit că, furtuna dovedindu-se cu neputinţă de înfruntat, corabia dădea semn că se găsea în primejdie. Gândul eliberării, chiar prin moarte în adâncurile apei, îmi era binevenit. Dar nu era vorba de una ca asta, ci, după cum am aflat mai târziu, de-un obicei de-al căpitanului, pe care-l povestesc aici, pentru a arăta că cel mai rău dintre oameni poate avea şi părţi mai blânde în firea sa. Tocmai atunci, pare-se, ne aflam la câteva mile de Dysart, unde fusese construită corabia şi unde bătrâna doamnă Hoseason, mama căpitanului, venise să locuiască în urmă cu câţiva ani; şi căpitanul, de câte ori pleca peste mări sau de câte ori se întorcea în ţară, nu se întâmplă niciodată să treacă ziua prin preajma acelui loc, fără a trage cu tunul şi a înălţa flamura.

N-aveam cum măsura timpul; ziua şi noaptea erau deopotrivă în acea văgăună puturoasă din măruntaiele corăbiei în care zăceam, şi groaznica-mi stare tărăgăna ceasurile, de păreau de două ori pe-atât de lungi. Aşa că n-am cum să ştiu câtă vreme am zăcut aşteptându-mă să aud corabia sfârâmându-se de-o stâncă sau prăvălindu-se cu capul înainte în adâncurile mării.

Dar somnul mă răpi în cele din urmă cumplitei conştiinţe a nenorocirii mele.

Am fost trezit de raza unui felinar de mână ce îmi lumina faţa. Un om mărunt, de vreo treizeci de ani, cu ochii verzi şi cu o claie de păr bălan, sta în faţa mea şi mă privea.

– Ei — mă întrebă, cum merge?

Am răspuns cu un sughiț de plâns; atunci, oaspetele meu îmi cercetă pulsul și tâmplele și-apoi se apucă să-mi spele și să-mi oblojească rana din creștet.

– Da — zise, rău te-a pocnit! Ce e, băiete? Hai vino-ți în fire! Nu s-a sfârșit lumea și pământul, ai luat-o din loc cu stângul, dar lasă c-o să pornești și tu mai bine. De mâncat, ai mâncat ceva?

– Să n-aud de mâncare, i-am răspuns; și-atunci el mi-a dat niște rachiu cu apă într-o cănuță de tablă și m-a lăsat iar singur.

Rândul următor când a venit să mă vadă, zăceam între somn și trezie, cu ochii căscați în întuneric; greața îmi trecuse, dar îi urmase o amețeală îngrozitoare și un gol în cap, aproape mai grele de îndurat. Mă durea fiecare mădular și funiile care mă legau parcă erau de foc. Duhoarea văgăunii în care zăceam parcă se lipise de mine; și în lungul răgaz de când venise să mă vadă ultima oară, mă chinuise groaza — ba din pricina șobolanilor coră-biei, care alergau de colo până colo și nu se sfiau să-mi treacă uneori și peste obraz, ba de pe urma întunecatelor închipuiri ce bântuie culcușul celui cuprins de friguri.

Licărul felinarului, când se înălță capacul deschizăturii, fu ca o rază de soare din cer; și, deși nu-mi dezvălui decât grinzile puternice și negre ale corăbiei ce mă-ntemnița, îmi venea să strig de bucurie. Omul cu ochii verzi fu primul care coborî scara și am băgat de seamă că pășea cam clătinându-se. În urma lui venea căpitanul. Nici unul nu scotea o vorbă, iar cel dintâi se apucă și mă cercetă și-mi obloji rana ca și mai înainte, în timp ce căpitanul Hoseason îmi privea chipul cu o figură stranie și mohorâtă.

– Ei, acum vedeți și singur, domnul meu, zise cel dintâi;

fierbinţeală, nici pic de poftă de mâncare, lumină nu, hrană nu, vedeţi şi dumneavoastră ce-nseamnă asta.

– Eu nu sunt vraci, domnule Riach, spuse căpitanul.

– Daţi-mi voie, domnul meu, zise Riach; aveţi un cap teafăr pe umeri şi-o ascuţită limbă scoţiană, când e vorba de pus întrebări, dar n-am să-ngădui să vă daţi în lături de la răspundere; vreau ca băiatul să fie scos din gaura aceasta şi mutat sub teugă.

– Ce vei fi vrând dumneata, domnul meu, te priveşte, răspunse căpitanul, dar eu pot să-ţi spun ce-o să fie. Aici e, aici va rămâne.

– Dacă dumneavoastră aţi fost plătit pe măsura faptei — zise celălalt — cer smerit iertare, dar vă spun că mie unuia nu mi se dă simbrie pentru de-alde astea. Plătit sunt — şi nu prea bine — pentru a fi ofiţerul al doilea al acestei rable; şi ştiţi foarte bine că mă trudesc să nu iau banii de pomană. Dar n-am fost tocmit pentru nimic altceva.

– De-ai putea să nu te amesteci unde nu-ţi fierbe oala, domnule Riach, n-aş avea a mă plânge de dumneata — răspunse căpitanul — şi cutez a-ţi spune că, decât să-ţi răceşti gura de pomană, punând întrebări anevoioase, mai bine-ai sufla în ciorba dumitale. Va fi nevoie de noi pe punte, adăugă, cu un glas mai aspru şi puse piciorul pe scară.

Dar domnul Riach îl prinse de mânecă:

– Dacă cumva aţi fost plătit pentru a-l ucide...

Căpitanul Hoseason se întoarse către el năvalnic.

– Ce-nseamnă asta? Ce fel de vorbă-i asta?

– Se pare că-i vorbă ce-o puteţi înţelege, spuse domnul Riach, privindu-l drept în faţă.

– Domnule Riach, am făcut cu dumneata trei călătorii

lungi pe mare, răspunse căpitanul. În tot acest timp, domnul meu, ar fi trebuit să-nveți să mă cunoști: sunt un om dârz, nu-s slab de înger, dar ce spui dumneata acuma — rușine, rușine! — numai o inimă ticăloasă și-o conștiință încărcată te face să vorbești așa. Dacă spui că băiatul are să moară...

– Da, negreșit, zise domnul Riach.

– Bine, domnul meu! Este de ajuns! spuse căpitanul Hoseason. Ia-l și vâră-l unde poftești!

După aceasta, căpitanul sui scara, iar eu, care zăcusem mut în tot timpul acestei ciudate convorbiri, îl văzui pe domnul Riach întorcându-se după el și făcând o plecăciune adâncă, aproape până la genunchi, cu vădită batjocură. Cât îmi era de rău, am băgat de seamă două lucruri: că ofițerul era cam băut, după cum dăduse a înțelege căpitanul, și că, beat ori treaz, părea a se dovedi un prieten de preț.

Cinci minute mai târziu, legăturile mi-au fost tăiate, am fost cărat în spinare de un marinar până sus sub teugă și lăsat într-o cușetă, pe niște pături de corabie, unde, până una-alta, am căzut iar în nesimțire.

Ce fericire să deschid ochii în lumină și să mă văd în tovărășia oamenilor! Dormitorul de sub teugă era o încăpere destul de spațioasă, plină de jur împrejur de cușete, pe care oamenii care nu erau de cart ședeau fumând sau în care dormeau. Ziua fiind liniștită și vântul blând, tambuchiul era deschis și nu numai lumina zilei, ci din când în când, în legănarea corăbiei, chiar și câte o rază prăfuită de soare lucea înăuntru, orbindu-mă și fermecându-mă. Mai mult decât atât, de cum mă mutară, un om din echipaj îmi aduse o băutură vindecătoare, pregătită de

domnul Riach şi-mi spuse să stau liniştit, că voi fi curând teafăr. Mă mai lămuri că n-aveam nici un os frânt.

– Un ciomag în cap nu-i mare scofală. Măi, zise el, eu sunt cel care te-a pocnit!

Închis aici, am zăcut multe zile în şir şi nu numai că m-am înzdrăvenit, dar am ajuns să-mi cunosc şi tovarăşii. Nu erau mieluşei, firește, cum nu-s de obicei marinarii, fiind oameni lipsiţi de tot ce are viaţa mai blând şi mai plăcut, oropsiţi a vântura laolaltă mările aspre, la voia unor stăpâni nu mai puţin cumpliţi. Erau printre dânşii unii care navigaseră cu piraţii şi văzuseră lucruri de care şi să vorbeşti te-ai sfii; alţii erau fugiţi din marina regală şi-i păştea spânzurătoarea, ceea ce nu căutau să ascundă; şi cei mai buni prieteni erau gata să se încaiere dintr-o vorbă. Totuşi nu trecură multe zile de când stăteam închis în tovărăşia lor şi începui să mă ruşinez de judecata mea dintâi, când, întâlnindu-i lângă cheiul din port, mă trăsesem deoparte, de parcă ar fi fost nişte jivine spurcate. Nici o tagmă de oameni nu-i pe de-a-ntregul ticăloasă, ci fiecare îşi are păcatele şi virtuţile ei, iar aceşti tovarăşi de corabie ai mei nu se deosebeau în această privinţă de toţi ceilalţi oameni. Mieluşei nu erau, desigur, ci nişte păcătoşi, dar aveau multe virtuţi. Uneori erau foarte buni, simpli, chiar în mai mare măsură decât mine, băiat de la ţară, şi aveau în ei câte o luminiţă de cinste.

Era unul — să fi avut vreo patruzeci de ani — care şedea la căpătâiul meu ceasuri întregi şi-mi povestea despre nevastă şi copil. Era un pescar care-şi pierduse barca, aşa că nu-i rămăsese decât să intre în marina comercială. Sunt ani de-atunci,

dar nu l-am uitat. Nevastă-sa, „mică de ani" față de el, cum îmi spunea adesea, aştepta în zadar să-şi vadă bărbatul înapoi; nicicând n-avea să-i mai aprindă focul dimineața sau să vadă de copil când era ea bolnavă. Într-adevăr, pentru mulți din acești bieți oameni, după cum se va adeveri mai târziu, a fost cea din urmă călătorie; adâncurile mării şi peştii hrăpăreți i-au luat în primire; şi-i urât lucru să-i bârfim pe cei morți.

Printre alte fapte bune pe care le-au împlinit, mi-au înapoiat banii care fuseseră împărțiți între dânşii; deşi se împuținaseră cu o treime, am fost foarte bucuros să-i recapăt, punându-mi mare nă dejde în ei pentru când aveam să fiu în acea țară îndepărtată către care eram dus. Destinația corăbiei era insulele Caroline, dar nu trebuie să credeți că mă duceam într-acolo ca un surghiunit oarecare. Negoțul cu sclavi era încă de pe vremea aceea în scădere; de atunci încoace, cu răzvrătirea coloniilor şi cu alcătuirea Statelor Unite, firește că i s-a pus capăt, dar în acele zile ale tinereții mele, oamenii albi mai erau încă vânduți drept sclavi, muncitori pe plantații, şi aceasta era soarta pe care tni-o hărăzise ticălosul meu de unchi.

Cabinierul Ransome (băiatul de la care auzisem mai întâi despre aceste fapte cumplite) venea din când în când de la cabina ofițerilor, unde dormea şi slujea, aci frecându-şi în chinuri tăcute câte un mădular ciomăgit, aci spumegând de furie împotriva domnului Shuan. Mie mi se rupea inima, dar oamenii din echipaj aveau mare respect față de primul ofițer, „singurul marinar de pe toată hodoroaga", după spusele lor, şi care „când era treaz, nu era om rău". Într-adevăr, descoperisem şi eu acest fapt ciudat în legătură cu cei doi

ofiţeri ai noştri: domnul Riach se arăta mohorât, rău şi aspru când era treaz, iar domnul Shuan o muscă n-ar fi omorât când nu era beat. Am întrebat cum se purta în această privinţă că pitanul; mi s-a răspuns că asupra acestui om de fier băutura n-avea nici o înrâurire.

Mi-am dat osteneală cât am putut, în puţinul timp ce mi-a fost îngăduit, să-l fac pe bietul Ransome cât de cât om, mai bine-zis băiat de treabă. Dar mintea lui aproape că nu mai era omenească. Nu-şi mai amintea nimic din vremea dinainte de a veni printre marinari — doar atât, că tatăl său făcea ceasornice şi că aveau într-o odaie un graur care ştia să fluiere „Ţara-de-Sus"; tot restul fusese ca şters cu buretele în anii în care îndurase atâtea greutăţi şi cruzimi. Despre uscat avea o ciudată închipuire, pe care şi-o înjghebase din poveştile marinarilor, şi anume că era un loc unde băieţii erau puşi la un soi de robie numită meserie, şi unde ucenicii erau întruna bătuţi şi ţinuţi în închisori puturoase. În orice oraş îi lua pe mai toţi oamenii drept inşi ce voiau să-l momească şi mai toate casele drept locuri unde erau adormiţi şi ucişi marinarii. Eu îi povesteam, firește, cât de bine îmi mersese mie pe acel uscat de care lui îi era atâta teamă, cât de bine mă hrăniseră, cu câtă grijă îmi dăduseră învăţătură atât prietenii cât şi pă rinţii; iar de se întâmpla să fi fost de curând lovit, plângea amarnic şi se jura că va fugi; dar de făcea, ca de obicei, pe nebunul sau şi mai rău, dacă i se dăduse în cabina ofiţerilor un pahar de rachiu, îşi râdea de ce-i spuneam eu.

Domnul Riach (ierte-l cerul!) era cel care-i dădea băutură băiatului, fără îndoială cu gând bun, dar în afară de faptul

că-i ruina sănătatea, era cel mai jalnic lucru din lume să vezi această biată făptură nenorocită împleticindu-se, țopăind și vorbind în neștire. Unii dintre oamenii echipajului râdeau, dar nu toți; altora li se adunau neguri și fulgere în priviri — aceștia gândindu-se, poate, la propria lor copilărie sau la copilașii lor, și îi porunceau să se astâmpere cu prostiile și să-și dea seama ce face. Cât despre mine, mi-era rușine să mă uit la el și bietul copil și-acuma îmi mai bântuie visurile.

În tot acest timp, trebuie să știți că „Făgăduința" întâmpina mereu vânturi potrivnice și era zvârlită când în sus, când în jos, izbindu-se de valuri năprasnice, așa încât tambuchiul era aproape mereu închis și dormitorul de sub teugă luminat doar de un felinar ce se legăna de-o grindă. Toți din echipaj aveau necontenit de lucru; velele trebuiau când întinse, când strânse; oamenii se resimțeau de încordare neîncetată; și toată ziua auzeai mârâieli și gâlceavă de la o cușetă la alta, iar cum mie nu-mi era defel îngăduit să pun piciorul pe punte, vă puteți închipui cât mi se urâse cu această viață și cât de doritor eram de-o schimbare.

Și schimbarea avea să vină, după cum veți vedea; dar mai întâi trebuie să povestesc o convorbire pe care am avut-o cu domnul Riach și care m-a îmbărbătat un pic să-mi îndur necazurile.

Nimerindu-l amețit de băutură tocmai cât trebuia, căci adevărul e că, treaz, nu mă lua în seamă defel, l-am pus să făgăduiască a păstra taina și i-am încredințat întreaga mea poveste.

El spuse că-i o istorie ca în basme, că va face tot ce-i va

sta în puteri ca să mă ajute, că-mi va face rost de hârtie, condei și cerneală, pentru ca să pot scrie un răvaș domnului Campbell și unul domnului Rankeillor; și că dacă-i spusesem adevărul, era aproape sigur că va izbuti, cu ajutorul celor doi, să mă scoată la liman și să mă pună în drepturile mele.

– Dar între timp — zise, ține-ți firea. Nu ești singurul, atâta-ți pot spune. Sunt mulți care secerá tutun dincolo de mări și pe care s-ar cuveni sâ-i vezi încălecându-și calul la ușa casei lor, mulți și nenumărați! Iar viața e în cel mai bun caz o ciudată panoramă; dai în ea peste ce nici cu gândul nu gândești. Uită-te la mine: tatăl meu trăiește pe moșia lui, iar eu am învățat carte aproape până să mă fac doctor — și iată-mă-s aici, de-o teapă cu Hoseason!

Am crezut cuviincios să-l întreb de povestea sa.

– N-am nici una, zise. Mi-a plăcut să petrec, atâta tot. Și o zbughi afară.

CAPITOLUL VIII

Cabina de pe puntea de comandă

Într-o noapte, pe la douăsprezece, un om din cartul domnului Riach (care se afla pe punte) coborî să-şi ia haina; şi într-o clipă începu să umble o şoaptă prin dormitor, că „Shuan l-a dat gata până la urmă". Nu era nevoie de nici un nume; am ştiut cu toţii de cine era vorba, dar n-am avut timp să ne intre acel gând în cap, dar să mai şi vorbim despre aceasta, când din nou se deschise grabnic tambuchiul şi căpitanul Hoseason coborî scările. Se uită încordat de jur împrejur, în lumina palidă a felinarului, luând la rând cuşetele; apoi, venind drept spre mine, îmi vorbi, spre uimirea mea, cu glas blajin:

– Flăcăule — zise — vrem să vii să slujeşti la cabina ofiţerilor. Tu şi cu Ransome veţi schimba cuşetele. Hai şi suie iute la pupa!

Pe când încă mai vorbea, se iviră în gura tambuchiului doi marinari purtându-l în braţe pe Ransome; şi cum nava în acea clipă săltase puternic, în legănarea felinarului, lumina căzu drept pe faţa băiatului. Era galbenă ca ceara şi părea să zâmbească într-un chip înfiorător. Mi-a îngheţat sângele în vine şi am rămas ca trăsnit, cu răsuflarea tăiată.

– Hai, dă fuga sus! Sus cu tine! strigă căpitanul Hoseason.

Am trecut în grabă pe lângă marinarii ce-l duceau pe băiat, care nu vorbea şi nu mişca, şi am suit în fugă scara către punte.

Corabia sălta iute şi ameţitor, peste o coamă lungă de valuri. Era cu murele la tribord, iar în stânga, sub arcul pânzei din faţă, se mai vedea asfinţitul soarelui. Aceasta mă uimi foarte, în acel ceas târziu al nopţii; dar eram prea neştiutor pentru a pricepe adevărul — că ne îndreptam spre nord, ocolind Scoţia şi ne aflam acum în larg, între insulele Orcade şi Shetland, după ce ieşisem din drumul anafoarelor* primejdioase ale fiordului Pentland. Eu, unul, care fusesem atâta vreme închis în întuneric şi nu ştiam nimic despre vânturi potrivnice, mă gândeam că trebuie să fim pe la jumătatea Atlanticului sau chiar mai departe. Şi într-a-devăr, afară că m-am minunat întrucâtva de lunga zăbovire a asfinţitului, n-am luat acest lucru în seamă, ci goneam înainte peste punţi, printre băltoacele lăsate de valuri, prinzându-mă de parâme; iar într-un rând era cât p-aci să fiu zvârlit peste bord, de nu m-ar fi ţinut unul din oamenii de pe punte, care totdeauna fusese bun cu mine.

Cabina de pe puntea de comandă, spre care mă îndreptam şi unde aveam să slujesc şi să dorm de-aci înainte, se afla la vreo şase picioare deasupra punţii şi, faţă de mărimea vasului, era destul de încăpătoare. Înăuntru se găsea o masă şi o bancă prinse de punte şi două cuşete — una pentru că pitan şi alta pentru ofiţerul care ieşea din cart. De sus până jos erau rânduite dulăpioare încuiate, pentru păstrarea lucrurilor ofiţerilor şi a unei părţi din proviziile navei; se mai

*Anafoare - vârtejuri pricinuite de curenţi.

găsea dedesubt o cămară cu provizii, în care intrai printr-un tambuchi din mijlocul punții; însă ce era mai bun ca mâncare și băutură și toată pulberea erau adunate aici, iar armele de foc, în afara celor două tunulețe de bronz, se aflau tot în cabina ofițerilor, rânduite într-un rastel, în peretele dinspre pupa. Cea mai mare parte dintre junghere se aflau într-alt loc.

Câte o ferestruie cu oblon de fiecare parte și un spirai în tavan dădeau lumină ziua, iar după ce se lăsa întunericul, ardea întruna o lampă. Ardea și acum, nu prea puternic, dar destul pentru a mi-l arăta pe domnul Shuan șezând la masă, cu sticla de rachiu și cu o căniță de tablă dinainte. Era un om înalt și puternic, cu fața foarte oacheșă; ședea și se holba la masa din fața lui, ca unul cu mintea rătăcită.

Nici nu băgă de seamă când am intrat. Nu se mișcă nici când, în urma mea, veni căpitanul și se rezemă lângă mine, de o cușetă, privindu-l întunecat pe secund. Mie mi-era groază de căpitanul Hoseason și-aveam și de ce, dar ceva îmi spunea că în acea clipă nu de el trebuie să mă tem — și i-am șoptit la ureche: „Ce face?" El a clătinat din cap, ca unul care nu știe și nu vrea să se gândească, iar fața îi era crâncenă.

Curând intră și domnul Riach. Îi azvârli căpitanului o privire care însemna că băiatul murise, nu mai încăpea îndoială; apoi se opri locului, ca și noi; stam acum toți trei în picioare, cu privirile coborâte țintă asupra domnului Shuan, iar domnul Shuan, la rândul său, ședea fără o vorbă, privind încordat masa.

Deodată a întins mâna să ia sticla; și atunci, domnul Riach s-a repezit și i-a luat-o, mai mult prin surprindere decât cu sila, strigând și jurând că se împlinise măsura și că se va abate judecata cerului asupra corăbiei. Și pe când vorbea așa ușile

fiind închise, a zvârlit sticla în mare. Într-o clipită, domnul Shuan sări în picioare; părea tot uluit, dar gata să ucidă, şi ar fi făcut-o, pentru a doua oară în acea noapte, dacă nu se punea căpitanul între el şi Riach.

– Stai jos! a mugit căpitanul. Porcule şi beţivule, ştii ce-ai făcut? L-ai omorât pe băiat!

Domnul Shuan păru să priceapă, căci se aşeză iar la loc şi ridică mâna la frunte.

– Păi — zise, mi-a adus o căniţă murdară!

La aceste vorbe, căpitanul, eu şi domnul Riach ne-am uitat toţi unul la altul, cu un fel de spaimă în priviri şi apoi căpitanul Hoseason s-a îndreptat către secundul său, l-a luat de umăr, l-a dus până la cuşeta lui şi i-a poruncit să se culce şi să doarmă, cum i-ar fi vorbit unui copil rău. Ucigaşul plânse puţin, dar îşi scoase cizmele şi se supuse.

– Ah! a strigat domnul Riach cu un glas înspăimântător, demult ar fi trebuit să faci rânduială. Acum e prea târziu.

– Domnule Riach — a spus căpitanul, ce s-a întâmplat în noaptea asta, nu trebuie niciodată să se ştie la Dysart. Pe băiat l-au luat valurile peste bord, domnul meu, asta-i povestea; şi aş da cinci funzi din buzunar să fie adevărat! Apoi se îndreptă către masă: Ce ţi-a venit să arunci bunătate de sticlă? N-avea nici un rost, domnule. Ia, David, scoate-mi alta. Sunt în dulă piorul de jos — şi-mi azvârli o cheie. Vei avea nevoie şi dumneata de-un pahar, domnule, adăugă către Riach. A fost o privelişte îngrozitoare.

Astfel, cei doi se aşezară la băutură şi taifas; şi în timpul acesta ucigaşul, care până atunci zăcuse scâncind în cuşetă, se propti într-un cot şi se tot uita la ei şi la mine.

Aceasta fu noaptea dintâi a slujbei ce dobândisem de

curând; în timpul zilei următoare începusem să deprind îndatoririle mele. Trebuia să slujesc la mese, pe care căpitanul le lua la ore regulate, laolaltă cu ofițerul din cartul liber; cât era ziua de lungă alergam cu câte o porție de băutură, când la unul, când la altul din cei trei stăpâni ai mei; iar noaptea dormeam pe-o pătură aruncată pe scândurile punții, în capătul din fund al cabinei ofițerilor, în plin curent, între cele două uși. Era tare și rece acest culcuș; și nici nu mi se îngăduia să dorm câteva ceasuri în șir; căci mereu venea careva de sus de pe punte să ceară de băut și, când se schimba cartul, doi dintre ei, și uneori toți trei, se așezau laolaltă să bea câte o oală de punci. Cum de-și păstrau sănătatea, nu știu și nici cum mi-o păstram eu.

Și totuși, pe de altă parte, era o slujbă ușoară. N-aveam nici o masă de pus; felurile erau fie terci din făină de ovăz, fie carne sărată — afară de două ori pe săptămână, când se dădea plăcintă; și cu toate că, neștiind încă să mă țin zdravăn pe picioare când se balansa corabia, eram destul de stângaci și mi se întâmpla să cad cu ce le aduceam, atât domnul Riach cât și căpitanul se arătau ciudat de răbdători. Nu puteam crede decât că-și potoleau conștiința și că nu s-ar fi purtat atât de blând cu mine, dacă n-ar fi fost în trecut atât de cruzi cu Ransome.

Cât privește pe domnul Shuan, băutura sau omorul ce-l săvârșise, sau amândouă, îi tulburaseră desigur judecata. N-aș putea spune că l-am văzut vreodată în toate mințile. Nu se putea obișnui cu mine, mă sfredelea mereu cu privirea îngrozit, după cum mi se părea, și nu o dată se întâmpla să se tragă înapoi, ferindu-se de apropierea mâinii mele, când îl serveam. Bănuisem de la început că nu-și dădea seama

limpede ce făcuse și, a doua zi după venirea mea în cabina de pe puntea de comandă, am avut dovada că așa era. Rămăsesem singuri amândoi și el se holbase vreme îndelungată la mine; deodată se ridică, galben ca moartea, și veni foarte aproape, spre marea mea spaimă. Nu aveam însă pricină să mă tem de el.

– N-ai fost aici până acum? întrebă.

– Nu, domnule, am răspuns.

– A fost alt băiat? întrebă el iarăși. Și după ce i-am răspuns: Ah, zise, așa mi s-a părut și mie — apoi merse și se așeză, fără a mai scoate o vorbă, decât ca să ceară rachiu. Poate vi s-o fi părând ciudat, dar, cu toată groaza ce-o simțeam, tot îmi părea rău de el. Era om însurat, avea nevastă la Leith — nu mai țin minte dacă avea și copii sau alte rude, sper că nu.

Una peste alta, nu era o viață prea anevoioasă pentru timpul cât a durat și care, după cum veți auzi, n-a fost prea lung. Hrănit eram ca cei dintâi dintre dânșii; până și din murături, care erau mare trufanda, mi se făcea și mie parte; și de mi-ar fi plăcut, aș fi putut să mă îmbăt de dimineață până seara, ca domnul Shuan. Nici singur nu eram, aveam chiar tovărășie destul de bună, în felul ei. Domnul Riach, care umblase la școli înalte, îmi vorbea ca un prieten, când nu era morocănos, și-mi povestea multe lucruri ciudate, dintre care unele îmi erau de învățătură; chiar și căpitanului, care mai totdeauna se ferea să-mi dea nas, i se întâmpla să mai slăbească coarda și să-mi povestească despre ținuturile frumoase pe care le văzuse.

Umbra bietului Ransome desigur că se lăsase asupra noastră câteșipatru, iar asupra mea și îndeosebi a domnului Shuan stăruia cu mai multă greutate. Apoi mai aveam și supărarea care mă privea doar pe mine. Iată-mă-s aici, împlinind treburi de

rând, în slujba unor oameni pe care-i disprețuiam și dintre care unuia cel puțin i se cuvenea spânzurătoarea; iată ce făceam, până una-alta; iar în ceea ce privea viitorul, nu mă puteam vedea decât robind la rând cu negrii pe ogoarele cu tutun.

Domnul Riach, poate din prudență, nu-mi mai îngăduia să-i pomenesc de povestea mea; căpitanul, de care încercasem să mă apropii, mă alungase ca pe un câine și nu voise să audă un cuvânt și pe când zilele se scurgeau și se reînnoiau, inima mea era tot mai abătută, până ce ajunsesem să fiu bucuros că îndeletnicirile mele nu-mi lăsau timp să mă gândesc.

CAPITOLUL IX

Omul cu chimirul de aur

Trecu mai bine de o săptămână, timp în care nenorocul ce urmărise bricul "Făgăduința" în această călătorie se arătă și mai lămurit. În unele zile înainta puțin; într-altele era chiar împinsă înapoi. În cele din urmă fusesem atât de mult abătuți către sud, încât toată ziua a noua am mers în volte, având în priveliște capul Wrath* și sălbaticele coaste stâncoase de ambele părți. Avu loc atunci o consfătuire a ofițerilor, care luară o hotărâre pe care eu unul n-o puteam înțelege, dar rezultatul schimbării de manevră îl văzui: în locul unui vânt domol, aveam acum unul iute și goneam de-a binelea către sud.

În cea de-a zecea zi hula se potolise și era o asemenea ceață deasă, umedă și albă, încât dacă stăteai la un capăt al corăbiei, nu-i vedeai capătul celălalt. În timpul întregii după-amieze, de câte ori ieșeam pe punte, îi vedeam pe oamenii din echipaj și pe ofițeri aplecați peste copastii, trăgând cu urechea îndârjit, dacă nu se auzeau cumva valuri "ce se sparg"; și cu toate că nu pricepeam ce însemna asta**, simțeam primejdia și eram tulburat.

* Capul Wrath - "Capul Mâniei".

** Când valurile se sparg, înseamnă că în preajmă se află stânci.

Seara, să fi fost ceasurile zece, tocmai serveam cina domnului Riach şi căpitanului, când vasul se izbi cu vuiet mare de ceva şi auzirăm glasuri şi strigăte. Cei doi stăpâni ai mei săriră în picioare.

– E lovită! zise domnul Riach.

– Nu, domnule — spuse căpitanul, am dat peste vreo luntre, atâta tot.

Şi ieşiră în grabă afară.

Căpitanul era cel care avea dreptate. Ciocnisem o luntre, în ceaţă; se frânsese în două şi se scufundase, cu toţi cei de pe ea, afară de unul. Acesta, după cum am auzit mai târziu, şezuse la pupa, drept călător, pe când ceilalţi se aflau pe bănci, vâslind. În clipa ciocnirii, pupa fusese zvârlită în aer şi acel bărbat, având mâinile libere, deşi îngreunat de o manta groasă care-i ajungea mai jos de genunchi, făcuse un salt şi se agăţase de bompresul briculuı. Că fiind la asemenea ananghie, putuse scăpa în acest fel, arăta noroc, multă îndemânare şi o tărie neobişnuită. După această aventură, când îl aduse căpitanul în cabina ofiţerului şi dădui prima oară ochii cu el, părea la fel de liniştit ca şi mine.

Era mărunţel, dar bine făcut şi sprinten ca un ied. Chipul îi era plăcut, cu o înfăţişare deschisă, dar tare pârlit de soare, oacheş de tot şi mâncat de pete şi de ciupituri de vărsat; ochii, neobişnuit de luminoşi, aveau în ei un fel de nebunie jucăuşă, care te şi ispitea, te şi speria; iar când îşi scoase mantaua, puse pe masă o pereche de pistoale frumoase, lucrate în argint şi văzui că era încins cu o sabie mare. De altfel, avea purtări curtenitoare şi când închină paharul în sănătatea căpitanului, era o plăcere să-l vezi. Una peste alta, pot spune că de la prima vedere am gândit despre el că mi-ar plăcea mai mult

să-l am de prieten decât de duşman.

Iar căpitanul îl privea şi dânsul cu luare-aminte, dar mai degrabă îi cântărea din ochi îmbrăcămintea decât făptura. Şi nu-i nici o îndoială că, de îndată ce-şi scosese mantaua cea groasă, se dovedise grozav de gătit pentru cabina ofiţerilor unui vas de negoţ: purta pălărie cu pene, pieptar roşu, pantaloni scurţi din catifea neagră şi o haină albastră, împodobită cu o dantelă scumpă, argintie, şi cu nasturi de argint — veşminte de preţ, deşi erau cam pleoştite de ceaţă şi se vedea bine că dormise în ele.

– Mă mâhneşte, domnul meu, întâmplarea cu luntrea, spuse căpitanul.

– A înghiţit marea câţiva oameni destoinici — zise străinul, pe care mai degrabă aş dori să-i văd iarăşi pe uscat, decât zece luntre.

– Prieteni de-ai dumneavoastră? întrebă căpitanul Hoseason.

– N-aveţi în ţinuturile dumneavoastră asemenea prieteni, fu răspunsul. Erau credincioşi cum sunt câinii; şi-ar fi dat viaţa pentru mine.

– De, domnul meu — zise căpitanul, tot supraveghindu-l de aproape, oameni sunt mai mulţi pe lume decât luntre în care să-i pui.

– Şi aceasta-i adevărat — strigă celălalt, iar domnia-voastră păreţi tare isteţ.

– Am fost şi eu prin ţara francezilor, domnul meu, zise căpitanul, în aşa chip, încât era limpede că vorbele lui aveau mai mult tâlc decât s-ar fi părut.

– Da, domnule? zise celălalt, apoi dacă aşa-i vorba, au mai fost încă mulţi bărbaţi vrednici.

– Nici vorbă — spuse căpitanul, de acolo vin şi unele straie alese.

– Oho! zise străinul, va să zică aşa bate vântul! Şi puse iute mâna pe pistoale.

– Nu vă pripiţi! zise căpitanul. Nu faceţi vreo poznă până nu vă încredinţaţi că-i nevoie. Fără-ndoială că aveţi în spinare o haină de ostaş francez şi în gură o limbă de scoţian; dar în ziua de azi mai sunt mulţi oameni de treabă care au de-alde astea, şi eu unul n-aş zice că-s mai răi ca alţii.

– Aşa? zise gentilomul cu haină scumpă, sunteţi de partea cauzei drepte? Vrând să întrebe dacă era iacobit*, căci fiecare tagmă în acest soi de răfuieli între partide zice că dreptatea e a sa.

– Ce să vă spun, domnul meu? răspunse căpitanul. Eu, unul, mulţumesc lui Dumnezeu, sunt protestant get-beget (era cea dintâi vorbă despre religie pe care o auzeam din gura lui; am aflat însă mai târziu că pe uscat era nelipsit de la biserică). Dar cu toate astea — adăugă, sunt în stare să-l căinez pe un om încolţit.

– Oare? Aşa să fie? întrebă iacobitul. Bine, domnul meu, ca să vă spun pe şleau, eu sunt unul din acei gentilomi cinstiţi care au avut supărări în anii patruzeci şi cinci şi patruzeci şi şase, şi iarăşi vă spun pe şleau, de-aş cădea în mâinile vreunui boieraş cu straie roşii**, de bună seamă c-ar fi vai şi-amar de pielea mea. Şi-acum, domnul meu, mă îndreptam spre Franţa, şi-o navă de-a francezilor dădea târcoale p-aici ca să mă culeagă; dar a trecut fără să ne vadă, din pricina ceţii, şi bine era dacă făceaţi şi dumneavoastră la fel! Iar tot ce am de spus mai de seamă, este lucrul acesta: dacă mă puteţi debarca pe meleagurile către care mă îndreptam, am la mine cu ce să vă răsplătesc osteneala.

*Iacobiţi - adepţi ai regelui Iacob al 11-lea din casa Stuart.

** Ostaşii regelui purtau tunici roşii.

– În Franța? zise căpitanul. Nu, domnul meu, una ca asta nu mi-e cu putință. Dar să vă debarc acolo de unde veniți, despre așa ceva am putea să stăm de vorbă.

Și-apoi, din păcate, mă văzu stând într-un colț și se descotorosi de mine trimițându-mă la bucătărie, după cina oaspetelui. Mă puteți crede că n-am zăbovit o clipă mai mult decât era nevoie și, când m-am întors în cabina ofițerilor, am văzut că oaspetele scosese un chimir de la brâu și răsturna din el vreo două guinee pe masă. Căpitanul privi banii de aur, apoi chimirul și apoi fața străinului, și mi se păru că se trezește în el o aţâțare.

– Jumătate din ce-aveți aici — strigă, și sunt omul dumneavoastră.

Celălalt împinse galbenii înapoi în chimir, apoi și-l încinse iar peste pieptar.

– V-am spus, domnul meu, că nici o lăscaie nu îmi aparține. Ci totul este pentru căpetenia mea — și aici duse mâna la pălărie. Cu toate că m-aș dovedi sol nerod dacă m-aș scumpi pentru o parte, pentru ca restul să ajungă cu bine, m-aș dovedi câine de mi-aș cumpăra leșul prea scump. Treizeci de guinee pe malul mării, șaizeci dacă mă debarcați la Linnhe Loch. Dacă vă convine, bine, dacă nu, faceți ce poftiți.

– Așa! zise căpitanul Hoseason. Și dacă vă predau soldaților?

– Prost târg ați face, zise celălalt. Căpetenia mea, dacă vreți să știți, e osândită, ca orice bărbat cinstit din Scoția, iar moșia sa e în mâinile aceluia căruia i se spune regele George. Slujbașii acestuia sunt cei care adună dările sau încearcă să le adune. Dar, spre cinstea Scoției, obștile de arendași să rmani se gândesc la căpetenia lor care e în surghiun; iar banii

aceştia-s parte din chiar acea arendă pe care o aşteaptă regele George. Acum, domnul meu, domnia ta îmi pari un bărbat în stare a înţelege lucrurile: dacă aduci aceşti bani la îndemâna stăpânirii, cu ce te vei alege?

– Cu prea puţin, firește — zise căpitanul Hoseason, dacă s-ar şti, adăugă apoi nepăsător. Dar mă gândesc că, la nevoie, m-aş putea strădui să-mi ţin gura în această privinţă.

– A, dar vezi că ţi-aş strica eu socotelile! strigă străinul. Încearcă să mă tragi pe sfoară, că viclean ştiu şi eu să fiu! Dacă vor pune mâna pe mine, au să ştie ce bani sunt aceştia!

– Bine — răspunse căpitanul, dacă nu-i chip altfel, fie şi aşa. Şaizeci de guinee şi gata. Bateţi palma!

– Mă rog! încuviinţă celălalt, întinzându-i mâna.

Iar după aceasta, căpitanul ieşi, după câte mi se păru cam zorit, şi mă lăsă singur cu străinul, în cabina de pe puntea de comandă.

În acea vreme, atât de curând după anul patruzeci şi cinci*, erau mulţi bărbaţi de neam surghiuniţi, care se înapoiau, punându-şi viaţa în primejdie, fie pentru a-şi vedea prietenii, fie pentru a aduna ceva bani; iar cât despre căpeteniile de la munte, care fuseseră osândite, toată lumea povestea cum sărmanii plugari ce ţineau în arendă pământurile lor îşi luau pâinea de la gură pentru a le trimite bani, iar cei din clanurile lor înfruntau soldăţimea ca să strângă acei bani şi treceau prin furcile marii noastre flote, pentru a-i duce peste hotare. Despre toate acestea auzisem, firește, şi eu; şi iată, aveam înaintea mea un bărbat osândit la moarte pentru toate aceste pricini şi pentru încă una;

* În 1745 a avut loc debarcarea în Scoţia de nord şi marea insurecţie a pretendentului Charles Eduard Stuart, care a provocat ultima rebeliune a clanurilor nord-scoţiene, crunt înăbuşită.

căci nu era numai un rebel şi unul care scotea hoţeşte arenzile din ţară, ci mai intrase şi-n slujba regelui Ludovic al Franţei. Şi — de parcă toate astea n-ar fi fost de ajuns — mai purta la brâu şi un chimir plin cu galbeni. Oricare mi-ar fi fost părerile, nu mă puteam uita fără oarecare admiraţie la un asemenea bărbat.

– Aşadar, sunteţi iacobit? l-am întrebat, când i-am pus mâncarea dinainte.

– Da, zise el, începând să mănânce. Iar tu, după cât ţi-e faţa de lungă, trebuie că eşti şi dumneata whig?*

– Aşa şi-aşa, i-am răspuns, ca să nu-l supăr, adevărul fiind că eram un bun whig, pe cât putuse domnul Campbell să mă facă.

– Şi asta n-ar fi nimic — zise el, dar uite ce e, domnule. Aşa şi-aşa — adăugă — butelca asta a matale este goală; şi nu-i drept ca eu să fiu nevoit să plătesc şaizeci de guinee, iar dumneavoastră să vă scumpiţi la un pic de băutură.

– Mă duc să cer cheia, am zis şi am ieşit pe punte.

Ceaţa era mai deasă ca oricând, dar hula se potolise aproape de tot. Ţineau bricul la capă** neştiind sigur unde se află şi vântul, atât cât adia, nefiind prielnic ţintei lor. Unii dintre oameni tot mai ciuleau urechea, s-audă dacă valurile nu se spărgeau de stânci, dar căpitanul şi cei doi ofiţeri stăteau mai la o parte, cu capetele apropiate, şi păreau a se sfătui în taină. Mi-a bătut la ochi, nu ştiu de ce, că ce puneau ei la cale nu era a bună; şi cea dintâi vorbă pe care am auzit-o când m-am tras

* Whig sau whigamore - membru al partidului politic care, după revoluţia de la 1698, ţin să subordoneze puterea coroanei aceleia a parlamentului şi a claselor de sus şi care mai târziu a realizat reforma reprezentării în parlament. În epoca acţiunii, porecla "Whig" sau "Whigamore" se aplica adepţilor regelui George.

** A ţine la capă - a ţine un drum faţă de vânt şi valuri, care să cruţe vasul cât mai mult.

binişor mai aproape, îmi întări de-a binelea această părere.

Domnul Riach fu cel care spuse repezit, ca şi cum i-ar fi venit chiar atunci un gând:

– N-am putea să-l ademenim să iasă din cabină?

– Lasă că stă mai bine acolo — răspunse căpitanul Hoseason, n-are loc să-şi folosească sabia.

– Da, asta aşa-i, dar e nevoie să-i vii de hac acolo.

– Aş! spuse căpitanul Hoseason disprețuitor. Putem să-l luăm cu vorba, câte unul de fiecare parte şi-apoi îi ţintuim amândouă braţele; sau dacă asta n-are să meargă, putem, domnule, să dăm năvală pe amândouă uşile şi să punem mâna pe el, până să aibă timp să tragă sabia.

Auzindu-i vorbind astfel, am fost cuprins atât de spaimă cât şi de mânie împotriva acestor oameni netrebnici, lacomi şi haini, cu care navigam. Cel dintâi gând a fost să fug, cel de-al doilea mai cutezător.

– Căpitane — am zis, domnul cel străin doreşte ceva de băut şi s-a golit sticla. Îmi daţi cheia?

Toţi trei tresăriră şi întoarseră capetele.

– Uite cum putem face rost de arme! strigă Riach, apoi către mine: auzi, tu, David, tu ştii unde-s pistoalele?

– Fireşte, fireşte, zise acum Hoseason. Cum să nu ştie David? David e băiat de ispravă. Vezi tu, Dave, băiete, sălbaticul acela de muntean e o primejdie pentru navă, după ce că-i duşman de moarte al regelui George, Dumnezeu să-l binecuvânteze!

De când venisem pe corabie, niciodată nu auzisem atâta "David" în sus, "David" în jos, dar am încuviinţat, ca şi cum tot ce mi se spunea era firesc.

– Partea proastă este —.încheie căpitanul, că toate puştile

noastre, mari și mici, sunt în cabina ofițerilor, sub nasul acelui om, iar pulberea la fel. Ei, și dacă m-aș duce cu ori vreunul din ofițeri să le scoatem, i-ar da mult de gândit. Dar un flăcăiaș ca tine poate repede să pună mâna pe un corn cu pulbere și pe un pistol-două, fără să-i iște luarea-aminte. Iar dacă te dovedești isteț, n-am să uit, la vremea la care ți-o prinde bine să ai prieteni, și anume, când vom ajunge în Caroline.

Aici domnul Riach îi șopti ceva.

– Ai dreptate, domnule — zise căpitanul. Apoi către mine: ascultă, David, omul de colo are un chimir plin cu galbeni, și-ți dau cuvântul meu că te vei alege și tu cu ceva.

Cu toate că de tulburare abia mai suflam, i-am răspuns că voi face precum dorește; și-atunci mi-a dat cheia dulăpiorului cu rachiu și eu m-am îndreptat șovăielnic către cabina ofițerilor. Ce trebuia să fac? Ăștia erau niște ticăloși și niște bandiți; pe mine mă răpeau din țara mea, pe bietul Ransome îl uciseseră — și eu să le țin lumânarea la alt omor? Dar iarăși, când stam și mă gândeam, vedeam limpede în fața-mi primejdia de moarte și mă înspăimântam; căci cum puteau un băiat și un bărbat — fie ei viteji ca leii — să înfrunte pe toți oamenii de pe corabie?

Tot mă mai frământam, fără să ajung la un răspuns, când am intrat în cabina ofițerilor și l-am văzut pe iacobin mâncându-și cina sub lumina lămpii; și în clipa aceea m-am hotărât. Nici o laudă nu mi se cuvine, n-a fost o alegere, ci parcă m-ar fi împins cineva, așa că m-am dus de-a dreptul către masă și i-am pus mâna pe umăr.

– Vrei să fii omorât?

El sări în picioare și mă privi întrebător, de parcă ar fi grăit.

– O! am strigat eu, sunt cu toţii nişte ucigaşi; toată corabia! Au şi ucis un băiat. Acum vii dumneata la rând.

– Aşa, aşa, zise el. Dar stai că n-au pus încă mâna pe mine. Apoi, privindu-mă cu mirare: şi tu eşti de partea mea?

– Da, sunt, am răspuns. Eu nu-s nici hoţ, nici ucigaş. Sunt de partea dumitale.

Bine zise el, atunci spune-mi cum te cheamă.

– David Balfour — am răspuns şi-apoi, gândindu-mă că unui bărbat cu asemenea straie alese trebuie să-i placă oamenii aleşi, am adăugat pentru întâia dată "de la Shaws".

Nici prin gând nu-i trecuse să se îndoiască de spusele mele, căci scoţianul de la munte e deprins să vadă oameni de neam în mare sărăcie; dar cum el n-avea moşie, vorbele mele îl usturară dintr-o foarte copilărească vanitate.

– Numele meu e Stewart* — zise el, îndreptându-se. Alan Breck, aşa mi se spune. Mie-mi ajunge un nume de rege, cu toate că-l port fără podoabe şi n-am numele vreunui muşuroi de fermă să-i agăţ în coadă.

Şi, după ce mă puse astfel la locul meu, ca şi cum ar fi fost un lucru de mare însemnătate, se apucă să cerceteze care ne erau mijloacele de apărare.

Cabina de pe puntea de comandă era foarte vârtos întocmită, pentru a înfrunta năvala valurilor. Din cele cinci deschideri ale sale, doar spiraiul şi cele două uşi erau îndeajuns de mari, încât să poată trece un om. Apoi uşile se puteau trage până se închideau de tot; erau din stejar zdravăn şi lunecau pe

* Stewart se pronunţă aproape Stuart; Stewart îşi scria numele pentru a le uşura francezilor, prietenii lor, pronunţia.

şine; mai aveau şi nişte cârlige, pentru a le ţine fie închise, fie deschise, după cum se ivea nevoia. Pe cea care era de mai înainte închisă, o întării în acest fel, dar când eram pe cale să mă reped către cealaltă, Alan mă opri.

– David — îmi spuse, iată, nu-mi pot aminti numele moşiei tale şi astfel mă voi vedea nevoit să te numesc doar David; uşa aceea, deschisă fiind, e partea cea mai bună a apărării mele.

– Ar fi şi mai bună închisă — zisei eu.

– Ba nicidecum, David, zise el. E drept că am o singură faţă, dar atâta vreme cât uşa aceasta va fi deschisă şi eu cu faţa spre dânsa, grosul vrăjmaşilor mei se va afla în faţă-mi, şi astfel doresc să-i întâmpin.

Apoi îmi dădu din rastel un jungher, din care se aflau acolo câteva, în afara armelor de foc, alegându-l cu mare grijă, clătinând din cap şi zicând că nu văzuse în viaţa lui arme mai proaste; iar după aceea mă aşeză la masă cu un corn cu pulbere, un săculeţ de plumbi şi cu toate pistoalele, poruncindu-mi să le încarc.

– Şi aceasta va fi treabă mai potrivită, dacă vrei să ştii, pentru un tânăr de neam bun — zise el, decât să râcâie străchini şi să-ntindă ţoiuri cu rachiu unor prăpădiţi de marinari mânjiţi cu catran.

Iar după aceea se aşeză în mijlocul cabinei, cu faţa către uşă şi, scoţându-şi sabia cea mare, începu să studieze încăperea unde urma să o folosească.

– Sunt silit să fandez pe loc — zise, clătinând din cap, şi-i tare păcat. Nu-i pe măsura tăriei mele, care-i în garda de sus. Şi acum — zise, încarcă dumneata înainte pistoalele şi ascultă aici la mine.

I-am spus că-l voi asculta cu luare-aminte. Mă strângea coşul pieptului, gura-mi era uscată, vedeam negru înaintea ochilor; tremura inima-n mine, tot închipuindu-mi gloata care în curând avea să vină asupra noastră. Şi-n tot acest timp, e ciudat că nu-mi ieşea din gând marea, pe care o auzeam zbătându-se în preajma corabiei şi în care-mi vedeam trupul lepădat, înainte de mijirea zorilor.

– Mai întâi de toate — zise el, câţi sunt?

Îi înşirai pe toţi şi-aşa mi se îmbulzeau gândurile, încât a trebuit să-i număr de două ori.

– Cincisprezece, am răspuns.

Alan fluieră.

– De — zise, n-avem ce face! Şi-acum, ia aminte. Sarcina mea este să păzesc uşa asta, unde m-aştept să dau bătălia de căpetenie. Aici tu nu te-amesteci. Ai grijă, nu cumva să tragi în partea asta, decât dacă aş fi doborât, căci s-ar putea să-mi meargă mai bine cu zece vrăjmaşi în faţă decât cu un prieten ca tine pocnind din pistol în spatele meu.

I-am spus că într-adevăr nu eram trăgător dibaci.

– Bravo! strigă, cu mare preţuire pentru nevinovăţia mea. Câţi cavaleri viteji ştiu, care n-ar cuteza să mărturisească una ca asta!

– Dar, domnule — am zis eu, mai e şi uşa din spatele dumneavoastră, prin care ar putea să dea buzna, spărgând-o.

– Aşa-i — zise el, şi asta-i partea ta de treabă. Cum ai terminat cu încărcatul pistoalelor, trebuie să te caţări în cuşeta de colo, unde îţi este fereastra la îndemână; şi, dacă încearcă să se atingă de uşă, tragi. Dar asta încă nu-i tot. Ia să facem

noi din tine oleacă de ostaș, Dave, băiete. Ce mai ai tu de păzit?

– Spiraiul, am zis. Dar, domnule Stuart, ar trebui să am ochi și la spate, ca să-l păzesc și pe acela; căci atunci când sunt cu fața la ușă, sunt cu spatele la spirai.

– Foarte adevărat, spuse Alan. Dar urechi n-ai?

– Firește! am strigat. Trebuie s-aud când se sparge geamul!

– Ai olecuță de minte, zise Alan cu asprime.

CAPITOLUL X

Asediul cabinei de pe puntea de comandă

Dar acum răgazul nostru se sfârşise. Cei de pe punte aşteptaseră venirea mea până-şi pierduseră răbdarea; şi abia terminase Alan de vorbit, când se ivi în uşă chipul căpitanului.

– Stai! strigă Alan, şi-şi îndreptă vârful săbiei către dânsul.

Căpitanul stătu într-adevăr, dar nici nu tresări, nici nu se dădu înapoi câtuşi de puţin.

– Cu sabia goală mă-ntâmpinaţi? zise. Ciudată plată din partea unui oaspete.

– Mă vezi? spuse Alan. Mă trag din regi; port nume regesc. Blazonul meu e stejarul. Vezi spada asta? A retezat capetele mai multor whigamori decât ai tu degete la picioare. Cheamă-ţi în sprijin lepădăturile, domnule, şi atacă! Cu cât îi dai drumul mai curând, cu atât mai degrabă vei simţi fierul acesta in măruntaiele tale.

Căpitanul nu-i răspunse lui Alan nimic, dar îşi aruncă ochii către mine, cu o uitătură urâtă.

– Ei bine, David, zise căpitanul Hoseason, voi ţine minte asta; şi, la auzul glasului său, mă trecură fiori.

În clipa următoare dus era.

– Şi-acum — zise Alan, ţine-ţi firea, se apropie încleştarea.

Alan scoase un pumnal şi-l ţinu pregătit în mâna stângă, pentru cazul că duşmanii ar fi tăbărât asupra sabiei sale. Iar eu mă căţărai în cuşeta de sus, cu braţele pline de pistoale şi cu inima cam grea, şi deschisei fereastra la care trebuia să stau de veghe. Puteam cuprinde cu privirea o mică parte din punte, dar destul pentru ceea ce ne trebuia. Marea se potolise, vântul căzuse şi velele nu se clinteau, aşa că domnea liniştea pe navă, în care eram sigur că aud bombănelile echipajului. Puţin mai târziu am auzit zornăit de oţel pe punte şi am înţeles că se împărţeau jungherele şi că unul căzuse pe jos, iar după aceasta, tăcere.

Nu ştiu dacă eram ceea ce se cheamă înfricoşat, dar îmi bătea inima ca unei păsăruici, şi iute şi slab; şi mi se punea o negură înaintea ochilor, şi mi-i tot frecam, ca s-o alung, şi iar se întorcea. Cât despre nădejde, n-aveam nici un pic; ci doar o neagră disperare şi un fel de mânie împotriva lumii întregi, care mă făcea să doresc să-mi vând pielea cât mai scump cu putinţă. Am încercat să mă rog, ţin minte, dar aceeaşi goană a minţii, ca a unui om care aleargă şi n-are răgaz, nu-mi da vreme pentru a mă gândi la vorbe; şi dorinţa de căpetenie mi-era ca tărăşenia să înceapă şi să se isprăvească.

Veni, dintr-odată, cu tropot de picioare şi cu un răcnet, şi-apoi un ţipăt al lui Alan, şi vuiet de lovituri şi cineva zbierând de parc-ar fi fost rănit. Mă uitai înapoi peste umăr, şi-l văzui pe domnul Shuan în pragul uşii, încrucişându-şi jungherul cu sabia lui Alan.

– El l-a ucis pe băiat! strigai.

– Ai grijă de geamul tău! zise Alan; şi, pe când mă

întorceam către locul meu, îl văzui trecându-şi sabia prin trupul secundului.

Tocmai la timp mă întorsesem spre treaba mea, căci, de cum mi-am aruncat privirea pe geam, am văzut că se apropiau cinci oameni cărând o vergă de rezervă, drept berbec pentru sfărâmat uşa şi pregătindu-se să înceapă. Nu trăsesem cu pistolul în viaţa mea, arareori cu puşca şi cu atât mai puţin într-unul din semenii mei. Dar acum ori niciodată era musai; şi, în clipa când făceau vânt vergii, am strigat:

– Na-vă! şi am tras în mijlocul lor.

Trebuie că nimerisem pe vreunul, căci acela strigă şi se dădu un pas înapoi, iar ceilalţi stătură locului, cam aiuriţi. Până să aibă timp să-şi vină în fire, am mai tras un glonte pe deasupra capetelor lor; şi la al treilea (care nimeri la fel de departe ca şi al doilea), toată ceata lepădă verga şi o luă la fugă.

Apoi mă uitai iar roată peste cuprinsul cabinei. Era împânzită de fumul împuşcăturilor mele; iar mie parcă stăteau să-mi plesnească urechile de-acele pocnete. Dar iată-l pe Alan: se afla tot acolo, atât doar că acum se prelingea sânge de pe sabia lui de la mâner în jos, iar el însuşi atât se umflase de izbândă şi-atât de falnic era felul cum sta, încât părea de neînvins. În faţa lui, pe duşumea, se găsea domnul Shuan, încercând să se proptească în mâini şi în picioare; sângele îi curgea şiroaie pe gură şi se lăsa domol, tot mai jos, cu o faţă cumplită, albă; şi, pe când mă uitam la el, unii din cei de la spate îl prinseră de călcâie şi-i scoaseră trupul, târâş, afară din cabină. Cred că în acele clipe a şi murit.

– Am terminat cu un whig de-al vostru! strigă Alan; şi, întorcându-se spre mine, mă întrebă dacă venisem de hac multora.

I-am spus că îl atinsesem pe unul şi că mi se pare că era chiar căpitanul.

– Iar eu am dat gata doi, zise el. Nu, nu le-am luat sânge îndeajuns ca să se astâmpere; vor veni iar înapoi. La locul tău de strajă, David! Asta n-a fost decât o gustare; acum vine ospăţul.

M-am ghemuit iarăşi la postul meu, încărcând la loc cele trei pistoale pe care le descărcasem şi veghind atât cu urechea cât şi cu ochiul.

Duşmanii noştri se certau nu departe pe punte, şi-atât de aprig că se auzea câte un cuvânt-două mai tare ca plescăitul valurilor.

– Shuan ne-a stricat toată socoteala, auzii pe unul zicând.

Şi altul îi răspunse:

– Ssst, taci, omule! C-a plătit!

Apoi, glasurile se domoliră iarăşi, de nu se mai auzea decât o bombăneală nedesluşită, ca şi mai înainte. Numai că acum vorbea mai mult un singur glas, de parcă ar fi înfăţişat un plan de bătaie, apoi unul, şi-apoi altul răspunseră scurt, ca cei care primesc porunci. Astfel am fost încredinţat că se întorceau şi i-am spus lui Alan.

– Pentru astea trebuie să ne şi rugăm, zise el. Dacă nu-i facem să le piară pofta cât mai grabnic, nu va fi chip să dormim nici unul din noi. Numai că acum, ţine minte, nu va mai fi de şagă.

Între timp terminasem şi eu cu încărcatul pistoalelor şi nu-mi rămânea altceva de făcut decât să trag cu urechea şi să aştept. Cât ţinuse încăierarea, n-avusesem timp să mă gândesc dacă mi-e frică, dar acum că era iarăşi linişte, nu mă ducea gândul la altceva.

Mi-erau înfipte în minte jungherele ascuţite şi oţelul cel

rece şi când, peste puţin, am auzit paşi furişaţi şi foşnet de haine pe lângă peretele cabinei şi-am înţeles că-şi luau locurile în întuneric, îmi venea să urlu, nu alta.

Toate zgomotele se îndreptau spre partea lui Alan şi începusem să cred că eu nu mai am nici o treabă, când am auzit pe cineva păşind uşurel pe acoperişul de deasupra noastră.

Urmă o singură chemare, dintr-un fluier marinăresc: acesta fusese semnalul. Un ghem de oameni, cu jungherele în mâini, dădu năvală pe uşă; în aceeaşi clipă, sticla spiraiului trosni în mii de cioburi şi un om zvâcni prin ea, oprindu-se drept pe podea. Până să se ridice în picioare, îi şi proptisem un pistol în spate si poate că l-aş fi împuşcat, numai că atingându-l de viu, mi s-a muiat tot trupul şi n-am putut să apăs pe trăgaci, cum nici să fug n-am fost în stare.

Îi căzuse cuţitul în timpul săriturii şi, când simţi pistolul, se răsuci şi puse mâna pe mine, zbierând un blestem; şi atunci, fie că mi se întorsese curajul, fie că m-am speriat într-atât, am dat un ţipăt şi am tras către mijlocul trupului său. Scoase un geamăt groaznic, care mă cutremură, şi se prăvăli pe podea. În acelaşi timp mă pocni în cap laba unui al doilea ins, ale cărui picioare se hâţânau prin spirai; şi atunci am înşfăcat alt pistol şi l-am împuşcat şi pe acesta în coapsă, aşa încât a alunecat şi el şi s-a rostogolit grămadă peste trupul celuilalt. Nici pomeneală să dau greş, cum nici să ochesc nu avusesem timp; am apăsat gura pistolului unde trebuia şi am tras.

Aş fi stat mult şi bine să mă holbez la ei, dar l-am auzit pe Alan strigând după ajutor, şi asta m-a trezit.

Apărase uşa până acum, dar unul dintre marinari, în timp ce dânsul era angajat în luptă cu alţii, năvălise pe sub garda sa şi i se încolăcise în jurul trupului. Cu stânga, Alan înfigea

pumnalul în el, dar ticălosul se prinsese ca o lipitoare. Acum se năpustise altul şi ridicase cuţitul. Uşa era înţesată cu feţele lor. Mă gândeam că suntem pierduţi şi, înşfăcându-mi jungherul, m-am repezit asupra lor din flanc.

Dar n-am avut timp să fiu de folos. Lipitoarea picase în cele din urmă şi Alan, dându-se înapoi ca să-şi ia avânt, se năpusti asupra celorlalţi mugind ca un taur. Gloata se despică dinainte-i ca pânza apei, răsucindu-se şi alergând, şi poticnindu-se unul de altul, în goana lor. Sabia din mâna lui fulgera ca argintul viu prin mijlocul duşmanilor puşi pe fugă; şi, la fiecare fulgerare, se auzea geamătul câte unui rănit. Eu tot mă mai gândeam că suntem pierduţi, când, iată! fugiseră cu toţii, iar Alan îi gonea din urmă, de-a lungul punţii, cum goneşte oile un dulău ciobănesc.

Dar n-apucase bine să iasă, că iarăşi se întoarse, fiind tot atât de chibzuit pe cât era de viteaz; iar între timp, marinarii tot mai fugeau şi zbierau, de parc-ar fi fost tot pe urmele lor; şi-i auzirăm dând buzna unul peste altul, sub teugă, şi trântind tambuchiul deasupra lor.

Cabina de pe puntea de comandă parcă era o căsăpie: trei zăceau morţi înăuntru, altul trăgea să moară în prag; iar Alan şi cu mine eram învingători şi teferi.

Veni către mine cu braţele deschise.

– Vino să te strâng la piept! strigă, şi mă cuprinse şi mă sărută apăsat pe amândoi obrajii. Dave — îmi zise, te iubesc ca pe un frate. Şi ce zici, băiete, strigă, cu glasul pătruns de-o nespusă încântare, ai mai văzut tu până astăzi viteaz ca mine?

Apoi se întoarse către cei patru duşmani, îşi trecu o dată sabia prin fiecare şi-i azvârli afară din cabină, unul după altul. Şi făcând acestea, tot mârâia şi cânta şi fluiera

ceva pentru sine, ca omul care încearcă să-şi amintească un cântec, numai că el încerca să facă un cântec. Şi în tot acest timp, faţa îi era roşie ca focul şi ochii îi luceau ca ai unui copil de cinci ani, care a dobândit o jucărie nouă. Nu trecu mult şi se aşeză la masă, cu sabia în mână; melodia ce i se înfiripa în gând începu să se audă mai desluşit, tot mai desluşit; şi apoi, deodată, izbucni cu glas puternic într-un cântec celt.

L-am tălmăcit aici, nu în versuri, la care n-am îndemânare, dar cel puţin într-o limbă pe înţelesul tuturor. L-a cântat adesea mai târziu şi s-a răspândit în popor, aşa încât de multe ori l-am mai ascultat şi l-am înţeles.

„Auziţi cântecul săbiei lui Alan:
Făcută-i de faur,
Călită-i de foc;
Fulger e-n mâna lui Alan Breck.
Mulţi şi cu ochii scântei,
Iute dădeau năvală,
O groază de mâini pentru ei;
Singură sabia lui Alan.

Cerbii cei suri trec dealul,
Mulţi îs, dealul e unul;
Dusu-s-au cerbii cei suri,
Dealul rămâne.

Veniţi din mărăcinişurile munţilor,
Veniţi din ostroavele mării,
Voi, vulturi, cu ochii ageri,
Iată-vă hrana."

De fapt, cântecul acesta pe care l-a făcut Alan în ceasul victoriei noastre, cu vorbe şi cu muzică cu tot, nu prea era drept faţă de mine, care i-am stat alături la greu.

Domnul Shuan şi încă cinci fuseseră omorâţi de tot, alţii betegiţi de-a binelea, dar dintre dânşii, doi căzuseră de mâna mea — cei doi care intraseră pe spirai. Alţi patru erau răniţi şi, dintr-aceştia, pe unul, şi nu cel mai puţin însemnat, eu îl rănisem. Aşa că, la urma urmei, îmi făcusem datoria şi cu omorâtul şi cu rănitul şi mi s-ar fi cuvenit poate şi mie un locşor în poezia lui Alan. Dar vezi că poeţii, după cum mi-a spus mie odată un om foarte înţelept, trebuie să se gândească la rimele lor; iar pe de altă parte, în proza vorbirii obişnuite, Alan mi-a făcut totdeauna dreptate, cu vârf şi îndesat.

Până una-alta, eu eram într-această pricină nevinovat ca pruncul şi neştiutor să mi se fi făcut vreo nedreptate. Nu numai că nu ştiam boabă de celtă, dar după chinul cel lung al aşteptării, după zarva şi încordarea celor două iureşuri de luptă şi, mai cu seamă, de pe urma groazei care-mi sta pe suflet pentru parte din ce făcusem, am fost bucuros, de cum se termină, să mă duc împleticindu-mă către un scaun. Mă strângea coşul pieptului, de-abia mai puteam răsufla; gândul la cei doi oameni pe care îi împuşcasem mă apăsa ca un vis urât; şi nitam-nisam, înainte să-mi dau seama ce se pregăteşte, am început să plâng cu sughiţuri, ca un ţânc oarecare.

Alan mă bătu pe umăr şi zise că eram un flăcău viteaz şi că nu-mi trebuia decât un pui de somn.

– Eu voi sta de strajă cel dintâi, zise. Mi-ai făcut mult bine, David, de la început şi până la sfârşit; şi nu te-aş da pentru tot Appin-ul; ce zic, nici pentru Breadalbane*.

* Ţinuturi nord-scoţiene.

După care mi-a aşternut culcuşul pe duşumea; şi a stat de veghe, el cel dintâi, cu pistolul în mână şi cu sabia pe genunchi, trei ceasuri, după ornicul din perete al căpitanului. Apoi m-a trezit şi mi-am luat eu rândul la veghe, iarăşi trei ceasuri când, până să se scurgă, se luminase de-a binelea afară. Şi era o dimineaţă liniştită, cu o mare lină şi unduioasă, ce legăna corabia şi clătina sângele de pe duşumeaua cabinei ofiţerilor de colo până colo, şi cu o ploaie grea duruind pe acoperiş. Cât am fost de veghe, n-a mişcat nimic; şi, după troncănitul barei, am ştiut că nici măcar la cârmă n-aveau pe nimeni. Şi într-adevăr, după cum am aflat mai târziu, erau atâţia răniţi sau morţi, iar ceilalţi într-atâta se scârbiseră, încât domnul Riach şi cu căpitanul au trebuit să se schimbe, ca şi Alan şi cu mine, altfel corabia s-ar fi lovit de ţărm şi nimeni n-ar fi fost cu nimic mai câştigat. Am avut mare noroc că era o noapte atât de liniştită, căci vântul se potolise de îndată ce începuse să plouă. După droaia de pescăruşi care dădeau târcoale corăbiei, ţipând jalnic şi cufundându-se după pradă, mi-am dat seama că şi aşa trebuie să ne fi abătut destul de aproape de coastă sau de vreuna din insulele Hebridelor, iar în cele din urmă, uitându-mă pe uşa cabinei ofiţerilor, am văzut stâncile de piatră ale Skye-ului la tribord şi, ceva mai spre pupa, ciudata insulă Rum.

CAPITOLUL XI

Căpitanul se dă bătut

Pe la orele şase dimineaţa, Alan şi cu mine ne-am aşezat să îmbucăm ceva. Podeaua era plină de sticlă spartă şi mânjită groaznic cu sânge, încât ne era lehamite să mâncăm. În toate celelalte privinţe stăteam nu numai bine, dar chiar foarte îmbucurător, deoarece îi scosesem pe ofiţeri din cabina lor şi aveam la cheremul nostru toată băutura de pe corabie, atât vinul cât şi spirtoasele, şi toate trufandalele — de exemplu murăturile şi pâinea albă. Doar atât şi ar fi fost de ajuns să ne-nveselească, dar lucrul cel mai grozav din toate era că cei mai setoşi bărbaţi care se născuseră vreodată în Scoţia, domnul Shuan răposând între timp, se aflau acum încuiaţi în partea dinainte a corăbiei şi oropsiţi să bea ce urau ei mai mult pe lume: apă rece.

– Să fii încredinţat — zise Alan, că vom auzi de dânşii peste puţin. De la luptă îl mai poţi opri pe un bărbat, dar de la bă-utură nicidecum.

Ne ţineam bună tovărăşie unul altuia. Alan, într-adevăr, se arăta cum nu se poate mai prietenos cu mine; şi, luând un cuţit de pe masă, îşi tăie un nasture de argint de la haina sa:

– Îi am — zise, de la părintele meu, Duncan Stuart; şi

acum îți dau ție unul, drept amintire pentru isprava din noaptea aceasta. Și-oriunde te vei duce și vei arăta acest bumb, prietenii lui Alan Breck se vor strânge în jurul tău.

Spuse acestea de parcă ar fi fost Carol cel Mare și ar fi avut armii întregi la poruncă. Adevărul e că, oricât îi admiram vitejia, eram întotdeauna în primejdie de a zâmbi, când îl vedeam atât de fălos; în primejdie, zic, căci de nu m-aș fi ținut în frâu, mi-e și teamă să mă gândesc ce gâlceavă s-ar fi iscat.

Îndată ce am terminat gustarea, Alan cotrobăi în dulăpiorul căpitanului, până ce găsi o perie; și apoi, scoțându-și haina, începu să-și cerceteze îmbrăcămintea și să scoată cu peria petele, cu o grijă și o trudă de care credeam eu că numai femeile sunt în stare. Firește că alte straie n-avea; și-apoi, după cum zicea el, erau ale unui rege, așa că se cuvenea să fie îngrijite regește. Dar când am văzut câtă osteneală își dădea să ciugulească firele nasturelui tăiat, am început a pune mare preț pe darul său.

Tot se mai îndeletnicea cu această treabă, când am fost strigați de pe punte de către domnul Riach, care ne cerea o întrevedere; iar eu, cățărându-mă prin spirai și șezând pe marginea lui, cu pistolul în mână și cu înfățișarea crâncenă, cu toate că-n sinea mea eram foarte temător să nu mă tai în niscaiva cioburi, i-am răspuns, poftindu-l să spună ce avea de spus. El veni până la marginea cabinei și se sui pe un colac de parâme, astfel încât ajungea cu bărbia până la acoperiș; și câtăva vreme ne uitarăm unul la altul tăcând.

Domnul Riach, care nu fusese prea zelos în bătălie, nu se alesese cu nimic mai rău decât c-un zbenghi în obraz, dar arăta scârbit și foarte ostenit, deoarece toată noaptea stătuse

în picioare, când de veghe, când doctoricindu-i pe răniți.

– Proastă treabă! rosti în cele din urmă, clătinând din cap.

– N-am pus-o noi la cale, i-am răspuns eu.

– Căpitanul — zise el — ar vrea să vorbească cu prietenul tău. Ar putea vorbi pe fereastră.

– Și de unde să știm ce viclenie mai clocește? strigai eu.

– Nici una, Dave — răspunse domnul Riach, și chiar dacă ar fi așa, îți spun adevărul curat, n-ar izbuti să-i mai facă pe oameni să-l urmeze.

– Zău? m-am îndoit eu.

– Și-am să-ți spun mai mult decât atât, zise. Nu numai oamenii ar da înapoi, dar chiar și eu; a intrat spaima-n mine, Dave, băiete. Și-mi zâmbi. Nu, urmă apoi, tot ce dorim e să stăm cât mai departe de dumnealui.

După aceasta m-am sfătuit cu Alan și el a încuviințat să stea de vorbă; așadar ambele părți își dădură cuvântul. Dar însărcinarea domnului Riach nu se mărginea numai la atât, ci acum începu să se roage de puțintică băutură; cu atâta stăruință și amintindu-mi de trecuta sa bunătate față de mine, că în cele din urmă i-am înmânat o căniță cu vreo câteva degete de rachiu. El bău o parte și apoi duse rămășița jos pe punte, ca s-o împartă, cred, cu căpetenia sa.

Ceva mai târziu, căpitanul veni, după înțelegere, la una din ferestre și stătu acolo în ploaie, cu brațul proptit într-un lat, cu chipul aspru și galben, și arătând atât de bătrân, încât îmi păru rău că trăsesem în el.

Alan îndreptă îndată un pistol către dânsul.

– Lăsați jos pistolul! zise căpitanul. Nu mi-am dat cuvântul,

domnule? Ori căutați să mă provocați?

– Căpitane — spuse Alan, mă tem de cuvântul domnicitale, că poate fi călcat. Astă-noapte ai sporovăit și te-ai ciondănit ca o precupeață, și-apoi mi-ai dat cuvântul dumitale și pe deasupra mi-ai dat și mâna; iar după aceea știi prea bine ce-a urmat. Fi-ți-ar cuvântul afurisit!

– Bine, bine, domnule – a răspuns căpitanul — nu vi-e de nici un folos să blestemați. Și este adevărat că năravul acesta căpitanul nu-l avea defel. Ci ar fi altele de vorbit, urmă el cu amărăciune. Mi-ați făcut bricul harcea-parcea și mi-ați dat iama în echipaj; nu mai am cu cine-l manevra, iar secundului meu, de care nu mă puteam lipsi, i-ați spintecat măruntaiele cu sabia dumneavoastră, încât a trecut pe lumea cealaltă fără o vorbă. Nu-mi mai rămâne nimic de făcut decât s-o iau înapoi către portul Glasgow, după oameni; și acolo, nu vă fie cu supărare, veți da dumneavoastră de unii care vor ști mai bine să vă vorbească.

– Așa! zise Alan, pe cinstea mea că voi avea ce le povesti și eu! Afară doar dacă nu va pricepe nimeni în acel oraș limba pe care o vorbesc, căci am o frumusețe de poveste să le spun. Cincisprezece marinari în toată legea de o parte, iar în cealaltă un singur bărbat și-un flăcăiaș nevârstnic. Tii, omule, mai mare rușinea!

Căpitanul Hoseason roși.

– Nu, urmă Alan. Nu voi face așa cum spui. Va trebui să mă debarci după cum ne-am învoit.

– Bine — zise Hoseason — dar secundul meu e mort, știți foarte bine din ce pricină. Și nici unul dintre noi ceilalți nu

cunoaştem coasta asta, domnule; şi e cum nu se poate mai primejdioasă pentru corăbii.

N-ai decât s-alegi — zise Alan. Pune-mă pe uscat, la Appin ori la Ardgourd, ori în Morven, ori Arisaig, ori Morar; într-un cuvânt, pe-o rază de treizeci de mile de ţinutul meu de baştină; numai într-un ţinut al Campbellilor nu. Iată o ţintă îndeajuns de cuprinzătoare. Dacă nici într-aceasta nu nimereşti, apoi trebuie că eşti la fel de nepriceput la marinărie pe cât te-ai dovedit şi la luptă. Păi sărmanii pescari din ţinutul meu trec cu bietele lor luntrişoare de pescuit de la un ostrov la altul pe orice vreme, chiar şi noaptea, dacă vrei să ştii.

– O barcă de pescuit nu-i o corabie, domnule — zise căpitanul — nu calcă apă multă.

– Bine, atunci hai la Glasgow, dacă aşa ţi-e pofta, zise Alan. Cine râde la urmă, râde mai bine.

– Mie numai de râs nu-mi arde — zise căpitanul, dar toate astea vor costa bani, domnul meu.

– De, domnule — zise Alan, eu nu-s morişcă de vânt. Treizeci de guinee ca să mă debarci pe malul mării şi şaizeci ca să mă duci la Linnhe Loch.

– Dar uitaţi-vă, domnule, unde suntem. Până la Ardnamurchen avem doar câteva ceasuri de navigat, zise Hoseason. Daţi-mi şaizeci şi vă debarc acolo.

Şi eu să-mi stric ciubotele şi să mă vâr în ghearele tunicilor roşii, ca să-ţi fiu dumitale pe plac? strigă Alan. Nu, domnule. Dacă vrei şaizeci de guinee, atunci fă bine şi câştigă-le: debarcă-mă-n părţile mele.

– Înseamnă să pun bricul în primejdie, domnul meu, zise

căpitanul, și o dată cu el și viețile domniilor-voastre.

– Fă cum vrei, zise Alan.

– Ați putea oare domnia-voastră măcar să ne arătați drumul? întrebă căpitanul, tot gândindu-se și încruntându-se.

– De, mă cam îndoiesc, zise Alan. Eu sunt mai bun oștean și luptător, după cum singur ai văzut, decât marinar. Însă destul de adesea am fost luat sau lăsat pe această coastă, încât ar trebui s-o cam cunosc.

Căpitanul clătină din cap, tot încruntat.

– Dacă n-aș fi pierdut atâta bănet în călătoria asta nenorocoasă — zise, mai bine v-aș vedea cu ștreangul de gât decât să-mi pun vasul în primejdie, domnul meu. Dar fie și cum ziceți dumneavoastră. De cum adie puțin vântul, și-ncepe curând, dacă nu mă-nșel, am să-ncerc. Dar mai e ceva. S-ar putea să întâlnim vreo navă regală și să ne atace, domnule, fără să port eu nici o vină; e plină coasta pe-aici cu nave de luptă, știți dumneavoastră în ce scop. Deci, domnule, dacă s-ar întâmpla una ca asta, ar fi bine să-mi dați banii înainte.

– Căpitane — zise Alan — dacă vezi vreo flamură, va fi treaba dumitale s-o iei la fugă. Și-acum, auzind că stați cam prost la prova cu rachiul, vă propun un schimb: un șip de rachiu pe două găleți de apă.

Acesta fu ultimul punct al tratatului, împlinit întocmai de amândouă părțile; așa încât Alan și cu mine am putut, în sfârșit, spăla cabina ofițerilor și scăpa de amintirea acelora pe care-i omorâsem, iar căpitanul și cu domnul Riach și-au regăsit fericirea, pe numele ei "băutură".

CAPITOLUL XII

Aud de "Vulpea Roșie"

Încă mai înainte de a isprăvi noi de curățat cabina, se iscase o briză care venea cam de la nord înspre răsărit, care goni ploaia și aduse soarele.

Și aici trebuie să dau o lămurire, iar cititorul ar face bine să privească o hartă. În ziua când se lăsase ceața și dădusem peste luntrea lui Alan; treceam prin strâmtoarea "Litle Minch". Când s-a crăpat de ziuă, după luptă, eram în acalmie, la răsărit de insula Canna, cam între aceasta și insula Eriska, în lanțul Insulei Lungi. Deci, ca să ajungem de aici la Linnhe Loch, drumul drept era prin strâmtoarea canalului Mull. Dar căpitanul n-avea o hartă marină și se temea să navigheze printre acele insule. Cum vântul era prielnic, se hotărâse să ocolească pe la vest de Tiree și să iasă sub coasta de miazăzi a celei mai mari dintre insulele Mull.

Toată dimineața briza păstră aceeași direcție; mai mult se iuți decât se alină; și după amiază începu o hulă, care venea dinspre Hebride, de afară. Direcția noastră, pentru a ocoli insulele, era sud-vest, așa încât la început aveam vântul la travers și corabia se legăna zdravăn. Dar după lăsarea întunericului, când ocolisem capul lui Tiree și începeam să ne îndreptăm mai către răsărit,

valurile ne izbeau drept în pupa.

Până una-alta, prima parte a zilei, până să înceapă hula, a fost foarte plăcută, cum navigam așa, pe un soare strălucitor și cuprinzând cu privirea o mulțime de insule stâncoase și înalte. Alan și cu mine ședeam în cabina de pe puntea de comandă, cu ușile deschise de fiecare parte, vântul fiind drept în pupa, și fumam câte o pipă din tutunul scump al căpitanului. Atunci ne-am ascultat unul altuia povestea, ceea ce pentru mine se dovedi cu atât mai însemnat cu cât dobândii oarecare cunoaștere a acestui ținut sălbatic de munte, în care foarte curând aveam să pun piciorul. În acele zile, atât de curând după marea răscoală, cel care mergea la munte era bine să știe cum stau lucrurile.

Eu am făcut începutul, povestindu-i lui Alan toată aventura mea, iar el mă ascultă cu bunăvoință. Numai când am pomenit de bunul meu prieten, preotul Campbell, Alan și-a ieșit din fire și a strigat în gura mare că-i urăște pe toți care poartă acel nume.

– Cum? am zis, dar e un om căruia ați fi mândru să-i puteți strânge mâna.

– Nu știu nimic care să doresc să-i dau unui Campbell, în afară de un plumb în inimă. Ca pe niște cocoși sălbatici i-aș vâna pe toți care poartă acest nume. Pe moarte să fiu și m-aș târî în genunchi până la fereastra odăii, dacă ar fi vorba să trag într-unul din ei.

– Bine, Alan, am strigat eu, dar de ce atâta venin împotriva Campbelilor?

– Păi, zise el, știi foarte bine că eu sunt un Stuart din Appin, iar Campbellii de mult îi hărțuiesc și-i prăpădesc pe cei de-un nume cu mine; da, și ne-au luat pământurile cu

înșelătorii, dar nicicând cu sabia, strigă el aprig, lovind cu pumnul în masă. Eu însă nu prea luam seama la aceasta, căci știam că astfel vorbesc îndeobște cei care au fost siliți să se supună. Și nu numai atâta, urmă el, cu hârtii mincinoase, cu chițibușuri negustorești, grozăvindu-se pe deasupra cum c-ar avea dreptate în fața legii, ca să crape mai dihai fierea-n tine de ciudă.

– Dumneata, care atât de lesne-ți dăruiești bumbii, n-aș crede că te pricepi prea bine în afaceri.

– A, zise el, prinzând iar a zâmbi, dărnicia o am de la cine am și bumbii, și anume de la bietul meu tată, Duncan Stuart, Dumnezeu să-l ierte! A fost cel mai straşnic voinic din neamul său și cea mai grozavă spadă din Țara-de-Sus, Dave, și aceasta va să zică din toată lumea. Eu, unul, se cuvine să știu, vezi bine, fiindcă dânsul a fost cel care m-a învățat. A făcut parte din Garda Neagră, când s-a alcătuit prima dată; și, ca și alți oșteni de neam, avea un slujitor în urmă-i, care-i purta puşca pe timpul cât mărșăluia. Ei, și regele pare-se că a fost dornic să vadă măiestria săbiilor din Țara-de-Sus; și-au fost aleși tatăl meu și alți trei și trimiși la cetatea Londrei, ca să vadă regele ce era mai de soi. Și au fost duși la palat, unde au arătat tot meșteșugul și iscusința lor, timp de două ceasuri în șir, înaintea regelui George și a reginei Caroline și-a călăului Cumberland* și a mai știu eu câtora. Iar când au terminat, regele, hoț de tron cum era, le-a grăit foarte cuviincios și frumos, dăruindu-le fiecăruia câte trei guinee. Ei, și când au ieșit de la palat, au trecut pe lângă o gheretă de portar; și ce-i

*Prințul de Cumberland, fiul regelui George al II-lea, măcelărise oștile clanurilor din nord, cu prilejul răscoalelor.

dă în gând tatălui meu: că fiind el poate cel dintâi oștean de neam din Țara-de-Sus care trecuse cândva pe acea poartă, s-ar cuveni să știe și bietul paznic cu ce oameni aleși avea de-a face. Așa că i-a pus în mână portarului cele trei guinee ale regelui, de parcă ăsta i-ar fi fost obiceiul; iar ceilalți trei care veneau în urmă, au făcut la fel; și iată-i în stradă, fără să se fi ales măcar c-o para pentru toată osteneala. Unii spun că ar fi fost cutare dintre dânșii întâiul care i-ar fi dat bacșiș paznicului de la poarta palatului; iar alții că ar fi fost cutare altul; dar adevărul este că Duncan Stuart a fost, după cum sunt gata să dovedesc oricând cu spada ori cu pistolul. Iată ce tată am avut, odihnească-l cerul!

– Cred că un om ca acesta nu te-a putut lăsa prea bogat, am zis eu.

– Asta așa-i, zise Alan. Mi-a lăsat nădragii, să nu umblu gol, și cam atât. Așa că n-am avut încotro și a trebuit să mă înrolez — ceea ca a fost o pată asupra numelui meu toată vremea și încă și-acum m-ar băga în mare bucluc, de-ar fi să cad în mâinile tunicilor roșii.

– Cum? am strigat eu, ai fost în armata engleză?

– Da, am fost, zise Alan. Dar am trecut de partea cea bună, la Preston Pans*, și aceasta îmi este o oarecare mângâiere.

Eu nu-i prea puteam împărtăși părerea, socotind dezertarea în timpul luptei drept o încălcare a cinstei de neiertat. Dar, oricât eram de tânăr, am fost destul de deștept să nu spun ce gândesc.

– I-auzi, i-auzi — am zis, pentru una ca asta se plătește cu capul!

*În timpul încercării de insurecție a pretendentului Charles Edward Stuart din 1745. acesta a bătut zdrobitor trupele engleze la Preston Pans. cu ajutorul clanurilor scoțiene din nord.

– Aşa-i — zise şi el, de-ar pune mâna pe mine, scurtă mi-ar fi spovedania şi lungă funia spânzurătorii! Dar vezi că am în buzunar ordinul regelui Franţei, care mi-ar da oarecare ocrotire.

– Mă cam îndoiesc, i-am răspuns eu.

– Nici eu nu sunt prea sigur, zise Alan scurt.

– Bine, omule, pentru numele lui Dumnezeu, am strigat, dacă eşti rebel, şi dezertor, şi om al regelui Franţei, ce te face să te întorci în ţara asta? Înseamnă să te joci cu focul.

– A! zise Alan, m-am întors an de an, din patruzeci şi şase încoace!

– Şi ce te-mpinge, omule, la una ca asta?

– Păi, cum să-ţi spun, mi-e dor de prietenii mei şi de ţinutul meu, zise el. Franţa-i ţară frumoasă, nici vorbă, dar mi-e dor de buruieni şi de cerbi. Şi-apoi am nişte treburi pe aici. Se-ntâmplă să mai adun câţiva feciori care vor să-l slujească pe regele Franţei, recruţi, pricepi? Şi asta înseamnă şi ceva bănuţi. Dar mai întâi şi mai întâi de toate, sunt dator să port de grijă treburilor căpeteniei mele, surghiunitul Ardshiel.

– Credeam că Appin este numele căpeteniei dumitale.

– Da, dar Ardshiel este căpetenia clanului, zise el, ceea ce mă lămuri buştean. Vezi tu, Dave, dânsul, care a fost toată viaţa un bărbat atât de mare şi se trage din sânge de regi şi poartă un nume regesc, a ajuns acum să trăiască într-un oraş din Franţa, ca un biet om nevoiaş şi de rând; dânsul, care n-avea decât să fluiere, că-i săreau la poruncă patru sute de săbii, l-am văzut cu ochii mei cumpărând unt în piaţă şi ducându-l acasă într-o foaie de varză. Aceasta-i nu numai durere, dar şi necinste şi ruşine pentru noi cei de-un neam şi de-un clan cu dânsul. Nici nu mai vorbesc de prunci, odraslele şi nădejdile

Appinului, care în acea țară străină trebuie să învețe și ei carte și mânuirea săbiei. Acum, plugarii din Appin au de plătit arendă regelui George, dar inimile lor sunt dârze; ei păstrează credință căpeteniei lor și, mai cu binele, mai cu răul, mai și îmboldiți de câte o amenințare, fac ce fac bieții oameni și adună, cu chiu cu vai, o a doua arendă pentru Ardshiel. Iar eu, Dave, sunt mâna care i-o duce. Și se bătu peste chimirul cu care era încins, de se auziră guineele zdrăngănind.

– Cum, le plătesc pe-amândouă? strigai eu plin de uimire.

– Da, Dave, pe-amândouă, zise el.

– Cum așa? Două arenzi? am mai întrebat eu o dată.

– Așa, Dave, zise el. Căpitanului de colo i-am spus eu altă poveste, dar adevărul acesta-i. Și stau și mă minunez de cât de puțină silire este nevoie. Dar acesta-i meșteșugul bunei mele rude de sânge și prieten al tatălui meu, Iacov din Șuvoaiele, adică Iacob Stuart, frate vitreg cu Ardshiel. Dânsul este cel care face ce face și-adună banii.

Aceasta a fost întâia oară când am auzit numele acelui Iacob Stuart, care mai târziu a dobândit atâta faimă cu prilejul spânzurării sale. Dar atunci n-am prea luat seama la el, căci tot cugetul mi-era prins de mărinimia acelor bieți plugari din Țara-de-Sus.

– Ce mai oameni! am strigat. Eu sunt whig, sau cam așa ceva, dar zic că mai rar așa omenie!

– Așa e, zise el, ești tu whig, dar ești de neam bun, asta-i. Căci de-ai fi din neamul blestemat al Campbellilor, ai scrâșni din dinți auzind despre aceasta. De-ai fi Vulpea-Roșie...

Și la acest nume, dinții i se încleștară și se poticni din vorbă.

Am mai văzut fețe crâncene, dar nici una atât de crâncenă

ca a lui Alan, după ce rostise numele Vulpii Roşii.

– Şi cine e Vulpea Roşie? am întrebat eu înfricoşat, dar nerăbdător să aflu.

– Cine e? strigă Alan. Am să-ţi spun şi asta. Când oamenii clanurilor au fost zdrobiţi la Culloden, iar cauza cea bună înfrântă, şi caii îşi scăldau copitele în sângele celor mai buni fii ai nordului, Ardshiel a trebuit să fugă la munte, ca un biet cerb hăituit, şi el şi doamna sa şi pruncii. A fost o treabă tare anevoioasă până ce l-am văzut îmbarcat pe-o corabie; iar pe când mai sta încă ascuns prin hăţişuri, ticăloşii de englezi, care nu-l puteau prinde să-i ia viaţa, loveau în drepturile sale. I-au răpit puterile pe care le avea de drept, i-au răpit pământurile, au smuls armele din mâinile oamenilor clanului său care, vreme de treizeci de veacuri, purtaseră arme; da, până şi straiele din spinare le-au luat, astfel că acum este o nelegiuire să porţi un tartan* şi omul poate fi zvârlit în temniţă numai fiindcă-şi acoperă picioarele cu un "kilt"**. Dar un lucru nu au fost în stare să stârpească: dragostea pe care oamenii clanurilor o purtau căpeteniei lor. Guineele acestea-s mărturie. Ei, şi-acum răsare unul, un Campbell, Colin din Gura Văii, cel cu coama roşie.

– Lui îi ziceţi Vulpea Roşie? am întrebat eu.

– Ce, vrei cumva să-mi aduci coada ei? strigă Alan, mânios. Da, el este. Hop că răsare dânsul, şi face rost de hârtii de la regele

*În original „tartan plaid". Din costumul naţional scoţian face parte un pled în carouri, ale cărui culori indică clanul din care face parte omul, şi care se poartă pe umăr.

**Din acelaşi costum tradiţional al scoţienilor munteni face parte şi fusta scurtă până la genunchi, în cute verticale, numită „kilt", pe care o poartă bărbaţii.

George, ca să fie aşa-zis ispravnic regal în ţinuturile Appin-ului. Şi mai întâi face pe mierosul şi-i prieten la cataramă cu Şimus — acesta-i James din Şuvoaiele, omul căpeteniei mele. Dar nu trece mult şi-i ajunge la urechi ce ţi-am spus adineauri: cum că ţăranii sărmani din Appin, fermierii, micii arendaşi întovărăşiţi şi muncitorii pământului în dijmă storceau din piatră seacă o a doua arendă, s-o trimită peste mare, lui Ardshiel şi bieţilor săi copilaşi. Ce-ai zis tu când ai auzit?

– Am zis că atâta omenie mai rar!

– Tu, care eşti whig, sau cam pe-acolo! strigă Alan. Dar când a auzit Colin Roy, a început să-i fiarbă în vine sângele cel negru de Campbell. Şedea la masă cu paharul dinainte şi scrâşnea din dinţi. Cum! Un Stuart să primească o îmbucă- tură de pâine şi lui să nu-i fie cu putinţă să împiedice una ca asta? Alelei! Vulpe Roşie, să te prind cândva aproape de gura puştii mele, şi aibă Dumnezeu atunci milă de tine! Şi Alan se opri să-şi înghită mânia. Ei bine, Dave — spuse el mai departe — ce crezi tu că face atunci? Face strigare cum că toate pământurile sunt de dat în arendă. Şi, se gândea dânsul în inima sa întunecată, „voi găsi degrabă alţi arendaşi, care vor da mai mult decât aceşti Stuarţi şi Maccolli şi Macrobi (toate astea fiind nume din clanul meu, Dave), şi-atunci, în Franţa, Ardshiel va trebui să-ntindă căciula la răspântii de drum".

– Ei — am întrebat eu, şi ce-a urmat?

Alan şi-a aşezat pe masă pipa, care se stinsese de mult, şi şi-a pus amândouă mâinile pe genunchi.

– Păi — zise el, asta n-o vei ghici niciodată! Căci aceiaşi Stuarţi, şi Maccolli şi Macrobi, care aveau de plătit două arenzi, una regelui George, din obligaţie, şi alta lui Ardshiel, din bunătate şi dragoste, i-au dat un preţ mai bun decât toţi

Campbellii din întreaga Scoţie; şi n-avea grijă, că dăduse el de ştire pretutindeni să-i caute cu tot dinadinsul; până pe malurile râului Clyde şi până la crucea Edinburgului a pus să se cotrobăiască după dânşii, şi cu linguşiri şi rugăminţi se trudea să-i aducă, fiindcă era vorba de a înfometa un Stuart şi a face pe placul unui câine roşu de Campbell!

– Da, Alan — am zis eu, e ciudată istoria aceasta şi-i şi frumoasă. Whig cum oi fi, sunt bucuros că acel om a fost înfrânt.

– Acela înfrânt? mă îngână Alan. Se vede că nu-i cunoşti pe Campbelli şi mai puţin pe acel Vulpoi Roşu. El, înfrânt? Nu, şi nici că va fi, cât va mai face umbră pământului! Dar şi când va veni ziua aceea, Dave, băiete, să găsesc eu răgaz şi chef de oleacă de vânătoare, n-ai grijă, că nu sunt ascunzători destule în toţi munţii Scoţiei care să-l ocrotească de răzbunarea mea!

– Alan, omule — am zis eu, nu-i prea cuminte şi nici prea creştinesc să dai drumul atâtor vorbe mânioase. Nu vor vătăma cu nimic pe cel căruia îi zici Vulpoiul, iar dumitale nu-ţi sunt de nici un folos. Spune-mi deslușit povestea mai departe. Şi ce a mai făcut?

– Adevărat, că bine zici, David, spuse Alan, cu nimic nu-l vor vătăma, şi-i tare păcat! Iar în afară de cele spuse despre ce-i creştinesc, îţi dau foarte multă dreptate.

– Părerile sunt împărţite — am răspuns eu, dar e lucru ştiut că unui creştin nu-i e îngăduită răzbunarea.

– Aşa — zise el, se vede cât de colo că ţi-a fost dascăl un Campbell! Le-ar conveni dumnealor şi celor de o seamă cu dânşii o lume în care să nu se afle câte un flăcău cu o flintă îndărătul unui copac. Dar lasă asta. Iată ce-a făcut dumnealui.

– Așa, îl îndemnai eu, hai și spune odată.

– Așa, Dave — zise el, de vreme ce nu putea scăpa de fermierii cei credincioși pe căi cinstite, a jurat că va scăpa de ei pe orice cale. Ardshiel trebuia să crape de foame: aceasta-i era ținta. Și cum pe cei care-l hrăneau în surghiun nu-i putea alunga de pe pământuri căpătând prețuri mai bune, a hotărât că-i va alunga oricum. Așadar, a trimis după avocați și după hârțoage, și după tunicile roșii, pe care să se poată sprijini. Și oamenii de treabă din acel ținut musai să-și strângă catrafusele și să pornească în pribegie; fiecare fecior a fost silit să plece din casa tatălui său, din locul unde a crescut și s-a hrănit și s-a jucat în pruncie. Și cine va veni în urma lor? Niște cerșetori desculți! Regele George n-are decât să fluiere a pagubă după arenzile sale; să se descurce și cu mai puțin; n-are decât să-și strângă cureaua, ce-i pasă lui Colin cel Roșu? El trebuie să-l vatăme pe Ardshiel, asta dorește. Dacă poate înhăța fărâma de pe masa căpeteniei mele și flecușteţele de jucării din mâinile copiilor săi, atunci vezi bine că se va înapoia cântând pe moșia sa!

– Stai să spun și eu ceva, am zis. Fii sigur că dacă s-au pus arenzi mai mici, este și orânduirea de vină. Nu e numai vina acelui Campbell — are și el porunci. Și dacă l-ai omorî pe acel Campbell, la ce ți-ar folosi? Ar sosi în goana calului un alt ispravnic.

– Ești tu flăcău de treabă când e vorba de-o luptă, zise Alan, dar, măi băiete, ai sânge de whig în tine!

Îmi vorbea cu destulă bunăvoință, însă sub disprețul său era atâta mânie, încât am crezut că e mai cuminte să schimb vorba. Mi-am arătat mirarea că toată Țara-de-Sus, fiind împânzită cu soldățime și străjuită ca o cetate, un bărbat în

starea sa putea umbla încoace şi încolo fără să fie oprit.

– E mai lesne decât ai crede, zise Alan. O coastă pleşuvă, vezi tu, e tot ca şi drumul mare; dacă vezi o strajă într-un loc, n-ai decât să treci printr-altul. Şi-apoi bălăriile de iarbă-neagră sunt de mare folos. Şi pretutindeni se află case de prieteni şi staule sau şire de paie de-ale lor. Şi-apoi, când grăieşte lumea de un ţinut împânzit cu soldaţi, vorba vine! Fiecare soldat păzeşte locul pe care-l calcă cu pingelele — şi-atât. Eu am pescuit într-o apă şi-am scos un păstrăv straşnic, pe când în râpa de cealaltă parte a dâmbului se afla o strajă; şi-am stat într-un hăţiş de iarbă-neagră, la şase picioare de o altă strajă şi-am învăţat un cântec de toată frumuseţea, pe care-l fluiera el. Iată-l, acesta-i, zise şi-mi fluieră cântecul. Şi-apoi, urmă el, nu mai e atât de rău acum, după cum era în patruzeci şi şase. Ţara-de-Sus e, cum zic dumnealor, pacificată. Mare minune! Cu nici o urmă de puşcă şi de sabie lăsată oamenilor, de la Cantyre până la capul Wrath, afară de ce-au ascuns cei chibzuiţi prin stufuI acoperişurilor! Dar ce-aş vrea să ştiu, Dave, e, până când? S-ar zice că destul, cu bărbaţi ca Ardshiel în surghiun şi în ţară cu bărbaţi ca Vulpe Roşie, care stau şi-şi sorb vinul, oropsindu-i pe sărmani. Dar este un lucru gingaş să hotărăşti ce îndură oamenii şi ce nu. Căci altfel cum ar fi cu putinţă să cutreiere călare Colin cel Roşu toată biata mea ţară a Appin-ului, fără să se găsească un flăcău viteaz să vâre un glonte în el? Şi zicând acestea, Alan căzu pe gânduri şi rămase multă vreme mâhnit şi tăcut.

Voi adăuga ce mi-a mai rămas de spus despre prietenul meu: că era iscusit în toate felurile de muzică, dar mai cu seamă la cimpoi; că era un poet preţuit în limba sa; că citise felurite cărţi atât în franceză cât şi în engleză; că ţintea fără

greș; că era luptător de frunte, atât cu floreta cât și cu sabia sa pe care-o cunoaștem. Cât despre viciile sale, îi erau scrise pe față și mi-erau toate cunoscute. Dar cel mai rău dintre ele, copilărească-i pornire de a se simți jignit și a se lua la harță, o înlătura adesea față de mine, ținând seama de lupta din cabina ofițerilor. Însă n-aș putea spune dacă făcea asta fiindcă mă descurcasem bine sau fiindcă fusesem martor la cu mult mai marea sa vitejie. Căci, deși îi plăcea foarte mult curajul la alții, la Alan Breck îl prețuia mai grozav ca la oricine.

CAPITOLUL XIII

Pieirea bricului

Se făcuse noapte târzie şi pe cât se poate de întuneric pentru acel timp al anului, ceea ce înseamnă că era încă destulă lumină afară, când căpitanul Hoseason îşi vârî capul pe uşa cabinei de pe puntea de comandă.

– Ascultă — zise, vino-ncoace să vezi dacă ne poţi arăta drumul.

– Acesta-i cumva vreun tertip de-al dumitale? a întrebat Alan.

– Aşa ţi se pare, că-mi arde de tertipuri acum? a strigat căpitanul. Am eu alte griji, vasul este în primejdie!

După figura lui îngrijorată şi mai cu seamă după glasul încordat cu care vorbea despre bricul său, am înţeles limpede amândoi că într-adevăr era vorba de ceva foarte grav şi am păşit pe punte fără prea mare teamă de vreo viclenie.

Cerul era senin, vântul sufla cu putere şi era amarnic de frig; lumina zilei mai stăruia încă, în mare măsură, iar luna, aproape plină, strălucea puternic. Bricul naviga foarte aproape de coastă, pentru a ocoli colţul de sud-vest al insulei Mull, ale cărei coline, şi mai înalt decât toate muntele Ben More, cu un smoc de ceaţă în vârf, se vedeau la prova babord. Deşi nu era un loc potrivit de navigaţie pentru „Făgăduinţa",

ea tăia apa cu mare iuțeală, săltând și silindu-se din răsputeri, cu vântul de vest pe urmele sale.

De fapt nu era o noapte atât de rea încât să nu poți înfrunta valurile; și începusem să mă mir de grija care îl apăsa atât de greu pe căpitan. Deodată, la un salt al corăbiei pe creasta unui val înalt, el întinse brațul și ne strigă să privim. Colo, spre prova, sub vânt, un fel de fântână se vedea țâșnind din marea luminată de lună și îndată după aceea auzirăm un muget înfundat.

– Ce zici că-i asta? întrebă căpitanul, întunecat.

– Val care se sparge de-o stâncă, făcu Alan. Și acum știi și unde te afli. Ce mai vrei?

– Da, de-ar fi numai asta, zise căpitanul Hoseason.

Și într-adevăr, pe când vorbea, răsări o a doua fântână, mai departe, către sud.

– Poftim! strigă căpitanul Hoseason. Vezi și dumneata. Să fi știut eu de stâncile astea, să fi avut o hartă sau să fi trăit Shuan, nu șaizeci de guinee, ce zic?... și șase sute să-mi fi dat și nu mi-aș fi primejduit bricul prin stâncăria asta! Dar dumneata, domnule, care făgăduiești să ne călăuzești, ce părere ai?

– Păi zic, chibzui Alan, că vor fi stâncile numite Torran Rocks.

– Sunt multe? întrebă căpitanul.

– Ce să spun, domnule căpitan, eu nu-s pilot de meserie — zise Alan, dar parcă-mi amintesc că sunt numai stânci cale de vreo zece mile.

Domnul Riach și căpitanul se uitară unul la altul.

– Există vreo trecere printre ele? întrebă căpitanul.

– Fără îndoială — zise Alan, însă pe unde? Și totuși, parcă

mi-aș aminti că e mai deschis drumul pe lângă țărm.

– Așa? făcu căpitanul Hoseason. Trebuie dar s-o luăm altfel, domnule Riach; va trebui să ne apropiem pe cât putem de capătul insulei; și chiar și atunci, uscatul are să ne cam frâneze, iar dincoace, sub vânt, avem stâncile. Ei, acum am intrat în horă, n-avem încotro, o luăm înainte.

Așa zicând, dădu un ordin cârmaciului și-l trimise pe Riach la gabia* arborelui din prova. Nu erau pe punte decât cinci oameni, cu ofițeri cu tot; atâția rămăseseră teferi, sau doar atâția mai aveau și putere și bunăvoință destulă pentru a da o mână de ajutor, căci doi dintre dânșii erau și răniți.

Deci, după cum am spus, îi căzuse domnului Riach sarcina să se cațere sus, și-acum sta cocoțat pe gabie, uitându-se de jur împrejur și vestind celor de pe punte ce vedea.

– E pâclă către miazăzi —, strigă iar după câtăva vreme, dar către uscat parcă s-ar lumina.

– Bine, domnule — zise căpitanul Hoseason către Alan, să încercăm cum spui dumneata, deși cred că te pricepi la pilotat cât un lăutar orb. Să dea Dumnezeu să ai dreptate.

– Să dea Dumnezeu! făcu Alan către mine. Dar unde am auzit eu treaba asta? Ei, acum cum ne-a fi scris!

Pe când ne apropiam de cotul uscatului, începură să se ivească stânci semănate ici și colo chiar în calea noastră; și domnul Riach ne striga la răstimpuri să schimbăm drumul. Adesea îl auzeam în ultima clipă; câte o stâncă răsărea atât de aproape de partea din vânt a vasului încât, când o izbea valul, stropi mari cădeau pe punte și ne udau ca ploaia.

*Gabie - platformă servind la fixarea arboretului și ca post de observație.

Noaptea fiind atât de luminoasă, aceste primejdii se arătau limpede ca ziua, ceea ce era poate şi mai rău. Vedeam şi faţa căpitanului, care stătea lângă cârmaci sprijinindu-se când într-un picior, când în celălalt şi suflând în mâini ca să se încălzească; era numai ochi şi urechi şi tare ca piatra. Nici el, nici domnul Riach nu se dovediseră luptători grozavi, dar mi-am dat seama că în meseria lor erau pricepuţi, ceea ce era demn de preţuit, cu atât mai mult cu cât îl vedeam pe Alan cam galben la faţă.

– Of, Dave — îl auzii, asta nu-i o primejdie de moarte pe placul meu!

– Cum, Alan, strigai eu, nu cumva ţi-e frică?

– Nu, zise el umezindu-şi buzele, dar spune şi tu dacă ăsta nu-i un sfârşit cam rece?

Până una-alta, cârmind totuşi când la dreapta, când la stânga, pentru a ocoli stâncile, dar totuşi strângând vântul şi ţinându-ne aproape de uscat, făcusem cotul împrejurul insulei Iona şi luasem direcţia de-a lungul insulei Mull. La coada uscatului, curentul mareei era foarte puternic şi zvârlea corabia de colo până colo. Au fost puşi doi oameni la cârmă, căpitanul Hoseason dând şi dânsul, la răstimpuri, câte o mână de ajutor. Părea ciudat să vezi trei bărbaţi voinici lăsându-se cu toată greutatea pe echea* cârmei, iar aceasta, ca o făptură vie, împotrivindu-se din răsputeri şi azvârlindu-i înapoi. Iată ce ne-ar fi pus în cea mai mare primejdie dacă deocamdată n-am fi fost scutiţi de stânci în calea noastră. Şi-acum ne vesti şi domnul Riach, de sus, că vedea marea liberă în prova.

– Ai avut dreptate, îi spuse căpitanul Hoseason lui Alan.

*Eche - bara cu care cârmaciul imprimă direcţia.

Mi-ai scăpat bricul, domnul meu; voi ţine minte aceasta, când vom ajunge la încheierea socotelilor. Şi eu unul nu cred că vorbea într-o doară, ci chiar acesta-i era gândul şi-aşa ar fi făcut, atât de mult îşi iubea corabia.

Totuşi, am rămas doar cu bănuiala, de vreme ce lucrurile s-au petrecut cu totul altfel decât se aştepta el.

– Vino un cart mai în afară! strigă lung domnul Riach. Stâncă în vânt!

Şi chiar în clipa aceea curentul prinse bricul, răsucindu-l şi luându-i vântul din vele. Veni în vânt ca o sfârlează şi în clipa următoare se izbi de stâncă, cu o asemenea bușitură, că ne trânti pe toţi laţi pe punte şi cât pe-aci să-l azvârle pe domnul Riach de la locul său de pe catarg.

Într-o clipă am fost în picioare. Stânca de care ne izbisem era chiar lângă colţul de sud-vest al insulei Mull, în faţa unei insuliţe numită prin acele meleaguri Earraid, care se aşternea, joasă şi neagră, la babord. Din când în când, valurile se spărgeau chiar pe deasupra noastră; alteori nu făceau decât să macine de stâncă biata corabie, încât auzeam frângându-se bucăţi din ea; iar trosnetele pânzelor, şuieratul vântului, zborul stropilor în lumina lunii şi simţul primejdiei trebuie că mă cam ameţiseră, căci aproape nu mai înţelegeam ce se întâmplă.

Curând am băgat de seamă că domnul Riach şi marinarii se foiau în jurul bărcii şi, la fel de ameţit, m-am repezit să-i ajut; iar când m-am apucat de lucru, m-am limpezit la cap. Nu era treabă uşoară, căci barca se găsea la mijlocul vasului şi era plină de tot felul de drăcii, iar valurile uriaşe care se spărgeau de vas mereu ne sileau să ne întrerupem munca şi să aşteptăm; dar, cât era cu putinţă, lucram toţi ca turbaţii. Între timp, aceia dintre răniţi care se puteau mişca, începură să se

arate, cățărându-se prin tambuchiul din prova și venind să dea și ei o mână de ajutor; iar ceilalți, care zăceau neputincioși în cușetele lor, ne înnebuneau cu vaietele și cu rugămințile lor ca să-i salvăm.

Căpitanul nu făcea nimic; stătea deoparte, ca prostit. Stătea și se ținea de sarturi, vorbind de unul singur și gemând tare ori de câte ori vasul se lovea de stâncă. Corabia lui îi era și soție și copil. Privise cu nepăsare cum îl canoneau pe bietul Ransome, dar când era vorba de bric, părea să pătimească laolaltă cu el.

Din toată vremea cât am muncit pe lângă barcă țin minte un singur lucru: că l-am întrebat pe Alan, care scruta cu privirea țărmul, ce ținut era acela, iar el îmi răspunse că era cel mai rău cu putință pentru dânsul, fiind un ținut de-al Campbellilor.

Unul dintre răniți fu trimis să stea de veghe, pentru a ne da de știre când venea câte un val mare. Ei, și tocmai când eram gata să lăsăm barca la apă, omul acela strigă înspăimântat:

- Pentru Dumnezeu, țineți-vă vârtos!

După glasul lui ne-am dat seama că se pregătește ceva neobișnuit, și într-adevăr, veni un asemenea val uriaș încât ridică bricul drept în sus și-l culcă pe o rână. Am auzit prea târziu strigătul sau m-am ținut prea slab de parâmă, nu știu, dar când corabia se aplecă fără de veste, am fost azvârlit peste copastie de-a dreptul în mare.

Mă scufundam, înghițeam la apă cu nemiluita, iar ieșeam cu capul afară. Zăream o clipă luna și-apoi iar mă scufundam. Se spune că a treia oară când te scufunzi, te îneci de-a binelea. Pasămite eu unul sunt altfel făcut: mi-e și silă să scriu de câte ori m-am dat la fund și de câte ori am ieșit iar deasupra. Și în tot acest timp eram azvârlit încoace și încolo, bușit, înăbușit și-apoi iar înghițit

pe de-a-ntregul de valuri, şi jocul acesta într-atât mă uluia, că nu mai aveam timp nici să mă mâhnesc, nici să mă sperii.

Trecu aşa câtva timp şi mă trezii agăţat de o prăjină, care mă mai ajuta întrucâtva. Şi-apoi, dintr-odată, am văzut că mă aflu în apă liniştită şi am început să-mi vin în fire.

Prăjina de care mă ţineam era verga de rezervă; am fost uimit văzând cât de departe mă duseseră valurile. Am strigat, firește, către navă, dar vezi bine că, de unde mă aflam, nu mai puteam fi auzit. Era încă întreagă, însă dacă vor fi izbutit oamenii să lase barca la apă, nu puteam şti, fiind prea departe şi prea jos ca să văd ceva.

În timp ce strigam, privirile mele iscodiră, între mine şi corabie, o fâşie de apă în care nu pătrundeau valuri mari; fierbea însă toată în spume, plină de inele şi băşici scânteind în raza lunii. La răstimpuri, toată fâşia zvâcnea în lături, ca o coadă de şarpe; alteori, pierea toată, pentru o clipă, şi-apoi iar începea să clocotească. Cum nu ştiam ce putea să fie, mă înspăimânа cu atât mai mult în acele clipe; dar acum ştiu că trebuia să fi fost curentul mareei care mă târâse cu o asemenea iuţeală departe de corabie şi mă izbise atât de năprasnic, pentru ca în cele din urmă, obosit de joacă, să mă azvârle, cu vergă cu tot, aproape de uscat.

Zăceam acum potolit şi începeam să simt că se poate muri şi de frig, nu numai înecat. Ţărmul insulei Earraid era aproape de tot; se vedeau în lumina lunii petele tufelor de iarbă-neagră şi scânteierea cristalelor de mică în stânci.

„Să nu pot s-ajung până acolo? M-aş mira!" mă gândeam.

Nu mă pricepeam să înot, căci apa Essen-ului e mică pe la noi, dar când am cuprins verga cu braţele şi am început să dau din picioare, mi-am dat seama curând că înaintez. Aprigă

trudă a fost şi teribil de înceată; dar tot dând din picioare şi tot stropind, m-am văzut, după vreun ceas, intrat într-un golf cu malul nisipos, înconjurat de dealuri mărunte.

Marea era aici liniştită de tot; nu se auzea nici o bătaie de val; luna lucea limpede şi m-am gândit în sinea mea că nicicând nu văzusem un loc atât de pustiu şi de trist. Dar, oricum, era pământ uscat: şi când, în sfârşit, apa scăzuse într-atât încât am putut să las verga şi să umblu în picioare, n-aş putea spune ce simţeam în mai mare măsură: oboseală sau mulţumire. Ştiu că pe amândouă: atât oboseală, cum nu mai simţisem până în acea noapte, cât şi mulţumire către Dumnezeu, cum voi mai fi simţit adesea, dar niciodată mai cu temei.

CAPITOLUL XIV

Insula pustie

Când am păşit pe uscat, a început partea cea mai nefericită a peripeţiilor mele. Era cam o jumătate de ceas după miezul nopţii şi vântul, deşi frânat de uscat, făcea noaptea friguroasă. N-am îndrăznit să mă aşez de teamă să nu îngheţ, ci mi-am scos ghetele şi am umblat de colo până colo pe nisip, desculţ, bătându-mi mereu pieptul, deşi eram nespus de ostenit. Nu se auzea nici un zgomot de om sau de animal; nu cânta nici un cocoş, cu toate că trebuie să fi fost ceasul când se trezesc ei întâia oară; doar fluxul se auzea zbătându-se în depărtare, amintindu-mi de primejdiile care ne păşteau pe mine şi pe prietenul meu. Când mă vedeam umblând aşa pe ţărm, în acel ceas, între noapte şi zi şi într-un loc atât de pustiu şi de singuratic, mă cuprindea un fel de spaimă.

De îndată ce-a început să se lumineze, m-am încălţat şi m-am trudit s-ajung pe o înălţime; mai anevoios urcuş ca ăsta nu-mi aduc aminte să fi pătit în viaţa mea: mereu cădeam printre coşgogea bolovani de granit, când nu izbuteam să sar de pe unul pe altul. Până să ajung în vârf, se iviseră şi zorile. Nici pomeneală de corabie; trebuie că se săltase de pe colţul de stâncă şi se scufundase. Nici barca nu se zărea nicăieri. Nu era

o pânză pe tot oceanul; şi pe toată întinderea de pământ ce-o puteam cuprinde cu ochii nu se vedeau nici case, nici oameni.

Mi-era frică să mă gândesc ce pătiseră tovarăşii mei de pe navă şi mi-era frică să mă uit la o priveliştе atât de pustie. Cu hainele ude pe mine, chinuit de oboseală, cu pântecul atât de gol că începea să mă doară, aveam destule griji. Aşa încât am pornit către răsărit, de-a lungul coastei de miazăzi, nădăjduind să găsesc o casă unde să mă pot încălzi şi să aflu veşti despre cei pe care îi pierdusem. Iar în cazul cel mai rău, mă gândeam că va răsări în curând soarele şi-mi va usca hainele.

După ce am mers puţin, am fost oprit de un braţ de apă, un intrând al mării, care părea să pătrundă destul de adânc în uscat; cum n-aveam nici un mijloc să-l trec, am fost nevoit să schimb direcţia ca să pot ajunge la capătul lui. Mersul îmi era şi acum cât se poate de anevoios; într-adevăr, nu numai tot Earraid-ul, dar şi tot ţinutul vecin al Mull-ului, numit Ross, nu e decât o învălmăşeală de stânci de granit, cu tufe de iarbă-neagră printre ele. La început, braţul de mare se tot îngusta, după cum mă aşteptam, dar curând, spre uimirea mea, începu iar să se lăţească. Văzând aşa, m-am scărpinat după ureche, dar adevărul tot nu-mi trecea prin cap; până când, în cele din urmă, am ajuns pe o culme; şi într-o clipă m-a străfulgerat gândul că mă aflam lepădat pe o insuliţă pustie, înconjurat din toate părţile de apele mării.

În loc să răsară soarele şi să-mi usuce hainele, începu să plouă şi să se lase o ceaţă deasă, încât era vai şi-amar de mine.

Stăteam în ploaie, dârdâiam şi mă tot întrebam ce-aş putea face, până-mi dădu prin cap că poate prin acel braţ mai era undeva vreun vad.

M-am întors la locul cel mai strâmt şi am păşit în apă. Dar

nu mă depărtasem de mal nici cu trei coţi când, bâldâbâc, m-am scufundat până peste urechi; şi dacă s-a mai auzit de mine, s-a întâmplat mai mult din mila lui Dumnezeu decât din chibzuinţa mea. Mai rău ca înainte nu mă udasem, nici că se putea, dar mă pătrunsese de-a binelea frigul după această întâmplare nenorocoasă şi, cum mai pierdusem o nădejde, eram şi mai nefericit.

Dar acum îmi veni deodată în minte verga. Cum mă purtase prin curentul fluxului, îmi putea, vezi bine, sluji şi pentru trecerea fără primejdie a acestui braţ liniştit. Aşadar, am pornit încrezător peste culmile insulei, să caut verga şi s-o car înapoi. Era un drum tare obositor în toate privinţele şi, de nu mi-ar fi dat ghes nădejdea, mi-ar fi venit să mă arunc jos şi să mă dau bătut. Nu ştiu dacă din pricina stării din jurul meu sau fiindcă începeam să am călduri eram chinuit de sete; a trebuit, pe când mergeam, să mă opresc şi să beau apa cu gust de cărbune de prin băltoace.

Am ajuns în cele din urmă la golf, mai mult mort decât viu. La prima vedere mi s-a părut că verga era ceva mai departe decât o lăsasem. Am intrat în mare, pentru a treia oară. Nisipul era moale şi îndesat; te ţinea bine şi se adâncea treptat, astfel încât am putut merge în picioare până mi-a ajuns apa aproape de gât, iar vălurelele mă stropeau în obraz. Dar la acea adâncime începură să mă lase picioarele şi n-am cutezat să mă duc mai departe. Cât despre vergă, o vedeam săltând frumuşel în faţa mea, la vreo douăzeci de picioare depărtare.

Îndurasem totul cu dârzenie până la această din urmă dezamăgire, dar acum am ieşit la mal, m-am aruncat pe nisip şi am început să plâng.

Timpul petrecut pe insulă e pentru mine, şi-acum încă o

amintire atât de groaznică, încât trebuie să trec repede peste el. In toate cărțile pe care le-am citit despre oameni naufragiați, fie că aveau buzunarele pline de scule, fie că vreo ladă cu tot felul de lucruri trebuincioase fusese azvârlită pe uscat odată cu ei, parcă dinadins. Cu mine lucrurile se petreceau cu totul altfel. N-aveam în buzunar decât bani și bumbul de argint al lui Alan; și, cum crescusem înlăuntrul țării, eram lipsit atât de pricepere cât și de mijloace pentru a mă descurca pe malul mării.

Știam doar atât: că scoicile sunt socotite bune de mâncat, iar pe stâncile insulei am găsit o mulțime de melci de stâncă, atât de lipiți de piatră, încât la început cu chiu cu vai îi puteam desprinde de la locurile lor, neștiind că era nevoie doar de repeziciune. Mai erau și scoici din acelea mărunte, cărora noi le zicem cornulețe; de fapt, cred că se numesc litorine. Din aceste două feluri de scoici mi-am alcătuit hrana, înghițindu-le crude și reci, cum le găseam; și eram atât de flămând, încât la început mi se păreau nespus de gustoase.

Poate că nu trebuiau mâncate în acel anotimp sau poate că era ceva veninos în mare prin preajma acelei insule; atâta știu că, după cel dintâi ospăț de acest fel, am fost cuprins de greață și vărsături și am zăcut vreme îndelungată ca mort. O a doua încercare cu aceeași hrană, căci alta n-aveam, mi-a priit ceva mai bine și m-a mai întărit puțin. Dar câtă vreme am stat pe insulă, niciodată nu știam la ce mă pot aștepta după ce mâncam; câteodată mă simțeam foarte bine, iar alteori mi se făcea un rău îngrozitor; și nu-mi puteam da seama care anume din acele moluște nu-mi priau.

Toată ziua a plouat cu găleata; insula șiroia de apă, nu găseai nicăieri un locșor uscat și, când m-am culcat în noaptea aceea, între doi bolovani care alcătuiau un fel de acoperiș,

picioarele mi se scăldau într-o băltoacă.

În cea de-a doua zi am colindat insula în lung şi în lat. Nicăieri n-am găsit un locşor mai bun; era toată la fel, toată pustie şi stâncoasă; nici o vietate pe ea decât păsări sălbatice pe care n-aveam cum le vâna şi pescăruşi, care zburau printre stâncile de-afară, în număr nemaipomenit de mare. Dar braţul sau canalul care tăia insula de partea cea mare a Rossului se deschidea la nord într-un golf, iar acesta dădea în strâmtoarea Iona; şi în preajma acelui loc mi-am ales, vorba vine, o locuinţă. În acele clipe, doar la gândul unei locuinţe aş fi izbucnit în plâns.

Alegerea mea avea motive bine întemeiate. Se afla, ce-i drept, în acea parte a insulei un mic bordei, semănând cu o cocină pentru porci, unde obişnuiau să doarmă pescarii când veneau pe aici cu treburile lor, dar acoperişul lui de turbă se năruise de tot, aşa încât coliba nu-mi era de nici un folos, dându-mi mai puţin adăpost decât pietroaiele mele. Lucrul cel mai însemnat era că scoicile din care trăiam se aflau acolo din belşug; după ce trecea fluxul, puteam aduna dintrodată o grămadă, ceea ce era fără îndoială o împrejurare prielnică. Cealaltă pricină era însă şi mai cu temei. Nu mă obişnuisem nicidecum cu înspăimântătoarea singurătate a insulei, ci tot îmi roteam privirile, ca un ins urmărit, mereu între spaimă şi nădejdea că voi vedea ivindu-se de undeva o făptură omenească. Ei, şi dacă urcam puţin râpa de deasupra golfului, puteam zări măreaţa, străvechea biserică şi acoperişurile caselor din Iona. Iar de partea cealaltă, deasupra câmpiei Ross-ului, vedeam înălţându-se fum dimineaţa şi seara, ca dintr-o gospodărie ascunsă în vreo adâncitură a ţinutului.

Urmăream cu ochii fumul acela, când eram ud şi înfrigurat,

şi aproape că aiuram de singurătate; şi mă gândeam la foc şi la tovărăşia oamenilor, până ardea inima în mine. La fel şi cu acoperişurile din Iona. Până la urmă, această priveliştе a locuinţelor omeneşti, a unei vieţi obişnuite, deşi îmi sporea parcă mai cumplit suferinţele mele, îmi păstra totuşi vie nădejdea, mă ajuta să înghit moluştele crude, de care prinsesem curând o mare scârbă, mă uşura de simţământul de groază pe care-l aveam când mă vedeam singur cu pietrele moarte, cu păsările sălbatice, cu ploaia şi cu marea cea rece.

Am spus că-mi păstra vie nădejdea; într-adevăr, părea cu neputinţă să fiu lăsat să mor pe ţărmurile acestei insule, într-un loc de unde se vedea o turlă de biserică şi fumul unor case omeneşti. Dar trecu şi a doua zi şi, deşi, cât fusese lumină, pândisem cu înverşunare vreo luntre în strâmtoare sau oameni trecând prin Ross, nici un ajutor nu apăruse. Ploua întruna; m-am dus să mă culc, mai ud ca oricând, şi cu o durere de gât cumplită, dar totuşi puţin mângâiat că spusesem noapte bună vecinilor mei cei mai apropiaţi, oamenii din Iona.

Carol al II-lea susţinea că în climatul Angliei omul poate sta în aer liber mai multe zile pe an decât în oricare altul. Se cunoaşte că era rege, că-l aşteptau un palat şi schimburi uscate. Şi-apoi trebuie să fi avut mai mult noroc, în timpul fugii sale de la Worchester, decât am avut eu în acea insulă păcătoasă. Era în toiul verii, totuşi a plouat mai bine de douăzeci şi patru de ore în şir şi nu s-a luminat decât în după-amiaza zilei a treia.

Aceasta a fost ziua întâmplărilor. Dimineaţa am văzut un cerb roşcat, cu nişte coarne falnice; stătea în ploaie, pe culmea insulei, dar de cum mă văzu ridicându-mă de sub pietroiul meu, o luă îndată frumuşel pe partea cealaltă. Mi-am

închipuit că trebuie să fi venit înot prin braţul de apă, deşi nu înţelegeam ce putea ispiti încoace o făptură vie.

Puţin după aceea, pe când ţopăiam de colo până colo după scoici, am rămas foarte uimit zărind o guinee, care căzuse pe o piatră în faţa mea şi de acolo alunecă în mare. Când marinarii îmi dăduseră înapoi banii, păstraseră nu numai o treime din sumă, ci şi punga de piele a tatălui meu, astfel că de-atunci îmi ţineam aurul împrăştiat într-un buzunar închis cu un nasture. Mi-am dat seama atunci că trebuie să se fi făcut o gaură în acel buzunar şi am vârât repede mâna în locul cu pricina. Am văzut însă că mă gândeam să zăvorăsc uşa grajdului după ce se furase iapa. Când mă depărtasem de la mal la Queen's Ferry, avusesem în buzunar aproape cincizeci de livre; acum n-am mai găsit decât două piese de câte o guinee şi un şiling de argint.

Ce-i drept, puţin mai târziu am mai cules de pe jos o a treia guinee care scânteia pe un petic de iarbă putrezită. Laolaltă, deci, trei livre şi patru şilingi în bani englezeşti; iată averea unui flăcău, moştenitor de drept al unui domeniu, şi care acum murea de foame pe o insulă din cel mai de nord capăt al sălbaticei Scoţii.

Faţă de această nouă împrejurare, m-am simţit şi mai nenorocit; şi fără îndoială că starea mea în această a treia dimineaţă era cu adevărat de plâns. Hainele începeau să-mi putrezească, ciorapii, îndeosebi, se rupseseră de tot, aşa încât umblam cu ţurloaiele goale, mâinile îmi erau moi şi zbârcite de veşnica umezeală, mă durea rău în gât, îmi pierise puterea în mare măsură şi prinsesem o asemenea scârbă de porcăriile pe care eram nevoit să le mănânc, încât doar la vederea lor mai că mi se făcea greaţă.

Și partea cea mai rea mă aștepta abia de-aici încolo.

În nord-vestul insulei Earraid se află o stâncă destul de înaltă, unde mă tot duceam, fiindcă avea un prag în vârf, de pe care se putea vedea strâmtoarea; nu că aș fi zăbovit prea mult într-un loc, afară doar când dormeam, starea mea jalnică neîngăduindu-mi astâmpăr. Într-adevăr, îmi măcinam puterile umblând întruna, de colo până colo, fără nici o țintă, prin ploaie.

Dar îndată ce-a ieșit soarele, m-am culcat pe culmea acelei stânci ca să mă usuc. Nespusă mângâiere dă strălucirea soarelui! Mă făcea să mă gândesc iar cu nădejde la salvarea mea, în care începusem să nu mai cred; scrutam cu însuflețire marea și Ross-ul. În partea dinspre miazăzi, stânca mea se lăsa în afară ca o streașină, ascunzându-mi vederea oceanului, astfel încât putea foarte bine să se apropie un vas fără să am habar.

Ei, și cum stăteam așa, am văzut deodată un barcaz, cu o pânză cafenie și cu o pereche de pescari în el, venind ca-n zbor de după cotul acelui colț al insulei și îndreptându-se către Iona. Am strigat, apoi am căzut în genunchi pe stâncă și mi-am ridicat mâinile rugându-mă de ei. Erau de ajuns de aproape pentru a mă auzi, le puteam deosebi și culoarea părului și nu era nici o îndoială că și ei mă priveau, căci strigau ceva în limba celtă și râdeau. Dar vasul nu se abătu nici cu o iotă din drumul său, ci în fața ochilor mei zbura înainte către Iona.

Nu-mi venea să cred în atâta răutate, și alergam de-a lungul coastei, din stâncă în stâncă, strigând jalnic către dânșii. Chiar după ce se depărtaseră într-atât încât nu mă mai puteau auzi, eu tot mai strigam și le făceam semne; și când pieriră cu totul, am crezut că mi se rupe inima. Cât au ținut necazurile mele n-am plâns decât de două ori. O dată, când n-am putut ajunge

până la vergă, şi a doua oară acum, când aceşti pescari se fă ceau că nu-mi aud strigătele. Dar de data aceasta am plâns şi am răcnit ca un copil rău, sfâşiind cu unghiile iarba putrezită şi tăvălindu-mă pe jos. Dacă dorinţa cuiva ar putea ucide, acei doi pescari n-ar mai fi apucat dimineaţa, iar eu pesemne c-aş fi murit pe insula mea.

Când mi-am mai înfrânt mânia, a trebuit iarăşi să mănânc, dar cu o asemenea greaţă pentru acea hrană scârboasă, încât acum abia izbuteam să mi-o stăpânesc. Desigur, mi-ar fi prins la fel de bine să fi postit, căci scoicile mă otrăviră. Dar am avut aceleaşi dureri ca şi prima dată; gâtul mă durea atât de tare, încât abia mai înghiţeam; mă apucară nişte tremurături puternice de-mi clănţăneau dinţii în gură şi mă copleşi conştiinţa unui rău atât de îngrozitor, încât nici în scoţiană, nici în engleză nu se află nume pentru el. Mă gândeam că voi muri; şi m-am împăcat cu Dumnezeu, iertându-mi toţi semenii, chiar şi pe unchiul meu şi pe cei doi pescari. De îndată ce-mi pregătisem sufletul pentru ce era mai rău, parcă m-am mai liniştit; am băgat de seamă că aerul nopţii începuse a se zvânta; hainele mi se uscaseră în bună parte — adevărul era că mă simţeam mai bine decât în toată vremea de când păşisem pe insulă, aşa că în cele din urmă am adormit, împăcat.

În ziua următoare, a patra a acestei vieţi de chin, puterile mi se istoviseră mult. Dar soarele strălucea, aerul era mângâios şi ce-am putut înghiţi din acele moluşte mi-a priit, astfel că mi s-a mai trezit curajul.

Abia mă înapoiasem pe stânca mea de veghe, unde mă duceam de îndată ce terminam de mâncat, când am băgat de seamă că venea un vas dinspre strâmtoare, cu prova, după cât se părea, îndreptată spre mine.

Am început îndată să sper și să mă tem din cale-afară, căci mă gândeam că acei oameni se vor fi căit de cruzimea lor și-mi veneau acum în ajutor. Dar o nouă dezamăgire, asemenea celei de ieri, ar fi fost mai mult decât puteam îndura. Am întors așadar spatele mării și n-am mai privit într-acolo înainte de a fi numărat în gând nu știu câte sute. Vasul tot către insulă se îndrepta. Data următoare am numărat o mie întreagă, cât am putut de rar, în timp ce inima îmi bătea să se spargă. După aceasta nu am mai avut nici o îndoială. Venea drept către Earraid!

Nu m-am mai putut stăpâni, ci am alergat către mal și am ieșit în mare, pășind din piatră în piatră, cât am putut de departe; e de mirare cum de nu m-am înecat. Când m-am oprit, în cele din urmă, îmi tremurau picioarele și gura-mi era atât de uscată, încât a trebuit să mi-o umezesc cu apa mării, înainte de-a fi în stare să strig.

În tot acest timp, barca se apropia; și acum îmi puteam da seama că era aceeași, și cu aceiași doi oameni, ca în ajun. Îi recunoșteam după culoarea părului: unul îl avea galben lucios, iar celălalt negru. Dar de data asta venise cu ei un al treilea bărbat, care după înfățișare părea să fie un om mai de soi.

Îndată ce ajunseră la o depărtare de la care se putea lesne vorbi, coborâră pânza și stătură locului. Cu toate rugămințile mele fierbinți, nu se mai apropiară; ce mă speria mai mult era că omul cel nou chicotea de râs pe când vorbea și se uita la mine.

Apoi se ridică în barcă și îmi grăi vreme îndelungată, cu mare însuflețire și cu multe semne din mâini. Eu îi răspunsei că nu cunosc celta; atunci se supără foarte tare și începui să bănuiesc că el credea că vorbește englezește. Ascultând cu mare atenție, prinsei un cuvânt englezesc, pe care-l rostea pocit și pe care îl spuse de mai multe ori în șir; restul era în

celtă şi din partea mea, în greacă sau în ebraică să fi fost, tot atât aş fi înţeles.

Am repetat acel cuvânt englezesc, ca să-i arăt că pricepusem ceva.

– Da, da, da, da! a strigat el şi apoi s-a întors către ceilalţi, ca şi cum le-ar fi zis: „când vă spun eu că vorbesc englezeşte"! Pe urmă iar s-a apucat să sporovăiască pe limba celtă.

De data aceasta am deslușit alt cuvânt: flux. Atunci mi-a fulgerat în suflet o nădejde. Mi-am amintit că fluturase mereu mâna către ţinutul Ross-ului.

– Vreţi să spuneţi că atunci când se retrage fluxul? am strigat, fără să-mi pot rosti gândul mai departe.

– Da, da — zise el. Flux!

Atunci am întors spatele către barca lor, în care sfătuitorul meu iarăşi începuse a se prăpădi de râs, m-am înapoiat la ţărm sărind din piatră în piatră şi am luat-o la goană de-a curmezişul insulei, cum nu mai gonisem în viaţa mea. În vreo jumătate de oră am ajuns la marginea braţului de mare; şi iată că, într-adevăr, se împuţinase de nu mai rămăsese din el decât un firicel de apă! Ca o vijelie am trecut, fără să mă ud mai sus de genunchi, şi cu un strigăt de izbândă am sărit pe pământul insulei mari.

Un băiat crescut la mare n-ar fi rămas nici o zi pe Earraid, care nu e insulă decât la maree înaltă; căci în afară de timpul celui dintâi şi celui de-al treilea pătrar de lună, când fluxul fiind cel mai scăzut, se poate trece în orice clipă, în toate celelalte zile se poate intra şi ieşi de două ori în douăzeci şi patru de ore, fără să-ţi uzi încălţările sau, în cel mai rău caz, cu apa până la genunchi. Chiar şi eu, care în preajma golfului aveam fluxul sub ochi, şi vedeam apele când retrăgându-se,

când umflându-se, ba mai şi aşteptam retragerea lor, pentru ca să-mi pot culege mai lesne scoicile, chiar şi eu, de-aş fi stat să mă gândesc, în loc să spumeg de mânie împotriva sorţii, ar fi trebuit curând să ghicesc taina şi să scap de-acolo. Nu era de mirare că pescarii nu mă înţeleseseră. Mai de mirare era că sfârşiseră prin a ghici jalnica mea amăgire şi se osteniseră să mai vină o dată. Mă prăpădisem de foame şi de frig pe acea insulă timp de aproape o sută de ceasuri. Dacă nu erau pescarii, aş fi putut să-mi las oasele acolo, din curată prostie. Şi aşa plătisem această prostie destul de scump, nu numai cu suferinţele trecute, ci şi cu starea în care ajunsesem: îmbrăcat ca un cerşetor, abia urnindu-mi picioarele şi cu o durere cumplită în gât.

Am văzut şi oameni răi, şi oameni proşti, prea destui din amândouă soiurile; cred că-şi iau şi unii şi alţii răsplata până la urmă, dar mai întâi proştii.

CAPITOLUL XV

Flăcăul cu bumbul de argint cutreierând insula Mull

Ținutul „Ross of Mull", în care ajunsesem acum, era stâncos și fără de poteci, ca și insula pe care o părăsisem; tot bălțoace și mărăciniș și pietroaie. Vor fi poate drumuri pentru cei care cunosc bine părțile locului, eu însă călăuză mai bună decât nasul meu n-aveam, și nici altă piatră de hotar decât muntele Ben More.

Mă duceam, cât izbuteam mai de-a dreptul, către fumul pe care atât de des îl văzusem înălțându-se din insulă; și cu toată marea mea oboseală și oricât era drumul de greu, ajunsei la casa așezată în fundul unei văi pe la ceasurile cinci sau șase seara.

Casa era joasă și lunguiață, acoperită cu turbă și zidită din pietre netencuite, iar pe un dâmb, în fața ei, ședea la soare un domn bătrân, trăgând din lulea.

Cu bruma de englezească pe care-o știa, domnul cel bătrân m-a făcut să înțeleg că tovarășii mei de pe navă ajunseseră teferi la mal, iar a doua zi se ospătaseră cu un codru de pâine chiar în această casă.

– Era printre dânșii vreunul — l-am întrebat pe bătrânul domn, îmbrăcat mai deosebit, ca un gentilom?

El răspunse că aveau cu toții mantale groase; dar că sigur de tot, unul care venise singur era îmbrăcat cu pantaloni scurți, bufanți, și cu ciorapi lungi, pe când ceilalți purtau pantaloni marinărești.

– Aha — am zis eu, și avea și-o pălărie cu pene?

Îmi spuse că nu, ci era cu capul gol, ca mine.

La început m-am gândit că Alan își va fi pierdut pălăria; apoi mi-am adus aminte de ploaie, și mi-am zis că mai degrabă o ținuse la adăpost sub manta, să nu se vatăme. Aceasta m-a făcut să zâmbesc, în parte fiindcă mi-era teafăr prietenul, în parte fiindcă-mi amintisem de fudulia sa.

Și-apoi, bătrânul domn s-a bătut cu palma peste frunte, și a strigat că eu trebuie să fiu flăcăul cu bumbul de argint.

– Păi da, așa e! am răspuns eu, cu oarecare mirare.

– Ei — zise dânsul, atunci am să vă spun ceva: săvă duceți pe urmele prietenului dumneavoastră, către ținutul domniei-sale, până la Torosay.

Apoi mă întrebă cum îmi mersese, și eu îi spusei povestea mea. Un țăran din sud desigur că ar fi râs, dar acest domn bătrân, pe care-l numesc astfel gândindu-mă la purtările sale, căci veșmintele pe care le avea în spinare erau zdrențuite, mă ascultă până la capăt, cu gravitate și compătimire. După ce am sfârșit, mă luă de mână, mă duse în coliba sa, căci altceva nu era și mă înfățișă nevestei sale, de parcă dânsa ar fi fost regina, iar eu un duce.

Această femeie bună îmi puse dinainte pâine de ovăz și friptură rece de ieruncă, bătându-mă ușurel pe umăr și zâmbindu-mi întruna, căci nu știa englezește; iar bătrânul domn, spre a nu se lăsa mai prejos, îmi pregăti și el o fiertură tare din rachiul lor de țară. Toată vremea, pe când mâncam

şi mai apoi pe când beam punciul, parcă tot nu-mi venea a crede într-atâta fericire; iar casa, deşi îmbâcsită de fumul de turbă şi toată numai găuri, ca un ciur, îmi părea un palat.

Băutura fierbinte mă făcu să nădușesc zdravăn şi-apoi să mă cufund într-un somn adânc. Acei oameni buni m-au lăsat să mă odihnesc; abia către amiaza zilei a doua am pornit iarăşi la drum, cu gâtlejul mult alinat şi întremat de hrana cea bună şi de bunele ştiri. Bătrânul domn, cu toate că-l îndemnasem cu stăruinţă, nu a vrut, doamne fereşte, să-mi ia bani şi mi-a mai dat şi o tichie veche să-mi acopăr capul; pot însă să mărturisesc că, de îndată ce m-am depărtat din priveliştea casei, am spălat cu mare însufleţire acel dar al său la o fântână din marginea drumului.

Şi mă gândeam în sinea mea:

„Dacă aceştia-s sălbaticii din Ţara-de-Sus, apoi mi-ar plăcea să fie şi cei de pe la noi puţin mai sălbatici."

Nu numai că pornisem târziu, dar trebuie să fi mers şi cam anapoda jumătate din timp. Adevărat că întâlneam tot felul de oameni, trudind pe jalnice petice de ogor, care n-ar hrăni nici o pisică, ori văzând nişte văcuţe cam de mărimea unor măgari. Costumul naţional al Ţării-de-Sus fiind oprit de lege de când cu răscoala, şi oamenii fiind osândiţi a purta straiele obişnuite în Ţara-de-Jos, pe care nu le puteau suferi, era o comedie să-i vezi în câte şi mai câte feluri izbuteau să se înţolească. Unii umblau fără nimic altceva decât o pelerină sau o manta, purtându-şi nădragii pe spinare, ca pe-un lucru de prisos*; unii îşi alcătuiseră ceva care semăna a tartan, din fâşii mărunte, în culori deosebite, însăilate între ele ca

* În felul acesta aminteau de tartanul naţional.

plapuma unei babe; iar alții urmau să poarte fusta obișnuită în Țara-de-Sus dar, din câteva împunsături între picioare, o prefăcuseră într-un fel de șalvari olandezi. Toate aceste tertipuri erau oprite și se pedepseau, legea împlinindu-se cu asprime, în nădejdea de-a frânge spiritul de clan; dar în acea insulă lăturalnică, îndreptată către mare, nu erau mulți care să-și dea cu părerea și mai puțini încă să poftească a vorbi.

Păreau să fie foarte sărmani, ceea ce fără îndoială era firesc, acum că se pusese frâu jafurilor, iar căpeteniile nu mai țineau casă deschisă; și drumurile, chiar și un drumeag de țară ocolit și lăturalnic ca acela pe care-l urmam eu, erau împânzite de cerșetori. Și aici iarăși am băgat de seamă o deosebire față de țara mea. Căci cerșetorii de la noi, din Țara-de-Jos, chiar și cei în haine preoțești, care cerșeau cu patalama la mână, aveau un fel slugarnic, lingușitor, și dacă le dădeai o monedă mai măricică și le cereai restul, foarte cuviincioși ți-l înapoiau. Acești cerșetori din Țara-de-Sus își păstrau demnitatea: cereau de pomană, după spusele lor, numai ca să-și cumpere tutun de tras pe nas, iar rest nu-ți dădeau defel.

Desigur că aceasta nu era treaba mea, decât în măsura în care mă făcea să zâmbesc și să uit de necazuri în timp ce-mi urmam drumul; mult mai de seamă pentru mine era că prea puțini dintre ei știau o brumă de engleză, și aceștia câțiva, în afară de cei din breasla cerșetorilor, n-aveau nici un zor să și-o pună în slujba mea. Eu știam că Torosay îmi este ținta, și le tot spuneam acest nume, întrebând prin semne: „încotro"? Dar ei, în loc să-mi răspundă tot cu un semn la această întrebare, se apucau și-mi țineau o cuvântare în limba celtă, care mă zăpăcea într-atât, încât nu-i de mirare că una-

două mă abăteam de la drum.

În cele din urmă, pe la ceasurile opt seara, foarte ostenit, am ajuns la o casă singuratică, unde am bătut la uşă, rugându-mă să fiu primit; nu voiră să-mi dea ascultare; până ce mi-am adus aminte de puterea banului într-o ţară atât de săracă, şi-am ridicat între degetul arătător şi cel mare una din guineele mele. Atunci stăpânul gospodăriei, care până acum se făcea că nu ştie englezeşte şi mă alunga prin semne de lângă casa sa, începu deodată să vorbească pe cât de limpede era nevoie, şi încuviinţă, în schimbul a cinci şilingi, să mă găzduiască o noapte şi să mă călăuzească a doua zi la Torosay.

Am dormit neliniştit în noaptea aceea, temându-mă să nu fiu jefuit; dar mă frământasem în zadar, căci gazda mea nu era tâlhar, ci doar foarte nevoiaş, bietul, şi un mare şarlatan. Nu era singur în sărăcia sa, căci a doua zi dimineaţă a trebuit să mergem cale de cinci mile până la casa unuia despre care spunea dânsul că-i om bogat, pentru a ni se schimba o guinee. Poate să fi fost om bogat pentru acel loc; mă îndoiesc că pe la noi i s-ar fi zis astfel; căci a trebuit să dea tot ce avea, scotocind prin toată gospodăria şi fiind silit să cheme întrajutor şi pe un vecin, până să poată aduna, cu chiu cu vai, douăzeci de şilingi în argint. Din care unul şi-l ţinu pentru el, văitându-se că nu-şi poate îngădui să rămână cu o sumă de bani atât de mare „încuiată". Dar în afară de aceasta, se arătă plin de curtenie şi cuviincios la vorbă, şi ne pofti pe amândoi să şedem laolaltă cu familia sa şi pregăti punci într-un castron frumos de porţelan, ceea ce-o înveseli într-atât pe ticăloasa mea de călăuză, încât nu mai voi să plece.

Eram gata să mă supăr şi îl luai drept martor pe bogătan, Hector Maclean îl chema, căci el fusese de faţă când ne

tocmisem și când plătisem înainte prețul de cinci șilingi. Dar Maclean se împărtășise și el din fiertura sa și fu de părere că nici un „domn" nu se cuvine să plece de la masa lui, după ce se pregătise punci; așa încât nu mi-a mai rămas decât să mă așez și să ascult urări iacobine și cântece celte, la băutură, până ce s-au cherchelit cu toții și au luat-o, împleticindu-se, care către pat, care către grajd, pentru a se odihni peste noapte.

În ziua următoare, a patra a călătoriei mele, eram cu toții în picioare înainte de ceasurile cinci, dar păcătoasa mea de călăuză se și apucase să tragă la măsea, și trecură trei ceasuri până să izbutesc să-l scot din casă, pentru ca după aceea, după cum veți auzi, s-o pățesc și mai rău cu el.

Atâta vreme cât ne lăsarăm la vale, pe o vâlcea plină de tufăriș din fața casei domnului Maclean, totul merse bine; doar că omul care trebuia să mă călăuzească se tot uita îndărăt, și când îl întrebai de ce, se mulțumi să rânjească la mine. Dar de cum trecusem de partea cealaltă a unui deal și nu mai puteam fi văzuți din casă, dânsul îmi spuse că Torosay se afla drept înainte și că un colț de munte, spre care arăta, avea să-mi fie cel mai bun îndreptar.

– Ce-mi pasă de colțul de munte — i-am zis, de vreme ce te am pe dumneata călăuză?

Nerușinatul de șarlatan îmi răspunse pe limba celtă că nu știe englezește.

– Drăguțule — i-am zis, știu foarte bine cum e cu englezeasca ta, că ba ți-o amintești, ba o uiți. Spune-mi rogu-te, ce o poate aduce înapoi? Vrei mai mult?

– Mai cinci șilingi — zise în limba lui stricată, și duce pe tine eu.

Am stat puțin să mă gândesc și apoi i-am dat doi; el îi

primi cu lăcomie, stăruind să i-i şi pun în palmă „pentru norocul lui", cum zicea, dar după câte cred, mai degrabă spre nenorocul meu.

Cei doi şilingi nu l-au dus decât două mile, la capătul cărora s-a aşezat la marginea drumului şi şi-a scos opincile din picioare, ca unul care se pregăteşte să se odihnească.

De data aceasta m-am încins de mânie.

– Ha! i-am zis, iar nu mai ştii englezeşte?

El răspunse cu nerușinare: nu.

Atunci mi-am ieşit din fire şi-am ridicat mâna să-l pocnesc; iar el, trăgând un cuţit din trenţele sale. o zbughi în lături, ghemuindu-se şi-mi arătă colţii, ca o pisică sălbatică. Nemaiţinând seama de nimic în mânia mea, am tăbărât pe el, cu stânga înlăturându-i cuţitul cu dreapta pocnindu-l peste bot. Eu eram flăcău voinic şi înciudat la culme, iar el un sfrijit; a căzut burduf la pământ. Din fericire, când căzu, scăpă şi cuţitul din mână.

Am cules de pe jos cuţitul şi opincile lui, i-am urat dimineaţă bună şi mi-am văzut de drum, lăsându-l desculţ şi fără armă. Chicoteam de unul singur pe când mergeam înainte încredinţat fiind, din mai multe pricini, că mă descotorosisem de-acel ticălos. Mai întâi, ştia acum că alţi bani nu-mi mai putea lua; apoi, opincile nu preţuiau pe acolo mai mult de câţiva bănuţi şi, în cele din urmă, cuţitul, care era un pumnal în toată regula, n-avea voie să-l poarte, fiind oprit de lege.

După vreo jumătate de oră de mers, am ajuns din urmă pe un om lung şi zdrenţăros, care înainta destul de repede, dar dibuia drumul dinainte-i cu un toiag. Era cu desăvârşire orb şi-mi spuse că e învăţător de catehism, ceea ce ar fi trebuit să-mi dea încredere într-însul. Însă faţa lui vorbea împotrivă-i: părea

întunecată, primejdioasă și ascunsă; și cum începurăm acum să umblăm alături, am văzut patul unui pistol ieșind de sub clapa unui buzunar al hainei sale. Purtarea unui asemenea lucru însemna o amendă de cincisprezece funzi la cea dintâi necuviință, și deportarea în colonii după ce-a de-a doua. Pe de altă parte, nu pricepeam de ce un învățător de catehism trebuia să umble astfel înarmat, și nici ce putea face un orb cu un pistol.

I-am povestit istoria cu călăuza mea, căci eram mândru de cât fusesem de isteț, și o dată mi-a luat-o și mie fudulia înaintea chibzuinței. Când am pomenit de cei cinci șilingi, a țipat atât de tare, încât m-am hotărât să nu mai spun nimic de ceilalți doi și mă bucuram că nu mă vede roșind.

– I-am dat prea mult? am întrebat, cu oarecare șovăială.

– Prea mult! strigă el. Păi, eu te duc la Torosay pentru un țoi de rachiu. Fără să mai vorbesc de cinstea tovărășiei mele pe deasupra, eu, care-s om cu învățătură.

I-am spus că nu văd cum poate fi un orb călăuză; atunci el a început să râdă și mi-a răspuns că toiagul său prețuia cât niște ochi de vultur.

– Cel puțin în insula Mull — zise, unde cunosc fiecare piatră și fiecare tufiș pe de rost. Uite — zise, izbind cu toiagul în dreapta și în stânga, ca pentru a se încredința, colo jos curge un pârâu, și la capătul lui e un delușor, cu un pietroi înfipt în vârf; și chiar pe la poalele dealului trece drumul către Torosay; și drumul acesta fiind pentru turme, este bine călcat și foarte deslușit, și se vede urma ierbii strivite printre mărăcinișuri.

A trebuit să recunosc că avea dreptate până în cele mai mici amănunte, și mi-am arătat uimirea.

– Ha! zise el, asta nu-i nimic; m-ai crede acum că mai înainte de-a ieşi Legea, şi când se aflau arme în ţară, ştiam să mânuiesc pistolul? Zău că ştiam! strigă şi apoi, cu o faţă vicleană: Dacă ai cumva vreun pistol la dumneata, ţi-aş arăta îndată cum se trage.

I-am răspuns că eu n-am asemenea lucru şi i-am lăsat calea mai largă, abătându-mă din drumul meu. De-ar fi ştiut că pistolul îi ieşea atunci de-a binelea din buzunar şi că vedeam soarele sticlind în oţelul armei! Dar spre norocul meu, el nu ştia nimic, gândind că e bine ascunsă şi-i dădea înainte cu minciunile, orbeşte.

Apoi începu să mă iscodească cu şiretenie, de unde veneam, dacă eram bogat, dacă-i puteam schimba o monedă de cinci şilingi, pe care zicea că o are în sporran*, şi tot timpul el se tot apropia de mine şi eu mă tot abăteam din drumul său. Ne găseam acum pe o cărare pentru vite, o fâşie de verdeaţă care tăia dealul către Torosay — şi tot treceam cu rândul, când de o parte când de alta, de parc-am fi jucat cadrilul. Eu eram atât de dibaci, încât am început să mă înveselesc şi zău că-mi plăcea acest joc de-a baba-oarba, dar catehistul era din ce în ce mai furios şi în cele din urmă începu să înjure în limba celtă şi să caute să mă pocnească cu toiagul peste picioare.

Atunci i-am spus că nici vorbă că am şi eu un pistol în buzunar, ca şi dânsul, şi că de nu o ia la picior, drept către miazăzi, sunt în stare chiar să-i zbor creierii.

Se făcu deodată foarte cuviincios. După ce încercă câtva timp să mă îmblânzească, dar cu totul în zadar, mă blestemă iar în limba celtă şi se cărăbăni. M-am uitat după el cum se

*Sporran - pungă împodobită cu blană sau în alt fel, pe care scoţienii din nord o poartă la brâu, agăţată de kilt.

depărta, bâjbâind cu toiagul printre bălţoace şi mărăciniş, până ce coti după un vârf de deal şi pieri în valea următoare. Atunci am pornit înainte către Torosay, cu mult mai bucuros să fiu singur, decât să călătoresc cu acel om învăţat. Fusese o zi cu ghinion, iar aceştia doi de care mă descotorosisem pe rând, au fost oamenii cei mai ticăloşi pe care i-am întâlnit în Ţara-de-Sus.

La Torosay, în strâmtoarea Mull, şi cu faţa către ţinutul Morven-ului, se afla un han, cu un hangiu care era un Maclean, după câte se părea, de neam foarte mare — căci a ţine un han este socotit încă şi mai aleasă îndeletnicire în Ţara-de-Sus decât pe la noi, poate fiindcă e socotit un lucru ales să primeşti oaspeţi, ori poate fiindcă-i o îndeletnicire trândavă şi cu prilej de băutură. Omul acesta vorbea bine englezeşte şi, văzând el că sunt un tânăr cu oleacă de învăţătură, mă încercă mai întâi în limba franceză, unde i-a fost lesne să mă bată, apoi în latină, unde nu ştiu care dintre noi s-a arătat mai tare. Această plăcută întrecere ne-a dus îndată la prieteşug; am stat şi-am băut punci cu dânsul, sau, ca să spun drept, am stat şi m-am uitat la el cum bea, până se afumă într-atâta încât începu să plângă pe umărul meu. L-am încercat, punându-i sub ochi, aşa, ca din întâmplare, bumbul lui Alan; dar era limpede că nu-l mai văzuse, nici nu auzise de el. Adevărul e că poate avea vreo ciudă pe neamul şi pe prietenii lui Ardshiel, şi, până a nu se îmbăta, îmi citi o satiră groasă, într-o foarte frumoasă latinească, dar cu un tâlc foarte urât, pe care-o întocmise în versuri elegiace, împotriva unei persoane din acea casă.

Când i-am povestit despre catehistul meu, a clătinat din cap şi mi-a spus că avusesem noroc dacă izbutisem să scap cu bine.

Acela-i un om foarte primejdios — zise; Duncan Mackiegh îi este numele; știe să tragă după auz, de la distanță, și a fost adesea învinuit de jafuri la drumul mare, o dată și de omor.

– Culmea e — am zis eu — că se numea catehist.

– Și de ce nu? zise el, când asta și este. Maclean de la Duart i-a dat această slujbă, fiindcă-i orb. Dar poate că n-a făcut bine — zise gazda mea, căci iată, mereu e pe drum, ducându-se dintr-un loc într-altul, să asculte tineretul la catehism; și fără îndoială că aceasta-i o mare ispită pentru bietul om.

În cele din urmă, gazda mea n-a mai putut să bea; m-a dus către un așternut, iar eu m-am culcat foarte voios; străbătusem cea mai mare parte din această cogeamite și întortocheată insulă Mull, de la Earraid la Torosay — cincizeci de mile în zborul păsării, iar cu abaterile mele aproape o sută, în patru zile și cu prea puțină osteneală. Zău că eram cu mult mai vesel și mai sănătos la trup la sfârșitul acestei lungi călătorii decât la pornire.

CAPITOLUL XVI

Flăcăul cu bumbul de argint cutreierând ținutul Morven

De la Torosay la Kinlochaline, înăuntru ținutului Morven, se trece cu bacul. Amândouă malurile strâmtorii sunt în ținutul puternicului clan al Macleanilor, și oamenii care treceau apa odată cu mine erau aproape toți din acel clan. Pe conducătorul bacului îl chema Neil Roy Macrob; și cum Macrob era unul din numele celor din clanul lui Alan, și Alan însuși mă trimisese în acel loc de trecere, eram nerăbdător să pot vorbi cu Neil Roy.

În îngrămădeala de oameni de pe bac, aceasta se dovedi firește cu neputință și trecerea era tare înceată. Vânt nici pic, iar de vâslit, nu se putea vâsli decât cu două lopeți de o parte și cu una de cealaltă, vasul având un echipament ca vai de el. Oamenii trăgeau totuși la lopeți din toată inima, călătorii mai ajutându-le și toată lumea ținea isonul cu cântece celte pentru vâslit. Toate împreună — atât cântecele, aerul de mare, voioșia și vorbele de duh ale călătorilor, cât și vremea frumoasă — făceau trecerea nespus de plăcută.

Dar avu și o parte tristă. La gura lacului Aline văzurăm ancorată o navă puternică, care se pregătea să iasă în mare;

pe această navă am socotit-o mai întâi unul din crucişătoarele regale, ţinute pe lângă coastă şi vara şi iarna, pentru a împiedica legătura cu francezii. Apropiindu-ne, am văzut limpede că era o corabie de negoţ; şi ce mă nedumeri şi mai tare, a fost că nu numai punţile ei, ci şi ţărmul mării erau negre de lume, şi bărcile treceau de zor încolo şi încoace. Iar când ne-am apropiat bine, începu să ne ajungă la urechi o larmă mare şi jalnică, oamenii de pe punte şi cei de pe mal plângând şi văitându-se unii către alţii de ţi se rupea inima.

Atunci am înţeles că aceasta era o corabie care ducea oameni în coloniile Americii.

Ne-am alipit bacul de navă, iar cei porniţi în surghiun plângeau, aplecaţi peste copastie, şi întindeau mâinile către tovarăşii mei de călătorie, printre care aveau prieteni apropiaţi. Cât ar mai fi durat aceasta, nu ştiu, căci cu toţii păreau a nu-şi da defel seama de scurgerea timpului, dar în cele din urmă, căpitanul corăbiei, care nu-i de mirare că-şi cam ieşise din ţâţâni de atâtea plânsete şi de-atâta zăpăceală, se ivi la copastie şi ne rugă să ne îndepărtăm.

Atunci Neil dădu semnalul de plecare; şi cântăreţul de frunte din barca noastră începu un cântec, căruia i se alăturară în curând atât emigranţii cât şi prietenii lor de pe ţărm, astfel încât răsuna din toate părţile ca un bocet de prohod. Vedeam lacrimile curgând pe obrajii bărbaţilor şi femeilor din barcă, chiar şi pe ai acelora care trăgeau la lopeţi, iar împrejurările şi melodia acelui cântec (numit „Te las, Lochaber!") erau pe cât se poate de înduioşătoare şi pentru mine.

La Kinlochaline l-am luat deoparte pe ţărm pe Neil Roy şi i-am spus că mă încredinţasem că el era dintre oamenii ţinutului Appin.

– Şi de ce n-aş fi?

– Caut pe cineva — i-am zis, şi mă gândesc că vei fi având veşti de la dânsul. Alan Breck Stuart e numele său. Şi, ca un nerod, în loc să-i arăt bumbul, am vrut să-i strecor în mână un şiling.

Atunci el s-a tras înapoi.

– Sunt foarte scârbit — a zis, şi asta nu-i defel purtarea pe care se cade s-o aibă un „domn" faţă de celălalt. Omul de care întrebaţi e în Franţa; dar în „sporran"-ul meu să fie, mai zise, iar pântecul dumitale plin de şilingi, află că un fir de păr nu i s-ar clinti de pe cap.

Am văzut c-o pornisem cu stângul şi, fără a mai pierde timp să-mi cer iertare, i-am arătat bumbul, ţinându-l în mână.

– Aşa, aşa — zise Neil, numai că vedeţi dumneavoastră, cu asta s-ar fi cuvenit să începeţi povestea! Însă dacă sunteţi flăcăul cu bumbul de argint, atunci e bine, şi am poruncă să îngrijesc să ajungeţi teafăr unde trebuie. Dar de-mi veţi îngădui să vă vorbesc pe şleau, mai zise el, un nume nu s-ar cădea să-l rostiţi niciodată, şi acela e numele lui Alan Breck; şi un lucru nu s-ar cădea să faceţi niciodată, şi acela e să voiţi să daţi păcătoşii voştri de bani unui domn de la munte.

Nu era prea lesne să găsesc vorbe cu care să mă rog de iertare, căci anevoie îi puteam spune, ceea ce era adevărat, că n-aş fi visat că dânsul se socotea „domn", dacă nu mi-ar fi spus. Cât despre Neil, n-avea acum nici un chef să aibă de-a face cu mine mai mult decât era nevoie, ci ţinea doar să-şi împlinească poruncile şi să scape de grijă. Se grăbi aşadar să-mi spună ce-aveam de făcut. Şi anume: să rămân în acea noapte la hanul din Kinlochaline, să trec a doua zi Morven-ul către Ardgour, şi să rămân peste noapte în casa unui oarecare

John Sabie-mare care ştia că s-ar putea să vin; în cea de-a treia zi să trec un iezer la Corran şi altul la Balachulish, şi apoi să întreb de drumul către casa lui James din Şuvoaiele, la Aucharn în Duror-ul Appin-ului. Erau o mulţime de ape de trecut, după cum vedeţi, marea intrând în tot acest ţinut până adânc între munţi şi şerpuind la poalele lor. Din această pricină e anevoie atât să sălăşluieşti, cât şi să călătoreşti prin acel ţinut, care în schimb îţi înfăţişează o seamă de privelişti uimitor de sălbatice şi înfiorătoare.

Neil mi-a mai dat şi alte sfaturi: să nu vorbesc cu nimeni pe drum, să-i ocolesc pe Whigi, pe Campbelli şi tunicile roşii; să mă abat din cale şi să mă ascund în vreun tufiş dacă se întâmplă să văd venind oameni dintr-aceia (căci — zicea el — „nu-i nicicând sănătos să te-ntâlneşti cu ei"), pe scurt, să mă port ca un tâlhar sau ca un spion iacobit, precum poate mă socotea Neil.

Hanul din Kinlochaline semăna cu cea mai nevoiaşă şi respingătoare cocină pentru porci ce şi-o poate închipui cineva — plin de fum, de murdărie şi de munteni tăcuţi. Eram nemulţumit nu numai de adăpostul meu, ci şi de mine însumi, fiindcă mă purtasem atât de neghiob cu Neil, şi mă gândeam că mai prost nici că m-aş putea simţi. Dar foarte pe nedrept gândeam aceasta, după cum aveam să văd în curând, căci nu petrecusem la han nici jumătate de ceas, stând mai mult în uşă, pentru a-mi cruţa ochii de fumul de turbă, când se abătu pe-aproape o furtună mare, şi umflă şipotele de pe deluşorul unde se afla hanul, iar un capăt al casei se prefăcu în apă curgătoare. Adăposturile pentru călători erau în acele zile destul de păcătoase în toată Scoţia; totuşi, m-am minunat când a trebuit să trec de la vatră la culcuş, printr-o baltă care-mi trecea peste ciubote.

În călătoria mea de-a doua zi am ajuns din urmă, curând după pornire, pe un bărbat mărunt şi îndesat, care umbla îngândurat şi pe îndelete, cu vârfurile ghetelor în afară, când uitându-se într-o carte, când punându-i semn cu degetul. Era îmbrăcat cuviincios şi simplu, într-un fel ce părea preoţesc. Am aflat că şi acesta era tot catehist, dar de alt soi decât orbul din Mull, fiind într-adevăr unul din trimişii Societăţii din Edinburg pentru răspândirea cunoaşterii creştinismului, spre a evangheliza locurile cele mai sălbatice din ţara muntoasă. Numele său era Henderland; vorbea în limba tărăgănată a Ţării-de-Jos, căreia începusem să-i duc dorul; şi în afară de faptul că eram compatrioţi, găsirăm curând între noi o legătură deosebită. Căci bunul meu prieten, preotul din Essendean, tălmăcise în celtă, în răgazurile sale, o seamă de imnuri şi de cărţi religioase, de care Henderland se folosea în munca sa şi pe care le preţuia foarte mult. Şi chiar întruna din acele cărţi citea dânsul când s-a întâmplat să ne întâlnim.

Ne-am însoţit îndată, având acelaşi drum până la Kingairloch. Umblând, el se oprea şi vorbea cu toţi drumeţii şi cu toţi muncitorii pe care îi întâlneam în cale; şi deşi, firește, n-aş fi putut spune despre ce vorbeau, totuşi socoteam că domnul Henderland trebuie să fie iubit în ţinut, căci pe mulţi îi vedeam scoţând tabachera şi împărţind cu el o priză de tabac.

I-am povestit despre treburile mele cât am crezut că este bine, adică pe cât nu erau şi treburile lui Alan, şi am numit Balachulish drept locul către care mă îndreptam, pentru a întâlni un prieten; căci mă gândeam că Aucharn, sau chiar şi Duror, ar fi cam deocheate şi poate l-ar face să miroasă ceva.

La rândul său îmi povesti multe despre munca sa şi despre

oamenii printre care lucra, despre preoţii şi iacobinii ascunşi, despre Legea Dezarmării, despre costumul naţional oprit şi despre multe alte ciudăţenii ale timpului şi locului. Părea cumpănit în păreri, dând vina pe Parlament în multe privinţe, şi mai cu seamă fiindcă alcătuise Legea mai aspră faţă de cei care purtau costumul naţional, decât împotriva celor care purtau arme.

Această cumpătare îmi dădu ideea să-l întreb despre Vulpea Roşie şi fermierii din Appin, întrebare care socoteam că va părea îndeajuns de firească în gura unuia care călătorea către acel ţinut.

– Urâtă şi încâlcită treabă! zise el. E de minune unde găsesc acei bieţi plugari banii, căci mor de foame, nu alta. Nu cumva ai la domnia-ta nişte tutun de tras, domnule Balfour? Nu, n-ai? Ei, nu-mi strică să mă lipsesc. Dar aceşti plugari, după cum spuneam, în parte sunt siliţi. James Stewart din Duror (lui i se zice James din Şuvoaiele) este frate vitreg cu Ardshiel, căpetenia clanului; şi-i un bărbat foarte respectat, şi dârz din caleafară. Apoi, mai e unul, cu numele de Alan Breck.

– A! strigai eu, ce-i cu el?

– Ce-i cu vântul care suflă unde-i placę? zise Henderland. E aici şi-i pretutindeni; azi e-aici, mâine nu mai e; curat pisică sălbatică. S-ar putea ca şi-n clipa aceasta să se uite urât la noi de după mărăcinii aceia — zău că nu m-aş mira! Te pomeneşti că ai la dumneata nişte tutun de tras?

I-am spus că nu şi că mă mai întrebase de câteva ori.

– Tot ce se poate — zise, suspinând, dar mi se pare ciudat să n-ai la drum aşa ceva. Ei, şi cum spuneam, Alan Breck ăsta e îndrăzneţ la culme şi gata la orice şi toată lumea ştie că-i mâna dreaptă a lui James. Osândit la moarte este mai

dinainte, așa că nu s-ar da înapoi de la nimic; și poate că de-ar fi să pregete vreun biet fermier dintr-aceia, mai știi, poate că acest Alan ar înfige și-un pumnal în el.

– Domnule Henderland, nu-mi place povestea pe care mi-o spuneți. Dacă nu-i decât teamă și spaimă de o parte și de alta, îmi ajunge cât am auzit.

– Ba nu — zise domnul Henderland ci mai este și dragoste și jertfire de sine, care ar trebui să ne facă pe noi, ceilalți, să ne rușinăm. E ceva frumos în asta; poate n-o fi creștinesc, dar omenește e frumos. Chiar și Alan Breck, după toate câte le aflu, este o făptură a lui Dumnezeu pe care se cuvine s-o respectăm. Sunt prin ținuturile noastre mulți care se prefac a fi ușă de biserică și sunt oameni cu proprietăți, și stau alături de tine la predică, și lumea zice să sunt tare de treabă, și poate că-s mult mai ticăloși, domnule Balfour, decât acel om fără căpătâi, în stare să verse sânge. Da, da, am putea lua pildă de la dânsul în unele privințe. Poate dumneata crezi că am stat prea mult în Țara-de-Sus? adăugă, zâmbindu-mi.

I-am spus că nu credeam așa defel, ci văzusem multe lucruri minunate printre cei de la munte, și că, la urma urmei, chiar și domnul Campbell însuși era muntean.

– Da — zise el, adevărat. Ales soi de oameni.

– Și intendentul regal ce-are de gând? am întrebat.

– Colin Campbell? zise Henderland. Își vâră capul într-un viespar, asta face!

– Vrea să-i scoată cu sila pe oameni de pe pământuri, după câte am auzit? am întrebat eu iarăși.

– Da — zise el, dar vezi că afacerea se târăgănează încoace și-ncolo, după câte spun oamenii. Mai întâi, James din Șuvoaiele a încălecat și s-a dus la Edinburg, și-a găsit

un avocat (din neamul Stewart, fără doar şi poate, căci sunt lipiţi unul de altul ca liliecii în clopotniţă), şi-a oprit, până una-alta, evacuarea. Apoi s-a pornit iar Colin Campbell şi-a câştigat pricina înaintea mai-marilor vistieriei. Şi-acum, aud că cei dintâi dintre plugarii-arendaşi e vorba să zboare mâine. Vor să înceapă evacuarea la Duror, chiar sub ferestrele lui James, ceea ce, după câte îmi dau eu smerit cu părerea, nu este înţelept.

– Credeţi că se vor lupta? am întrebat.

– De! zise Henderland, sunt dezarmaţi sau presupuşi a fi, căci se mai află încă destule săbii la îndemână prin ascunzişuri. Şi-apoi, Colin Campbell a pus să vină soldaţii. Dar cu toate astea, de-aş fi în locul doamnei, soţia domnieisale, n-aş avea linişte şi voie bună până nu l-aş vedea întors acasă. Sunt nişte oameni de la care nu ştii ce te poate aştepta, aceşti Stewarţi.

Am întrebat dacă sunt mai răi decât vecinii.

– Nu-s mai răi, zise el. Şi asta-i partea cea mai proastă. Căci dacă acest Colin Roy izbuteşte să-şi ducă la bun sfârşit isprava în Appin, trebuie s-o ia de la cap în ţinutul următor, căruia i se zice Mamore, şi care-i unul din ţinuturile Cameronilor. El e intendent regal într-amândouă şi din amândouă trebuie să-i scoată pe ţărani, şi-ţi spun drept, domnule Balfour, vorbindu-ţi deschis, credinţa mea e că dacă scapă dintr-o parte, îşi găseşte moartea în cealaltă.

Astfel am tot vorbit şi-am tot umblat cea mai mare parte a zilei, până când, în cele din urmă, domnul Henderland, după ce mărturisi plăcerea ce-o avusese în tovărăşia mea şi mulţumirea de-a întâlni un prieten de-al domnului Campbell („pe care — zise el — voi cuteza să-l numesc dulcele cântă

reț al Sionului nostru evanghelizat"), îmi propuse o scurtă abatere, spre a rămâne peste noapte la casa domniei-sale, ceva mai încolo de Kingairloch. Drept să spun, eram tare bucuros, căci nu jinduiam prea mult să dau ochii cu John Sabie-mare; de când cu îndoitul meu ghinion — mai întâi cu călăuza, iar apoi cu căpitanul bacului despre care nu știusem că-i „domn", mă cam temeam de orice muntean necunoscut. Așadar, ne-am dat mâna în semn de înțelegere și am ajuns după-amiaza la o căsuță singuratică de pe malul lacului Linnhe. În preajma ei soarele pierise de pe munții pustii din Ardgour, dar mai strălucea încă pe cei din Appin, în depărtările din acea parte; apa iezerului era limpede ca oglinda, doar pescărușii țipau în jurul malurilor sale și tot locul avea o înfățișare solemnă și stranie.

Nici n-apucasem bine să ajungem la ușa locuinței domnului Henderland când, spre uimirea mea, căci acum eram învățat cu buna-cuviință a muntenilor, dânsul se năpusti pe lângă mine, dădu buzna în odaie, înșfăcă o besactea și o linguriță de os și cu aceasta din urmă prinse a-și turna cu toptanul tutun pe nări. Apoi se puse pe strănutat din răsputeri și privi împrejur și către mine cu un zâmbet cam nătâng.

– E o sfântă făgăduință pe care-am făcut-o, zise el. Mi-am făgăduit să nu-l iau niciodată cu mine la drum. Fără îndoială că-i o lipsă tare greu de îndurat, dar când mă gândesc la martirii nu numai întru legea noastră — a Covenantului* scoțian — ci și de prin alte părți ale creștinătății, zic că nici nu se cade să iau aminte la o lipsă ca aceasta.

*Covenantul – legământul semnat la 1640 de către scoțienii din sud care, în ciuda persecuției religioase a regelui Carol I Stuart. au jurat să-și păstreze credința protestantă, presbiteriană.

De îndată ce ne-am ospătat — terci de ovăz cu zer era tot ce avea mai bun drept hrană acel om de treabă, el luă o înfăţişare gravă şi spuse că are de îndeplinit o datorie că tre domnul Campbell, şi anume să cerceteze cum stăteam în sufletul meu faţă de Dumnezeu. Îmi cam venea să zâmbesc de spusele sale de când cu trasul pe nas atât de vijelios de adineauri, dar nu vorbi mult că îmi dădură lacrimile. Două lucruri sunt pe lume de care oamenii n-ar trebui să se sature niciodată: bunătatea şi smerenia; nu le întâlnim prea des în această lume aspră, printre oameni reci şi trufaşi, dar domnul Henderland grăia cu însăşi limba bunătăţii şi a smereniei. Şi cu toate că devenisem cam îngâmfat de când cu peripeţiile mele, din care izbutisem să ies cu capul sus, nu trecu mult şi mă aflam în genunchi ală-turi de un om sărman şi bătrân, fiind chiar mândru şi bucuros că mă aflam astfel.

Înainte de a merge amândoi la culcare, el voi să-mi dăruiască şase peni* pentru a-mi fi de ajutor pe drum; şi-i scoase dintr-o biată sumă pe care o păstra în peretele de stuf al casei. Faţă de această prea mare bunătate, nu am ştiut ce să fac. Însă, în cele din urmă, văzând că îmi vrea binele din toată inima, m-am gândit că era cuviincios să-i îndeplinesc dorinţa şi l-am lăsat mai sărac decât eram eu însumi.

* Peni - cea mai măruntă monedă englezească.

CAPITOLUL XIII

Moartea Vulpii Roșii

În ziua următoare, domnul Henderland mi- a găsit un om care avea să treacă Linnhe Loch-ul către Appin cu luntrea sa, chiar în acea după-amiază, pentru a pescui. Pe acesta, fiind unul dintre enoriașii săi, izbutise să-l hotărască să mă ia cu sine și astfel am cruțat o lungă zi de călătorie și prețul a două treceri cu bacul.

Se apropia de amiază când am pornit; era o zi întunecată, cu nori și doar fărâme de soare. Marea era aici foarte adâncă și liniștită; abia vedeai câte un val ici și colo, încât a trebuit să duc o picătură la buze, pentru a mă încredința că era într-adevăr apă sărată. Munții se ridicau de amândouă părțile, înalți, aspri și goi, foarte negri și mohorâți sub umbra norilor, dar unde îi bătea soarele, sclipea plasa de argint a șipotelor mărunte. Părea un ținut aspru acest Appin, și greu înțelegeai cum puteau să-l iubească într-atât unii ca Alan, de pildă.

Un singur lucru îmi bătu la ochi. Scurt timp după ce pornisem, soarele lumină un vălmășag mărunt și mișcător, de culoare roșie, foarte aproape de malul apei și trăgându-se către nord. Semăna tare cu roșul tunicilor soldățești; și-apoi scăpărau la răstimpuri scântei și fulgere, ca și cum razele

soarelui ar fi căzut pe oţel lucios.

L-am întrebat pe luntraşul meu ce-ar putea fi, iar el îmi răspunse că trebuie să fie parte din soldăţimea roşie care venea de la Fort William către Appin, împotriva ţărănimii sărmane de acolo, care ţinea pământurile în arendă. Ce să spun, era pentru mine o tristă privelişte şi nu ştiu dacă din pricina grijii ce-i purtam lui Alan ori a vreunei prevestiri lăuntrice, deşi nu mai văzusem decât o dată trupele regelui George, nu le priveam cu simpatie.

În cele din urmă ne-am apropiat într-atâta de uscat, la gura lacului Leven, încât l-am rugat pe luntraşul meu să mă coboare pe mal. Acesta, care era un om cinstit şi respecta făgăduiala făcută catehistului, m-ar fi dus bucuros până la Balachulish; dar cum aceasta m-ar fi îndepărtat de tainica mea ţintă, am stăruit şi, în cele din urmă, am fost coborât pe mal sub pădurea Lettermore (sau Lettervore, căci am auzit rostindu-se acest nume în amândouă felurile), în ţinutul Appin, patria lui Alan.

Era o pădure de mesteceni, crescând pe povârnişul repede şi stâncos al unui munte ce se lăsa peste iezer. Avea multe luminişuri şi vâlcele pline cu ferigi, şi un drum, mai bine zis o potecă pentru călăreţi, o tăia prin mijloc, ducând şi către miază-noapte şi către miazăzi. La marginea acestui drumeag, unde se afla un izvor, m-am aşezat să mănânc din pâinea de ovăz a domnului Henderland şi să mă gândesc la situaţia mea.

Aici am fost hărţuit nu numai de un roi de ţânţari afurisiţi, ci cu mult mai rău încă de îndoielile minţii mele. Ce se cuvenea să fac, ce rost avea să mă alătur unui proscris ca Alan — unui om în stare să ucidă? N-ar fi mai înţelept s-o iau de-a dreptul înapoi către sud, de capul meu şi pe socoteala mea? Şi ce-ar spune domnul Campbell sau chiar şi domnul Henderland,

dacă vreodată ar afla de nebunia şi deşertăciunea mea? Iată îndoielile care începură să se abată asupră-mi, mai puternice ca oricând.

Pe când şedeam aşa şi mă gândeam, o larmă de oameni şi de cai pătrunse către mine din pădure şi, curând după aceea, am văzut ivindu-se într-un cot al cărării patru călă tori. Drumul era atât de abrupt şi de îngust în acel loc, încât veneau unul câte unul, ducându-şi caii de căpăstru. Cel dintâi era un domn de statură înaltă, cu o coamă de păr roşu şi cu o faţă poruncitoare şi înfierbântată; ţinea pălăria în mână şi-şi făcea vânt, fiind încins de căldură. Pe cel de-al doilea, după cuviincioasele lui veşminte negre şi după peruca albă, l-am ghicit a fi un om al legii. Al treilea era un slujitor şi parte din îmbrăcămintea sa era un tartan, ceea ce-l arăta pe stă pânul său ca fiind de neam din Ţara-de-Sus — vreun proscris deci, sau dacă nu, ciudat de bine văzut de stăpânire, de vreme ce purtarea tartanului era împotriva legii. De-aş fi fost mai priceput, aş fi ştiut că acel tartan era în culorile neamului Argylle (sau Campbell). Acest slujitor avea legat la oblânc un cufăr de haine mărişor, iar de şa îi atârna o plasă cu lă mâi, pentru pregătirea punciului, după obiceiul destul de des întâlnit la cei deprinşi să trăiască în huzur, care călătoreau prin aceste ţinuturi.

Cât despre cel de-al patrulea — care încheia şirul — mai vă-zusem de-alde ăştia şi am ştiut îndată că era un portărel.

De cum i-am văzut pe-aceşti drumeţi, m-am hotărât, n-aş putea spune din ce pricină, să merg până la capăt cu aventura mea şi, când se apropie de mine cel dintâi, m-am ridicat din ferigi şi l-am întrebat care era drumul către Aucharn.

El se opri locului şi mă privi, după cum mi s-a părut, într-un

chip cam ciudat. Apoi, întorcându-se către omul legii, îi zise:

– Mungo, mulţi ar spune că această prevestire nu-i de lepădat. Sunt în drum către Duror, pentru treaba pe care o ştii, şi iată un flăcăiaş care, nitam- nisam, se scoală din ferigi şi mă iscodeşte dacă merg către Aucharn.

– Colin Roy, aceasta nu prea-i pricină de şagă, zise celălalt.

Amândoi se apropiaseră acum de mine şi mă priveau ţintă, iar cei ce veneau în urma lor se opriseră, respectuoşi, la o depărtare de o aruncătură de băţ mai înapoi.

– Şi dumneata ce cauţi la Aucharn? zise Colin Roy Campbell, poreclit Vulpea Roşie, căci pe dânsul îl oprisem din drum.

– Pe omul care stă acolo, am răspuns.

– James din Şuvoaiele, mă îngână el dus pe gânduri; apoi către magistrat: Oare-şi va aduce oamenii? Ce crezi?

– Oricum — zise magistratul, vom face mai bine să poposim aici unde suntem şi să-i lăsăm pe soldaţi să ne ajungă.

– Dacă vă gândiţi cumva la mine — am zis, aflaţi că nu sunt nici dintre oamenii săi, nici dintre ai dumneavoastră, ci un cinstit supus al regelui George, care nu-i e dator nimănui cu nimic şi nu se teme de nimeni.

– Mda, de grăit tare bine ai grăit, îmi răspunse ispravnicul. Dar aş putea cuteza să întreb: ce caută aici acest cinstit supus atât de departe de ţinutul său? Şi cu ce treburi merge să-l caute pe fratele lui Ardshiel? Eu am putere prin aceste locuri, trebuie să ştii! Sunt intendent regal al mai multor domenii de pe-aici, şi-n urma mea vine o companie de soldaţi.

– Am auzit eu vorbindu-se prin ţinut că sunteţi mare şi tare, am răspuns eu cam înţepat.

El se tot uita la mine, cu inima îndoită parcă.

– De — a zis, în cele din urmă, ai o limbă ascuțită; dar eu nu mă dau în lături să-mi vorbească omul pe șleau. De m-ai fi întrebat care-i drumul către ușa lui Iacov Stuart în orișicare zi în afară de aceasta, te-aș fi îndreptat și ți-aș fi urat călătorie sprâncenată. Dar astăzi... ei, Mungo, ce zici? Și se întoarse iarăși către magistrat.

Dar în clipa când se întorcea, un foc de armă trosni de undeva de sus și, odată cu pocnetul puștii, Colin se prăbuși în drum.

– Of, m-au ucis! strigă de câteva ori la rând.

Magistratul îl prinsese în brațe și-l așezase rezemat, iar slujitorul sta aplecat peste dânsul și-și frângea mâinile. Și acum, rănitul își plimbă privirea de la unul la altul, cu niște ochi înspăimântați, iar glasul său suna atât de schimbat, încât te răscolea.

– Feriți-vă voi acum — zise el, pe mine m-au ucis!

Se străduia să-și descheie haina, ca și cum ar fi căutat să-și vadă rana, dar degetele îi alunecau pe nasturi. Și apoi suspină lung, capul i se rostogoli pe umăr și-și dădu sfârșitul.

Magistratul nu scoase un cuvânt, dar fața îi era ascuțită ca o pană și galbenă ca și-a mortului; slujitorul izbucni într-o larmă mare, țipând și plângând ca un copil; iar eu, unul, stăteam și mă holbam la ei, stăpânit de un fel de groază. Portărelul alergase înapoi, de cum auzise detunătura, ca să grăbească venirea soldaților.

În cele din urmă, magistratul îl lăsă pe mort să cadă în sângele său, și se ridică în picioare, ca ametit.

Cred că această mișcare a sa m-a făcut să-mi vin în fire; căci îndată după aceea am început să mă cațăr pe deal,

strigând: „Ucigaşul! Ucigaşul!"

Toate astea se petrecură atât de repede, încât, când am ajuns pe culmea celui dintâi povârniş şi am putut să cuprind cu ochii parte din faţa muntelui, ucigaşul încă se mai vedea înaintând, la nu prea mare depărtare. Era un om voinic, îmbrăcat într-o haină neagră, cu nasturi de alamă, şi purta cu sine o puşcă de vânătoare.

– Uite-l! am strigat eu. Îl văd!

Auzind aceasta, ucigaşul întoarse iute capul, apoi o luă la fugă. În clipa următoare se pierduse într-o fâşie de mestecăniş; mai ieşi o dată la iveală înspre culme, unde-l vedeam căţărându-se ca o veveriţă, căci acea parte era iarăşi foarte abruptă, şi-apoi dispăru îndărătul unei creste şi nu-l mai văzui.

În tot acest timp alergasem şi eu şi ajunsesem cu o bună bucată mai sus, când un glas mă strigă să stau.

Eram la marginea pădurii de sus, astfel că acum, când m-am oprit şi am privit înapoi, am văzut toată faţa coastei pe care-o suisem.

Magistratul şi cu portărelul stăteau puţin mai sus de drum, strigând către mine şi făcându-mi semne să vin înapoi, iar în stânga lor, tunicile roşii — fiecare om cu puşca în mână — începeau să iasă, câte unul, din pădurea de jos.

– Dar de ce să vin eu înapoi? am strigat. Veniţi dumneavoastră sus.

– Zece funzi dacă-l prindeţi pe flăcăul acela! strigă magistratul. Era ajutorul ucigaşului. Ne-a aşteptat aici ca să ne ţină de vorbă.

La aceste cuvinte, pe care le-am auzit foarte limpede, cu toate că le striga soldaţilor, nu mie, mi-a sărit inima din loc şi m-a copleşit un nou soi de groază. Într-adevăr, una e să

înfrunți o primejdie de moarte și cu totul altceva să fii în pericol să-ți pierzi și viața și bunul nume. Apoi venise totul atât de neașteptat, ca un fulger din senin, încât eram cu desăvârșire uluit și pierdut.

Soldații începuseră să se răsfire, unii alergând, alții ridicând puștile și îndreptându-le către mine, iar eu tot mai stăteam ca țintuit.

– Ascunde-te colea, între pomi, zise un glas foarte apropiat.

Nu prea știam ce să fac, dar am ascultat de acel glas și totodată am auzit pocnind puștile și șuierând gloanțele prin mestecăniș.

Chiar în miezul adăpostului de arbori l-am găsit stând pe Alan Breck, cu o undiță de pescuit. Nu-mi dădu nici un fel de binețe; într-adevăr, nu era timpul pentru schimburi de curtenie. Doar „haide!" îmi spuse și o zbughi la fugă de-a lungul coastei muntelui, către Balachulish, iar eu, ca o oaie, pe urma lui.

Când fugeam printre mesteceni, când ne ghemuiam îndărătul mogâldețelor de pe coasta muntelui, când ne târam de-a bușilea prin tufăriș. Și totul într-o goană nebună; inima îmi bătea de parcă voia să-mi spargă coastele; n-aveam nici timp să mă gândesc, nici suflare să vorbesc. Țin minte numai că-l vedeam cu mirare pe Alan ridicându-se la răstimpuri în picioare și privind înapoi; și de fiecare dată se-ntărâtau și răsunau în depărtare glasurile soldaților.

Un sfert de ceas mai târziu, Alan se opri, se trânti lat în tufișuri, și privi către mine.

– Acum — zise, vezi că nu-i de șagă. Fă ca mine, că ți-e capul în joc.

Și cu aceeași grabă, dar de data aceasta cu nespus mai multă luare-aminte, pornirăm iar înapoi, de-a curmezișul coastei, pe același drum pe care venisem, doar puțintel mai spre deal; până ce, în sfârșit, Alan se aruncă la pământ, în pădurea de sus, cea din Lettermore, unde îl găsisem întâi, și rămase zăcând cu fața în ferigi și gâfâind ca un ogar. Mie îmi treceau asemenea junghiuri prin coaste, atât mi-era capul grozav de amețit și îmi atârna limba din gură de fierbințeală și înecăciune, încât zăceam lângă el ca un mort.

CAPITOLUL XVIII

Stau de vorbă cu Alan în pădurea Lettermore

Alan fu cel dintâi care-şi veni în fire. Se ridică, se duse până în marginea pădurii, aruncă o privire iscoditoare, apoi se întoarse şi se aşeză jos.

– A naibii fugă, ce zici, Dave?

N-am răspuns nimic, nici măcar nu mi-am ridicat faţa. Văzusem înfăptuit un omor, fusese răpus din viaţă, într-o clipă, un om voinic, rumen şi voios; mila şi groaza acelei privelişti îmi frigeau inima; şi asta nu era decât o parte din ce mă durea. Iată că fusese ucis omul pe care-l ura Alan, şi iată că Alan se pitea printre copaci şi fugea de soldaţi; iar dacă a lui era mâna care trăsese, sau al său era doar capul care poruncise, nu mi se părea mare deosebire. După câte vedeam eu, singurul prieten pe care-l aveam prin acele părţi sălbatice purta vina fătişă a vărsării de sânge; mi-era groază de dânsul; nu-i puteam privi chipul; aş fi vrut mai bine să zac singur în ploaie pe insula mea cea rece, decât în această pădure blândă, alături de-un ucigaş.

– Mai eşti ostenit? întrebă el iar.

– Nu — i-am răspuns, tot cu faţa în ferigi, nu, acum nu

mai sunt ostenit şi pot vorbi. Noi doi trebuie să ne despărţim. Îmi erai foarte drag, Alan, dar căile tale nu-s ale mele, şi nici ale lui Dumnezeu nu sunt; ce mai calea-valea, trebuie să ne despărţim.

– Eu nu mă voi despărţi de tine cu una cu două, Dave; doar dacă voi avea vreo pricină pentru asta, zise Alan, cu mare gravitate. Dacă ţi-e cunoscută vreo ştirbire a bunului meu nume, eşti dator să-mi spui, în amintirea celor trăite laolaltă, despre ce anume-i vorba; iar dacă doar ai prins cumva silă de tovărăşia mea, atunci se cuvine ca eu să-mi dau seama dacă nu-mi aduci vreo jignire.

– Alan, i-am spus, ce vor să zică toate acestea? Ştii foarte bine că acel bărbat din neamul Campbellilor zace în drum, scăldat în sângele său.

El tăcu câtăva vreme, apoi zise:

– Ai auzit povestea Omului şi a Duhurilor Bune?

– Nu, am zis, şi nici nu vreau s-o aud.

– Cu voia dumitale, domnule Balfour, eu tot am să ţi-o spun, zise Alan. Trebuie să ştii că omul acela fusese lepădat de furtună pe-o stâncă în mijlocul mării, unde se pare că Duhurile cele Bune aveau obiceiul să vină şi să se odihnească, când treceau către Irlanda. Numele acelei stânci este Skerryvore şi nu-i departe de locul unde s-a scufundat corabia noastră. Ei, şi pare-se că acel om atât de amarnic plângea, văitându-se că nu-şi mai poate vedea copilaşul înainte de a muri, încât, în cele din urmă, craiul Duhurilor Bune se milostivi şi trimise pe un duh să aducă pruncul într-un sac şi să i-l aşeze alături, pe când dormea. Astfel că omul, când se trezi, văzu alăturea de dânsul un sac, iar înăuntru mişca ceva. Dar vezi că omul nostru era, pasămite, din neamul acelora care totdeauna şi cu tot dinadinsul se gândesc la

rele; și pentru a se încredința, străpunse sacul cu cuțitul, înainte de a-l deschide, iar când îl deschise, își găsi pruncul mort. Stau și mă gândesc în sinea mea, domnule Balfour, că domnia-ta și cu acel om tare bine semănați.

– Vrei să spui că nu ești amestecat în acel omor? am strigat eu ridicându-mă în capul oaselor.

– Vreau mai întâi de toate să-ți spun prietenește, domnule Balfour de la Shaws, că de-ar fi să ucid un om, n-aș face-o în ținutul meu, pentru a aduce năpasta pe capul alor mei; și n-aș umbla fără pușcă și sabie, cu o undiță în spinare.

– De — am zis eu, adevărat!

– Și acum iată, urmă Alan scoțându-și pumnalul și așezându-și mâna pe el într-un anume fel, jur pe Sfântul Fier că n-am uneltit această faptă, nici părtaș și nici făptaș nu i-am fost, ba nici cu gândul la ea nu m-am gândit.

– Mulțumesc lui Dumnezeu pentru aceasta! am strigat eu și i-am întins mâna.

El se făcu că nu bagă de seamă.

– Ce mai zarvă pentru un Campbell! zise. Nu-s pe-atât de rari, pare-mi-se!

– Oricum — i-am spus, nu-mi poți afla vină, căci știi foarte bine ce mi-ai spus pe corabie. Dar una e ispita și alta e fapta; mulțumesc lui Dumnezeu că e așa. Cu toții putem fi ispitiți, dar să curmi cu sânge rece viața unui om, Alan!... Și deocamdată mai mult nu am putut spune. Ți-e cunoscut fă ptașul? am adăugat apoi. Îl știi pe-acel om cu haina neagră?

– Nu prea știu bine ce haină avea, zise Alan, șiret, dar parcă mi-a rămas în cap că era albastră.

– Albastră, neagră, dar vorba e, îl cunoști? am stăruit eu.

– N-aș putea pune mâna în foc, zise Alan. Adevărat c-a trecut

foarte aproape de mine, nici vorbă, dar nu ştiu cum naiba se face că tocmai în clipa aceea se întâmpla să-mi leg opincile.

– Poţi jura că nu-l cunoşti, Alan? strigai eu, pe jumătate mânios, pe jumătate înveselit de codelile sale.

– Încă nu — zise el, dar cu ţinerea mea de minte, uit straşnic de repede, David.

– Şi totuşi, un lucru l-am văzut limpede — am zis, şi anume că te-ai pus în primejdie, şi m-ai pus şi pe mine, pentru a atrage soldaţii pe urmele noastre.

– E foarte cu putinţă — zise Alan, şi la fel ar fi făcut orice om de onoare. Tu şi cu mine eram nevinovaţi de acea faptă.

– Cu atât mai straşnic motiv să fim lăsaţi în pace, de vreme ce eram bănuiţi pe nedrept! strigai eu. Firesc este ca cei nevinovaţi să scape înaintea celor vinovaţi.

– Cum, Dave — zise el, cei nevinovaţi au nădejde să scape în faţa judecăţii, dar pentru flăcăul care-a tras glontele mi se pare că loc mai bun decât hăţişurile munţilor nu se află. Iar cei netulburaţi de asemenea mărunte necazuri s-ar cădea să nu uite să se gândească mai de aproape la cei care au de furcă cu ele. Şi-acesta-i creştinismul adevărat. Căci de-ar fi altminteri, şi dacă flăcăul pe care nu prea l-am putut vedea ar fi fost în locul nostru, iar noi în locul lui, după cum foarte bine se putea întâmpla, cred că şi noi i-am fi fost tare îndatoraţi dacă i-ar fi atras pe soldaţi pe urmele sale.

Ajuns aici, m-am dat bătut; era zadarnic să încerc s-o scot la capăt cu Alan. El însă avea toată vremea o înfăţişare atât de nevinovată, şi era atâta bună-credinţă în cele ce grăia şi atât de bucuros să se jertfească pentru ceea ce socotea că-i de datoria sa, încât îmi închisese gura. Mi-am adus aminte de vorbele părintelui Henderland: că noi înşine am avea ce învă-

ța de la acești sălbatici din Țara-de-Sus. Iată că învățasem și eu ceva. Credințele lui Alan despre virtute erau cam anapoda, dar dânsul era gata să-și dea viața pentru ele, așa cum erau.

– Alan — i-am spus, n-aș zice că acesta-i creștinismul cel adevărat, după cum îl înțeleg eu, dar e destul de bun. Și iată, îți întind pentru a doua oară mâna.

Atunci îmi dădu amândouă mâinile sale, zicând că de bună seamă îi făcusem farmece, căci era în stare să-mi ierte totul. Apoi, întunecându-se la chip, îmi spuse că nu prea aveam timp de irosit, și trebuia să fugim amândoi din acel ținut: dânsul din pricină că era dezertor și tot Appin-ul avea să fie acum cotrobăit și om cu om silit să dea socoteală de faptele sale, iar eu din pricină că eram, de bună seamă, amestecat în omor.

– A! am zis eu, doritor să-i dau puțină învățătură, eu, unul, nu mă tem de dreptatea țării mele.

– Dar ce, te afli în țara ta? zise el. Sau crezi că te vor judeca aici, într-un ținut al Stuarților?

– E tot Scoția pretutindeni, i-am răspuns.

– Omule, stau uneori și mă minunez de tine, zise Alan. Un Campbell este cel ce-a fost omorât. Așa că omorul va fi judecat la Inverara, fortăreața Campbellilor; cu cincisprezece Campbelli pe băncile juraților și cu cel mai barosan dintre Campbelli, ducele, înfipt în locul de frunte la scaunul judecății. Dreptate, Dave? Aidoma aceeași dreptate pe care a aflat-o Colin adineauri, în marginea drumului.

Aceasta mărturisesc că m-a cam speriat, și încă tare mai m-ar fi speriat dacă aș fi știut cât de aproape de adevăr erau prevestirile lui Alan. Doar într-o singură privință umfla el faptele, în juriu neaflându-se decât unsprezece Campbelli, cu toate că ceilalți patru, depinzând și ei de duce, acest lucru

avea mai puţină însemnătate decât s-ar părea. Totuşi, eu, unul, am strigat că este nedrept faţă de ducele de Argylle, care, deşi whig, era totuşi un nobil înţelept şi cinstit.

– Nu te repezi — zise Alan, e whig, fără-ndoială, dar nicicând n-aş nega că a fost o bună căpetenie clanului său. Şi ce-ar gândi clanul dacă, un Campbell fiind ucis, n-ar fi nimeni spânzurat, când căpetenia lor este cel mai înalt judecă tor? Am băgat eu de seamă că voi aceştia din Ţara-de-Jos nu prea ştiţi să deslușiţi ce-i alb de ce-i negru.

Am râs cu glas tare când am auzit asta; şi, spre uimirea mea, Alan a început să râdă şi el, la fel de voios ca mine.

– Aşa, aşa, Dave — zise, suntem în Ţara-de-Sus şi când îţi spun eu să fugi, ia-o drept înainte şi fugi. Fără-ndoială că-i tare greu să te tot tupilezi şi să crăpi de foame prin hăţişuri, dar şi mai rău este să zaci încătuşat într-o temniţă de-a tunicilor roşii.

L-am întrebat încotro să fugim şi cum îmi răspunse: „către Ţara-de-Jos", am simţit mai multă tragere de inimă să merg cu dânsul, căci zău că începusem să fiu nerăbdător să mă înapoiez şi să-l pun cu botul pe labe pe unchiul meu. Apoi Alan era atât de încredinţat că nici vorbă nu putea fi de dreptate în această năpastă, încât începusem să mă tem să nu fie cum zicea el. Dintre toate morţile, cel mai puţin mă ispitea spânzurătoarea şi înfăţişarea acelei alcătuiri hâde mi se întoarse în minte din cale-afară de limpede, cum o văzusem o dată într-o poză dintr-o carte cu balade, şi mă făcu să-mi piară tot cheful de curţile de judecată.

– Am să-ncerc, Alan, i-am zis. Voi merge cu tine.

– Dar ia aminte — zise Alan, nu-i lucru de şagă. S-ar putea să-ţi fie patul cam tare şi rece şi-adesea să-ţi ghiorăie pântecul de foame. Culcuşul îţi va fi ca şi-al cocoşului de

baltă şi viaţa-ţi va fi ca şi-a cerbului fugărit de vânători, şi vei dormi cu mâna pe arme. Da, băiatule, îndelung îţi vei târî picioarele ostenite, până să ieşim la liman! Îţi spun acestea de la bun început, fiind o viaţă care-mi este prea bine cunoscută. Dar dacă mă întrebi ce altă scăpare ai, îţi răspund: nici una. Ori fugi cu mine în coclauri, ori ţi se va pune ştreangul de gât.

– Păi, este o alegere lesne de făcut, am zis eu; şi am bătut palma în semn de înţelegere.

– Şi-acum hai să tragem cu ochiul la tunicile roşii, să vedem ce fac, zise Alan; şi mă duse către marginea de nord-vest a pădurii.

Privind printre arbori, puteam vedea o coastă mare de munte prăvălindu-se grozav de pieptiş în apele lacului. Era una din părţile sălbatice, numai stânci agăţate în gol şi mărăcini şi câte un petic de mestecăniş, iar colo, departe, către Balachulish, nişte soldaţi mărunţei, ca nişte jucării roşii, se vârau printre dealuri şi râpe, făcându-se din ce în ce mai mici. Acum nu mai strigau, căci pesemne că nu mai aveau suflu de prăpădit, dar tot nu slăbeau urma, crezând fără îndoială că eram undeva pe la nasul lor.

Alan stătea şi-i urmărea cu privirea, zâmbind.

– Aşa — zise el, până să-şi termine treaba, vor fi osteniţi de-a binelea. Acuma, Dave, ne putem aşeza să îmbucăm ceva şi să răsuflăm puţintel mai în voie, şi să mai înghiţim şi-o picătură din clondirul acela. Apoi o vom lua la picior către Aucharn, sălaşul rudei mele James din Şuvoaiele, de unde va trebui să-mi iau straiele şi armele, şi bani ca să avem cu ce călători; şi-apoi, Dave, vom striga: Înainte! Noroc bun! Şi vom porni să-ncercăm viaţa prin pustie.

Aşadar, ne-am aşezat iarăşi jos şi-am mâncat şi-am băut într-un loc de unde puteam vedea soarele asfinţind asupra unui şir de munţi mari, sălbatici şi fără case, printre care de-azi înainte eram osândit să pribegesc cu tovarăşul meu. În parte pe când şedeam acolo, şi în parte mai apoi în drum spre Aucharn, fiecare dintre noi îşi povesti peripeţiile. Voi aşterne aici dintr-ale lui Alan, atât cât poate să pară ciudat sau folositor.

Se pare că el alergase către copastie de îndată ce trecuse valul; mă văzuse, mă pierduse, mă văzuse iarăşi pe când scăpam în vârtejul fluviului; şi în cele din urmă mă zărise, o clipă, agăţat de vergă. Aceasta îi dăduse oarecare nădejde că poate până la sfârşit voi fi în stare să ajung pe uscat, şi-l făcuse să-mi lase în urmă acele semne şi acele solii care mă aduseseră, spre ispăşirea păcatelor mele, până în acest nefericit ţinut al Appin-ului.

Între timp, cei ce se mai găseau încă pe corabie izbutiseră să lase barca la apă şi vreo doi se şi urcaseră în ea, când se năpusti un alt val, şi mai cumplit ca cel dintâi, şi săltă corabia de pe locul unde se afla; ar fi trântit-o desigur până-n fundul mării, dacă nu s-ar fi izbit de-un ciot mai ascuţit al stâncii, de care a rămas agăţată. Când se izbise întâia dată, se pusese pe uscat cu prova, aşa încât până acum pupa fusese ceva mai jos. Dar de data aceasta pupa fu aruncată în aer, iar prova se scufundă sub val; şi, odată cu aceasta, apa începu să curgă prin tambuchiul din prova ca dintr-un stăvilar de moară.

Faţa lui Alan păli doar la amintirea celor ce-aveau să urmeze, căci se mai aflau încă doi oameni zăcând neputincioşi în cuşetele lor, şi aceia, văzând apa revărsându-se înăuntru şi crezând că vasul se scufundase, începuseră să strige cumplit

— şi atât de sfâşietoare le erau ţipetele, încât toţi cei ce se găseau pe punte dădură buzna în barcă, unul după altul, şi puseseră mâna pe lopeţi. Nu se depărtaseră nici cu două sute de coţi, când se năpusti şi al treilea val; şi acesta ridică de-a binelea corabia peste stâncă; pânzele i se umflară o clipă, de parcă ar fi fost gata să gonească pe urmele celor plecaţi, dar între timp începuse să se scufunde şi curând se lăsă tot mai jos, ca trasă de-o mână din adânc, şi marea acoperi pe veci corabia „Făgăduinţa" din Dysart.

Nu scoteau o vorbă în timp ce vâsleau către ţărm, copleşiţi de groaza acelor vaiete, dar cum puseră piciorul pe uscat, căpitanul Hoseason, de parcă s-ar fi trezit dintr-un vis, le poruncise să pună mâna pe Alan. Oamenii pregetau, nu prea aveau chef de una ca asta, dar Hoseason parcă era un diavol; striga mereu că Alan e singur, că are la dânsul o sumă mare de bani, că din pricina lui se prăpădise bricul şi li se înecaseră tovarăşii, şi că acum puteau dintr-odată să se răzbune şi să se îmbogăţească. Erau şapte împotriva unuia singur, în acea parte de ţărm nu se afla nici o stâncă de care să se poată rezema Alan, iar marinarii începuseră să-l împresoare şi să treacă în spatele său.

– Şi-atunci — zise Alan, mărunţelul acela cu păr roşu, nu-mi amintesc cum îi zice...

– Riach, am zis eu.

– Aşa — îşi aminti Alan, Riach! El a fost cel care mi-a sărit într-ajutor: i-a întrebat pe oameni dacă nu se temeau de o judecată şi apoi le-a zis: „Bine! Eu însumi voi sta pavăză în spatele munteanului". Nu era chiar aşa de păcătos acel omuleţ

cu părul roșu, continuă Alan. Avea o urmă de cuviință-n el.

– Da — am zis eu, și mie mi-a dovedit bunătate, în felul său.

– Și lui Alan deopotrivă, zise el; și pe legea mea că mi s-a părut foarte nimerit ce făcea! Pasămite, Dave, pieirea corăbiei și țipetele de groază ale acelor bieți păcătoși dinăuntrul ei îl apăsau tare pe acel om, dacă se purta acuma așa.

– Da, asta trebuie să fi fost, am zis eu, căci la început era la fel de pornit ca și toți ceilalți. Dar Hoseason cum a primit asta?

– Păi mi s-a părut că foarte prost a primit-o, zise Alan. Dar omulețul a strigat către mine să fug și eu am găsit că era o vorbă cuminte, și-am fugit. Tot ce-am mai văzut la urmă a fost că tăbărâseră grămadă și făcuseră un fel de ghem pe-acel țărm, ca între cei care nu prea se înțeleg bine cu vorba.

– Ce vrei să zici? am întrebat eu.

– Păi, dădeau cu pumnii, zise Alan; și l-am văzut pe unul picând moale ca o pereche de nădragi. Dar am crezut că-i mai bine să nu aștept. Vezi că-n acel capăt al insulei Mull sunt o sumedenie de Campbelli, care nu-s o tovărășie bună pentru unul ca mine. Altminteri aș fi stat să mă încredințez cu ochii mei ce-i cu tine, și-apoi nici vorbă că mi-ar fi plăcut să-i dau o mână de ajutor mărunțelului. (Era hazliu cât de mult zăbovea Alan asupra staturii domnului Riach când, la drept vorbind, nici unul din dânșii nu era cu mult mai mărunt decât celălalt.) Astfel că am luat-o la picior și, ori de câte ori întâlneam pe careva, strigam că-i o epavă pe țărm*. Și nu m-a

*Aluzie la zgârcenia proverbială a scoțienilor.

mai supărat nimeni, băiatule, căci de-acum nu mai aveau timp să se oprească! Să-i fi văzut cum se năpusteau buluc către țărm! Și când ajungeau acolo, descopereau că se aleseseră doar cu fuga, care-l prinde totdeauna bine pe un Campbell. Cred c-a fost o pedeapsă a cerului anume asupra acelui clan, că s-a scufundat corabia dintr-o bucată și nu s-a sfărâmat. Dar pentru tine s-a dovedit un nenoroc, căci de-ar fi fost azvârlit un ciob pe țărm, ăia nu s-ar fi lăsat până ce n-ar fi cotrobăit la șapte leghe-mprejur, și-atunci te-ar fi găsit degrabă.

CAPITOLUL XIX

Casa spaimei

Se înserase de-a binelea pe când umblam şi norii, care se destrămaseră în timpul după-amiezei, se înfiinţară iar, îngroşându-se, încât, faţă de acel anotimp al anului, se făcuse din cale-afară de întuneric. Drumul nostru tăia coaste aspre de munte, şi deşi Alan mergea înainte foarte sigur de el, eu nu prea înţelegeam după ce se călăuzea.

În cele din urmă, să fi fost după ceas vreo zece şi jumătate, am ajuns în vârful unei coaste repezi şi-am văzut lumini dedesubtul nostru. Se părea că o uşă de casă sta deschisă şi că ieşea din ea un mănunchi de lumini, de foc şi de lumânări, iar jur împrejurul casei şi acareturilor vreo cinci-şase inşi se foiau zoriţi, fiecare cu câte o făclie aprinsă în mână.

– Iacov trebuie să-şi fi pierdut minţile, zise Alan. Să fie soldaţii în locul nostru, ar da de dracul. Dar îmi închipui că trebuie să aibă vreo strajă pe drum, şi-apoi ştie el bine că soldaţii n-ar fi fost în stare să dea de drumul pe care-am venit noi.

Apoi şuieră de trei ori într-un anumit fel. Era nostim să vezi, de-acolo de sus, cum la cel dintâi şuierat toate făcliile se opresc scurt, ca şi cum purtătorii lor s-ar fi speriat, şi cum, la al treilea, zarva începu iar ca mai înainte.

După ce îi liniștise astfel pe acei oameni, am coborât coasta și în poarta curții, care semăna cu o fermă înstărită, am fost întâmpinați de către un bărbat înalt și chipeș, de peste cincizeci de ani, care strigă către Alan în limba celtă.

– James Stewart — zise Alan, te rog să vorbești în scoțiană, căci iată, sunt însoțit de un tânăr domn care nu cunoaște cealaltă limbă. Dânsul — adăugă, trecându-și brațul pe sub al meu, este un tânăr de neam, din Țara-de-Jos, și-acasă la el este stăpân pe propria-i moșie, dar cred că acum va fi mai sănătos pentru el să-i uităm numele.

James din Șuvoaiele se întoarse o clipă către mine, cu un cuvânt de întâmpinare cuviincios, apoi se îndreptă iar către Alan.

– Ce întâmplare îngrozitoare! Va aduce nenorocire asupra ținutului. Și prinse să-și frângă mâinile.

– Haide! spuse Alan, zi că dacă a ars moara, au ars și șoarecii, omule, și nu te mai văita. Colin Roy e mort — mulțumește lui Dumnezeu pentru asta!

– Aș, de unde! zise Iacov, pe cinstea mea că mai bine mi-ar părea să fie în viață! E grozav să te umfli în pene și să te fălești mai dinainte, dar acum, după ce fapta s-a săvârșit în Appin, pe cine are să cadă năpasta, Alan? Fapta s-a săvârșit în Appin, ține minte, Alan, ce-ți spun: Appin-ul va plăti, iar eu nu-s de unul singur, sunt om cu familie.

În timpul acesta eu priveam în juru-mi la ce făceau slugile. Unii, cocoțați pe scări, scormoneau în paiele acoperișului casei și ale clădirilor fermei și scoteau la iveală puști, săbii și felurite arme de luptă, alții le cărau și, după zgomotul de târnăcop ce venea de undeva, din vale, socotesc că le îngropau. Cu toate că erau atât de zoriți, nu precumpănea vreo rânduială

în străduinţele lor: se luptau mai mulţi pentru aceeaşi puşcă, smulgându-şi-o din mâini, se ciocneau unul de altul cu făcliile aprinse, iar Iacov mereu se oprea din vorbele pe care le schimba cu Alan, pentru a le striga porunci, care se păreau că nu-s înţelese. Chipurile ce răsăreau în lumina făcliilor erau ale unor oameni copleşiţi de grabă şi de-o spaimă nebună; şi cu toate că vorbeau doar în şoaptă, vorbele lor sunau înspăimântătoare şi mânioase totodată.

Cam în timpul acela ieşise din casă o fetişcană, cu o legătură în braţe; şi adesea îmi vine să zâmbesc aducându-mi aminte cum adulmecase Alan primejdia doar când o văzu cu legătura.

– Ce cară fata aceea? întrebă.

– Păi, vezi că facem rânduială prin casă, Alan, zise Iacov, în felul său totodată speriat şi dornic să-i intre celuilalt în voie. Vor scotoci tot Appin-ul, de-a fir-a-păr şi trebuie să ieşim cu faţa curată. Îngropăm cele câteva puşti şi săbii pe sub iarbă; şi cred că acestea sunt straiele tale franţuzeşti.

– Îngropaţi straiele mele franţuzeşti! strigă Alan. Ba, pe cinstea mea, asta n-o veţi face! Şi înşfăcând legătura, se băgă în grajd, ca să se schimbe, rugându-şi ruda să-mi ţină de urât între timp.

Iacov mă duse aşadar în bucătărie şi luă loc cu mine la o masă, la început zâmbind şi vorbindu-mi în chipul unei cuviincioase gazde. Dar curând se aşternu iarăşi o umbră pe chipul său; şedea şi se-ncrunta şi-şi muşca degetele; din când în când îşi mai amintea de mine şi-atunci îmi spunea o vorbă-două şi-mi zâmbea leşinat, şi iar cădea pradă spaimelor sale. Nevasta sa şedea lângă foc şi plângea, cu faţa în mâini; cel mai mare dintre feciori sta ghemuit pe podea, frunzărind în goană o sumedenie de hârtii, din când în când azvârlind câte

una în foc şi veghind s-o vadă prefăcută în scrum, până la ultima fărâmă, iar în tot acest timp, o slujnicuţă roşie la faţă cotrobăia de zor prin odaie, înnebunită de spaimă, scâncind şi foindu-se de colo până colo; şi una-două, câte-un om din curte îşi băga nasul înăuntru şi, strigând, întreba de porunci.

În cele din urmă, James nu mai putu răbda să şadă locului şi-mi ceru îngăduinţa de a fi atât de necuviincios încât să umble prin odaie.

– Şi-aşa vă ţin o tovărăşie tare proastă, dar nu mă pot gândi la nimic altceva decât la acea fioroasă întâmplare, şi la necazurile pe care, de bună seamă, le va aduce asupra unor fiinţe nevinovate.

Puţin după aceea, băgă de seamă că fiul său dăduse foc unei hârtii care, socotea el, s-ar fi cuvenit păstrată, şi atunci furia sa izbucni atât de năprasnic, încât era mai bine să nu fii de faţă. Îl lovi pe flăcău de mai multe ori.

– Ai căpiat? strigă la el. Ai chef să-l vezi pe taică-tău spânzurat? Şi uitând că eram de faţă, îl beşteli multă vreme în limba celtă, fără ca flăcăul să zică nici cârc; doar nevastă-sa, când auzi vorba spânzurătoare, îşi aruncă şorţul peste obraz şi începu să plângă mai cu foc.

Era cât se poate de neplăcut pentru mine, un străin, să fiu de faţă la toate acestea şi am fost foarte bucuros când se ivi Alan, cu vechea-i înfăţişare, îmbrăcat în straiele sale franţuzeşti de gală, cu toate că, vezi bine, ajunseseră cam prea ponosite pentru a fi vrednice de acest nume. Apoi am fost şi eu luat deoparte de către un altul dintre feciori. Îmi dădu schimbul de haine de care de-atâta vreme aveam amarnică nevoie, şi-o pereche de opinci munteneşti, croite din piele de cerb, cam ciudat de purtat la început dar, după puţină obişnuinţă, foarte uşurele în picioare.

Până să mă întorc, se vede că Alan îşi spusese povestea, căci părea de la sine înţeles că eu voi fugi cu el, şi zoreau cu toţii să ne înzestreze cu cele trebuincioase. Ne dădură amândurora câte o sabie şi pistoale, deşi eu mărturisii că pe cea dintâi nu ştiam s-o mânuiesc. După asta, încărcaţi şi cu ceva muniţie, cu un săculeţ cu făină de ovăz, cu o tingire de fier şi cu o sticlă de rachiu franţuzesc, eram gata să ne mistuim prin coclauri. De bani însă duceam mare lipsă. Eu mai aveam vreo două guinee; cingătoarea lui Alan fiind între timp trimisă pe altă cale, acel sol credincios nu mai avea acum decât şaptesprezece peni drept întreagă avere; cât despre James, se pare că sărăcise într-atâta cu călătoriile la Edinburg şi cu cheltuielile de judecată pentru apărarea dreptăţii fermierilor, încât abia putu zgândări din fundul pungii sale trei şilingi şi cinci peni jumătate, din care cea mai mare parte erau bănuţi de aramă.

– Cu asta nu facem nimic, zise Alan.

– Trebuie să găseşti prin apropiere vreun locşor, ocrotit, spuse James, şi-apoi să-mi dai de veste. Ai grijă, Alan, să faci degrabă treaba asta. Nu-i vreme acum să zăboveşti pentru o guinee-două. E sigur că-ţi vor lua urma, sigur că te vor căuta şi, după câte mă taie pe mine capul, sigur că pe tine vor da vina pentru fapta săvârşită astăzi. Dacă va cădea peste tine năpasta, sigur va cădea şi peste mine, care-ţi sunt neam apropiat şi te-am adăpostit cât ai fost înţinut. Şi dacă va cădea peste mine năpasta — se opri şi-şi muşcă degetele, cu o faţă ca ceara, va fi un lucru jalnic pentru ai noştri să fiu spânzurat, adăugă el.

– Ar fi o zi rea pentru Appin, spuse Alan.

– O zi care-mi stă în gât, urmă James. Ah, băiete, băiete, Alan, băiete! Vorbim şi unul şi altul ca nişte nerozi! strigă

izbind cu mâna în perete încât răsună casa.

– De, e drept, zise Alan, făcând semn către mine, iar acest prieten al meu din Țara-de-Jos mi-a spus niște vorbe adevărate în această privință, și bine făceam dacă le dădeam ascultare.

– Dar acum uite ce e — zise Iacov, înapoindu-se la felul său de mai înainte, dacă mă bagă pe mine la gherlă, Alan, abia atunci ai să ai nevoie de bani. Căci după toate câte le-am spus eu și câte le-ai spus tu, pricina noastră a amândurora va fi tare întunecată; auzi tu ce-ți spun? Ei, ascultă-mă până la capăt, și-ai să vezi că voi fi silit să scot eu însumi hârtie de urmă-rire împotriva ta; va trebui să făgăduiesc o răsplată cui te va prinde; da, vezi bine că va trebui! Urâtă treabă între prieteni atât de apropiați, dar dacă va cădea pe mine năpasta acestei fioroase întâmplări, voi fi nevoit să lupt și să mă apăr de unul singur, omule! Îți dai tu seama?

Vorbea cu o gravitate rugătoare, apucându-l pe Alan de piepții hainei.

– Da — zise Alan, îmi dau seama.

– Și tu va trebui să nu te mai afli în ținut, Alan, da, și nici în Scoția să nu te mai afli, nici tu și nici prietenul tău din Țara-de-Jos. Căci e musai să scot hârtie și împotriva prietenului tău din Țara-de-Jos. Nu-i așa că-ți dai seama, Alan? Spune că-ți dai seama!

Mi s-a părut că lui Alan i s-a urcat sângele în obraz.

– Asta-i din cale-afară de anevoios pentru mine, care l-am adus aici, Iacove — zise, aruncând capul pe spate. Și-i ca și cum ai face din mine un trădător!

– Haide, Alan, omule! strigă James. Privește lucrurile în față! Și-așa, și-așa, se va scoate hârtie împotrivă-i. O va face Mungo Campbell, fără doar și poate; totuna-i dacă mai

slobozesc hârtie de urmărire și eu! Și-apoi, Alan, eu sunt om cu familie. Și, după o scurtă tăcere de amândouă părțile, urmă: Și-apoi, Alan, jurații vor fi Campbelli, mai zise.

– Dar vezi că mai e și-un lucru bun, spuse Alan, pe gânduri, că nu-i știe nimeni numele.

– Și nici n-au să-l știe, Alan! Iată mâna mea spre încredințare, strigă James cu însuflețire, întocmai ca și cum i-ar fi fost bine cunoscut numele meu și s-ar fi lipsit să tragă folos din aceasta. Ci doar îmbrăcămintea în care era, și înfățișarea, vârsta și dealde acestea? Mai puțin nici că aș putea arăta.

– Stau și mă mir de feciorul părintelui tău, strigă Alan cu asprime. Ai fi-n stare să-l vinzi pe băiat cu darul tău cu tot? Îi schimbi hainele și-apoi îl trădezi?

– Nu, nu, Alan, zise James. Nici nu mă gândesc; era vorba de haina pe care a lepădat-o, haina care a văzut-o Mungo pe dânsul. Dar mi se părea cam abătut; într-adevăr, se agăța de orice pai și toată vremea socot că vedea în față-i chipul dușmanilor săi din moși-strămoși, în scaunul de judecată și pe băncile juraților, iar îndărătul lor spânzurătoarea.

– Ei, domnul meu, zise Alan, întorcându-se către mine, domnia-ta ce-ai de spus? Ești aici sub pavăza cinstei mele și-i de datoria mea să nu las să se săvârșească nimic ce nu ți-ar fi pe plac.

– Eu n-am decât un singur lucru de spus — am răspuns, căci sunt cu desăvârșire străin de toată această gâlceavă. Dar cel mai de rând bun simț este să lepezi vina la locul ei, și-anume asupra omului care a tras. Împotriva sa scoateți hârtie, cum ziceți domniile voastre, împotriva sa dezlănțuiți urmă rirea, și lăsați oamenii cinstiți și nevinovați să-și poată arăta chipul în lume, fără teamă.

Dar la aceste vorbe, atât Alan cât şi James scoaseră strigăte îngrozite, poruncindu-mi să-mi ţin gura, căci de una ca asta nici gând nu putea fi şi întrebându-mă: Ce-ar gândi Cameronii? Ceea că mă întări în părerea că un Cameron din Mamore trebuie să fi fost cel care săvârşise fapta, şi de nu-mi dam seama că s-ar putea ca băiatul să fie prins?

– La aceasta desigur că nu te-ai gândit? spuseră cu atâta nevinovată gravitate, încât am lăsat să-mi cadă mâinile în lături şi am pierdut nădejdea s-o scot la capăt cu ei, cu ajutorul bunului simţ.

– Foarte bine, atunci — am zis, scoateţi hârtie împotriva mea, dacă aşa vă e voia, scoateţi hârtie împotriva lui Alan, şi de ce nu şi împotriva regelui George! Toţi trei suntem nevinovaţi şi se pare că de asta-i nevoie. Dar până la urmă, domnul meu, i-am spus lui James, înfrânându-mi pornirea să-mi arăt supărarea, îi sunt prieten lui Alan şi, dacă pot fi de folos prietenilor săi, voi lua asupră-mi acea primejdie, fără să mă dau în lături.

Am crezut de cuviinţă să primesc cu voie bună, deoarece-l vedeam pe Alan tulburat, şi apoi, mă gândeam în sinea mea, de îndată ce voi întoarce spatele, vor scoate hârtie împotriva mea, cum zic ei, fie că încuviinţez, fie că nu. Dar într-acestea am văzut că greşeam: căci nici n-apucasem bine să-mi rostesc până la capăt vorbele, când doamna Stewart sări de pe scaun, veni alergând către noi şi plânse mai întâi pe umărul meu, apoi pe-al lui Alan, mulţumind lui Dumnezeu pentru bunătatea noastră faţă de familia ei.

– Cât despre tine, Alan, nu-ţi faci decât datoria, zise. Dar acest flăcău, care a venit la noi şi ne-a văzut în cea mai mare ticăloşie şi l-a văzut pe stăpânul acestei case gudurându-se

și rugându-se ca un petitor, pe dânsul care, de drept, ar trebui să-și dea poruncile ca orișicare rege, cât despre tine fătul meu, continuă ea, mi-e inima mâhnită că nu-ți știu numele, dar îți văd chipul și cât îmi va bate inima-n piept, nu-l voi uita și mă voi gândi la el binecuvântându-l. Și-apoi mă sărută și izbucni iarăși în asemenea hohote de plâns, încât rămăsei uluit.

– Haideți, haideți, zise Alan, cu o mutră foarte neroadă. Se luminează tare degrabă în această lună a lui iulie, iar mâine va fi o zarvă în Appin, și vor fi la dragoni călări, și se vor isca strigătele de adunare ale Campbellilor și goana tunicilor roșii, așa că se cuvine ca noi să fim cât mai degrabă plecați.

Atunci ne-am luat rămas bun și am pornit iar la drum, cotind oarecum către răsărit, în noaptea mândră, lină și întunecată, printr-un ținut cam la fel de prăpăstios cum era și cel de mai înainte.

CAPITOLUL XX

Fugari printre stânci

Uneori umblam, alteori alergam; şi cu cât se lumina de ziuă, mai mult alergam decât umblam. Deşi la prima înfăţişare acest ţinut părea să fie pustiu, se aflau totuşi în el case şi colibe de oameni; noi trebuie să fi trecut pe lângă mai bine de douăzeci, ascunse prin locurile adăpostite ale dealurilor. Când ne apropiam de câte una, Alan mă lăsa în drum şi se ducea el singur de bătea binişor într-un perete al casei şi vorbea câtăva vreme le fereastră cu câte un ins dinăuntru, care se trezise. Aceasta, pentru a da de veste ce se întâmplase, ceea ce în acel ţinut era într-asemenea măsură o îndatorire, încât Alan trebuia să se oprească spre a o împlini, chiar pe când fugea ca să scape cu viaţă; şi-atât de temeinic şi-o împlineau şi ceilalţi, încât în mai bine din jumătate din casele unde ne-am înfăţişat aflaseră mai dinainte despre omor. În celelalte, după câte puteam înţelege, stând mai în lături, la oarecare depărtare, şi auzind o limbă străină, oamenii, când auzeau vestea, erau mai curând copleşiţi de mâhnire decât miraţi.

Cu toată graba noastră, se apropiau zorile pe când eram încă departe de orice adăpost. Când se lumină de ziuă, ne găseam într-o vale stranie, presărată cu bolovani şi tăiată

de un râu înspumat. Munţi sălbatici stăteau de strajă de jur împrejur; nici iarbă, nici copaci nu creşteau pe acolo şi m-am gândit uneori, de atunci încoace, că poate va fi fost valea numită Glencoe, unde s-a petrecut măcelul pe vremea regelui Wilhelm*. Cât despre amănuntele drumului ce-l urmam, îmi sunt necunoscute; ba tăiam scurt, ba ocoleam îndelung; pasul ne era totdeauna grăbit şi umblam mai mult noaptea, iar când întrebam de numele vreunor locuri, chiar dacă primeam răspuns, erau nume celte, pe care le uitam degrabă.

Zorile ne arătară aşadar acel loc înfiorător şi-l văzui atunci pe Alan încreţindu-şi fruntea.

– Acesta nu-i un loc potrivit pentru noi, zise. Aici, de bună seamă că vor pune străji.

Atât spuse şi o luă la vale, fugind mai aprig ca oricând, spre malul apei, către un loc unde trei stânci despicau în două râul. Printre ele trecea şuvoiul, cu un vuiet de tunet care mă cutremura până în adâncul măruntaielor, iar peste urlătoare stătea aninată o pânză subţire de stropi. Alan nu se uită nici în dreapta, nici în stânga, ci sări drept pe pietroiul din mijloc, unde se lăsă în mâini şi în genunchi pentru a se opri, căci locul nu era mare şi ar fi putut să se prăvălească de partea cealaltă. N-avusesem timp să măsor distanţa sau să înţeleg primejdia, că îl şi urmasem, iar el mă prinsese şi mă oprise locului.

Acum stăm acolo, lipiţi unul de altul, pe o stâncă mică, lunecoasă, având înainte o săritură cu mult mai întinsă, şi jur împrejur şuvoiul asurzitor. Când văzui unde mă aflu, mă

* În 1692 a fost măcelărit la Glencoe, din ordinul guvernatorului, clanul Macdonalzilor, care întârzia să depună jurământul de credinţă regelui William de Orania.

cuprinse o frică de simțeam că-mi vine rău și pusei mâna la ochi. Alan mă prinse și mă zgudui; vedeam că îmi vorbește, dar mugetul șuvoaielor și tulburarea minții mă împiedicau să aud; vedeam doar că fața i se înroșise de mânie și că izbea cu piciorul în piatră. Cu aceeași privire cuprinsei și apa ce se năpustea cu furie și pâcla de stropi ce mă-nvăluia, și atunci îmi acoperii iarăși ochii și mă cutremurai.

În clipa următoare, Alan îmi puse la gură sticla cu rachiu, silindu-mă să beau măcar câteva înghițituri, care îmi trimiseră iar sângele spre cap. Apoi își puse mâinile pâlnie la gură, iar gura lângă urechea mea și strigă: „Spânzurătoare sau înec!" Și întorcându-mi spatele, sări peste partea mai lată a șuvoiului și ajunse teafăr. Eram acum singur pe stâncă, și aveam loc mai mult; rachiul îmi cânta în urechi; pilda bună de adineauri îmi era proaspătă în cuget și-mi rămăsese întocmai atâta minte încât să-mi pot da seama că dacă nu sar îndată, n-aveam să mai sar defel. Mă lăsai mult în genunchi și mă aruncai înainte, cu acel soi de mânie și deznădejde care uneori mi-a ținut loc de curaj. Dar iată — firește — numai mâinile îmi ajunseră până unde trebuia! Și-acum îmi alunecau. Se prinseră iar, iar alunecară, și mă lăsam spre urlătoare, când Alan mă înșfăcă întâi de păr, apoi de guler și, opintindu-se zdravăn, mă trase la loc sigur. Nu scoase nici o vorbă, ci o luă iar la goană pe viață și pe moarte, iar eu n-am avut încotro, trebuind să mă ridic, împleticindu-mă, și s-o iau la goană după dânsul. Obosit fusesem și mai înainte; acum mai eram și amețit, și cu pielea zdrelită și cu capul tulbure din pricina rachiului; mă tot poticneam din fugă și aveam un junghi, mai să mă doboare. Când, în cele din urmă, Alan se opri sub o stâncă mare ce se găsea acolo, printre alte câteva, nu era, zău, prea devreme pentru David Balfour.

Am spus o stâncă mare, dar de fapt erau două stânci, care se rezemau una de alta în vârf, amândouă înalte de vreo două-zeci de picioare; şi, la întâia vedere, cu neputinţă de suit. Chiar şi Alan, despre care s-ar fi putut spune că la căţărat avea patru mâini, alunecă înapoi de două ori, când încercă să se suie pe ele; şi numai la cea de-a treia încercare — şi încă şi atunci, stând în picioare pe umerii mei şi săltându-se de acolo cu atâta putere, încât am crezut că trebuie să-mi fi rupt furca pieptului — izbuti să pună piciorul pe stâncă. Odată acolo, îmi aruncă cingătoarea sa de piele şi cu ajutorul acesteia şi a câtorva slabe proptele în stâncă, m-am căţărat şi eu alături de el. Atunci am văzut de ce venise încoace: cele două stânci, fiind amândouă cam scobite în vârf şi aplecate una către alta, alcătuiau ca un fel de cupă sau de strachină, în care ar fi putut sta ascunşi până la trei-patru inşi.

În tot acest timp Alan nu scosese o vorbă, ci alergase şi se căţărase într-o asemenea goană nebună, încât ştiam că se teme de moarte să nu greşească. Chiar şi acum, că ne găseam pe stâncă, nu zicea nimic, nici măcar nu i se muiase căutătura încruntată, ci sta lipit de piatră, ţinând doar un ochi deasupra marginii adăpostului nostru şi iscodind împrejurimile. Se luminase bine de ziuă; vedeam corhanele de piatră ale văii şi fundul ei presărat cu bolovani, şi râul care o tăia de la un capăt la altul, şi albele sale prăvăliri de ape, dar nicăieri fumul vreunei case, nici vreo vieţuitoare, afară de câţiva vulturi care se roteau ţipând în jurul unei stânci.

Atunci, în sfârşit, Alan zâmbi.

– Aşa — zise, acum poate avem noroc; apoi, privindu-mă de parcă s-ar fi veselit oarecum: nu prea eşti sprinten la sărit.

Cred că m-am înroşit de umilit ce mă simţeam, căci el adăugă îndată:

– Lasă! Nu-i nici o ruşine! Să te temi de-un lucru şi tot să-l faci, asta înseamnă să fii viteaz cu adevărat. Şi-apoi era apă acolo, şi apa e ceva care mă înfricoşează chiar şi pe mine. Nu, nu — zise Alan, tu n-ai nici o vină; dacă ar trebui certat careva, apoi eu sunt acela.

L-am întrebat de ce.

– Păi — zise, m-am dovedit un prostănac astă-noapte. Mai întâi am apucat pe un drum greşit, şi asta în ţinutul în care m-am născut, în Appin; astfel că ne-a prins ziua undeva unde n-aveam ce căuta; şi din această pricină, iată-ne acum aici, într-un loc oarecum primejdios şi cam strâmt. Şi-apoi, ceea ce este o şi mai mare greşeală din partea unuia care-a hălăduit atâta prin coclauri ca mine, am venit fără un clondir de apă, şi acum vom sta aici o lungă zi de vară, cu nimic de băut decât spirt curat. Ţi se va fi părând, poate, că-i lucru de nimic, dar să vedem ce-ai să spui până diseară.

Eram dornic să-mi răscumpăr slăbiciunile şi m-am arătat gata să dau o fugă până la râu şi să umplu sticla, dacă voia să verse rachiul.

– Păi n-aş prăpădi nici bunătate de rachiu, zise el. Ţi-a prins bine astă-noapte, că de nu, tare mă tem că mai stăteai şi-acum înfipt pe acel bolovan. Şi nu numai atât, adăugă el, dar poate vei fi băgat de seamă — tu, care toate le pătrunzi cu mintea ta cea ageră — că Alan Breck umbla parcă mai repejor ca de obicei.

– Tu! am strigat, păi alergai ca un smintit.

– Da? zise el. Păi mă poţi crede că nu era timp de pierdut. Ei, şi-acum am flecărit îndeajuns; hai şi dormi, băiete, iar eu voi veghea.

Aşadar m-am tolănit ca să dorm; puţin pământ amestecat

cu turbă ajunsesę până între crestele celor două stânci şi creşteau acolo nişte ferigi, care-mi alcătuiră un culcuş; cele de pe urmă sunete pe care le-am auzit au fost ţipetele vulturilor.

Cred că erau ceasurile nouă dimineaţa când am fost trezit cu asprime şi am simţit mâna lui Alan astupându-mi gura.

– Ssst! şopti el. Sforăiai.

– Ei, şi ce? am zis eu, mirat de faţa sa temătoare şi întunecată, şi ce dacă sforăiam?

El aruncă o privire peste marginea stâncii şi-mi făcu semn să mă uit şi eu.

Era acum plină zi; nu vedeai un nor pe cer şi începuse arşiţa. Valea se aşternea limpede, ca într-un tablou. Cam la un sfert de milă în susul apei era o tabără de tunici roşii; în mijlocul lor se înălţa vâlvoarea unui foc mare, la care unii din ei pregăteau de mâncare, iar în apropiere, în vârful unei stânci cam de aceeaşi înălţime cu a noastră, sta o strajă cu armele scânteind în soare. Prin toată valea erau puse străji de-a lungul malului apei; ici apropiate, colo mai răsfirate; unele aşezate, ca cea dintâi, în locuri înalte, de unde puteau cuprinde cu vederea tot ţinutul, altele în vale, umblând de colo până colo, în sus şi în jos, astfel încât să se întâlnească la jumătatea drumului. Mai în susul văii, unde locul era mai deschis, lanţul de străji era întregit cu soldaţi călări, pe care îi vedeam în depărtare gonind încoace şi încolo. Iar spre poalele văii se vedea tot infanterie; însă cum şuvoiul se umfla deodată prin vărsarea unui pârâu măricel, străjile erau în acel loc mai îndepărtate una de alta şi nu păzeau decât vadurile şi pragurile de piatră peste care s-ar fi putut trece.

Am aruncat doar o privire şi m-am ghemuit iar la locul meu.

Era foarte ciudat să vezi această vale, atât de singuratică în zori, înțesată cu arme și presărată cu tunici și nădragi roșii.

– Vezi — zise Alan, iată de ce m-am temut, Dave, că vor pă-zi malul apei. Au început să se arate acum vreo două ceasuri și... măi! dar grozav mai știi tu să dormi!... Acum suntem cam la strâmtoare. Dacă se urcă pe coastele dealului, ne-ar putea vedea lesne cu un ochean, dar dacă avem noroc, și rămân în poala văii, poate scăpăm. Străjile-s mai rare în josul apei; să vină noaptea și încercăm să vedem dacă suntem în stare să trecem pe sub nasul lor.

– Și până vine noaptea, ce facem? am întrebat eu.

– Stăm culcați aici și ne prăjim, mi-a răspuns el.

Și asta am cam făcut în toată acea zi. Nu trebuie uitat că stăteam lipiți de piatra unei culmi, ca niște plăcinte pe o tavă; soarele ne săgeta cumplit, stânca se încinsese într-atât încât abia te puteai atinge de ea și peticul de pământ și ferigi care ținea puțină răcoare nu putea adăposti decât un singur om. Stăteam deci cu schimbul pe piatra stearpă, în chipul acelui sfânt care și-a îndurat mucenicia legat de-un grătar, și îmi umbla prin cap gândul că era ciudat lucru ca, sub același cer și la numai câteva zile, să sufăr așa de cumplit, mai întâi de frig pe insula mea și acum de fierbințeală pe-această piatră.

În tot timpul n-am avut apă, ci doar rachiul gol ca băutură, ceea ce era mai rău ca nimic; țineam însă sticla pe cât se putea de rece, îngropând-o în pământ, și ne mai alinam clătindu-ne pieptul și tâmplele.

Soldații au cotrobăit toată ziua în fundul văii — când păzind cu rândul în câte un loc, când umblând în pâlcuri, să cerceteze printre pietroaie. Erau atât de multe, încât a căuta oameni printre ele era ca și cum ai fi căutat un ac într-un car

cu fân; şi, fiind o sarcină atât de lipsită de nădejde, soldaţii o împlineau de mântuială. Totuşi îi vedeam uneori înfigându-şi baionetele printre tufişurile de iarbă-neagră şi-mi îngheţa sângele în vine, iar alteori zăboveau pe lângă stânca noastră, astfel încât abia îndrăzneam să răsuflăm.

Atunci am auzit întâi adevăratul grai englezesc: un flăcău, trecând pe sub noi, puse mâna chiar pe faţa încinsă de soare a stâncii şi şi-o trase înapoi îndată, blestemând. "Dar ştiu că-i fierbinte!" zise el. Eu m-am mirat de sunetele ciuntite şi de ritmul neobişnuit în care vorbea şi nu mai puţin de caraghioasa ciudăţenie de a înghiţi câte o literă*. E adevărat că-l auzisem pe Ransome, dar acela prinsese năravuri de la tot felul de lume şi chiar când credea că vorbeşte bine, vorbea atât de pocit, încât eu dădeam vina pe obiceiurile sale copilăroase. Cu atât mai uimit am fost să aud vorbind în acest fel pe un om în toată firea; şi adevărul e că niciodată nu m-am putut obişnui cu acest grai; nici cu gramatica engleză, de fapt, nu m-am deprins pe de-a-ntregul, după cum ar descoperi un ochi ager chiar şi în însemnările de faţă.

Plictiseala şi chinul acestor ceasuri pe stâncă nu făceau decât să crească pe măsură ce înainta ziua, piatra înfierbântându-se tot mai mult şi soarele fiind tot mai aprig. Înduram ameţeli şi greaţă, şi junghiuri ascuţite, ca de reumatism. Mi-am amintit atunci, şi adesea mi-am mai amintit şi de atunci încoace, acele rânduri din psalmul nostru scoţian:

"Şi n-o putea ca să te piarză a lunei rază,
Şi nici să te doboare cumplitul soare."

* Flăcăul folosind argoul obişnuit claselor inculte engleze, nu pronunţa litera "h": în original soldatul rosteşte "ot" în loc de "hot" (fierbinte).

Şi într-adevăr, numai din mila Domnului nu ne-a trăsnit soarele de-a binelea.

Până la urmă, pe la ceasurile două, chinul era omenește cu neputință de îndurat şi acum trebuia nu numai să răbdăm, ci să ținem piept ispitei. Căci soarele, mutându-se între timp puțin mai către apus, cădea acum un petic de umbră pe partea dreaptă a stâncii noastre, care ne adăpostea de soldați.

– Ce mi-e o moarte, ce mi-e alta, zise Alan şi, lunecând peste margine, se lăsă să cadă pe partea umbroasă.

Eu îl urmai îndată şi în aceeaşi clipă căzui ca o prăjină, atât eram de amețit de acea dogoare îndelungată. Aşadar rămaserăm acolo vreun ceas-două, zăcând, cu dureri din creştet până-n tălpi, moi ca nişte cârpe şi descoperiți vederii oricărui soldat care s-ar fi întâmplat să treacă. Dar nu trecu nici unul; cu toții o luau pe partea cealaltă, încât stânca noastră ne apăra de primejdie chiar şi cum stam acum.

Curând ne-am venit puțin în fire şi, cum soldații se vedeau acum mai adunați de-a lungul apei, Alan mă întrebă ce-aş zice dacă am încerca să pornim. Nu mi-era frică în acel ceas decât de un singur lucru: ca nu cumva să trebuiască să mă aşez iar pe stâncă; orice altceva mi-era binevenit, aşa încât ne-am ridicat îndată în picioare şi am început să ne strecurăm din stâncă în stâncă, aci târându-ne pe burtă prin umbră, aci dând câte o goană cu sufletul la gură.

Soldații, după ce cercetaseră această parte a văii cu o anumită rânduială — poate cam somnoroşi de zăpuşeala după-amiezii, acum îşi pierduseră mult din agerimea lor şi stăteau moțăind prin posturi sau mai păzeau doar malurile râului, astfel încât, ținând poala văii şi totodată drumul că-tre munți, ne îndepărtarăm cu stăruință din vecinătatea lor. Dar

era cea mai istovitoare treabă la care fusesem vreodată supus. Trebuia să ai câte o sută de ochi în fiecare parte a trupului, ca să rămâi ascuns în acel ţinut plin de mogâldeţe şi în raza străjilor într-atât de răspândite, care se puteau chema una pe alta. Când aveam de trecut prin loc deschis, nu era totul să ne grăbim, ci trebuia să cumpănim în aceeaşi clipă nu numai aşezarea întregului ţinut, ci şi tăria fiecărei pietre pe care aveam să ne sprijinim piciorul, căci aerul amiezei era acum atât de încremenit, încât rostogolirea unei pietricele răsuna până departe, ca un pocnet de pistol, şi trezea glasul ecoului printre dealuri şi stânci.

Chiar aşa încet cum înaintam, până la asfinţit făcusem o bucată de drum, cu toate că, firește, straja de pe stâncă o mai vedeam încă lămurit. Dar curând am dat peste ceva care ne-a îmboldit să lepădăm orice temeri, şi anume, un pârâu adânc şi năvalnic care gonea spre a se alătura râului din vale. Când am dat cu ochii de el, ne-am aruncat la pământ şi ne-am muiat capul şi umerii în apă; şi n-aş putea spune ce ne încânta mai mult: înfiorarea adâncă iscată de şuvoiul care-şi prăvălea răcoarea peste noi sau lăcomia cu care ne astâmpăram setea.

Stăteam culcaţi lângă el, căci malurile ne ascundeau, beam şi iar beam, ne scăldam pieptul, ne lăsam mâinile în voia undei curgătoare, trăgând dâre prin ea, până ce răceala ne înjunghie încheieturile. În cele din urmă, împrospătaţi de minune, scoaserăm săculeţul cu făină şi pregătirăm terci în tingirea de fier. Deşi nu era decât apă rece amestecată cu făină de ovăz, alcătuia o hrană îndeajuns de gustoasă pentru un om flămând; şi unde lipsesc mijloacele pentru a face un foc, ca în cazul nostru, sunt motive serioase pentru a nu se face, terciul rece este reazemul de căpetenie al celor ce hălăduiesc prin pustiuri.

De îndată ce s-a lăsat umbra nopții, am pornit iarăși, mai întâi cu aceeași luare-aminte, dar în curând cu mai multă îndrăzneală, ridicându-ne de-a binelea în picioare și înaintând voinicește. Drumul era foarte încâlcit, luând-o peste coaste prăpăstioase de munte și de-a lungul spinărilor de stâncă. Odată cu asfințitul se iviseră norii și noaptea era întunecată, încât eu umblam fără osteneală, dar temându-mă mereu să nu mă poticnesc și s-o iau de-a dura la vale, și fără să pot ghici încotro ne-ndreptam.

În cele din urmă răsări luna și ne găsi tot pe drum; era în ultimul pătrar și rămase îndelung învăluită în nori, dar după un timp începu să strălucească, arătându-mi o mulțime de piscuri negre și oglindindu-se, departe, sub noi, în brațul strâmt al unui iezer.

La această privelişte, ne-am oprit amândoi; eu, uluit de a mă afla atât de sus, păşind, după cum mi se părea, deasupra norilor, iar Alan pentru a se încredința că suntem pe drumul cel bun.

Părea voios și de bună seamă socotea că nici un dușman nu ne mai poate auzi căci, de aici înainte, cât mai ținu drumul nostru noptatic, ne amăgi truda drumului fluierând o mulțime de cântece: de luptă, de voie bună, de jale; cântece de joc, care te făceau s-o iei mai iute la picior; cântece din țara mea de miazăzi, care mă făceau să mă simt bucuros că mă înapoiez din pribegiile și peripețiile mele; toate ținându-ne bună tovărășie prin munții înalți, întunecați și pustii.

CAPITOLUL XXI

Fugari în prăpastia Corrynakiegh

Devreme cum răsare soarele la începutul lui iulie, şi tot mai era încă întuneric când ne-am ajuns ţinta — o spărtură în creasta unui cogeamite munte, cu o apă curgând prin mijlocul ei, iar deoparte o mică peşteră ascunsă în stâncă. Creşteau prin acel loc mesteceni, o pădurice subţirică şi frumoasă, care dădea puţin mai departe într-o pădure de molift. Pârâul era plin de păstrăvi, iar pădurea de turturele sălbatice; în luminişurile de pe partea cealaltă a muntelui fluierau într-una mierlele — şi cuci erau cu duiumul. Din gura văii vedeam la picioarele noastre parte din ţinutul Mamore şi ochiul de mare care desparte acel ţinut de Appin; şi aceasta de la o asemenea înălţime, încât nu încetam să mă minunez şi să mă bucur şezând şi uitându-mă într-acolo.

Prăpastia Corrynakiegh se numea acea vale sălbatică; şi cu toate că era adesea cotropită de nori, spânzurând atât de sus deasupra mării, totuşi, dacă fac bine socoteala, a fost un loc plăcut, iar cele cinci zile pe care le-am petrecut acolo s-au scurs fericite.

Dormeam în peşteră, făcându-ne culcuş din tufişuri de iarbă-neagră, pe care le tăiam anume, şi acoperindu-ne cu

mantaua lui Alan. Se afla o scorbură ascunsă într-un cot al văgăunii unde cutezam să facem foc, aşa încât ne puteam încălzi când se abăteau norii şi puteam să pregătim terci fierbinte şi să frigem păstrăvii mărunţi pe care-i prindeam cu mâinile sub pietrele pârâului şi sub streşinile malului. Era treaba noastră de căpetenie, dar şi o adevărată plăcere, şi nu numai că ne economiseam proviziile pentru vremuri mai grele, dar, cu o voioasă poftă de întrecere, ne petreceam mare parte din zi lângă mal, goi până la brâu, bâjbâind şi scormonind cu degetele după acei peşti, prinzându-i, cum se zice, "pe furiş". Cei mai mari pe care i-am prins să tot fi avut vreun sfert de livră*, dar erau cărnoşi şi plăcut mirositori; fripţi pe jeratic, nu le mai lipsea decât un pic de sare, ca să fie cât se poate de gustoşi.

În fiecare clipă de răgaz, Alan ţinea morţiş să mă înveţe să folosesc spada, căci neştiinţa mea îl mâhnea şi, în afară de aceasta, cred că eu, dovedindu-mă uneori mai îndemânatic ca el la pescuit, nu-i părea rău să treacă la alt meşteşug, unde dânsul era cu mult mai iscusit decât mine. Îmi făcea învăţătura întrucâtva mai anevoioasă decât ar fi fost necesar, copleşindu-mă întruna cu aprige mustrări şi năvălind atât de vijelios asupră-mi, încât eram încredinţat că mă străpunge. Eram adesea ispitit să dau bir cu fugiţii, dar totuşi îi ţineam piept, şi am dobândit oarecare folos de pe urma acelor încercări, de n-ar fi fost decât obişnuinţa de a sta în gardă liniştit şi cu îndrăzneală, ceea ce adesea este tot ce se cere. Aşa că, fără să izbutesc vreodată să-i fac pe plac cât de cât maestrului meu, eu, unul, eram totuşi mulţumit.

Să nu credeţi că între timp dădeam uitării treaba noastră de căpetenie, care era să ne luăm tălpăşiţa.

* Un sfert de livră - aproximativ 110 gr.

– Vor trece zile multe şi lungi, îmi spuse Alan în cea dintâi dimineaţă, până se vor gândi tunicile roşii să cerceteze Corrynakiegh-ul, astfel încât acum ar trebui să-i trimitem vorbă lui Iacov, şi dânsul o să ne facă rost de bani.

– Şi cum îi vom trimite vorbă? l-am întrebat. Ne găsim într-un loc pustiu, pe care încă nu cutezăm să-l părăsim şi, afară doar dacă nu vei şti să trimiţi în solie păsările cerului, nu văd ce vom putea face.

– Aşa? zise Alan. Nu prea eşti tare în născoceli, Dave.

Apoi căzu pe gânduri, privind în jeraticul focului; şi peste puţin luă de pe jos un lemn, făcu din el o cruce şi apoi îi înnegri cele patru capete cu cărbune. După aceea se uită la mine, cam cu sfială.

– Ai putea să-mi împrumuţi bumbul meu? zise. Pare puţintel cam ciudat să ceri darul înapoi, dar... îţi spun drept, parcă n-aş mai tăia altul.

I-am dat bumbul; el l-a luat şi l-a petrecut pe o fâşiuţă din mantaua sa, de care se folosise ca să lege crucea; a mai legat de acea fâşie o rămurică de mesteacăn şi una de molift şi apoi şi-a privit lucrarea cu mulţumire.

– Uite ce e — zise el, se află un cătun nu prea departe de Corrynakiegh, cu numele de Koalisnacoan. Acolo sunt multe neamuri de-ale mele, cărora mi-aş încredinţa viaţa, şi alţii de care nu-s chiar atât de sigur. Vezi, David, precis că s-a şi pus un preţ pe capetele noastre. Iacov însuşi o să făgăduiască răsplată pentru prinderea noastră, iar cât despre Campbelli, aceia nu se vor da înapoi de la cheltuială când este vorba să facă rău unui Stewart. Să nu fie aşa, m-aş duce, fie ce-o fi, la Koalisnacoan şi mi-aş da viaţa în mâinile acelor oameni, cu aceeaşi inimă uşoară cum aş da altuia o mănuşă.

– Dar fiind așa? am zis eu.

– Fiind așa — zise el, mi-ar fi mai pe plac să nu fiu văzut. Oameni răi se află în tot locul și, ceea ce-i cu mult mai rău, se află și oameni slabi de înger. Așa încât, de cum se întunecă, mă voi furișa până-n acel cătun și voi așeza lucrul acesta, pe care l-am întocmit adineauri, în fereastra unui neam de-al meu, John Breck Maccoll, un dijmaș din Appin.

– Eu unul — am zis, n-am nimic împotrivă, dar dânsul, când o va găsi, ce va înțelege?

– Păi — zise Alan, bine ar fi să fie puțintel mai isteț, căci, pe cinstea mea, mă tem că mare lucru nu va pricepe. Dar iată acum ce cred eu. Această cruce e cam în felul acelei așa-zise "cruci de foc"*, care e semnalul de adunare al clanurilor noastre; totuși, John va ști îndeajuns de bine că nu e vorba să se scoale clanul, de vreme ce-o va găsi la fereastra sa, și fără nici un cuvânt însoțitor. Așadar își va spune: "Nu-i vorba să se scoale clanul, dar ceva este la mijloc". Apoi va vedea bumbul meu, care a fost al lui Duncan Stewart. Și-atunci își va spune: "Feciorul lui Duncan, care e fugar, stă ascuns prin coclauri și are nevoie de mine".

– Da — am zis eu, s-ar putea. Dar chiar și așa de-ar spune, sunt o groază de coclauri de aici și până la apa Forth-ului.

– Foarte drept este și asta, zise Alan. Dar vezi că John Breck va vedea rămurica de mesteacăn și rămurica de molift și-și va spune, dacă e câtuși de puțin isteț, ceea ce mă îndoiesc: "Alan trebuie că se ascunde într-o pădure care-i și de molift și de mesteacăn". Și-apoi va veni și ne va căuta la Corrynakiegh. Și dacă n-o va face, să-l ia dracu', din partea mea, Dave, căci atunci

* În engleză "Crosstarrie" - la origine două bețe înmuiate în sânge, se trimiteau din ținut în ținut, ca semn de adunare în timp de primejdie.

înseamnă că-i păcat şi de sarea pe care şi-o pune în terci.

– Adevărat domnule, am zis eu, făcând puţin haz de el, domnia-ta eşti foarte tare în născoceli! Dar nu ţi-ar fi oare mai lesne să-i scrii câteva cuvinte negru pe alb?

– Straşnică idee, domnule Balfour de Shaws, zise Alan, făcând şi el haz de mine — zău că mie mi-ar fi mult mai lesne să-i scriu, numai că lui John Breck i-ar fi foarte anevoie să citească ce am scris. Ar trebui mai întâi să meargă la şcoală vreo doi-trei ani, şi s-ar putea să ne plictisim aşteptând până atunci.

Aşadar, în acea noapte, Alan a dus jos crucea sa de foc şi a aşezat-o la fereastra dijmaşului. Când se înapoie, era tulburat, căci lătraseră câinii şi ieşiseră oameni de prin case, şi i se păruse că aude un zăngănit de armă şi că vede o tunică roşie apropiindu-se de-o uşă. Pentru a întâmpina orice bucluc, a doua zi am stat tot prin marginile pădurii şi tot cu ochii-n patru încât, dacă venea John Breck, să fim gata să-l călăuzim, iar dacă erau tunicile roşii, să avem timp s-o ştergem.

Pe la amiază am deslușit un om care suia prin soare, cu pas şovăielnic, pe faţa deschisă a muntelui, privind în juru-i cu mâna streaşină la ochi. De cum îl văzu, Alan şuieră; omul se întoarse şi se îndreptă puţin către noi; Alan îi mai dădu iar semn şuierând şi omul se mai apropie puţin; şi tot astfel, călăuzit, ajunse până la locşorul unde stăteam noi şi-l aşteptam.

Era un bărbat necioplit, zdrenţăros şi bărbos, de vreo patruzeci de ani, cu faţa ciupită de vărsat; arăta cam neghiob şi sălbatic. Cu toate că vorbea foarte rău şi anevoie englezeşte, totuşi Alan, după foarte frumosul său obicei când eram eu de faţă, nu-i îngădui să grăiască în celtă. Poate că vorbirea-i ciudată îl făcea să arate încă mai înapoiat la minte decât era; oricum, mi se păru că avea prea puţină bunăvoinţă de a ne

sluji şi aceasta pornea din spaimă. Alan voia să-l înduplece să-i ducă o solie lui James, dar dijmaşul nici să n-audă de una ca asta. "O voi uit" zicea cu glasul său văicăreţ; şi că ori îi dă scrisoare, ori se spală pe mâini.

Am crezut că Alan va fi în mare încurcătură, căci eram lipsiţi de mijloace de scris în această pustietate. Era însă mai descurcăreţ decât bănuiam eu; căută prin pădure, până găsi o pană de porumbel sălbatic, o ascuţi în chip de condei, îşi pregăti singur un fel de cerneală, cu praf de puşcă din cornul său şi cu apă de la izvor şi, rupând un colţ din ordinul militar pe care-l avea de la francezi şi pe care-l purta în buzunar ca pe un talisman, ca să-l ocrotească de spânzurătoare, se aşeză jos şi scrise următoarele:

"Iubite vere, trimite rogu-te banii prin aducător, la locul ştiut de dânsul.

Al tău iubitor văr, A.S."

Această scrisoare i-o încredinţă dijmaşului, care făgădui că va zori cât va putea, şi o luă cu dânsul la vale.

Nu l-am mai văzut trei zile, dar pe la ceasurile cinci, în cea de-a treia seară, auzirăm în pădure un şuierat, căruia Alan îi răspunse, şi curând se ivi dijmaşul, suind pe lângă pârâu şi uitându-se în dreapta şi în stânga după noi. Părea mai puţin posomorât ca rândul trecut; era fireşte bucuros că ajunsese la capătul unei asemenea primejdioase însărcinări. Ne povesti ce se întâmpla prin ţinut: că roiau tunicile roşii, că scotoceau după arme, că zilnic dădeau de bucluc bieţii oameni şi că Iacov şi o parte din slugile sale fuseseră azvârliţi în închisoare, la Fort Williams, sub puternică bănuială de cârdăşie cu făptaşul. Se zvonea, pare-se, pretutindeni, că Alan Breck trăsese în ispravnic şi ieşise hârtie de urmărire şi împotriva lui, şi

împotriva mea, făgăduind o răsplată de o sută de funzi.

Toate acestea erau veşti cât se poate de proaste, iar bileţelul pe care ni-l adusese dijmaşul din partea doamnei Stuart era sfâşietor de trist. Îl ruga fierbinte pe Alan să nu se lase prins, încredinţându-l că de va cădea în mâinile soldaţilor, atât el cât şi Iacov erau pierduţi. Banii pe care-i trimisese erau tot ce izbutise să capete sau să găsească cu împrumut şi ruga cerul să ne putem descurca cu atât. În cele din urmă zicea că ne mai trimite şi una din hârtiile răspândite în ţinut, în care se vorbea despre noi, arătându-ni-se înfăţişarea. La aceasta ne uitarăm tare curioşi şi nu fără oarecare teamă, în parte cum s-ar privi un om în oglindă, în parte cum ar privi către ţeava puştii duşmanului, ca să se încredinţeze dacă ţinteşte într-adevăr spre el. Alan era zugrăvit ca un bărbat mărunt, ciupit de vărsat, vioi, de vreo treizeci şi cinci de ani sau pe aproape, îmbrăcat "cu o pălărie cu pene, un veston franţuzesc, albastru, cu bumbi de argint şi cu dantelă foarte feştelită, un pieptar roşu şi pantaloni de catifea neagră"; iar eu ca "un flăcău înalt şi voinic, de vreo optsprezece ani, purtând o haină veche, albastră, foarte zdrenţăroasă, o tichie veche, scoţiană, o vestă lungă din ţesătură de casă, pantaloni albaştri, pulpele goale, ghete ca de prin Ţara-de-Jos, cu căputele sfâşiate; grăieşte ca în Ţara-de-Jos, barbă n-are".

Alan fu destul de măgulit să-şi vadă amintită găteala pe de-a-ntregul, doar când ajunse la vorba "feştelită" îşi privi podoaba de dantelă cam mirat şi amărât. Cât despre mine, mi se părea că ieşisem tare jalnic în acea descriere, şi totuşi eram destul de mulţumit: de vreme ce schimbasem acele boarfe, descrierea încetase a mai fi o primejdie şi-mi era, dimpotrivă, o pavăză.

– Alan — am zis, ar trebui să-ţi schimbi straiele.

– Nu, pe cinstea mea! spuse Alan. Astea-mi sunt straiele, altele n-am. Bine mi-ar sta să mă întorc în Franța c-o tichie!

Ceea ce făcu să-mi treacă prin cap alt gând: că de-ar fi să mă despart de Alan și de vestitele sale straie, aș scăpa de teama prinderii și aș putea să-mi văd pe față de treburile mele. Și nu numai atât ci, presupuând că eram prins singur, se putea dovedi prea puțin împotriva mea, dar prins în tovărășia așa-zisului ucigaș, lucrurile ar fi stat cât se poate de prost pentru mine. Din mărinimie nu cutezam să-mi dezvălui gândul în această privință, dar de gândit nu puteam să nu mă gândesc. M-am gândit și mai și atunci când dijmașul a scos la iveală o pungă verde cu patru guinee de aur și cu o parte din încă o guinee în mărunțiș. Adevărat că era mai mult decât aveam eu. Dar vezi că Alan, cu mai puțin de cinci guinee, urma să ajungă până în Franța, iar eu, cu ceva mai puțin de două, nu mai departe de Queen's Ferry; așa încât, judecând lucrurile la dreapta lor măsură, tovărășia lui Alan era nu numai o primejdie de moarte pentru mine, ci și o povară asupra pungii mele.

Dar în capul cinstit al tovarășului meu, nici pomeneală de un asemenea gând nu era. El credea că-mi slujește, că mă ajută și că mă ocrotește. Ce puteam dar face decât să tac din gură, să mă amărăsc și să primesc lucrurile cum se întâmplau să vină?

– E destul de puțin — zise Alan, vârând punga în buzunar, dar mă voi descurca și cu atâta. Și acum, John Breck, fii bun și dă-mi înapoi bumbul, căci domnul acesta și cu mine suntem de părere s-o luăm din loc.

Dar dijmașul, după ce bâjbâi printr-o pungă ce-i atârna de brâu, după moda Țării-de-Sus, deși altminteri purta costumul din Țara-de-Jos, cu pantaloni de marinar, începu să dea ochii

peste cap într-un chip ciudat, şi în cele din urmă spuse:

– Mi pare pierz — vrând să spună că i se pare că-l pierduse.

– Cum? strigă Alan, să pierzi bumbul meu de argint, care a fost al tatălui meu? Iată ce cred eu, John Breck: cred că-i treaba cea mai neroadă ce-ai făcut-o de când eşti pe lume.

Şi, pe când vorbea, Alan îşi aşezase mâinile pe genunchi şi se uita la dijmaş cu zâmbetul pe buze şi cu acea lumină jucăuşă în ochi, care nu era semn bun pentru duşmanii săi.

Poate că dijmaşul era nevinovat sau poate că era pus pe înşelăciune şi mai apoi, aflându-se cu noi într-un loc pustiu, se hotărâse că era mai cuminte să fie om de treabă, atâta ştiu că, dintr-o dată, păru să fi găsit acel bumb şi i-l înmână lui Alan.

– Bine, aceasta-i lucru de seamă pentru cinstea neamului Maccollilor — zise Alan, iar către mine: Iată, ia înapoi bumbul meu şi îţi mulţumesc că te-ai despărţit de el, ceea ce este potrivit cu toate semnele de prietenie pe care mi le-ai dat până acum. Apoi îşi luă rămas bun de la dijmaş, în chipul cel mai călduros. Căci — zise, mi-ai făcut un mare bine şi ţi-ai pus capul în primejdie, iar eu totdeauna te voi numi un om de treabă.

În cele din urmă, dijmaşul se porni pe un drum, iar Alan şi cu mine, după ce ne adunarăm catrafusele, luarăm la picior pe celălalt, spre a ne urma fuga.

CAPITOLUL XXII

Fugari prin ținutul mlaștinilor

Mai bine de unsprezece ceasuri de mers necontenit și anevoios ne aduseră dis-de-dimineață la capătul unui șir de munți. În fața noastră se așternea în vale o întindere pustie și sfâșiată, pe care trebuia acum s-o străbatem. Soarele se ivise de curând și ne orbea cu săgețile sale; o pâclă mărunță și ușoară se înălța din ținutul smârcurilor ca un fum, astfel încât, după cum spunea Alan, s-ar fi putut găsi pe-acolo douăzeci de escadroane de dragoni și noi habar să n-avem.

Așadar, ne-am așezat pe un dâmb al povârnișului, așteptând să se ridice ceața, ne-am pregătit o porție de terci și am ținut sfat de război.

– Dave — zise Alan, iată o întrebare gingașă: stăm aici până se lasă noaptea sau îndrăznim să mergem înainte?

– Păi — am zis eu, de ostenit sunt tare ostenit, dar încă o dată pe-atâta aș mai putea să merg, dacă asta ar fi tot.

– Ei, dar vezi tu că nu-i tot — zise Alan, nici măcar jumătate. Iată cum stăm: Appin-ul e moarte și prăpăd pentru noi; la miazăzi sunt numai și numai Campbelli, deci într-acolo n-o putem lua. Către miazănoapte, de... n-avem nimic de câștigat mergând către miazănoapte, nici tu, care vrei să ajungi la

Queen's Ferry, nici eu, care vreau să ajung în Franţa. Ei, aşadar, o putem lua spre răsărit.

– Răsărit să fie! am zis eu foarte voios, dar în mintea mea gândind: "Ah, omule, de-ai lua-o tu într-o parte şi m-ai lăsa pe mine s-o iau către cealaltă, ar fi lucrul cel mai sănătos pentru amândoi".

– Ei da, dar vezi că la răsărit avem smârcurile — zise Alan. Odată acolo, Dave, înseamnă că mergem la noroc. În acel ţinut sterp, gol şi întins, încotro poate omul să fugă? Dacă vin tunicile roşii de peste deal, te văd de hăt-departe; şi-apoi, peaceia îi duc caii, te poţi măsura cu ei? Nu-i loc bun, Dave, şi pot spune că-i mai rău la lumina zilei decât pe întuneric.

– Alan, ascultă aici ce zic eu, i-am spus. Appin-ul e moarte pentru noi, bani prea mulţi n-avem, nici făină pentru terci nu prea mai e; cu cât vor căuta mai mult, cu atât mai degrabă s-ar putea să ajungă să ghicească unde ne aflăm; tot ce facem e la noroc şi-ţi dau cuvântul meu că voi merge înainte până voi pica jos.

Alan era în culmea fericirii.

– Uneori — zise, eşti cam prea socotit şi cam prea soi de whig, pentru a fi tovărăşie potrivită unui om de neam ca mine, dar alteori te-arăţi plin de foc şi de curaj; ei, şi-atunci, Dave, te iubesc ca pe-un frate.

Pâcla se ridică şi se mistui şi ne arătă acel ţinut aşternându-se întins şi pustiu ca marea; doar păsările de baltă şi pescăruşii ţiuiau pe deasupră-i, iar departe, către răsărit, se zărea mişcându-se un cârd de cerbi, ca nişte gămălii. În mare parte, ţinutul se vedea acoperit de o buruiană ruginie; mai toate părţile sterpe erau fărâmate în băltoace şi smârcuri şi ochiuri de turbă; parte se înnegrise de-a binelea, din cauza vreunui

pârjol prin bălării; într-alt loc se arăta o pădure întreagă de molifți uscați, ca niște schelete. Niciodată nu văzuse ochiul omenesc o pustietate mai mohorâtă, dar cel puțin nu se afla picior de soldat în ea și asta ne trebuia.

Am coborât așadar în acel pustiu și ne-am început trudnica și ocolita călătorie către latura de răsărit. Nu trebuie uitat că jur împrejurul nostru erau vârfuri de munte, de unde în orice clipă puteam fi văzuți, astfel încât se cădea să ne ținem prin adâncurile smârcurilor, iar când acestea se abăteau de la drumul nostru, trebuia să înaintăm cu nesfârșită grijă pe fața întinsă și stearpă a mlaștinii. Uneori eram siliți să ne târâm câte o jumătate de ceas în șir de la un tufiș de iarbă-neagră la altul, ca vânătorii pe când se înverșunează asupra cerbilor. Se-nseninase iar și soarele dogorea; apa din sticla de rachiu se sfârșise degrabă și, făcând toate socotelile, de-aș fi știut ce înseamnă să te târâi jumătate din timp pe burtă, și-n rest să umbli încovoiat până la genunchi, desigur că m-aș fi lipsit de-o atât de cumplită încercare.

Trudindu-ne din greu și iar odihnindu-ne și iar căznindu-ne amarnic, ni s-a scurs dimineața și pe la amiază ne-am trântit într-un desiș de iarbă-neagră, să dormim. Alan stătu de veghe cel dintâi; și parcă abia închisesem ochii, când m-am simțit zgâlțâit din somn, pentru a începe cu veghea a doua. Cum n-aveam ceasornic, Alan înfipse în pământ o rămurică de iarbă-neagră, ca să iau aminte să-l scol, când umbra ei avea să ajungă într-un anumit punct spre răsărit. Dar între timp mă cuprinse o asemenea oboseală încât aș fi putut dormi douăsprezece ceasuri în șir; aveam gustul somnului în gâtlej, mădularele-mi dormeau, chiar când mintea se trezea; mireasma fierbinte a bălăriilor și bâzâitul viespilor erau ca o băutură

adormitoare şi una-două zvâcneam în sus aiurit şi-mi dădeam seama că aţipisem.

Când m-am trezit ultima dată, parcă mă întorceam mai de departe ca oricând şi m-am gândit că soarele se ridicase mult pe cer. Am privit către crenguţa de iarbă-neagră şi mi-a venit să ţip în gura mare, căci am văzut că trădasem încrederea tovarăşului meu. Mai să-mi pierd capul, de frică şi de ruşine, şi când mi-am aruncat privirea peste mlaştină, parcă mi s-a topit inima-n mine. Căci iată, o ceată de soldaţi călări se lăsase la vale în timp ce eu dormeam şi se apropia de noi dinspre miazăzi-răsărit, răsfirată în chip de gheară şi plimbându-şi caii încoace şi încolo prin văgăunile câmpiei.

Când l-am trezit pe Alan, el îşi aruncă repede ochii, mai întâi către soldaţi, apoi către semn şi aşezarea soarelui şi-şi încreţi sprâncenele, repezindu-mi o uitătură aspră şi îngrijorată totodată, care-mi fu singura mustrare.

– Ce ne facem acum? am întrebat.

– Va trebui să ne jucăm de-a iepurii, zise el. Vezi muntele acela? şi arătă către unul ce se înălţa pe cerul de miază-noapte-răsărit. Îi zice Ben Alder*; este un munte sălbatic şi pustiu, plin de piscuri şi de văgăuni şi dacă putem ajunge înainte de a se face ziuă, poate ne descurcăm.

– Dar, Alan — am strigat eu, asta ne va duce chiar în calea soldaţilor.

– Ştiu prea bine, zise el; dar dacă suntem mânaţi înapoi către Appin, s-a zis cu viaţa noastră. Aşa că dă-i drumul, Dave, băiete, cu sârg!

Şi zicând acestea o luă la fugă în patru labe, cu o iuţeală

* Ben în scoţiană înseamnă munte.

de necrezut, ca şi cum i-ar fi fost mersul firesc. De asemenea, nu contenea să se strecoare prin gropile smârcurilor care ne ascundeau mai cu nădejde: ba intra în ele, ba ieşea iar la iveală. Unele fuseseră arse sau doar pârjolite de flăcări; şi cum umblam aşa, cu feţele aproape de pământ, ne orbea şi ne înăbuşea o pulbere măruntă ca fumul. Apă nu mai aveam de mult, iar acest chip de alergătură în patru labe îţi dă o slăbiciune şi-o oboseală copleşitoare, încât te înjunghie gleznele şi ţi se topesc încheieturile mâinilor sub propria-ţi greutate. La răstimpuri, pe unde dădeam de câte un tufiş mai mare de iarbă-neagră, ne mai trânteam la pământ câte un pic, să ne tragem sufletul şi, dând la o parte frunzişul, ne uitam înapoi către dragoni. Nu ne mirosiseră, căci îşi vedeau înainte de drum; să fi fost vreo jumătate de companie, împrăştiaţi peste vreo două mile de ţinut şi cotrobăindu-l temeinic pe când înaintau. Mă trezisem tocmai la timp; puţin să mai fi întârziat şi am fi fost siliţi să alergăm cu ei pe urmele noastre, în loc să ne ascundem fugind către o latură. Chiar aşa cum stăteau lucrurile, cea mai mică întâmplare nenorocoasă ne putea trăda; şi la răstimpuri, când se înălţa din bălării câte o găinuşă, bătând din aripi, zăceam ca morţi, fiindu-ne frică şi să mai suflăm.

Durerea şi sfârşeala din tot trupul, bătaia de inimă, sfâşierea mâinilor şi usturimea gâtului şi a ochilor, în necontenita pâclă de pulbere şi scrum, ajunseseră curând să-mi fie atât de cumplite de îndurat, încât bucuros m-aş fi lăsat de fugă. Numai de frica lui Alan găseam destul curaj pentru a merge înainte. Cât despre el, stingherit fiind — a nu se uita — şi de o manta cât toate zilele, mai întâi se înroşise ca racul, dar pe măsură ce trecea timpul, stacojitul obrajilor se îmbina cu pete de albeaţă; îşi trăgea sufletul icnind şi şuierând, iar când avea

să-mi spună ceva şi-mi şoptea la ureche, la răgazuri, glasul lui pierduse orice sunet omenesc. Totuşi nu părea deloc abătut, nici nu-şi domolea iuţeala, încât ajunsesem să mă minunez de vârtoşenia acestui om.

În cele din urmă, când prinse a se lăsa înserarea, auzirăm sunetul unei goarne şi, uitându-ne înapoi printre bălării, am văzut ceata soldaţilor începând să se adune. Puţin mai târziu întocmiseră un foc şi făcuseră tabără de noapte, cam pe la mijlocul câmpiei. Atunci m-am rugat de Alan şi m-am străduit să-l înduplec să ne întindem jos şi să dormim.

– Nici vorbă de somn! îmi răspunse. De-aci înainte, dragonii aceştia, obosiţi cum spui tu că sunt, vor păzi tot ţinutul smârcurilor şi n-are să mai iasă din Appin nimeni, poate doar păsările înaripate. Am scăpat, până una-alta, şi-acum vrei să pierdem tot ce am câştigat? Nicidecum! Lumina zilei trebuie să ne găsească la loc sigur, pe Ben Alder.

– Alan — am zis, nu că n-aş avea voinţă, dar nu mai am putere. Aş vrea să pot, dar crede-mă, e tot atât de adevărat că nu mai pot precum e că mă vezi în faţa ta.

– Bine — zise Alan, dacă-i aşa, te voi duce în cârcă.

M-am uitat la el să văd dacă glumeşte: aş, mărunţelul de el vorbea cât se poate de serios; şi când am văzut atâta hotărâre, m-am ruşinat.

– Ia-o înainte! am zis. Vin şi eu în urmă.

Îmi aruncă o privire, ca şi cum ar fi spus: "Aşa-mi placi, Dave, băiete!" Şi o luă iar la goană, cu toată străşnicia.

Odată cu venirea nopţii se făcu mai răcoare şi chiar şi mai întuneric, dar nu prea mult. Nu era un nor pe cer; ne aflam pe la începutul lui iulie şi destul de departe către nord, aşa că în partea cea mai întunecată a acelei nopţi, ca să poţi citi, ţi-ar fi

trebuit doar ochi buni de tot. Căzuse rouă multă, care muiase mlaştina ca şi-o ploaie şi, pentru câtăva vreme, asta m-a împrospătat. Când ne-am oprit să ne tragem sufletul şi-am avut timp să văd tot ce era în juru-mi, limpezimea şi dulceaţa nopţii, liniile munţilor ce păreau adormiţi, şi focul, ca o pată strălucitoare în mijlocul mlaştinilor, pierind îndărătul nostru, mă cuprinse năvalnic mânia că eram silit să mă târăsc mai departe în chinuri şi să mănânc praf ca un vierme.

Dacă m-aş lua după cărţi, aş zice că puţini dintre cei ce au mânuit condeiul au fost cândva cu adevărat istoviţi, altminteri ar fi ştiut să scrie mai cu tărie despre aceasta. Puţin îmi păsa de viaţa mea, nici de trecut, nici de viitor, şi-abia de mai ţineam minte că se află pe lume un flăcău zis David Balfour; nu mă gândeam la mine ci, cu disperare, numai şi numai la fiecare pas nou, care eram sigur că avea să-mi fie şi cel de pe urmă, şi cu ură la Alan, din pricina căruia eram silit să-l fac. Lui Alan îi sta bine, ca unui oştean ce era; asta-i sarcina căpitanului, să-i facă pe oameni să meargă înainte, fără să ştie pentru ce — şi la o adică să stea locului şi să se lase ucişi. Şi zic că eu aş fi fost bun de soldat prost, căci în aceste din urmă ceasuri, nici prin gând nu-mi dădea c-aş fi avut altă cale decât doar să mă supun, câtă vreme mai eram în stare, şi să mor supunându-mă.

Parcă trecuseră ani când, în cele din urmă, prinse a miji de ziuă; în acest timp scăpasem de primejdia mai mare şi puteam să umblăm în picioare, ca oamenii, în loc să ne mai târâm ca dobitoacele. Dar, vai de păcatele noastre! Ce pereche grozavă trebuie să fi fost, cum mergeam pe două cărări ca nişte moşnegi, ne împleteceam ca nişte ţânci şi eram galbeni la faţă ca morţii! Nu schimbasem o vorbă; fiecare îşi ţinea gura încleştată, privea drept în faţă şi ridica câte un picior şi

iar îl punea jos, ca cei care ridică greutăţi pe la bâlciuri; şi în tot acest timp, păsăretul mlaştinilor ţipa prin bălării şi lumina se limpezea cu încetul spre răsărit.

Am spus că Alan făcea ca şi mine. Nu că l-aş fi privit măcar o dată, căci altă grijă decât să mă silesc să mă ţin pe picioare n-aveam, ci fiindcă, de bună seamă, trebuie să fi fost la fel de prostit de oboseală ca şi mine, şi să se fi uitat la fel de puţin pe unde mergeam, altfel nu dădeam orbeşte într-o capcană.

S-a întâmplat aşa: coboram o râpă cu iarbă-neagră, Alan înainte şi eu un pas-doi mai în urmă, ca lăutarul cu nevastă-sa; când, deodată, foşni ceva în tufişuri, săriră din ele vreo trei-patru bărbaţi zdrenţăroşi şi, în clipa următoare zăceam pe spate, cu câte un pumnal îndreptat spre beregată.

Nu cred că-mi păsa; durerea pricinuită de această bruftuială se topea în toate celelalte dureri; şi eram prea bucuros că mă oprisem din mers, încât să mă mai sinchisesc de-un pumnal. Zăceam şi mă uitam în obrazul omului care mă ţinea; şi-mi aduc aminte că obrajii îi erau arşi de soare şi ochii foarte limpezi, dar nu mă temeam de el. L-am auzit pe Alan şi pe un altul strigând în limba celtă, însă mie îmi era tot una ce spuneau.

Apoi pumnalele fură ridicate, ni se luară armele şi rămaserăm alături, şezând în bălării.

– Sunt oamenii lui Cluny, zise Alan. Mai bine nici că puteam pica. Trebuie să stăm aici cu dânşii, care-s iscoadele sale, până ce-i vor putea da de veste căpeteniei de sosirea mea.

Acest Cluny Macpherson, căpetenia clanului Vourich, fusese unul din conducătorii marii răscoale, cu şase ani în urmă*; pe capul său fusese pusă recompensă şi eu îl credeam

*Răscoala de la 1745

de mult în Franța, laolaltă cu celelalte căpetenii care cutezaseră acea nebunie. Cât eram de obosit, ceea ce auzisem m-a uluit într-atât, încât m-am trezit pe jumătate.

– Cum — am strigat, Cluny mai e aici?

– Vezi bine! zise Alan. Este încă țara sa și-i apărat de clanul său. Asta n-a fost în stare s-o împiedice regele George.

Cred că aș mai fi întrebat și altele, dar Alan îmi închise gura:

– Sunt cam ostenit — zise, tare mi-ar plăcea să pot dormi! Și fără alte cuvinte, se întoarse cu fața într-un desiș de iarbă-neagră și păru să adoarmă de îndată.

Mie nu-mi fu cu putință să fac la fel. Ați auzit cum țiuie lăcustele în iarbă, vara? Ei, așa a început să-mi țiuie mie în tot trupul, de cum am închis ochii, mai cu seamă în cap, în pântec și în încheieturile mâinilor, de parcă țopăiau lăcustele în mine; și îndată a trebuit să deschid iar ochii, să mă întorc pe partea cealaltă, iar să mă sucesc, să mă așez în capul oaselor și iar să mă culc; și-apoi să mă uit la cerul care mă orbea sau la oamenii de strajă ai lui Cluny, care se zăreau în vârful coastei, sălbatici și soioși, trăncănind în limba celtă.

Asta mi-a fost toată odihna, până la întoarcerea trimisului; și atunci, Cluny fiind, pare-se, bucuros să ne primească, iar a trebuit să ne punem pe picioare și să pornim înainte. Alan era plin de voie bună; mult împrospătat după somn și foarte flămând, se gândea cu plăcere la o băuturică și un taler de scrob cu slănină prăjită, despre care se pare că trimisul îi adusese veste. Cât despre mine, mi se făcea greață când auzeam de mâncare. Până acum fusesem greoi ca un buștean; acum mă simțeam cumplit de ușor, de nu puteam merge. Pluteam ca un funigel; pământul parcă era un nor, dealul un fulg; aerul îmi părea un

șuvoi străbătut de un vârtej, care mă purta încoace și încolo. Și peste toate astea, un fel de groaznică deznădejde îmi apăsa sufletul, încât îmi venea să plâng de cât eram de neputincios.

L-am văzut pe Alan încruntând din sprâncene când se uită la mine; mi-am închipuit că de mânie, și mă împunse o spaimă neroadă, de parc-aș fi fost un copil. Mai țin minte că zâmbeam și nu puteam înceta să zâmbesc, oricât îmi dădeam silința, căci mă gândeam că n-avea nici un rost în asemenea împrejurări. Dar bunul meu tovarăș de drum își bătea capul doar cum să m-ajute și, în clipa următoare, doi dintre slujitori mă înșfăcară de brațe, iar de aici înainte am fost purtat cu mare iuțeală sau cel puțin așa mi se păru, fiindcă în realitate trebuie să fi mers destul de domol printr-un ciudat vălmășag de văi și văgăuni pustii, până în inima acelui munte singuratic și trist — Ben Alder.

CAPITOLUL XXIII

Cușca lui Cluny

Ajunserăm în cele din urmă la poalele unei păduri, care suia grozav de pieptiș pe o coastă întunecoasă și era încununată de o prăpastie stearpă.

– Aici este, zise una dintre călăuze, și pornirăm să suim coasta.

Copacii se cățărau pe povârniș, ca marinarii pe vergile unei corăbii și trunchiurile lor erau ca niște trepte de scară, pe care urcam.

Tocmai către culme, chiar sub locul unde se desprindea de sub frunziș, fața bolnăvicioasă a stâncii, am dat de acea casă ciudată, cunoscută în ținut drept "Cușca lui Cluny". Trunchiurile mai multor copaci fuseseră legate între ele de-a curmezișul, cu leasă de nuiele, printre ele înfipți pari de întăritură, iar locul dindărătul acestei zidiri de apărare fusese bătătorit și umplut cu pământ, pentru a alcătui dușumeaua. Cel mai înalt copac al pădurii slujea de stâlp viu, de sprijin acoperișului. Pereții erau din împletitură de nuiele acoperită cu mușchi. Toată casa aducea la înfățișare cu un ou și stătea pe jumătate aninată, pe jumătate înfiptă în acest desiș prăvălit din vârful muntelui, ca un cuib de viespe într-un mărăciniș verde.

Pe dinăuntru era destul de încăpătoare pentru a da un adăpost oarecum plăcut la vreo cinci-șase inși. O parte din stâncă, ieșită în afară, fusese folosită cu dibăcie drept vatră; și fumul, înălțându-se pe peretele stâncii, fără a se deosebi de ea la culoare, trecea lesne nebăgat în seamă din vale.

Acesta era doar unul din ascunzișurile lui Cluny; mai avea peșteri și lăcașuri sub pământ, în felurite părți ale ținutului său de baștină. Și, după înștiințările cercetașilor săi, se muta când într-un loc, când în altul, după cum se apropiau sau se depărtau soldații. Cu asemenea viață și mulțumită dragostei clanului său, nu numai că rămăsese în țară, la adăpost sigur, în vreme ce atâția alții fugiseră sau fuseseră prinși și omorâți; în felul acesta a mai stat încă vreo patru-cinci ani în țară, ducându-se în cele din urmă în Franța, când domnul său îl chemă cu tot dinadinsul. Acolo a murit curând după aceea — și e ciudat să te gândești că poate îi păruse rău după Cușca sa de pe Ben Alder.

Când am ajuns în ușă, el ședea lângă vatra sa de pe stâncă, supraveghind un slujitor care bucătărea. Avea straie tare sărăcăcioase, purta o scufie împletită, înfundată până peste urechi, și trăgea dintr-o lulea puturoasă și ciobită. Dar cu toate acestea, portul îi era regesc și era falnic la vedere când se ridică de la locul său, spre a ne întâmpina.

– Poftiți, domnule Stewart, intrați, domnul meu! zise, și să poftească și prietenul domniei-voastre, pe care nu-l cunosc încă pe nume.

– Și cum se mai află domnia-voastră? zise Alan. Nădăjduiesc, domnul meu, că sunteți voios și sănătos tun. Și este mare cinste pentru mine să vă pot vedea și să vă înfățișez pe prietenul meu, domnul David Balfour, stăpân pe moșia Shaws.

Alan nu pomenea nicicând de moşia mea fără un iz de batjocură, când eram singuri, dar faţă de străini trâmbiţa acele cuvinte de parcă ar fi fost un crainic.

– Apropiaţi-vă, rogu-vă, amândoi, domnilor, zise Cluny. Fiţi bineveniţi în casa mea care, fără-ndoială, este un lăcaş cam ciudat şi grosolan, dar care a adăpostit cândva un vlăstar regesc; domnul Stuart ştie, desigur, despre cine-i vorba. Acum vom sorbi o înghiţitură pentru izbândă şi, de îndată ce această nevolnică slugă a mea va mântui cu scrobul, vom cina şi-apoi ne vom încerca dibăcia la cărţi, după cum le şade bine unor bărbaţi de neam. Eu, unul, duc o viaţă cam searbădă — mai zise el, turnând rachiul, lume nu prea văd aici şi mă scarpin după ureche de urât şi lene, şi mi se tot năzare o măreaţă zi trecută şi duc dorul după altă zi măreaţă, întru care nădăjduim cu toţii şi care nu poate fi departe. Şi iată, închin cu domniile voastre: pentru Restauraţie!

După care am ciocnit cu toţii paharele şi am băut. Sunt sigur că eu nu-i doream nici un rău regelui George, dar el însuşi să fi fost de faţă, cred c-aş fi făcut la fel. De cum sorbirăm băutura, m-am simţit neasemuit mai bine, şi-am putut să privesc şi să ascult, încă puţin cam tulbure la cap, dar fără să mai simt acea spaimă fără pricină şi acea deznădejde.

Era, fără îndoială, un loc ciudat şi o ciudată gazdă. În timpul îndelungului său ascunziş, Cluny se învăţase cu fel şi chip de tabieturi, ca o fată bătrână. Avea un loc anume unde nu se cădea să şadă nimeni altul. Cuşca era rânduită într-un anumit fel şi nimeni nu se cădea să schimbe nimic; bucătăritul era una din plăcerile sale de căpetenie, şi chiar în timp ce ne poftea să intrăm, se uita cu un ochi la slănina din tigaie.

Se pare că uneori se ducea să-şi vadă soţia sau câte un

prieten mai apropiat, sub pavăza nopţii, însă cea mai mare parte din timp trăia singur de tot şi n-avea legături decât cu santinelele sale şi cu slujitorii care-i purtau de grijă în Cuşcă. Cel dintâi lucru, dimineaţa, era venirea unuia dintre ei, care era bărbier, şi care, în timp ce-l rădea, îi dădea veşti din ţinut, pe care el le sorbea cu nemăsurată lăcomie. Nu mai contenea cu întrebările; întreba cu seriozitatea unui copil şi la unele răspunsuri rădea de parcă şi-ar fi pierdut minţile, şi izbucnea iarăşi în râs când îşi aducea aminte, ceasuri întregi după ce plecase bărbierul.

Desigur că întrebările sale s-ar fi putut să fie cu tâlc căci, deşi era sechestrat şi, asemenea celorlalţi bărbaţi de neam care stăpâniseră pământuri în Scoţia, de curând, prin legea care fusese întocmită de Parlament, fusese lipsit de funcţiile judecătoreşti*, el tot mai judeca în clanul său, ca cel mai mare în vârstă şi în rang. În vizuina lui erau aduse pricinile de gâlceavă, spre a fi judecate, iar oamenii din ţinutul său, care ar fi dat cu tifla Înaltei Curţi de Judecată, lepădau răzbunarea şi plăteau bani peşin doar la vorba unui ins aflat în afara legii, osândit şi hăituit. Când era mânios, azvârlea cu ameninţări de pedepse, ca oricare rege, şi slujitorii săi tremurau şi se îndepărtau ghemuindu-şi capul între umeri, ca nişte copii dinaintea unui părinte năvalnic. Cu fiecare din ei, când intra, dădea mâna ceremonios, amândouă părţile odată ducând mâinile la tichie, în chip milităresc. Făcând toate socotelile, aveam un bun prilej să văd rânduiala dinăuntrul unui clan din Ţara-de-Sus; şi asta fiind vorba de un şef proscris şi fugar — ţara fiindu-i cucerită, ostaşi călări cutreierând ţinutul

*În Scoţia, marii proprietari funciari mai exercitau în acea vreme, fără altă calificare, funcţiuni judecătoreşti şi administrative.

în lung şi-n lat pentru a pune mâna pe el — şi când cel de pe urmă dintre bieţii zdrenţăroşi pe care-i suduia cu mânie ar fi putut dobândi o avere trădându-l.

În această cea dintâi zi, de îndată ce scrobul de slănină a fost gata, Cluny, cu mâna lui, l-a stropit cu lămâie, căci nu ducea lipsă de trufandale, şi ne-a poftit să ne înfruptăm din bucate.

– Este la fel — zise, vorbind despre scrob, ca cel pe care l-am pus dinaintea Măriei Sale Prinţul chiar în acest lăcaş; fără zeamă de lămâie, căci în acea vreme eram bucuroşi să găsim hrana de trebuinţă şi nu ne încurcam cu dresurile. Aşa era: aflai mai curând dragoni decât lămâi în ţinutul meu, în anul patruzeci şi şase.

Nu ştiu dacă scrobul era într-adevăr gustos; privindu-l, mi se făcu greaţă şi n-am putut mânca decât foarte puţin. Iar în timpul mesei, Cluny ţinu să ne facă plăcere povestindu-ne despre şederea prinţului Charly la Cuşcă şi ne-a redat cuvânt cu cuvânt cele ce fuseseră spuse şi se scula de la locul său spre a ne arăta unde stătuseră vorbitorii. Din toate acestea am priceput că prinţul era un băietan fermecător şi voios, cum îi şade bine odraslei unui neam de regi cu aleasă creştere, dar că nu era înţelept precum Solomon. Am mai priceput că în timpul şederii sale în Cuşcă era adesea beat; vezi dar că năravul care mai încolo, după cum spun toţi, l-a dus de râpă, începuse să se arate încă de pe atunci.

De îndată ce am terminat de mâncat, Cluny scoase la iveală un pachet de cărţi de joc, vechi şi soioase, cu urme de degete pe ele, cum se văd prin hanurile de rând, şi ochii îi străluceau când ne pofti să ne apucăm de joc. Dar iată că acesta era unul

din lucrurile pe care fusesem învăţat de mic să le ocolesc ca pe-o necuviinţă, tatăl meu fiind încredinţat că a-ţi pune în joc mijloacele de trai şi a căuta să le dobândeşti pe-ale altora, la cheremul unor petice de carton, nu era vrednic nici de un creştin, nici de un om ales. Desigur că aş fi putut spune că sunt obosit, ceea ce era destulă pricină de iertare, dar am crezut că se cădea să-mi mărturisesc credinţa. Trebuie să mă fi înroşit rău la faţă, însă, vorbind cu tărie, le-am spus că nu sunt chemat să-i judec pe alţii, dar în ce mă privea, nu mă pricepeam la asemenea ştiinţă.

Cluny se opri din amestecatul cărţilor.

– Ei, drace! zise. Ce mai e şi-asta? Ce soi de vorbe caraghioase de whig în casa lui Cluny Macpherson?

– Pun mâna în foc pentru domnul Balfour, sări Alan. E un om de neam, cinstit şi inimos, şi vă rog să nu uitaţi cine v-o spune. Port nume de rege — adăugă el, dându-şi pălăria pe-o ureche; eu şi cine mi-e prieten suntem tovărăşie potrivită pentru cei mai aleşi. Dar domnul e ostenit şi s-ar cădea să doarmă; dacă dânsul n-are chef de cărţi, pe noi doi nimic nu ne poate stingheri. Iar eu, domnul meu, sunt în stare şi bucuros să joc cu domnia voastră orice joc veţi dori.

– Domnul meu — zise Cluny, binevoiţi să aflaţi că, în această biată casă a mea, orice om de neam poate face ce-i este pe plac. Dacă prietenului dumitale îi place să stea cu capul în jos şi cu picioarele în sus, n-are decât. Iar dacă dânsul, ori dumneata, ori indiferent cine, este cumva nemulţumit, eu, unul, bucuros sunt gata să ies cu acela în pădure, pentru a ne lămuri.

N-aveam nici un chef ca aceşti doi prieteni să-şi taie beregata din pricina mea.

– Domnul meu — am zis, sunt tare ostenit, după cum spune Alan, şi, ce-i mai de seamă, de vreme ce şi domnia-voastră aveţi desigur feciori, vă pot spune că-i vorba de-o făgăduială făcută tatălui meu.

– Ajunge, ajunge, nu mai grăi nimic, zise Cluny şi mă îndrumă către un culcuş de iarbă-neagră, într-un ungher al Cuştii. Dar i se stricase chieful, mă privea pieziş şi bombănea când dădea cu ochii de mine. Şi într-adevăr, trebuie să recunoaştem că atât şovăielile mele, cât şi vorbele cu care le dădusem pe faţă, cam miroseau a puritan şi nu prea erau la locul lor printre nişte iacobiţi sălbatici de la munte.

Poate de pe urma rachiului şi a slăninei de mistreţ, o greutate nemaipomenită începuse să mă copleşească, şi nici n-apucasem bine să mă întind în culcuş, că am şi căzut într-o stare foarte ciudată, de parcă eram pe altă lume, şi în acea stare am rămas mai tot timpul şederii noastre în Cuşca lui Cluny. La răstimpuri eram treaz de-a binelea şi pricepeam ce se petrece; alteori auzeam doar glasuri sau oameni care sforăiau, şi mi se părea că-i un şuvoi care curge în neştire, şi pătratele păturilor de pe pereţi ba se topeau, ba creşteau, cum se răsfrânge para focului în tavan. Pesemne că la răstimpuri vorbeam ori strigam, fiindcă ţin minte că din când în când mă miram că nu mi se răspunde; totuşi nu stăruia în mintea mea vreo anume vedenie apăsătoare, ci doar o cuprinzătoare şi neagră groază — o groază de locul unde mă aflam, de culcuşul în care zăceam, de pledurile de pe pereţi, de glasuri, de foc, de mine însumi.

Slujitorul-bărbier, care era şi doctor, a fost chemat să mă

lecuiască, dar cum vorbea în limba celtă, nu am înţeles o boabă din părerea sa, şi mi-era prea rău ca să mai cer să mi se tălmăcească ce spune. Ştiam prea bine că sunt bolnav, şi de altceva puţin îmi păsa. Nu-mi păsa de nimic, în timp ce zăceam aşa ca vai de mine. Dar Alan şi Cluny şedeau mai tot timpul cu cărţile în mână şi mi-era limpede că Alan trebuie să fi început prin a câştiga, căci îmi amintesc că o dată m-am ridicat în capul oaselor şi i-am văzut jucând înverşunat, iar pe masă se afla o grămadă mare şi scânteietoare — să fi fost vreo şaizeci până la o sută de guinee. Părea destul de ciudat să vezi atâta bogăţie într-un cuib agăţat de-un ciot de stâncă şi clădit din leasă de nuiele împletită-n jurul copacilor codrului. Şi chiar în clipa aceea m-am gândit că Alan îşi dăduse drumul într-o apă cam mare, el care n-avea alt cal de bătaie decât o pungă verde căptuşită cu cinci funzi.

Norocul se pare că trecu de partea cealaltă în a doua zi. Pe la prânz am fost trezit pentru masă şi, ca de obicei, n-am putut să mănânc şi mi s-a dat o băutură, un fel de ceai amar pe care mi-l recomandase bărbierul. Intra soarele pe uşa deschisă a Cuştii şi mă supăra, orbindu-mă. Cluny şedea la masă, muşcând pachetul cu cărţi. Alan se aplecase deasupra culcuşului meu şi-i vedeam chipul aproape de tot, şi fiindu-mi ochii tulburaţi de friguri, faţa lui mi se părea înspăimântător de mare.

Mă ruga să-i împrumut banii mei.

– Pentru ce? am întrebat.

– A, doar aşa, împrumut, zise el.

– Dar de ce? am mai întrebat o dată. Nu-nţeleg.

– Ei, Dave! a răspuns Alan, îți pare rău să-mi împrumuți niște bani?

Chiar că mi-ar fi părut rău, dacă aș fi fost în toată firea. Dar atunci nu mă gândeam decât să înlătur capul aplecat deasupra mea și i-am înmânat banii pe care-i aveam.

În dimineața zilei a treia, când se împlineau patruzeci și opt de ore de când sosisem la cușcă, m-am trezit cu sufletul ușurat, foarte moale și istovit, ce-i drept, dar văzând lucrurile din jurul meu în mărime firească și cu înfățișarea lor cumsecade, din fiecare zi. Ba chiar îmi era foame; m-am sculat din pat cu de la mine putere și, cum am terminat gustarea de dimineață, am ieșit afară, la intrarea Cuștii și m-am așezat acolo, în creștetul pădurii. Era o zi cenușie, cu un aer răcoros și molcom, și am stat toată dimineața cufundat în visare, stingherit doar de trecerea iscoadelor și slugilor lui Cluny, care veneau cu cele de trebuință și cu vești, căci soldații părăsind ținutul, se poate spune că acum Cluny domnea fățiș.

Când m-am înapoiat, el și Alan puseseră deoparte cărțile și descoseau un slujitor, iar Cluny se întoarse și-mi vorbi în limba celtă.

– Nu cunosc celta, domnul meu, i-am zis.

Dar vezi că de la încurcătura cu cărțile, tot ce spuneam și făceam avea darul să-l sâcâie pe Cluny.

– Atunci numele dumitale este mai înțelept decât dumneata — zise supărat, căci este un bun nume celt. Dar alta-i treaba: iscoada mea spune că la miazăzi nu mai este nici o primejdie. Întrebarea este: te simți în stare să mergi?

M-am uitat pe masă și am văzut cărțile, însă aurul ioc,

doar o grămăjoară de hârtiuţe scrise — şi toate pe partea lui Cluny. În afară de asta, Alan avea o figură stranie, ca unul care nu-i în apele lui şi atunci am avut o presimţire rea.

– Nu ştiu dacă sunt sănătos pe cât ar trebui, am răspuns, uitându-mă la Alan, dar ştiu că bruma de bani ce-o avem trebuie să ne ducă până departe.

Alan îşi muşcă buza de jos şi privi în pământ.

– David — zise în cele din urmă, am pierdut banii, iată adevărul adevărat.

– Şi pe-ai mei? l-am întrebat.

– Şi pe-ai tăi, gemu Alan. Nu trebuia să mi-i dai. Sunt nebun când e vorba de cărţi.

– Haide, haide! Lăsaţi prostiile! zise Cluny. A fost doar o glumă. Ce mai pierdeţi vremea! Fireşte că veţi căpăta banii înapoi — şi de două ori pe-atâta, dacă-mi îngăduiţi. Frumos mi-ar şedea să-i păstrez! Cum i-ar trece prin cap cuiva să eu aş putea fi o piedică în calea unor domni aflaţi într-o stare ca aceea în care vă aflaţi domniile voastre? Frumos mi-ar sta! mai zise el şi începu să-şi smulgă aurul din buzunare, cu faţa înfierbântată.

Alan nu zicea nici cârc, doar se uita în pământ.

– Binevoiţi să ieşiţi puţin cu mine până afară, domnul meu? l-am întrebat pe Cluny.

El răspunse că bucuros, şi mă urmă îndată, însă arăta stânjenit şi scos din fire.

– Şi-acum, domnul meu — i-am zis, mai întâi trebuie să recunosc mărinimia domniei-voastre.

– Ce nerozii mai sunt şi astea? strigă Cluny. Care naiba

mărinimie? Este o întâmplare cum nu se poate mai nefericită, dar ce-ați vrea să fac, încuiat cum sunt în bârlogul ăsta al meu, fără doar să mă așez cu prietenii la un joc de cărți, când îi am la îndemână? Iar dacă pierd, firește, doar nu-i de crezut că... Și aici se opri.

– Da — zisei eu, dacă pierd ei, domnia-voastră le dați banii înapoi, iar atunci când câștigă, dânșii pleacă cu banii dumneavoastră în pungă. Am mai spus adineauri că recunosc mărinimia domniei-voastre, dar pentru mine, domnul meu, e o treabă tare neplăcută să fiu silit fără vină la o asemenea purtare.

A urmat o scurtă tăcere, în timpul căreia Cluny parcă tot voia să spună ceva, dar nu spuse nimic. Și se roșea mereu la față.

– Sunt tânăr, am mai zis, și vă cer sfatul domniei-voastre. Sfătuiți-mă ca pe feciorul dumneavoastră. Prietenul meu a pierdut în toată legea acești bani, după ce câștigase de la dumneavoastră — tot în toată legea — o sumă cu mult mai mare. Pot eu să-i primesc înapoi? Este aceasta cinstit din partea mea? Oricum aș face, vedeți și dumneavoastră că e greu pentru un om care are cât de cât mândrie.

– E destul de greu și pentru mine, domnule Balfour, răspunse Cluny, și parcă m-ai înfățișa în chipul unuia care a prins la strâmtoare niște oameni sărmani, pentru a-i jecmăni. N-aș vrea în ruptul capului să-mi păsească prietenii pragul și să li se căsuneze dintr-aceasta vreo supărare și, cu o izbucnire de mânie, strigă — dar nici pe mine să nu mă supere!

– Vedeți dar, domnul meu — i-am spus, că am avut și eu puțină dreptate și că jocul acesta cu cărțile nu-i o îndeletnicire

prea cuviincioasă pentru bărbaţii de neam bun. Dar tot mai sunt în aşteptarea răspunsului domniei-voastre.

Sunt încredinţat că dacă va fi simţit vreodată Cluny că nu poate suferi pe careva, apoi acela eram eu.

Mă privi de sus până jos, cu o uitătură de parcă ar fi fost gata să mă facă praf şi i-am citit pe buze provocarea. Dar l-a dezarmat fie tinereţea mea, fie însuşi simţul său de dreptate.

Desigur că era o pătanie cât se poate de usturătoare pentru toţi cei pe care îi privea, iar pentru Cluny nu cel mai puţin, şi cu atât mai multă laudă se cuvine felului cum îi făcu faţă.

– Domnule Balfour — îmi zise, mie mi se pare că dumneavoastră prea tăiaţi firul în patru şi prea staţi cu evanghelia-n mână, dar cu toate acestea, judecaţi ca un om de neam şi-un cavaler. Vă dau cuvântul meu că puteţi lua aceşti bani; la fel i-aş fi spus şi feciorului meu — şi iată mâna mea spre încredinţare!

CAPITOLUL XXIV

Fugarii. Cearta

Alan şi cu mine am fost trecuţi peste lacul Errocht în negura nopţii şi acum coboram malul lui către răsărit, în drum spre altă ascunzătoare, aproape de capul lacului Rannoch, către care ne călăuzea unul din slujitorii lui Cluny. Flăcăul acela ducea tot bagajul nostru şi cogeamite mantaua lui Alan pe deasupra, iar cu asemenea povară, din care mult mai puţin de jumătate pe mine m-ar fi doborât, el înainta cu pas sprinten, ca un căluţ voinic de munte, care ar fi dus în spinare un fulg; şi totuşi, pe-acelaşi flăcău, în luptă dreaptă, l-aş fi putut frânge pe genunchi.

Fără îndoială, era o mare uşurare să umbli despovărat şi, poate că dacă nu m-aş fi simţit acum atât de liber şi de uşor, nici n-aş fi putut să merg. Abia mă sculasem după boală, iar împrejurările nu mă puteau îmboldi să mă silesc prea tare, aşa cum călătoream, prin cele mai mohorâte pustietăţi ale Scoţiei, sub un cer înnorat şi cu inimile tulburate unul împotriva celuilalt.

Multă vreme n-am vorbit nimic, umblând alăturea sau unul în urma celuilalt, cu feţele încleştate: eu, mânios şi mândru, şi trăgându-mi puţina putere ce-o aveam din aceste două nă-

valnice şi păcătoase sentimente, iar Alan, mânios şi ruşinat, ruşinat că-mi pierduse banii, mânios că primeam acest lucru cu atâta năduf.

Gândul unei despărţiri îmi încolţea tot mai puternic în minte, şi cu cât simţeam mai mult că-l încuviinţez, cu atât mă ruşinam mai mult de această încuviinţare. Da, ar fi fost straşnic, şi frumos, şi mărinimos din partea lui Alan să se fi întors către mine şi să-mi fi spus: „Du-te, sunt în cea mai mare primejdie, tovărăşia mea nu face decât să sporească pericolul şi pentru tine". Dar ca eu să mă îndrept către prietenul care sigur că mă iubea şi să-i spun: „Tu eşti în primejdie, eu cu mult mai puţin, prietenia ta e o povară; du-te, înfruntă-ţi norocul şi poartă-ţi greutăţile singur" — nu, asta era cu neputinţă; numai cât mă gândeam în taină la aşa ceva şi-mi ardeau obrajii de ruşine.

Şi totuşi, Alan se purtase ca un copil, ba chiar mai rău decât atât,- ca un copil viclean. Să mă momească să-i dau banii, pe când zăceam aproape în neştire, era aproape o hoţie; şi acum, uită-te la el, cum umblă gâfâind alături de mine, fără o leţcaie a sa şi, după câte se vede, foarte mulţumit să folosească netulburat banii pe care mă silise să-i cerşesc! E-adevărat, eram gata să-i împart cu dânsul, dar îmi venea să turbez când îl vedeam că se bizuie pe asta.

Iată cele două sentimente care mă stăpâneau, şi deşpre nici unul din ele n-aş fi putut deschide gura fără să mă arăt ruşinos de mic la suflet. Aşa că alegeam răul mai neînsemnat şi nu vorbeam deloc, şi nici măcar nu mă uitam la tovarăşul meu decât cu coada ochiului.

Până la urmă, de cealaltă parte a lacului Errocht, trecând printr-un loc întins, cu stufăriş, unde mersul era lesnicios, el nu a mai putut răbda şi se apropie de mine.

– David — zise, nu în acest fel ar trebui să se poarte doi prieteni față de-o întâmplare măruntă. Se cuvine să-ți spun că-mi pare rău, și iată, ți-am spus-o. Iar dacă ai și tu să spui ceva, fă bine și spune.

– A — eu de colo, eu n-am nimic de spus.

De parcă nu s-ar fi așteptat la asemenea răspuns, părul tulburat, iar mie mi-a făcut o josnică plăcere să-l văd astfel.

– Nu? zise cu un glas cam tremurând. Nici când mărturisesc că m-am purtat prosteşte?

– Vezi bine că te-ai purtat prosteşte — am zis eu, cu răceală, dar trebuie să recunoşti că nu te-am mustrat defel.

– Nu, defel, dar știi bine că ai făcut și mai rău. Este oare nevoie să ne despărțim? Așa ai spus cândva. Ai s-o mai spui odată? Sunt munți și câmpii îndeajuns de aici și până la cele două mări, David, și trebuie să recunosc că nu-mi prea place să zăbovesc unde nu sunt dorit.

Aceste vorbe mă străpunseră ca un tăiș de sabie, căci parcă îmi dădeau în vileag trădarea lăuntrică.

– Alan Breck! am strigat, și apoi: Drept cine mă iei? Crezi că aș fi în stare să-ți întorc spatele când ți-e cel mai greu? N-ar trebui să-mi arunci în obraz una ca asta! Tot ce-am făcut arată că nu-s în stare de-o asemenea faptă. E adevărat c-am adormit în mlaştină, dar asta din oboseală și n-ar trebui să mi-o scoți pe nas.

– Ceea ce nici n-am făcut, zise Alan.

– Dar în afară de asta — urmai, ce vină am, ca să mă asemuiești unei javre, cu o astfel de bănuială? Niciodată nu mi-am trădat un prieten și crezi că voi începe cu tine? Sunt între noi doi lucruri pe care eu nu le pot uita niciodată, chiar dacă tu le uiți.

– Nu-ţi voi spune decât atât, Dave — vorbi Alan, foarte domol, că de mult îţi datorez viaţa şi acum îţi mai datorez şi bani. Ar trebui să încerci să-mi faci povara asta mai lesne de purtat.

Firesc ar fi fost să mă mişte vorbele acestea şi, într-un fel o şi făcură, dar într-un fel anapoda. Simţeam că mă port prosteşte şi acum eram mânios nu numai pe Alan, ci şi pe mine, ceea ce mă făcea să fiu şi mai crud.

– Mi-ai cerut să vorbesc, am zis. Bine, am să vorbesc. Recunoşti chiar şi tu că mi-ai pricinuit o mare neplăcere: a trebuit să înfrunt o jignire; nu te-am mustrat defel, n-am spus o dată lucrului pe nume până ce n-ai făcut-o tu însuţi. Şi-acum mă ţii de rău — am strigat — că nu pot să joc şi să cânt, ca şi cum aş fi bucuros de întâmplare. Te pomeneşti că vrei să şi îngenunchez şi să-ţi mulţumesc pentru cum te-ai purtat! Ar trebui să te mai gândeşti şi la alţii, Alan Breck! Dacă te-ai gândi puţin mai mult la alţii, poate c-ai vorbi mai puţin despre tine; şi când un prieten care ţine la tine trece peste o jignire fără să scoată o vorbă, ţi s-ar cădea să fii bucuros si să laşi lucrurile baltă, în loc să-i găseşti tot lui vină. După cum tu însuţi spui, tu eşti de vină, aşa că n-ar trebui tot tu să cauţi gâlceavă.

– Bine, bine — zise Alan, ai vorbit destul.

Şi iar am căzut amândoi în tăcerea de mai înainte; şi-am ajuns la capătul drumului nostru, şi-am cinat şi ne-am culcat, fără să mai scoatem o vorbă.

A doua zi, înainte de-a se lumina, călăuza ne-a trecut lacul Rannoch şi apoi ne-a spus ce cale credea el că e mai bine să urmăm. Şi anume: să ne suim de îndată pe piscuri, să mergem roată în jurul lor, înconjurând culmile văii Lyon, văii Lochny şi văii Dochart şi să coborâm către Ţara-de-Jos,

lângă Kippen, la apa de sus a Forth-ului. Lui Alan nu prea-i era pe plac o cale ce ne purta prin ținutul vrăjmașilor săi de moarte, Campbelli din Glenorchy. El spuse că de-am lua-o către răsărit, am ajunge aproape îndată printre Stuarții din Athole, o semințe de-un nume și de-o obârșie cu dânsul, deși supunându-se unei alte căpetenii și că, în afară de aceasta, am ajunge pe o cale cu mult mai lesnicioasă și iute la locul către care ne îndreptam. Însă călăuza, care de fapt era căpetenia iscoadelor lui Cluny, a știut să-i dea argumentele necesare, arătându-i puterea trupelor de soldați din fiecare ținut și susținând până la urmă, după câte am putut înțelege, că nicăieri nu vom fi mai puțin supărați ca într-un ținut al Campbellilor.

Alan se supuse în cele din urmă, dar cu inima îndoită.

– Este unul dintre cele mai searbede ținuturi din Scoția — zise. Nu știu să fie pe acolo nimic altceva decât bălării și ciori și Campbelli. Dar văd că ești om cu socoteală, așa că să fie cum zici dumneata!

Ne-am urmat deci drumul pe această cale și timp de trei nopți am umblat aproape întruna, pe coame pustii și stranii și printre obârșiile șuvoaielor sălbatice, adesea înfășurați într-un giulgiu de pâclă, aproape necontenit plouați și bătuți de vânturi și niciodată înviorați de o rază de soare. Ziua zăceam și dormeam în bălăriile care musteau de umezeală, noaptea ne cățăram fără încetare pe înălțimi primejdioase și printre cioturi de stâncă aspră. Adesea ne rătăceam; adesea ne învăluia într-atât ceața, încât trebuia să stăm locului și să așteptăm până se lumina. De foc nici vorbă nu putea fi, nicăieri. Singura hrană ne era terciul nefiert și o bucată de carne rece, pe care o luasem de la Cușcă; cât depre băutură,

Dumnezeu ştie că de apă nu duceam lipsă.

Era un timp îngrozitor — cu atât mai îngrozitor cu cât şi vremea şi ţinutul erau posomorâte. Niciodată nu ne-ncălzeam; îmi clănţăneau dinţii în gură, eram chinuit de o cumplită durere în gât, cum fusesem şi pe insulă, aveam într-o parte un junghi ascuţit, care nu mă părăsea o clipă şi cât dormeam în culcuşul cel umed, cu ploaia biciuindu-mă pe deasupra şi noroiul pătrunzându-mă pe dedesubt, retrăiam în închipuire părţile cele mai înfricoşătoare ale peripeţiilor mele — vedeam turnul de la Shaws luminat de fulger, pe Ransome purtat pe braţe de marinari, pe Shuan dându-şi sufletul pe podeaua cabinei ofiţerilor, ori pe Colin Campbell trăgând de piepţii hainei sale. Din asemenea crâmpeie de somn zbuciumat eram trezit în amurg, pentru ca, şezând în aceeaşi mocirlă în care dormisem, să cinez terci rece, în timp ce ploaia, care îmi bătea aprig obrajii sau mi se prelingea de-a lungul spinării în firicele de gheaţă, uneori, când sufla vântul, se despica fără de veste, arătându-ne prăpastia vreunei văi întunecoase, unde vuiau cu glas jalnic şuvoaiele.

Din toate părţile ne-nconjura larma nenumăratelor ape. În ploaia statornică se sloboziseră izvoarele muntelui; pe fiecare vale ţâşnea apa ca dintr-o fântână; fiecare pârâu, venind cu apele mari, se umflase de se revărsa din matcă. Pe când umblam noaptea, era înfiorător să le auzi glasurile jos prin văi, aci duruind ca tunetul, aci vuind mânios. Înţelegeam bine acum basmul acelui demon al şuvoaielor despre care se zicea că stă şi jeleşte şi hăuie pe la vaduri până ce se apropie drumeţul osândit. Alan, după cum vedeam, credea în acel basm sau cel puţin în parte; când vuietul apei creştea mai sălbatic, nu mă mai miram, deşi, firește, tot mă mai stânjenea

să-l văd făcându-şi cruce, după obiceiul catolicilor.

În timpul acestei pribegii îngrozitoare nu mai era între noi nici un fel de apropiere, nici măcar nu ne vorbeam. Adevărul este că eram pe cale să mă îmbolnăvesc de moarte, şi asta lămureşte cel mai bine purtarea mea, dar şi faptul că din naştere eram pornit să fiu neiertător, că mă supăram anevoie, dar uitam şi mai anevoie, şi că acum era mânios şi pe tovarăşul meu şi pe mine însumi. Timp de două zile el fu aproape întruna neobosit de binevoitor, tăcut într-adevăr, dar mereu gata să-mi sară într-ajutor şi sperând mereu, după cum foarte bine vedeam, că supărarea mea se va risipi. Eu însă, în acest timp, rămâneam închis în mine, hrănindu-mi mânia, împotrivindu-mă cu asprime oricărui ajutor şi trecându-l cu vederea, de parcă ar fi fost un tufiş sau o piatră.

A doua noapte, sau mai bine-zis când se crăpa de ziuă pentru a treia oară, ne aflam pe o culme foarte deschisă, încât n-am putut, ca de obicei, să şedem îndată să mâncăm şi apoi să dormim. Înainte să ajungem la un loc adăpostit, se luminase binişor, căci, deşi mai ploua, norii se înălţaseră; atunci Alan, uitându-se la faţa mea, vădi oarecare semne de îngrijorare.

– Ar trebui să mă laşi să-ţi duc lucrurile — spuse, poate pentru a noua oară de când ne despărţisem de iscoada lui Cluny, lângă lacul Rannoch.

– Mulţumesc, mă simt foarte bine, am răspuns, rece ca gheaţa.

Lui Alan i se urcă sângele în obraz.

– Nu te voi mai ruga — zise. Nu sunt un om prea răbdător, David.

– Am zis eu vreodată că eşti? i-am răspuns, prosteşte şi necuviincios, de parc-aş fi fost un băieţaş de zece ani.

Alan, pe loc, n-a dat nici un răspuns, dar purtarea lui răspunse îndeajuns. De aici încolo, pesemne că se iertă cu desăvârşire pentru pocinogul din casa lui Cluny; îşi dădu iar pălăria pe-o ureche, înainta iar sprinten şi nepăsător, fluiera cântece şi mă privea pieziş, cu un zâmbet sfidător.

În noaptea a treia aveam de trecut prin capătul de apus al ţinutului Balquhidder. Se luminase şi se răcise; era chiar un picuţ de ger şi un vânt de la miazănoapte împrăştiase norii şi aprinsese stele lucii pe cer. Şuvoaiele tot mai veneau, fireşte, şi tot mai hăuiau printre culmi, dar am băgat de seamă că Alan nu se mai gândea la demon şi era vesel nevoie mare. Cât despre mine, schimbarea vremii venea prea târziu; zăcusem atâta prin băltoace, încât, după cum spune Biblia, şi straielor le era silă de mine; eram istovit de moarte, mi-era rău de credeam că-mi dau sufletul, tot trupul mi-era numai durere şi tremur; răceala vântului mă pătrundea şi vâjâitul său îmi ameţea auzul. În această jalnică stare eram silit să îndur din partea tovarăşului meu de drum un fel de prigoană. Vorbea tot timpul şi numai ca să-şi râdă de mine. „Whig" era cea mai blândă dintre ocările sale. „Iată — zicea, iată o băltoacă pentru tine de sărit, wighişorule! Ştiu că eşti straşnic la sărit!" Şi tot aşa o ţinea, cu chip şi glas batjocoritor.

Ştiam că numai eu sunt de vină şi nimeni altul, dar prea eram chinuit ca să mă căiesc; simţeam că prea departe nu mă mai pot târî şi în curând aveam să fiu nevoit să mă culc pe jos şi să mor în aceşti munţi umezi, ca o oaie sau ca o vulpe, iar oasele mele aveau să albească pe-aici, ca oasele sălbăticiunilor. Poate că aiuram, dar iată că începea să-mi placă această părere, începeam să mă ridic în slăvi la gândul unei asemenea morţi, singur în pustie, cu vulturii sălbatici

cotropindu-mi ultimele clipe. Alan se va căi atunci, gândeam; avea să-şi amintească, după ce voi muri, cât de mult îmi datora, şi amintirea îi va fi un chin. Umblam aşa, asemenea unui băieţaş de şcoală nătâng, bolnav şi cu inima încuiată, nutrind mânie împotriva semenului meu. Şi la fiecare ocară a lui Alan, mă mângâiam în sinea mea: „Lasă, gândeam, îţi pregătesc eu o ocară mai bună; când voi pica jos şi voi muri, are să fie o palmă pentru tine. Ah, ce răzbunare! Ah, cum te vei căi de nerecunoştinţa şi cruzimea ta!"

Şi-n tot acest timp mi-era şi mai rău. O dată căzusem, muindu-mi-se picioarele, şi pentru o clipă, Alan rămăsese uluit, dar m-am ridicat atât de repede şi am pornit înainte în chip atât de firesc, încât el uită curând această măruntă întâmplare. Mă treceau valuri de căldură şi apoi mă încrâncenam de frig. Junghiul din coastă era aproape de neîndurat. Până la urmă am început să simt că nu mă mai puteam târî înainte şi, o dată cu asta, mă năpădi dorinţa să termin cu Alan, vorbindu-i pe şleau, să-mi dau drumul mâniei şi să-mi sfârşesc viaţa într-un chip mai năprasnic. Tocmai mă numise „whig". M-am oprit locului.

– Domnule Stewart — am spus, cu un glas care fremăta ca o strună de vioară, eşti mai în vârstă decât mine şi ar trebui să ştii să te porţi. Crezi că eşti foarte înţelept sau crezi că dovedeşti mult umor bătându-ţi joc de credinţele mele? Eu unul credeam că unde oamenii nu-s de aceeaşi părere, ce-i ce sunt de neam bun ştiu să rămână la părerile lor într-un chip cuviincios; şi, de nu aş crede astfel, ţi-aş spune că aş putea să găsesc o ocară mai bună ca unele pe care le ştii dumneata.

Alan se oprise în faţa mea, cu pălăria pe-o ureche, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, cu capul puţin aplecat într-o parte. Asculta zâmbind răutăcios, după cum vedeam la lumina stelelor; şi, după ce am terminat ce aveam de spus,

începu să fluiere un cântec iacobit. Era cântecul făcut întru batjocura înfrângerii generalului Cope la Preston Pans:

„Hei, Johnny Cope, tot te mai ţii pe picioare?
Şi tobele tot mai bat? "

Atunci mi-am adus aminte că Alan, în ziua acelei lupte era înrolat de partea regelui.

– De ce-ai ales cântecul acesta, domnule Stewart? am zis. Oare ca să-mi aminteşti că ai fost bătut de amândouă părţile?

Cântecul îngheţă pe buzele lui Alan.

– David! zise el.

– Dar e timpul ca aceste purtări să înceteze — am urmat — şi vreau ca de aici înainte să vorbeşti cuviincios despre regele meu şi despre bunii mei prieteni, Campbelli.

– Eu sunt un Stuart, începu Alan.

– A! i-am tăiat vorba, ştiu că porţi nume de rege. Dar n-ar fi rău să-ţi aminteşti că de când mă aflu în Ţara-de-Sus, i-am văzut pe mulţi din cei care poartă numele acesta; şi tot ce-aş putea spune mai bun despre dânşii e că nu le-ar strica să se spele.

– Îţi dai seama că mă insulţi? zise Alan, foarte încet.

– Îmi pare rău — am zis, fiindcă n-am terminat încă; şi dacă nu ţi-a fost pe plac începutul predicii, mă tem că şi sfârşitul îţi va place la fel de puţin. Ai fost alungat pe câmpul de bătaie de către bărbaţii vârstnici ai partidului meu şi-mi pare că acum vrei să te răzbuni pe un băiat. Te-au bătut atât Campbelli cât şi whigii şi ai fugit înaintea lor ca un iepure. Se cuvine să vorbeşti de dânşii ca despre unii care te întrec.

Alan stătea ca o stană de piatră, în timp ce pulpanele mantalei i se zbăteau în vânt.

– Este păcat! zise în cele din urmă. Sunt vorbe peste care nu se poate trece.

– Nici nu ți-am cerut să treci peste ele, am spus. Sunt gata ca și dumneata.

– Gata? zise el.

– Gata, repetai eu. Eu nu-s un fălos și un lăudăros ca unii pe care aș ști să-i numesc. Haide! Și, trăgând sabia, m-am pus în gardă, așa cum mă învățase Alan.

– Dave! strigă el. Ai căpiat? Nu pot să lupt cu tine, Dave! Ar fi curat omor.

– Știai foarte bine asta și când mă batjocoreai, am zis.

– Așa-i! strigă Alan și stătu locului o clipă, frământându-și buzele cu mâna, ca unul care se află în grea încurcătură. Chiar așa! zise și trase sabia. Dar mai înainte ca să-i pot atinge tăișul cu al meu, el o azvârlise cât colo și se trântise la pământ. Nu, nu — spunea întruna, nu, nu, nu pot face una ca asta, nu pot!

Atunci tot ce mai fusese mânie în mine se topi și se mistui și nu mai simții decât că-s bolnav și amărât, și cu capul pustiu, și uluit de propria-mi purtare. Aș fi dat o lume ca să pot lua înapoi ce spusesem, dar o vorbă care-a zburat, cine-o mai poate prinde? Mi-am adus aminte de întrega bunătate și de tot curajul lui Alan în trecut, cum mă ajutase și mă îmbărbătase și câte îndurasem împreună în zilele cele rele; și-apoi mi-am amintit ocările pe care i le azvârlisem în obraz, și-am văzut că pierdusem pentru totdeauna pe-acest prieten de nădejde. Totodată răul ce mă copleșea păru să sporească încă o dată pe atât și junghiul din coastă se înteți ca un tăiș de sabie. Simțeam c-o să leșin pe loc.

Chiar acest lucru mi-a dat gândul cel bun. Nici un cuvânt de părere de rău nu era în stare să șteargă cele ce spusesem;

zadarnic mă frământam pentru a găsi vreunul, căci nu aflam nimic pe măsura ocării, dar unde părerea de rău era-n van, se putea ca un strigăt de ajutor să mi-l aducă iarăşi alături pe Alan. Mi-am lepădat mândria.

– Alan, am spus, dacă tu nu mă poţi ajuta, voi muri aici.

El sări în picioare şi se uită la mine.

– Aşa e. S-a sfârşit cu mine. Te rog, fă ceva s-ajung la o casă, acolo voi putea muri mai lesne... Nu era nevoie să mă prefac; de voiam ori ba, vorbeam cu un glas plângător, care ar fi topit şi o inimă de piatră.

– Poţi merge? întrebă Alan.

– Nu, fără ajutor nu pot. În acest din urmă ceas m-au lăsat picioarele de tot; şi am un junghi în coastă, de parcă m-ar sfredeli un fier roşu; nici să răsuflu nu pot. Dacă mor, ai să poţi să mă ierţi, Alan? În inima mea te iubeam mult, chiar când eram mânios la culme.

– Ssst, ssst! strigă Alan. Nu spune asta! Dave, băiatule, tu ştii că... Un sughiţ de plâns îi tăie vorba. Stai să-mi trec braţul împrejurul tău — urmă apoi; aşa, vezi! Acum reazemă-te zdravăn de mine. Naiba ştie unde o fi vreo casă! Dar ne aflăm în Balquhidder; sunt case destule pe-aici, şi încă de prieteni. Umbli mai lesne aşa, David dragă?

– Da — am zis, aşa mi-e mai cu putinţă şi i-am strâns braţul.

Iarăşi fu cât pe-aci să izbucnească în plâns.

– Dave, băiatule — zise, nu sunt om defel; n-am nici cap, nici suflet; nu-mi aduceam aminte că eşti doar un copilandru, nu vedeam că mureai pe picioare, Dave, trebuie să-ncerci să mă ierţi!

– Lasă, măi omule, nu mai vorbi despre asta! i-am zis. Nu

putem nici unul să-l schimbăm pe celălalt, ăsta-i adevărul! Trebuie să răbdăm şi să iertăm unul altuia, Alan. Of, ce rău mă înjunghie. Nu e nici o casă?

– Îţi voi găsi o casă, Dave, spuse el cu hotărâre. Avem s-o luăm pe pârâu în jos; acolo vor fi sigur case. Bietul meu băiat, nu te-ai simţi mai bine dacă te-aş purta în spinare?

– Fugi de-aici, Alan — am zis, pe mine, care-s cu cel puţin doisprezece ţoli mai lung ca tine?

– Nici pomeneală, a strigat Alan, tresărind. Vei fi fiind mai înalt c-un fleac de-un ţol-doi... Nu zic că eu aş fi un bărbat cine ştie ce înalt... adăugă, tărăgănându-şi glasul, încât mai că-mi venea să râd. Firește... şi dacă stau să mă gândesc, zic că s-ar putea să cam ai dreptate. Aşa-i, vei fi fiind tu c-un picior mai înalt... ori poate cam c-o palmă... ori poate şi peste.

Ce bine-mi făcea, mi se înveselea inima auzindu-l pe Alan cum îşi înghiţea vorbele, de frică să nu ne certăm iar. Aş fi râs, de nu mă ţinea încleştat acel junghi; dar, de-aş fi putut râde, cred c-aş fi şi plâns.

– Alan! am strigat, ce te face să fii atât de bun cu mine? Să porţi atât de grijă unui băiat nerecunoscător ca mine?

– Zău că nu ştiu, mi-a răspuns Alan. Căci tocmai ce credeam că-mi place la tine, e că nu te certai niciodată; şi acum, poftim, că-mi placi şi mai mult!

CAPITOLUL XXV

În Balquhidder

La ușa celei dintâi case la care am ajuns, Alan bătu — faptă nu prea cuminte într-o asemenea parte a Țării-de-Sus cum erau înălțimile Balquhidder. Nici un clan mare nu ținea rânduială aici; mărunte semințiii și rămășițe zdrobite, cum s-ar zice „norod fără de căpetenie", mânate în sălbăticie, până la izvoarele apelor Forth și Teith de înaintarea Campbellilor, locuiau aceste corhane și se luptau pentru stăpânirea lor. Găseai pe aici Stewarți și Maclareni — ceea ce era totuna, căci Maclarenii urmau în lupte pe căpetenia lui Alan și alcătuiau un singur clan cu Appin. Mai erau și mulți din acel vechi clan al Macgregorilor, proscrișii fără nume și cu mâinile pătate de sânge. Fuseseră întotdeauna rău văzuți și acum, mai mult ca oricând, nu se bucurau de încredere în nici un ținut sau partid din întreaga Scoție. Căpetenia lor, Macgregor de Macgregor, era în surghiun; următorul la conducerea celor care sălășluiau prin părțile Balquhidder-ului, James More, fiul cel mai vârstnic al lui Rob Roy, zăcea în fortăreața Edinburg, așteptându-și judecata. Se aveau rău și cu muntenii și cu cei din Țara-de-Jos, cu Grahamii și cu Maclarenii și cu Stewarții; iar Alan, care își însușea gâlceava oricărui neam de-al său, oricât de îndepărtat,

era cât se poate de doritor să-i ocolească.

Întâmplarea ne-a slujit foarte bine, căci dădusem peste o gospodărie de Maclareni, unde Alan fu nu numai binevenit, mulțumită numelui său, ci fiindcă-i mersese și vestea. Aici am fost așadar culcat fără zăbavă și mi s-a adus un doctor, care m-a găsit într-o stare foarte rea. O fi fost el un doctor foarte bun ori eu un flăcău foarte tânăr și viguros, dar n-am stat la pat mai mult de-o săptămână și, mainte să se fi scurs o lună, am fost iar în stare să pornesc la drum cu voie bună.

În tot acest timp, Alan n-a vrut, în ruptul capului, să mă părăsească, deși eu stăruiam adesea; într-adevăr, îndrăzneala nebunească de care dădea dovadă rămânând acolo era întruna prilej de nemulțumire pentru cei doi-trei prieteni cărora el le împărtășise taina. Ziua, el se ascundea într-o văgăună din coasta muntelui, adăpostită de-o pădurice, iar noaptea, când ținutul nu era cutreierat de soldați, obișnuia să vină la mine, în acea casă unde zăceam. Mai e vorbă că mă bucuram să-l văd? Doamnei Maclaren, gazda noastră, nu i se părea nimic prea bun pentru un asemenea oaspete; și cum Duncan Dhu, acesta era numele stăpânului casei, avea un cimpoi și era mare iubitor de muzică, toată vremea întremării mele am dus-o numai în petreceri, făcând din noapte zi.

Soldații ne lăsau în pace, deși o dată au trecut două companii și încă câțiva dragoni prin fundul văii, unde i-am văzut prin fereastră, din patul meu. Ceea ce era cu mult mai de mirare, nici un jude nu s-a abătut pe la mine și nimeni nu m-a întrebat de unde vin și unde mă duc; în acea vreme tulbure n-am fost supărat cu nici o cercetare, de parcă m-aș fi găsit într-un deșert. Totuși, șederea mea în acel loc fu cunoscută, până să plec, tuturor oamenilor din Balquhidder și de prin

împrejurimi, căci mulţi veneau pe la gazdele mele şi, după obiceiul ţinutului, răspândeau apoi ştirea prin vecini. Iar între timp fuseseră tipărite şi hârtiile de urmărire. Era una ţintuită în perete, în apropierea patului meu, şi-mi puteam citi portretul, nu prea măgulitor şi cu litere mai mari, preţul ce se afla pus pe capul meu. Duncan Dhu şi ceilalţi, care ştiau că venisem acolo însoţit de Alan, nici vorbă c-ar fi putut povesti cine eram; şi mulţi alţii trebuie că ghiciseră. Căci, deşi îmi schimbasem hainele, nu-mi puteam schimba vârsta ori înfăţişarea; iar flăcăi de optsprezece ani din Ţara-de-Jos nu prea erau aşa de mulţi prin părţile acelea, şi mai ales pe vremea aceea, încât să nu izbutească să înnădească una cu alta şi să facă o legătură între mine şi hârtia de urmărire. Oricum, aşa a fost. Pe la alţii, o taină e ştiută de doi-trei prieteni apropiaţi şi, într-un chip sau altul, tot răsuflă; dar printre aceşti oameni ai clanurilor, o spui unui ţinut întreg şi se păstrează un veac.

Nu s-a întâmplat decât un singur lucru vrednic să fie povestit, şi anume că a venit să mă vadă Robin Oig, fiul vestitului Rob Roy. El era căutat prin toate părţile, sub învinuirea că ar fi răpit o fată din Balfron şi ar fi luat-o, cică, de nevastă cu sila. Totuşi se plimba prin Balquhidder ca un nobil prin grădinile sale apărate de ziduri. El era cel care-l împuşcase pe James Maclaren la coarnele plugului — de pe urma cărei fapte vrajba era încă nestinsă; cu toate acestea intrase în casa duşmanilor săi de moarte ca un negustor drumeţ într-un han.

Duncan avusese timp să-mi spună cine era, şi ne-am uitat unul la altul îngrijoraţi. Ca să pricepeţi, Alan trebuia să pice din clipă-n clipă; era de aşteptat ca cei doi să nu se înţeleagă defel; dar dacă trimiteam veste sau ne gândeam să dăm vreun

semn, nici vorbă că ar fi stârnit bănuiala unui bărbat ce se afla sub o asemenea amenințare ca Macgregor.

A intrat cu multă curtenie, dar ca unul care se coboară printre cei mai mărunți ca dânsul, și-a scos tichia înaintea doamnei Maclaren, dar și-a-ndesat-o iar pe cap când i-a vorbit lui Duncan; și după ce în acest fel ne-a arătat, cum credea el, cu cine avem de-a face, veni lângă căpătâiul meu și-mi făcu o plecăciune.

– Am avut prilejul să aflu, domnul meu, că numele domniei-tale este Balfour.

– David Balfour mă cheamă, cu voia dumneavoastră, i-am răspuns.

– Mi-aș spune și eu numele domniei-voastre, domnul meu, dar numele meu cam este supus clevetirilor de la o vreme și poate că va fi de ajuns dacă vă spun că sunt frate de sânge cu James More Drumond sau Macgregor, de care m-aș mira să nu fi auzit domnia-voastră.

– Cum să nu, am răspuns eu, puțintel speriat; am auzit, de asemenea, și de părintele dumneavoastră, Macgregor Campbell. Și m-am ridicat în capul oaselor în pat și i-am făcut o plecăciune, căci m-am gândit că de va fi mândru că avusese un proscris drept tată, cel mai cuminte era să-i dovedesc respect pentru aceasta.

Îmi răspunse și dânsul cu o plecăciune.

– Dar iată ce-am venit să vă spun, domnul meu — urmă. În anul '45, fratele meu a strâns o parte din Oastea cea Mare și a condus șase companii în luptă pentru cauza cea dreaptă; iar chirurgul care mărșăluia cu clanul nostru și care-a tămăduit piciorul fratelui meu, când i-a fost frânt, în năvala de la Preston Pans, era un domn care purta întocmai același

nume ca şi dumneavoastră. El era fratele lui Balfour de la Baith şi dacă dumneavoastră sunteţi dintr-un neam cât de cât apropiat de-al acelui domn, vin să mă pun pe mine însumi şi pe oamenii mei la porunca domniei-voastre.

Trebuie să vă amintiţi că eu, unul, nu ştiam mai mult despre obârşia mea, decât ştie căluţul unui boccegiu despre stăpânul său. Unchiul meu, desigur, îngăimase el ceva despre înaltele noastre legături de rudenie, dar nimic care mi-ar fi slujit în împrejurarea de faţă; astfel că nu-mi rămase decât amara ocară de-a recunoaşte că nu-i puteam spune nimic.

Robin îmi răspunse scurt că-i părea rău că se ostenise, îmi întoarse spatele, fără să-şi ia rămas bun şi, în timp ce se îndrepta către uşă, îl auzii spunându-i lui Duncan că nu eram decât „o haimana fără neam, care nu ştie cine i-a fost tată". Oricât mă mâniară aceste vorbe şi mă ruşină neştiinţa mea, m-am stăpânit totuşi anevoie să nu zâmbesc, că un om sub şfichiul legii, şi care, de altfel, cu vreo trei ani mai târziu, a şi fost spânzurat, să fie atât de cusurgiu în privinţa obârşiei cunoscuţilor săi.

Chiar în uşă se întâlni nas în nas cu Alan, care intra; amândoi se traseră înapoi şi se priviră ca nişte dulăi care se văd pentru întâia dată. Erau amândoi cam mărunţi de stat, dar parcă-i vedeai cu ochii crescând şi umflându-se de trufie. Fiecare din ei purta câte o sabie şi îşi împinseră şoldul înainte, să le fie mânerul mai la-ndemână şi să le poată mai degrabă înşfăca şi trage din teacă.

– Domnul Stewart, cred, zise Robin.

– Cu adevărat, domnule Macgregor, nu mă ruşinez de asemenea nume, răspunse Alan.

– Nu ştiam că vă aflaţi în ţinutul meu, zise Robin.

Iar Alan:

– Credeam că mă aflu în ținutul prietenilor mei, Maclarenii.

– Acesta este un lucru dificil de hotărât, răspunse celălalt. Ar cam fi câte ceva de zis în această privință. Dar pare-mi-se că am auzit precum că domnia-ta ești mare meșter la spadă?

– Dacă nu v-ați născut cumva tare de urechi, domnule Macgregor, ați auzit încă mai mult decât atât, zise Alan. Nu sunt eu singurul bărbat din Appin priceput în a mânui spada, ci ruda și căpetenia mea, Ardshiel, a stat cândva de vorbă cu un domn din neamul domniei-tale — nu-s prea mulți ani de-atunci și n-am auzit să fi învins Macgregor.

– Vorbești cumva de părintele meu, domnule? zise Robin.

– De, n-ar fi de mirare, răspunse Alan. Domnul despre care-i vorba avea asemenea prost gust să-și agațe un Campbell în coada numelui.

– Tatăl meu era om bătrân, zise Robin. N-au fost egale forțele, dar dumneata și cu mine cred că am fi o pereche mai potrivită, domnul meu.

– Chiar așa mă gândeam și eu, răspunse Alan.

Mă sculasem pe jumătate din pat, iar Duncan stătuse mereu prin preajma acelor cocoși încăierați, gata să sară între ei la cel dintâi prilej. Dar acum nu mai era timp de pierdut și Duncan, cam galben la față, se băgă în vorbă:

– Domnii mei — zise, eu unul m-am gândit la cu totul altceva. Iată colea cimpoiul meu și iată-vă și pe domniile-voastre, care amândoi sunteți cimpoieri vestiți. Este sfadă veche, care dintre dumneavoastră este mai iscusit. Iată că s-a nimerit acum prilejul să ne lămurim.

– Nu zău, domnule, zise Alan, urmând să-i vorbească tot

lui Robin, de la care nu-şi luase ochii nici o clipită, precum nici Robin de la dânsul — nu zău, domnule, pare-mi-se c-aş fi auzit şi eu asemenea zvon. Te pricepi dumneata la cântat, după cum spune lumea? Eşti dumneata oleacă de cimpoier?

– Ştiu să suflu ca Macrimmon! strigă Robin.

– Cutezătoare vorbă! zise Alan.

– Am dovedit eu până astăzi vorbe şi mai cutezătoare — îl înfruntă Robin — şi faţă de potrivnici mai grozavi.

– Păi asta-i lesne de lămurit, zise Alan.

Duncan Dhu se grăbi să aducă cimpoiul, care era tot ce avea dânsul mai de preţ, şi le puse înainte oaspeţilor săi o şuncă de berbec şi un şip cu băutură, numită pe-acolo mied de Athol, şi care se pregătea din rachiu vechi, miere strecurată şi smântână, bătute laolaltă binişor, cu rânduiala şi măsura care se cer. Cei doi vrăjmaşi, tot gata-gata să se încaiere, se aşezară însă fiecare de câte o parte a focului de turbă, cu o mare bună-cuviinţă. Maclaren îi îmbia să guste din şunca sa de berbec şi din miedul nevestei, amintindu-le că nevasta sa era din Athol şi că era vestită-n tot ţinutul ca mare meşteră în pregătirea acelui mied. Dar Robin dădu deoparte bunătăţile aduse de gazdă, zicând că sunt păgubitoare pentru suflu.

– V-aş ruga să ţineţi seama, domnul meu — zise Alan, că n-am luat o bucăţică în gură de aproape zece ceasuri, ceea ce socotesc că va fi mult mai păgubitor pentru suflu decât oricare mied din Scoţia.

– Nu vreau să mă bucur de sorţi mai buni, domnule Stewart, răspunse Robin. Luaţi de mâncaţi şi beţi, iar eu voi face la fel.

Mâncară fiecare câte o felioară de şuncă şi închinară în cinstea doamnei Maclaren câte un pahar din miedul ei, şi-

apoi, după o mulțime de politeți, Robin luă cimpoiul și cântă un dant vioi și jucăuș, într-un fel foarte săltăreț.

– Da, te pricepi să sufli, zise Alan, și, luându-i rivalului său cimpoiul, cântă mai întâi același dant, la fel cum îl cântase și Robin; apoi se abătu în niște înfloriturl pe care, pe măsură ce sufla, prinse a le împodobi cu un șirag de sunete duioase și tremurate, care le plac cimpoierilor și cărora dânșii le zic „gângureli".

Cântecul lui Robin îmi plăcuse, al lui Alan mă fermecase.

– Nu-i prea rău, domnule Stewart, zise rivalul său, dar la gângurit te arăți cam nevoiaș.

– Eu! strigă Alan, suindu-i-se sângele în obraz. E o minciună de-a dumitale.

– Te dai așadar bătut la cimpoi, de cauți să treci la spadă?

– Că bine zici, domnule Macgregor, îi întoarse vorba Alan, de bună seamă; și iată că, până una-alta, urmă, apăsând pe ultimele vorbe, îmi iau înapoi cuvântul. Și mă rog de Duncan să-și dea dânsul părerea.

– Adevărul e că n-ai nevoie de nimeni să-și dea părerea. Ești mai priceput domnia-ta cu mult decât oricare Maclaren din Balquhidder; și Dumnezeu mi-e martor că pentru un Stewart ești un cimpoier foarte destoinic. Dă-ncoace cimpoiul!

Alan i-l dădu și Robin se apucă să îngâne, îndreptând o anume parte din înfloriturile lui Alan, pe care se părea că o ține minte cât se poate de bine.

– Da te pricepi la cântat, zise Alan mohorât.

– Și-acum, dă-ți singur părerea, domnule Stewart, zise Robin și, luând înfloriturile de la cap, le înșiră la rându-i,

într-un chip atât de nou, cu atâta frăgezime şi simţire, şi-atâta iscusinţă şi repeziciune în gângureli, încât am rămas uluit.

Cât despre Alan, faţa i se întuneca şi i se înroşea; şedea şi-şi rodea unghiile, pe cale de a păţi o mare ruşine.

– Ajunge! strigă. Ştii să sufli-n cimpoi; fălește-te cu asta! Şi vru să se ridice.

Însă Robin întinse doar mâna. ca pentru a cere liniște şi dădu în măsura rară a unui cântec războinic. Era o muzică de toată frumusețea şi cântată cu aleasă măiestrie; dar se pare că, pe deasupra, mai era şi unul din cântecele Stewarţilor din Appin şi dintre toate mai drag lui Alan. De cum auzi primele sunete, se petrecu o schimbare pe chipul său; când măsura se iuţi, părea că nu mai are astâmpăr pe scaun; şi cu mult înainte de-a se sfârşi bucata, se mistuiseră din înfăţişarea sa cele din urmă semne de supărare şi gândul îi era numai şi numai la muzică.

– Robin Oig, zise când celălalt isprăvi, eşti un mare cimpoier. Nu-s vrednic să suflu în acelaşi regat cu tine. Săracul de mine! Ai mai multă muzică în punga de la brâu decât am eu în căpăţână! Şi cu toate că tot mai mă bate gândul că, de-am trece la meşteşugul flerului, s-ar putea întoarce foaia, ţi-o spun dinainte: socotesc că n-ar fi cinstit! M-ar mustra inima să sfârtec pe unul care suflă-n cimpoi ca tine!

Iar cu aceasta, gâlceava se mântui; şi toată noaptea băutura făcu înconjurul mesei şi cimpoiul trecu de la unul la altul, iar până să se gândească bine Robin să pornească la drum, se luminase de-a binelea de ziuă, şi după cât se cinstiseră, nu era nici unul prea treaz.

Pe Robin nu l-am mai văzut de atunci, căci eram în Olanda, la universitatea din Leyden, când i s-a judecat procesul şi când a fost spânzurat la Grassmarket*.

Şi am povestit acestea atât de amănunţit, în parte fiindcă a fost cea din urmă întâmplare vrednică de luare-aminte pe care am trăit-o dincolo de buclucaşa graniţă a Ţării-de-Sus, şi în parte fiindcă, de vreme ce omul a fost spânzurat, face oarecum parte din istorie.

*Grassmarket o piaţă din Edinburg, unde în vremea aceea erau executaţi condamnaţii.

CAPITOLUL XXVI

Fuga ia sfârșit. Trecem apa Forth-ului

După cum am spus, nu se încheiase încă luna, dar înaintasem de-a binelea în august, iar vremea era frumoasă și caldă, vestindu-se după toate semnele o recoltă timpurie și bogată, când am fost socotit în stare să călătoresc mai departe. Averea noastră secase într-atâta, încât, mai înainte de toate, gândul trebuia să ne fie la grabă; căci dacă nu ajungeam curând la domnul Rankeillor, sau dacă atunci când ajungeam la el, nu mă ajuta, desigur că aveam să murim de foame. Pe de altă parte, după părerea lui Alan, urmărirea trebuia să se fi cam potolit acum și de-a lungul Forth-ului și chiar la Stirling-Bridge, care-i trecerea de căpetenie peste acel râu, nu putea fi cine știe ce pază.

– Este regulă de căpetenie în militărie să ataci unde ești cel mai puțin așteptat. Pentru noi, Forth-ul e buclucul. Știi zicala: „Forth-ul îl ține în frâu pe năvalnicul muntean". Ei, și dacă-ncercăm să ne furișăm dând ocol pe la capul acelui râu, spre a coborî în Kippen sau Balfour, tocmai acolo ne vor aștepta să ne-nhațe. Dar dacă-i dăm înainte drept către vestitul Pod Stirling, îmi pun sabia la bătaie că ne lasă să trecem netulburați.

În cea dintâi noapte, aşadar, am întins-o până la casa unui Maclaren din Strathire, un neam de-al lui Duncan, unde am dormit într-a douăzeci şi una zi a lunii, şi de unde am pornit iarăşi, pe înserate, spre a mai lăsa în urmă o bucată uşoară de drum. În douăzeci şi două ale lunii, culcuşul ne-a fost un tufiş de iarbă-neagră, pe o coastă de deal din Uman-Var. Aveam în vedere o ciurdă de căprioare, soarele strălucea şi pământul era uscat-lemn; au fost cele mai fericite zece ore de somn pe care le-am gustat cândva. În noaptea aceea am atins apa Allan-ului şi ne-am coborât în josul ei; şi, ajungând la poalele dealurilor, am văzut la picioarele noastre întreaga câmpie a Stirlingului, turtită ca o plăcintă, cu oraşul şi cetăţuia cocoţate pe-un deal, în mijlocul ei, şi luna strălucind deasupra dunelor Forth-ului.

– Acum, zise Alan, nu ştiu dacă te-ncălzeşte la inimioară, dar iată-te ajuns iarăşi în ţara ta. Am trecut hotarul Ţării-de-Sus în cel dintâi ceas al dimineţii şi, dacă am putea trece doar blestemata aceea de apă, atunci ne putem azvârli tichiile-n vânt de bucurie.

La apa Allan-ului, în preajma locului unde se varsă în Forth, am dat de-un mic ostrov nisipos, pe care creşteau brusturi şi captalan şi alte asemenea buruieni, care tocmai bine ne puteau ascunde dacă stăteam culcaţi. Aici ne-am făcut sălaş, cu vederea drept către cetăţuia Stirling, de unde se puteau auzi duruind tobele, când defila câte o parte din garnizoană. Nişte cosaşi au lucrat toată ziua într-un câmp, de o parte a apei; auzeam scrâşnind pietrele de ascuţit pe tăişurile coaselor şi glasurile şi până şi vorbele oamenilor. Se cădea să stăm ascunşi şi să ne ţinem gura. Dar nisipul din acel ostrov era încălzit de soare, buruienile verzi ne adăposteau capul,

mâncare şi băutură aveam din belşug şi, ceea ce era mai de preţ ca toate, vedeam cu ochii clipa scăpării din primejdie.

De îndată ce cosaşii au lăsat lucrul şi-a început să se întunece, am trecut apa cu piciorul până pe malul celălalt şi am luat-o către podul Stirling-ului, ţinând-o mereu prin ogoare şi pe după îngrădituri.

Podul e chiar sub dealul cetăţuii; e un pod vechi, înalt şi îngust, cu turnuleţe de-a lungul parapetului; şi oricine îşi poate închipui cu câtă luare-aminte mă uitam la el, nu numai ca la un loc vestit în istorie, ci ca şi la poarta mântuirii mele şi-a lui Alan. Luna încă nu se înălţase când am ajuns; câteva lumini rare luceau de-a lungul zidului din faţă al fortăreţei, iar mai jos, în oraş, încă şi mai puţine geamuri luminate, dar pretutindeni era o tăcere adâncă, şi părea că nu se află nici o strajă la locul de trecere.

Eu ziceam s-o luăm de-a dreptul într-acolo, dar Alan era mai chibzuit.

– Pare că n-ar fi ţipenie de om — spuse, dar până una-alta, noi avem să ne culcăm frumuşel îndărătul unui dâmb, pentru a ne încredinţa.

Aşa că am stat culcaţi la pământ cam un sfert de ceas, mai şoptind la răstimpuri, mai aşteptând în tăcere, fără să auzim nici un alt zgomot pământesc în afară de clipocitul apei izbindu-se de diguri. În cele din urmă trecu şontâc o babă, ţăcănind din cârjă; poposi întâi puţin aproape de locul unde stăteam noi, căinându-se de lungimea drumului, şi-apoi o porni iar din loc, să urce povârnişul iute care ducea către pod. Baba era atât de mărunţă şi noaptea încă atât de întunecoasă, încât o pierdurăm curând din ochi; mai auzeam doar, pierind cu încetul, zgomotul paşilor ei şi ţăcănitul cârjei, şi o tuse

amarnică ce-o apuca la răstimpuri.

– Trebuie că a ajuns dincolo, şoptii eu.

– Încă nu — zise Alan, tot i se mai aude pasul sunând a gol pe pod.

Şi chiar atunci:

– Cine-i acolo? tună un glas şi auzirăm un pat de flintă zdrăngănind pe pietre. Nu pot crede decât că santinela dormise, astfel că, dacă am fi încercat, poate treceam nevă zuți, dar acum omul era treaz şi pierdusem prilejul.

– Aşa nu facem nimic, zise Alan. Nu, nu merge aici, degeaba, David.

Şi, fără să mai piardă o clipă, începu să se îndepărteze târâş printre ţarini; şi puţin după aceea, fiind în afară de raza vederii, se sculă iar în picioare şi apucă pe-un drum care-o lua spre răsărit. Eu nu puteam înţelege ce face şi adevărul este că dezamăgirea din urmă într-atât mă secase la inimă, încât nimic nu mi-ar fi putut fi pe plac. Adineauri mă văzusem bătând la uşa domnului Rankeillor, pentru a-mi cere drepturile, ca un erou de baladă, şi iată-mă iarăşi înapoi, de cealaltă parte a Forth-ului — un vagabond nenorocit, hăituit.

– Ei, ce facem? am întrebat.

– Ei, ce vrei să facem? a răspuns Alan. Nu-s ei chiar atât de nerozi pe cât i-am crezut. Tot n-am trecut încă Forth-ul, Dave, seca-i-s-ar izvoarele şi surpa-i-s-ar malurile!

– Şi acum de ce o iei spre răsărit? am întrebat.

– Aşa, într-o doară! zise el. Dacă nu putem trece râul, vreau să vedem ce se poate face la golf.

– Peste râu sunt vaduri, peste golf nu.

– Fireşte că peste râu sunt, şi mai e şi un pod, mă îngână Alan, dar la ce bun, dacă-s păzite?

– Bine, dar un râu îl mai treci şi înot.

– Firește, cine ştie să-noate — răspunse el; dar n-am aflat până acum nici tu, nici eu, că am fi îndemânatici la acest meşteşug; eu, unul, înot ca un pietroi.

– Nu sunt în stare să-ţi ţin piept la răspunsuri, Alan, am zis, dar atâta văd, că dăm din lac în puţ. Dacă-i nevoie de trecut râul, e la mintea cocoşului că va fi şi mai greu să trecem marea.

– Dar se mai află şi bărci pe lumea asta — zise Alan, ori poate mă-nşel?

– Cum de nu, şi bani de asemenea — am sărit eu de colo. Dar pentru noi, care n-avem barcă, nici bani, e ca şi cum n-ar fi.

– Aşa zici tu?

– Aşa zic.

– Dave — făcu el, tare nepriceput eşti la născociri şi repede te descurajezi. Dar stai să-mi frământ eu puţin mintea şi, dacă cineva va fi în stare să cerşească o barcă, sau s-o împrumute şi nu s-o fure, atunci să ştii că eu o voi face!

– Cum să nu! Te înţeleg! am zis eu. Dar mai întâi de toate, un pod dacă-l treci, nu poate spune nimănui nimic, pe când dacă trecem golful, rămâne barca de partea cealaltă — cineva trebuie c-a adus-o — şi-are să vuiască tot locul.

– Omule, a ţipat Alan, dacă voi face rost de o barcă, voi găsi şi pe careva s-o aducă înapoi. Aşa că nu mă mai bate la cap cu prostiile tale şi mergi înainte, doar asta-i treaba ta acum, şi lasă gânditul pe seama lui Alan.

Toată noaptea, aşadar, am umblat prin partea de miază-noapte a câmpiei, pe sub lanţul înalt al munţilor Ochil, trecând pe alături de Alloa şi Clackmannan şi Cubross — toate locuri pe care le ocoleam —, iar pe la zece dimineaţa, obosiţi şi flămânzi în lege, am ajuns la micul cătun Limekilns. Aces-

ta-i un loc aşezat lângă malul apei şi cu vederea peste Liman, către oraşul Queen's Ferry. Se înălţa fum din amândouă, şi din alte sate şi ferme, de jur împrejur. Se secerau ogoarele; în Liman erau ancorate două corăbii şi pluteau bărci încolo şi încoace. Toate acestea-mi păreau o privelişte tare frumoasă, şi nu mă mai săturam să mă uit la acele povârnişuri dulci, verzi şi roditoare, şi la lumea care-şi vedea cu sârg de treburi, pe ogoare şi pe apă.

Dar vezi că, până una-alta, pe malul de miazăzi se afla casa domnului Rankeillor unde, fără îndoială că mă aştepta o avere, iar eu, îmbrăcat într-un port sărăcăcios de prin ţinuturi străine, cu trei şilingi de argint în buzunar, din tot ce avusesem, cu un preţ pus pe capul meu şi cu un proscris drept singură tovărăşie, mă aflam aici, pe malul de miazănoapte.

– Ah, Alan! am suspinat, când mă gândesc! Colo, peste apă, mă aşteaptă tot ce-mi poate dori inima; şi păsările trec, şi luntrele trec — oricine vrea poate să treacă, dar eu nu! Ah, spune tu, să nu mi se rupă inima?

La Limekilns am intrat într-o ospătărie, pe care am cunoscut-o că-i han după prăjina de deasupra uşii, şi-am cumpărat nişte pâine şi brânză de la o fetişcană frumuşică care slujea acolo. Le-am luat cu noi într-o legăturică, gândind că ne vom aşeza să mâncăm în păduricea de pe malul mării, pe care-o vedeam cam la o treime de milă în faţa noastră. Şi cum umblam noi aşa, eu tot priveam peste apă şi oftam înăbuşit, iar Alan, fără să bag de seamă, căzuse pe gânduri. În cele din urmă se opri în drum.

– Ai văzut-o pe fetişcana care ne-a vândut astea? zise, ciocănind bocceluţa cu merinde.

– Firește — am răspuns, era o mândreţe de fată.

– Da, aşa ţi s-a părut? strigă el. Măi Dave, iacătă o veste bună.

– De unde până unde? mă minunai eu. Ce bunătate poate fi asta?

– Păi să vezi — zise Alan cu o mutră caraghioasă, cum avea el câteodată, stam şi mă gândeam dacă nu ne-ar face dânsa cumva rost de barcă.

– Ba eu zic că mai degrabă tocmai de-a-ndoaselea ar face.

– Aşa zici tu, că nu te pricepi, îmi răspunse el. Nu mă gândesc să-i cazi cu tronc la inimă, dar să-i fie un pic milă de tine, Dave, şi pentru asta nu trebuie să pari cine ştie ce frumos. Ia să mă uit eu la tine, şi mă măsură de sus până jos, parcă atunci mă vedea întâi: n-ar strica să fii olecuţă mai galben la faţă, dar altminteri eşti foarte bine pentru ce mi-am pus eu în gând, arăţi hărţuit, şi zdrenţăros, şi tăvălit de mai mare dragul, de parc-ai fi dezbrăcat de straie vreo momâie de speriat ciorile într-un câmp de cartofi. Hai, stânga-mprejur! O luăm iar spre cârciumioară, după barca care ne trebuie.

L-am urmat râzând.

– David Balfour — zise, eşti în felul tău un domnişor cum rar se întâlneşte şi pentru unul ca tine va fi o comedie tare ciudată, fără-ndoială. Cu toate astea, dacă ai câtuşi de puţină milă pentru căpăţâna mea, ca să nu mai vorbesc de-a ta, poate vei avea bunătatea să joci puţin teatru, iar dedesubturile jocului sunt de şagă pe cât este streangul pentru noi doi. Aşadar, fii bun, rogu-te, şi ţine minte asta şi poartă-te cum se cuvine.

– Bine, bine — am răspuns, îţi voi face pe plac.

Când ne-am apropiat de cătun, m-a pus să mă agăţ de braţul lui, de parc-aş fi fost mai-mai neputincios de sfârşeală, şi până

să-mpingă uşa ospătăriei, se părea că mai mult mă ducea el, decât mă ţineam eu pe picioare. Fata, pe drept cuvânt, se arătă mirată că ne întorsesem atât de repede, dar Alan n-avea timp s-o lămurească; dădea zor să mă aşeze pe un scaun, ceru o porţie de rachiu şi mi-o dădu s-o beau, câte un pic, şi-apoi, rupând din pâine şi din brânză, mă hrăni ca o dădacă, pe toate făcându-le într-un fel recules, grijuliu şi drăgăstos, care l-ar fi copleşit şi pe un judecător. Nu-i de mirare că fata fu înduioşată de acest tablou: un flăcău sărman, bolnav şi istovit, îngrijit de-un tovarăş atât de bun. Se trase mai aproape şi rămase lângă noi, rezemată cu spatele de-o masă din apropiere.

– Dar ce-i cu el? întrebă în cele din urmă.

Alan se repezi să-i răspundă, cu o mânie grozavă, care pe mine mă miră foarte tare.

– Ce-i cu el? strigă. N-are peri în barbă câte sute de mile a bătut şi a dormit mai adesea în bălării ude decât în adăposturi uscate. Ia auzi, că ce-i cu el! Îi este rău, vezi bine! Rău, rău! suspina şi bombănea înainte pentru sine, ca un om tare amărât, în timp ce mă tot hrănea.

– E cam prea tinerel pentru atâtea greutăţi, zise fata.

– Prea tinerel, aşa e, zise şi Alan, cu spatele la ea.

– I-ar fi mai bine călare, mai zise fata.

– Şi de unde vrei să-i iau cal? a strigat Alan, întorcându-se către ea, cu aceeaşi mânie amarnică în înfăţişare. Nu cumva vrei să-l fur?

Credeam că această purtare o va jigni, şi într-adevăr, pentru câtăva vreme îi închise gura. Dar tovarăşul meu ştia foarte bine ce face, în astfel de treburi fiind mare şmecher, oricât de copilăros era în unele privinţe.

– Se vede cât de colo că sunteţi boieri, zise ea în cele din urmă.

– Ei, şi să zicem c-am fi — răspunse Alan, puţin mai îmblânzit, cred că fără să vrea, de această vorbire nevinovată, ai auzit dumneata vreodată că boieria-ţi căptuşeşte buzunarele cu bani?

Fata oftă, de parcă ar fi fost ea însăşi vreo mare cucoană dezmoştenită.

– Nu — zise, asta aşa e.

În tot acest timp, eu fierbeam de necaz că se joacă în jurul meu asemenea teatru; şedeam cu fălcile încleştate, pe jumătate ruşinat, pe jumătate înveselit de ceea ce se petrecea, dar când ajunseră aici, nu m-am mai putut stăpâni şi l-am rugat pe Alan să nu se mai îngrijească de mine, că mi-era acum mult mai bine. Am spus aceasta cu glas înăbuşit, căci niciodată nu mi-a plăcut să fiu părtaş la minciuni, dar chiar sfiala mea veni într-ajutorul ticluirii lui Alan căci fata, fără îndoială, puse răguşeala glasului meu pe seama bolii şi-a oboselii.

– N-are neamuri defel? întrebă, cu glasul înlăcrimat.

– Vezi bine că are! strigă Alan, numai de-am putea ajunge la ele! Şi încă ce neamuri! Neamuri bogate, paturi moi, mâncare după pofta inimii, doctori să îngrijească de el, şi totuşi este silit să-şi târască picioarele prin băltoace şi să doarmă prin bălării ca un cerşetor.

– Şi de ce oare? întrebă fata.

– Drăguţă — zise Alan, mă cam tem să-ţi spun, dar iată ce-am să fac în schimb: am să-ţi fluier puţin dintr-un cântec. Şi zicând aşa, se aplecă mult peste masă şi dintr-o suflare, dar cu minunată simţire, îi fluieră câteva măsuri din „Charlie is may darling"*.

*"Pe Charlie îl iubesc". Alan îi dă astfel de înţeles fetei că David se ascunde fiindcă e iacobit. Iacobiţii îl sprijineau pe pretendentul Charles Edward.

– Ssst! făcu ea, uitându-se peste umăr, la uşă.

– Uite-aşa! zise Alan.

– Of, şi cât e de tânăr! se văită fata.

– Este îndeajuns de vârstnic pentru a i se... — şi Alan îşi plimbă degetul arătător spre ceafă, vrând să arate că eram îndeajuns de vârstnic pentru a-mi pierde capul.

– Ar fi groaznic! strigă ea, îmbujorându-se la faţă.

– Totuşi aşa se va întâmpla, dacă nu vom găsi o scăpare, zise Alan.

La aceste vorbe, fata ne întoarse spatele şi fugi afară din odaie, lăsându-ne singuri: pe Alan tare voios de izbânda planului său, iar pe mine teribil de supărat că mă făcuse iacobin şi că se purta cu mine de parc-aş fi fost un copil.

– Alan — am strigat, m-am săturat de toată povestea asta!

– Are să trebuiască atunci s-o înghiţi pe săturate, David, zise. Căci dacă-mi dai totul peste cap acum, tu, unul, poate să mai scapi cu viaţă, dar Alan Breck e ca şi mort.

Era atât de adevărat, încât nu am putut decât să gem şi până şi aceasta a fost de folos planului pe care-l ticluise Alan, căci fata, când intră într-un suflet pe uşă, mă auzi gemând. Se întorcea cu o strachină de plăcinte calde şi cu o sticlă de bere tare.

– Sărăcuţul de el! zise, şi de cum ne aşeză mâncarea în faţă, mă bătu uşurel pe umăr, de parcă ar fi vrut să mă îmbărbăteze. Apoi ne rugă să luăm şi să mâncăm, căci nu vom mai avea nimic de plată, căci ea era stăpâna acelui han, adică tatăl său, iar dânsul plecase pentru toată ziua la Pittencrieff. N-am mai aşteptat să ne poftească a doua oară, căci din pâinea cu brânză era slabă nădejde să prindem puteri, iar plăcintele miroseau minunat; şi, în timp ce noi şedeam şi-nfulecam,

ea-şi luase iar locul, rezemată de acea masă, tot privindu-ne şi tot chibzuind şi tot încruntând din sprâncene şi tot trăgând de băierile sorţului.

– Stau şi mă gândesc că vorbeşti cam mult, îi zise în cele din urmă lui Alan.

– Se poate — răspunse Alan, dar vezi bine că ştiu eu cui îi pot vorbi.

– Eu, una, n-aş fi niciodată în stare să vă dau în vileag, dacă asta vrei să spui.

– Nu, vezi bine că nu; nu eşti din aceia. Dar să-ţi spun eu ce-ai vrea să faci: să ne vii într-ajutor.

– N-aş avea cum — zise ea, clătinând din cap. Nu, n-aş avea cum.

– Bine — zise el, dar dacă ai avea?

Fata nu răspunse.

– Ascultă-mă, fetiţo — urmă Alan, sunt bărci în ţinutul Fife; am văzut eu nu mai puţin de două, când am intrat în târg prin partea voastră. Ei, şi dac-am putea noi să ne folosim de vreuna din ele, să trecem pe întuneric în ţinutul Loth şi să se mai afle şi-un ins de treabă — care ştie să ţină o taină — să ducă înapoi acea barcă, atunci ar fi mântuite două suflete: al meu, după câte s-ar părea, şi al său, fără nici o îndoială. Dacă nu putem avea acea barcă, rămânem în lumea asta, cât e de largă, cu trei şilingi drept singur bun, iar încotro să ne-ndreptăm şi ce să ne facem şi ce alt loc se află pentru noi afară de ştreangurile spânzurătorii, îţi dau cuvântul meu că nu ştiu! Ne vei lăsa în nevoie, fetiţo? Ai să poţi adormi în patul tău moale, gândindu-te la noi, când vuieşte vântul prin hogeag şi răpăie ploaia pe acoperiş? Ai să poţi şedea şi mânca la dogoarea unui foc bun, cu gândul la acest biet

flăcău bolnav al meu, care-n vreo mlaştină nisipoasă îşi va muşca degetele de frig şi de foame? Dacă-i bolnav sau teafăr, el trebuie să trudească înainte, şi dacă ameninţă să-l gâtuie moartea, el tot trebuie să se târască mai departe pe drumurile lungi, iar când îşi va da ultima suflare pe vreun maldăr de pietre reci, n-are să aibă nici un prieten alături, afară de mine şi de bunul Dumnezeu.

Faţă de această rugă fierbinte, vedeam zbuciumul sufletesc al fetei, care era ispitită să ne ajute, dar şi temându-se să nu ajute unor răufăcători, astfel încât m-am hotărât să-mi fac auzit glasul şi să-i împrăştii şovăiala cu o parte de adevăr.

– Ai auzit cândva de domnul Rankeillor din port?

– Rankeillor, scriitorul*? întrebă ea. Cum să nu!

– Ei, apoi către uşa sa mă-ndrept, aşa că poţi să judeci după asta dacă sunt un răufăcător sau nu. Şi-ţi voi spune mai mult decât atât: că, deşi printr-o groaznică greşeală, mi-e viaţa întrucâtva în primejdie, nu există în toată Scoţia un supus mai credincios ca mine.

Faţa ei se lumină de-a binelea când auzi acestea, doar a lui Alan se mohorî.

– Asta e mai mult decât aveam nevoie să aflu. Domnul Rankeillor e un om de vază. Şi ne rugă să terminăm mâncarea, să plecăm degrabă din cătun şi să stăm ascunşi în pădurica de pe malul mării. Şi vă puteţi încrede în mine — mai zise ea, căci voi găsi eu mijlocul să vă trec dincolo.

Auzind aceasta, n-am mai stat să ne gândim, am dat mâna cu ea în semn de bună-învoială, am terminat degrabă cu plăcintele şi am pornit iar la drum, de la Limekilns şi până la

*Pentru fata neştiutoare de carte, notarul e „scriitor".

pădure. Era doar un crânguleţ, cu un pâlc de măslini şi de ghiorghini şi cu câţiva pui de frasini, nu îndeajuns de deşi pentru a ne ascunde de trecătorii de pe drum şi de pe ţărm. Acolo a trebuit însă să rămânem, bucurându-ne pe cât puteam de vremea frumoasă şi caldă şi de nădejdea pe care o aveam acum, că vom scăpa, şi mai ales punând la cale toate câte ne mai rămâneau de făcut.

Toată ziua n-am avut decât un singur necaz, şi-anume când un cimpoier hoinar s-a aşezat într-acelaşi crâng, în preajma noastră: o javră de beţivan, cu nasul roşu şi ochii tulburi, cu un cogeamite şip de rachiu în buzunar şi c-un pomelnic de nedreptăţi ce i se făcuseră, cică, de către cine vrei şi cine nu vrei, începând cu primul-preşedinte al Înaltei Curţi, care nu voise să-i facă dreptate şi până la aprozii de la Inverkeithing, care-i făcuseră mai multă decât îi era pe plac. Cu neputinţă să nu intre la bănuială văzând doi oameni că stau ascunşi toată ziua într-un desiş de pădure şi nu ştiu să spună ce treabă au. Cât stătu, ne ţinu ca pe jeratic, încercând să ne descoase şi să ni se bage în suflet, iar când se cărăbăni, fiind de bună seamă unul dintre cei care nu-şi pot ţine gura, ne lăsă cu atât mai dornici să putem pleca şi noi.

Ziua se sfârşi într-acelaşi senin, noaptea se lăsă liniştită şi limpede, răsăriră luminile în case şi cătune, şi iar, una după alta, prinseră să se stingă; dar trecuse de ceasurile unsprezece şi multă vreme am fost grozav de chinuiţi de grijă şi teamă, până am auzit scârţâitul lopeţilor în strapazane. Când ne-am uitat printre arbori, am văzut-o pe fată într-o luntre, vâslind către noi. Nu dăduse treburile noastre pe mâna nimănui, nu le încredinţase nici drăguţului ei, dacă o fi avut vreunul, ci, de îndată ce adormise tatăl său, ieşise din casă pe-o fereastră,

furase luntrea unui vecin şi ne venise singură într-ajutor.

M-am fâstâcit când a fost să găsesc vorbe de mulţumire, dar şi ea era nu mai puţin stingherită să asculte astfel de vorbe; ne rugă să nu mai pierdem timpul şi să tăcem din gură, zicând, foarte nimerit, că pentru noi mai de seamă ca toate erau graba şi tăcerea; şi aşa, cu una cu alta, ne-am trezit că ne dusese până pe malul ţinutului Loth, nu departe de Cariden, dăduse mâna cu noi şi pornise iarăşi pe mare, vâslind către Limekilns, înainte să fi rostit o vorbă despre binele pe care ni-l făcuse sau despre recunoştinţa ce-i purtam.

Chiar şi după ce plecase, n-am ştiut ce să spunem, căci într-adevăr nu se găsea nimic de zis pe măsura unei astfel de mărinimii. Doar Alan rămase o bună bucată de vreme pe ţărm, clătinând din cap.

– Straşnică fată! spuse în cele din urmă. Straşnică fată, David!

Şi cam peste vreun ceas, când stăteam culcaţi într-o văgăună de pe ţărmul mării, iar eu prinsesem să moţăi, el iarăşi se porni să laude firea acelei fete. Cât despre mine, nu puteam spune nimic; era o fiinţă atât de nevinovată, încât mă durea inima şi de căinţă, şi de teamă: căinţă că ne folosisem de neştiinţa ei, şi teamă ca nu cumva s-o fi amestecat oarecum în primejdiile ce ne păşteau.

CAPITOLUL XXVII

Ajung la domnul Rankeillor

În ziua următoare ne-am înţeles ca Alan să se descurce de unul singur până asfinţea soarele, dar de îndată ce începea să se întunece, să stea culcat prin ţarinile de lângă marginea drumului către Newhalls şi să nu se mişte până nu mă auzea fluierând. Mai întâi, eu am zis să-i dau semn fluierând „Mândra casă din Airlie", un cântec ce-mi plăcea mie mult, dar el se împotrivi. Spuse că acesta fiind un cântec foarte răspândit, s-ar fi putut ca din întâmplare să-l fluiere vreun plugar oarecare, şi mă învăţă un crâmpei dintr-o melodie din Ţara-de-Sus, care de atunci şi până acum nu mi-a ieşit din cap şi nu-mi va ieşi, de bună seamă, nici în ceasul morţii. De câte ori îmi reînvie-n amintire, mă aduce în acea ultimă zi a primejdiilor mele, şi-l văd pe Alan şezând în capul oaselor, pe fundul văgăunii, fluierând şi bătând măsura, şi raza cenuşie a zorilor mijindu-i pe obraz.

Mă aflam pe Strada Lungă din Queen's Ferry, înainte să răsară soarele. Era un târg frumos zidit, cu casele din piatră bună, multe din ele acoperite cu ţiglă. Casa Sfatului nu-i atât de frumoasă, m-am gândit, ca cea din Peebles, nici strada la fel de falnică, dar aşa cum se găseau toate, era de ajuns

pentru ca să mă ruşinez de zdrenţele-mi soioase.

Pe măsură ce se făcea ziuă şi începea să se aprindă focurile, să se deschidă ferestrele şi lumea să se ivească de prin case, grija şi descurajarea mea creşteau, lăsându-mă tot mai mohorât. Vedeam acum că n-aveam nici un fel de temeiuri pe care să mă bazez şi nici o mărturie limpede a drepturilor mele, nici măcar cine eram nu puteam dovedi. Dacă totul se adeverea o băşică de săpun, amarnic dezamăgit şi la grea ananghie aveam să rămân! Chiar dacă lucrurile stăteau aşa după cum le înţelesesem eu, statornicirea drepturilor mele avea să ceară, desigur, timp; şi ce timp aveam eu de pierdut, cu mai puţin de trei şilingi în buzunar şi cu un om osândit şi pus sub urmărire, pe care trebuia să-l îmbarc şi să-l scot din ţară? Cu adevărat, de-avea să nu mi se împlinească nădejdea, mai puteam încă şi acum s-ajungem amândoi la spânzurătoare. Şi pe când tot umblam în sus şi-n jos şi vedeam pe unii uitându-se strâmb la mine — în stradă sau de sus de la geamuri — şi dându-şi coate sau vorbindu-şi cu zâmbete, prinse a se ivi o nouă teamă: că s-ar putea să nu fie prea lesne nici măcar să izbutesc să-i spun avocatului povestea mea, dar să-l fac s-o şi creadă. Să mă fi omorât şi nu-mi puteam lua inima-n dinţi să m-apropii de vreunul din aceşti cinstiţi târgoveţi; mi se părea ruşinos să le vorbesc, aşa cum mă aflam, în zdrenţele mele jegoase şi de i-aş fi întrebat de casa unui om ca domnul Rankeillor, mă gândeam că mi-ar fi râs în nas. Aşa că umblam în sus şi-n jos, treceam strada, o luam la vale către port, ca un câine care şi-a pierdut stăpânul, şi mă rodea pe dinăuntru ceva ciudat, şi una-două mă încerca deznădejdea. În cele din urmă — ziua înaintase, erau poate ceasurile nouă, iar eu ostenisem de-atâta umblet încoace şi

încolo, se-ntâmplă să mă opresc în fața unei case foarte ară toase, pe partea dinspre uscat: o casă cu ferestre frumoase, sticlind de curățenie, cu flori de piatră sub pervazuri, cu pereții proaspăt spoiți și cu un câine de vânătoare căscând în prag, ca unul ce se simțea la el acasă. Îl pizmuiam până și pe-acel dobitoc necuvântător, când se deschise ușa și ieși un bărbat cu fața ageră, rumenă și binevoitoare și cu portul sigur de dânsul; avea în cap o perucă bine pudrată, iar pe nas ochelari. Eram într-un asemenea hal, încât oricine dădea cu ochii de mine, mă mai privea o dată; iar acest domn se dovedi atât de uimit de jalnica mea înfățișare, încât veni de-a dreptul către mine și mă întrebă ce făceam.

I-am spus că venisem la Queen's Ferry cu treabă și, luându-mi inima în dinți, l-am rugat să mă-ndrepte către casa domnului Rankeillor.

– Cum așa? zise dânsul, din casa lui am ieșit chiar acum și, printr-o ciudată întâmplare, sunt chiar eu acela.

– Atunci, domnul meu — am zis eu, trebuie să vă rog să-mi îngăduiți o întrevedere.

– Nu-ți cunosc numele, mi-a răspuns, și nici fața.

– Numele meu e David Balfour.

– David Balfour? a repetat el, cu glas ridicat, ca și cum s-ar fi mirat foarte. Și de unde vii, domnule David Balfour? m-a întrebat, privindu-mă drept în față, cu destul de multă răceală.

– Vin dintr-o mulțime de locuri, domnul meu, i-am spus, dar socotesc că ar fi potrivit să vă spun toată povestea între patru ochi.

Căzu pe gânduri câtăva vreme, trăgându-se de buză și uitându-se când la mine, când în partea de stradă care dădea spre casă.

– Da — zise, acesta este cel mai bun lucru, fără-ndoială. Şi, călăuzindu-mă, merse înapoi spre casă, strigă către un ins nevăzut că avea să fie prins toată dimineaţa şi apoi mă duse într-o cămăruţă prăfuită, plină de cărţi şi de hârţoage. Aici se aşeză şi mă pofti şi pe mine să şed, deşi mi se pă rea că din scaunul său curat se uita cam cu jale la zdrenţele mele îmbâcsite de noroi. Şi-acum — urmă el — dacă aveţi vreo treabă de descurcat, rogu-vă spuneţi pe scurt şi ajungeţi degrabă la miezul chestiunii. *Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo**. Pricepeţi aceasta? zise aruncându-mi o privire aprigă.

– Voi face chiar cum spune Horaţiu, domnul meu, am răspuns zâmbind, şi vă voi duce *in medias res***.

El încuviinţă din cap foarte mulţumit, căci într-adevăr, citatul său latinesc avusese scopul de a mă pune la încercare. Cu toate acestea, şi deşi mai prinsesem puţin curaj, tot mi se sui sângele în obraz când am adăugat:

– Sunt motive să cred că am anumite drepturi asupra domeniului Shaws.

El scose dintr-un sertar o mapă cu hârtii şi, deschizând-o, şi-o aşeză în faţă.

– Da, şi mai departe? întrebă.

Dar eu slobozisem săgeata şi amuţisem.

– Haide, haide, domnule Balfour — zise el, continuaţi! Unde v-aţi născut?

– La Essendean, domnul meu — am răspuns, în anul 1734, la douăsprezece martie.

Păru să urmărească aceste spuse în hârtiile sale, dar ce însemna asta, nu ştiam.

*Nu începe războiul Troiei de la oul Ledei.

**În miezul lucrurilor

– Tatăl și mama? întrebă.

– Tată mi-a fost Alexander Balfour, învățător în acel loc, iar pe mama o chema Grace Pittarow; cred că neamurile ei erau din Angus.

– Aveți oarecare hârtii care să vă confirme identitatea? întrebă domnul Rankeillor.

– Nu, domnul meu — am răspuns, dar aceste hârtii se află în mâinile domnului Campbell, preotul, și-ar putea fi lesne înfățișate. Domnul Campbell și-ar da de asemenea cuvântul în sprijinul celor ce v-am spus, iar cât privește identitatea mea, nu cred că unchiul meu ar merge atât de departe încât să nu mă recunoască.

– Vorbiți de domnul Ebenezer Balfour?

– De dânsul, am zis.

– Pe care l-ați văzut? întrebă el.

– Și care m-a primit în casa sa, am răspuns.

– Ați întâlnit vreodată un om cu numele de Hoseason? întrebă domnul Rankeillor.

– Din păcate da — i-am spus, căci de către dânsul și din însăr-cinarea unchiului meu am fost răpit în dreptul acestui oraș și luat pe mare, unde am suferit un naufragiu, și apoi am trecut prin nenumărate alte greutăți, de mă înfățișez astăzi domniei-voastre în această stare nevoiașă.

– Spuneți că ați naufragiat? zise domnul Rankeillor. Unde s-a petrecut asta?

– Dincolo de capătul de miazăzi al insulei Mull, am răspuns. Numele insulei pe care am fost lepădat de valuri este Earraid.

– A! zise el, zâmbind, sunteți mai tare ca mine în geografie. Totuși, până aici pot să vă spun că aceasta corespunde destul de exact cu alte informații ce le dețin. Dar spuneați că ați fost răpit? În ce sens?

– În adevăratul sens al cuvântului, domnul meu, i-am spus. Mă îndreptam către casa dumneavoastră, când am fost ademenit pe puntea bricului, lovit cu cruzime în creştetul capului şi aruncat în pântecul vasului; apoi n-am mai ştiut nimic, până ce m-am trezit în largul mării. Eram sortit să ajung rob pe plantaţii, dar bunul Dumnezeu m-a scăpat de această soartă.

– Bricul s-a scufundat la 27 iunie — zise el, uitându-se prin însemnările ce le avea în faţă, or acum suntem în 24 august. Iată un interval de timp considerabil, domnule Balfour, aproape două luni, care a şi pricinuit prietenilor dumneavoastră o mare tulburare şi recunosc că nu voi fi pe deplin satisfăcut până ce nu-l veţi lămuri.

– Într-adevăr, domnul meu, am zis, mi-e lesne să umplu acest gol, totuşi, înainte de a-mi spune povestea, mi-ar plăcea să ştiu că vorbesc unui prieten.

– Înseamnă că ne aflăm într-un cerc vicios, spuse avocatul. Nu pot fi convins, înainte de a vă fi auzit. Nu vă pot fi prieten, până nu sunt în deplină cunoştinţă a faptelor. Mai multă încredere v-ar prinde mai bine la vârsta dumneavoastră. Şi apoi, ştiţi, domnule Balfour, avem o zicală pe la noi: „De rele se tem făcătorii de rele".

– Nu trebuie să uitaţi, domnul meu, că de pe urma încrederii mele prea mari am suferit de ajuns până acum şi că am fost luat cu sila pe-o corabie, spre a ajunge rob, chiar de către omul pe care, după câte am înţeles, îl slujiţi.

În tot acest timp dobândisem tot mai mult încrederea domnului Rankeillor şi, pe măsura încrederii, dobândeam şi crezare. Dar faţă de acest atac, pe care eu însumi l-am dat cu umbra unui zâmbet, el izbucni într-un râs prietenos.

– Nu, nu — zise, lucrurile nu stau chiar atât de prost. *Fui non sum**. Am fost, ce-i drept, însărcinatul cu afaceri al unchiului dumitale, dar câtă vreme dumneata (*imberbis juvenis custode remoto***) te preumblai prin apus, a mai curs multă apă pe gârlă şi m-aş mira să nu-ţi fi ţiuit urechile, după cât s-a vorbit de dumneata. Chiar în ziua naufragiului dumitale, domnul Campbell a păşit ţanţoş în biroul meu, cerând să te scoatem la iveală de unde ştim. Eu nu auzisem niciodată de existenţa dumitale, dar îţi cunoscusem tatăl; şi din alte lucruri ştiute de mine, despre care îţi voi pomeni mai târziu, eram înclinat să mă tem de tot ce putea fi mai rău. Domnul Ebenezer a admis că te văzuse, a declarat că îţi dăduse considerabile sume de bani ceea ce părea puţin probabil, şi că plecaseşi pe continent, în Europa, cu scopul de a-ţi completa studiile, ceea ce era şi probabil şi vrednic de laudă. Întrebat cum se face că nu i-ai dat nimic de ştire domnului Campbell, a declarat că-ţi exprimaseşi o mare dorinţă de a o rupe cu trecutul. Întrebat apoi unde te afli, a pretins că nu ştie, bănuieşte însă că la Leyden***. Iată în rezumat răspunsurile sale. Nu sunt sigur că l-a crezut cineva, urmă domnul Rankeillor, cu un zâmbet, iar anumite expresii ale mele i-au fost atât de puţin pe plac, încât nici mai mult nici mai puţin mi-a arătat uşa. În clipa aceea ne-am împotmolit, căci oricât de ferme ne-ar fi fost suspiciunile, nu aveam absolut nici o probă. Tocmai atunci apare şi căpitanul Hoseason cu povestea înecului dumitale, astfel că totul s-a năruit, alegându-se doar domnul Campbell cu mâhnirea,

*Am fost. dar nu mai sunt.

**Tânăr imberb lăsat fără de pază.

***I.eyden (I.eyde), în Olanda, aici se afla pe atunci o universitate vestită.

eu cu o pagubă financiară, iar unchiul dumneavoastră cu o pată în plus asupra reputației sale, și așa destul de fețelită. Și acum, domnule Balfour, încheie, înțelegeți pe deplin cum au decurs lucrurile și vă puteți da seama singur în ce măsură mă pot bucura de încrederea domniei-voastre.

De fapt, domnul Rankeillor era cu mult mai țeapăn și tipicar în vorbire decât sunt eu în stare să-l înfățișez și și-o împăna cu încă și mai multe citate latinești, dar le rostea pe toate cu o voioșie în priviri și în purtări, care în mare parte îmi biruiră neîncrederea. Mai mult decât atât, îmi puteam da seama că îmi vorbea acum ca si cum nu s-ar mai fi îndoit defel că eram cine eram, astfel încât temeiul de căpetenie al identității mele părea acum pe deplin câștigat.

– Domnul meu — am zis, dacă vă voi spune povestea mea, sunt silit să încredințez viața unui prieten făgăduielii dumneavoastră că veți păstra o taină desăvârșită în privința sa. Dați-mi cuvântul dumneavoastră că această taină vă va fi sfântă; în ceea ce mă privește, nu-mi trebuie altă chezășie mai bună decât figura domniei-voastre.

– Domnul meu — zise el, iată o introducere care mă cam sperie, iar dacă se află în povestea domniei-voastre oarecare mărunte încălcări ale legii, v-aș ruga să țineți seama că sunt jurist și să treceți ușor peste ele.

După care i-am spus povestea mea de la început — el ascultând cu ochelarii ridicați și cu ochii închiși, încât uneori mă temeam că adormise. Dar nici pomeneală! Auzea fiecare cuvânt, după cum am văzut mai târziu, cu o agerime a urechii și o siguranță a memoriei care adesea m-au mirat. Chiar și ciudatele nume celte, pe care le auzea atunci pentru prima și ultima dată, și le amintea și se întâmpla să-mi pomenească de

ele cu ani mai târziu. Dar când am rostit răspicat numele de Alan Breck, s-a întâmplat o scenă caraghioasă. Căci numele lui Alan fireşte că răzbise prin toată Scoţia, o dată cu ştirea omorului din Appin şi cu făgăduiala răsplăţii, şi de cum îmi scăpă, avocatul se mişcă în scaunul lui şi deschise ochii.

– În locul dumneavoastră n-aş rosti nume inutile, domnule Balfour, zise, şi mai cu seamă de-ale scoţienilor din Ţara-de-Sus, dintre care mulţi sunt certaţi cu legea.

– Da, poate că era mai bine să nu-l fi rostit — am răspuns, o dată ce mi-a scăpat, pot să-l spun şi de-aci-nainte.

– Ba deloc, zise domnul Rankeillor. Eu sunt cam tare de urechi, după cum poate că aţi băgat de seamă; şi nu-s deloc sigur că am reţinut exact acel nume. Îl vom numi pe amicul dumneavoastră „domnul Thomson", cu voia dumneavoastră, ca să ocolim orice neînţelegeri. Şi pe viitor aş face la fel cu orice scoţian de la munte pe care va trebui să-l pomeniţi, fie el mort sau viu.

După aceasta mi-am dat seama că auzise prea bine numele şi ghicise de pe acum că s-ar putea să ajung cu povestea şi la omor. Dacă el dorea să se prefacă neştiutor, nu era treaba mea, astfel că am zâmbit doar, spunând că nu prea suna a nume de scoţian de la munte şi încuviinţând. În tot restul povestirii mele, Alan a rămas domnul Thomson, ceea ce mi se părea atât de nostim, cu cât era o mostră de şiretlic, după pofta inimii sale. Iacov Stuart, de asemenea, era pomenit sub denumirea de „ruda domnului Thomson". Colin Campbell trecea drept „domnul Delavale", iar lui Cluny, când ajunse la rând în povestirea mea, i-am dat numele de „domnul Jameson, o căpetenie din Ţara-de-Sus". Într-adevăr, o cât se poate de făţişă farsă, şi mă minunam cum de ţine avocatul

s-o joace, dar la urma urmei era aidoma în stilul acelei vremi, când se aflau în țară două partide, iar oamenii potoliți, care n-aveau păreri proprii foarte hotărâte, căutau cu orice chip să nu supere pe nici unul dintre ele.

– Da, da — zise avocatul după ce terminasem, iată un adevă-rat epos, o adevărată odisee prin care ați trecut. Trebuie s-o povestiți, domnul meu, într-o frumoasă latinească, când veți fi mai înaintat în învățătură, sau și în engleză, dacă veți voi, deși, în ce mă privește, prefer cealaltă limbă. V-ați vânturat mult; *quae regio in terris**, prin care parohie din Scoția (ca să traducem adecvat) n-ați trecut în peregrinările dumneavoastră? De altminteri, ați dovedit o ciudată înclinare de a intra în situații dubioase și, făcând toate socotelile, de a vă purta bine în ele. Acest domn Thomson pare un gentleman cu unele însușiri alese, deși poate puțintel cam prea setos de sânge. Eu, unul, cu toate meritele sale, parcă aș prefera să-l știu înecat în Marea Nordului, căci omul acesta, domnule David, e o mare belea. Totuși, dumneata ești foarte îndreptă țit să ții la el și este foarte adevărat că și el ține la dumneata. *Itcomes***, putem spune — ți-a fost tovarăș credincios; nu mai puțin *paribus curis vestigia figit****, căci îndrăznesc să spun că amândoi v-ați așteptat din când în când la spânzură toare. Așa, așa... Ei, acum acele zile, din fericire, au trecut și socotesc, după cât poate omul să prevadă, că ați ajuns la capătul supărărilor.

Trăgând astfel concluzia peripețiilor mele, mă privea cu atâta voioșie și bunătate, încât anevoie îmi țineam în frâu

*În ce ținut din lume.

**Ți-a fost tovarăș de drum.

***Ți-a încurcat pașii cu griji deopotrivă.

mulţumirea. Atât de mult rătăcisem cu oameni fără de lege, şi-mi făcusem culcuş prin coclaurii munţilor şi sub bolta cerului, încât mi se părea mare lucru să mă văd şezând iar într-o casă curată şi adăpostită, tăifăsuind cu un domn în haine negre de postav bun. Chiar pe când gândeam astfel, îmi căzu privirea pe zdrenţele mele nemaipomenite, şi o dată mai mult mă năpădi ruşinea. Dar avocatul băgă de seamă şi mă înţelese. Se ridică, strigă sus spre scară să se mai pună un tacâm, deoarece domnul Balfour va rămâne la dejun, şi-apoi mă duse către un iatac din partea de sus a casei. Aici îmi puse dinainte apă şi săpun, precum şi un pieptene; apoi scoase nişte haine de-ale băiatului său; şi, cu încă un citat potrivit, plecă, lăsându-mă să mă dichisesc.

CAPITOLUL XXVIII

Pornesc la dobândirea moștenirii mele

Am făcut schimbările cu putință în înfățișarea mea și am fost în culmea fericirii când, privindu-mă în oglindă, am văzut că pierise cerșetorul și revenise la viață David Balfour. Și totuși, mă simțeam și oarecum rușinat de schimbare, mai cu seamă de straiele împrumutate. Când am terminat, domnul Rankeillor se arătă încântat de cum arătam și mă pofti iarăși în biroul său.

– Ia loc, domnule David — zise, și-acum, că ai revenit întrucâtva la înfățișarea dumitale firească, să vedem dacă-ți pot fi de folos cu știri noi pentru dumneata. Fără îndoială că te întrebi ce-a fost între tatăl și unchiul dumitale? Este, de bună seamă, o poveste ciudată, iar lămurirea ei este de natură să mă facă să roșesc că sunt nevoit să ți-o dau. Căci — adă ugă el, într-adevăr stingherit, totul se învârtește în jurul unei istorii de dragoste.

– Zău că nu prea sunt în stare să fac legătura între una ca aceasta și unchiul meu.

Dar unchiul dumitale, domnule David, n-a fost întotdeauna bătrân, răspunse avocatul și ceea ce poate că o să te surprindă și mai și, nici urât n-a fost întotdeauna. Avea o înfățișare

chipeşă şi cavalerească; oamenii se opreau în prag să se uite după dânsul, când trecea călare pe un cal focos. L-am privit şi eu, cu aceiaşi ochi cu care te privesc şi, mărturisesc cu toată candoarea, nu fără oarecare invidie; căci eu eram un flăcău oarecare şi fiul unui om oarecare; şi în zilele acelea puteam spune: *Odi te, qui bellus es, Sabello**.

– Mi se pare că visez, am spus.

– Da, da — grăi avocatul, aşa e tinereţea şi bătrâneţea. Şi nu numai atât, dar avea o fire deosebită, care făgăduia lucruri de seamă pentru viitor. Ce crezi că face în 1715? Nici mai mult nici mai puţin, fuge de acasă şi se alătură rebelilor! Tatăl dumitale a fost cel care s-a dus după el, să-l caute, l-a găsit într-un şanţ şi l-a adus înapoi *multum gementem***, spre veselia întregului ţinut. Totuşi, *majora canamus**** — cei doi tineri s-au îndrăgostit, şi anume de una şi aceeaşi domnişoară. Domnul Ebenezer cel admirat şi iubit şi alintat era, fără umbră de îndoială, tare sigur de izbândă, iar când a descoperit că se amăgise, a zbierat ca un păun. Tot ţinutul a auzit povestea; ba zăcea acasă şi bolea, cu neroadele sale neamuri lăcrămând în preajma patului său; ba călărea din cârciumă-n cârciumă, văr-sându-şi mâhnirea în urechea lui Tom, Dick sau Harry. Tatăl dumitale, domnule David, era un gentilom cu suflet tare bun, dar slab, regretabil de slab; a privit toate neghiobiile acestea cu îndelungă răbdare; şi într-o bună zi — închipuieşte-ţi! a renunţat la aleasa sa. Ea însă era cu mult mai înţeleaptă; de la dânsa trebuie că ai moştenit dumneata sănătosul bun-simţ pe care-l dovedeşti. A spus că

*Te detest, Sabelus, fiindcă eşti frumos.

**Cu multe vaiete.

***Să cântăm subiecte mai înalte.

nu e jucăria nimănui şi că nu vrea să fie azvârlită de la unul la altul. Ei i-au căzut în genunchi şi urmarea a fost că, pentru moment, le-a arătat amândurora uşa. Aceasta s-a petrecut în august. Când mă gândesc!... În acelaşi an, eu mă înapoiasem de la universitate. Trebuie să fi fost o scenă tare hazlie.

Eu gândeam la fel în sinea mea: că fusese o poveste neroadă; totuşi nu puteam uita că era amestecat tatăl meu în ea.

– Dar desigur, domnul meu, că va fi avut şi o notă de tragedie? am întrebat.

– Ba nu, domnul meu, chiar deloc — mi-a răspuns avocatul, căci tragedia presupune disputarea unei probleme susceptibile de meditaţie, *un dignus vindice nodus**, iar toată încurcătura asta nu se învârtea decât în jurul năbădăilor unui tinerel nerod şi răsfăţat, căruia nimic nu i-ar fi priit mai bine decât să fi fost legat şi croit zdravăn cu o curea. Dar vezi că tatăl dumitale nu era de aceeaşi părere. Sfârşitul a fost că de la o concesie la alta de-a tatălui dumitale, şi dintr-o culme de egoism plângăreţ şi dulceag într-alta, din partea unchiului dumitale, au ajuns în cele din urmă să încheie un soi de târg, de ale cărui nefericite urmări ai avut de suferit acum. Unul din cei doi a luat-o pe domnişoară, celălalt moşia. Aşa, domnule David! Lumea vorbeşte mult de caritate şi mărinimie, dar în condiţiile pline de ciocniri ale vieţii omeneşti, eu, unul, adesea înclin să cred că urmările cele mai fericite decurg din atitudinea unui gentleman care-şi consultă avocatul şi se foloseşte de toate avantajele ce i le îngăduie legea. În tot cazul, mica ispravă de Don Quijote a tatălui dumitale, nedreaptă în sine, a dat naştere la o monstruoasă descendenţă de nedreptăţi. Tatăl şi mama

* O problemă care să justifice răzbunarea.

dumitale au trăit şi au murit ca nişte oameni sărmani; dumneata ai avut parte de educaţia unui copil nevoiaş; iar între timp, vai de bieţii fermieri de pe moşia Shaws! Şi aş putea adăuga (dacă mi-ar păsa mult de asta), vai de domnul Ebenezer!

– Partea cea mai ciudată din toate — am spus eu — e ca firea unui om să se poată schimba într-atât!

– Adevărat — zise domnul Rankeillor, dar îmi închipui că lucrurile s-au petrecut în chip destul de firesc. Nu-şi putea închipui că jucase un rol frumos. Cei care cunoşteau povestea, îi întorceau spatele; cei care n-o cunoşteau, văzând că un frate pierise, iar celălalt îi urmase la stăpânirea moşiei, au stârnit zvonul că-şi omorâse fratele; astfel, din toate părţile s-a văzut ocolit. Bani a avut tot din ce-a dobândit de pe urma târgului făcut; ei, şi-atunci a început să ţină tot mai mult la bani. Egoist a fost când era tânăr, egoist e şi-acum la bătrâneţe; şi unde l-au dus în cele din urmă aceste lăudabile purtări şi frumoase sentimente, ai văzut dumneata însuţi.

– Ei, ce să-i faci, domnule... dar în toate astea, eu cum stau?

– Domeniul e al dumitale, fără putinţă de îndoială, a răspuns avocatul. Ce-a iscălit tatăl dumitale n-are nici o importanţă; dumneata eşti moştenitor prin drept inalienabil. Dar unchiul dumitale este un om care va lupta până-n pânzele albe, chiar dacă n-are nici o şansă; şi e probabil că va pune la îndoială identitatea dumitale. Un proces este totdeauna costisitor, iar un proces între rude e scandalos; şi-apoi, de-ar ieşi cumva la iveală legăturile dumitale cu amicul Thomson, s-ar putea să aflăm că ne-am fript. Răpirea, firesc, ar fi o carte grozavă în mâinile noastre, dacă am putea-o dovedi. S-ar putea însă să fie anevoie de dovedit; şi sfatul meu, făcând toate socotelile; este să-i oferi unchiului dumitale o învoială lesne de acceptat, poate chiar lă-

sându-l la Shaws, unde a prins rădăcină de un sfert de veac, şi dumneata să te mulţumeşti cu o pensie onorabilă.

I-am spus că eram foarte pornit către o învoială lesnicioasă şi că scoaterea în lume a unor încurcături de familie era un lucru care firește că mă scârbea. Între timp, în sinea mea, începeam să văd ițele planului după care ne-am călăuzit apoi.

– Greutatea de căpetenie e, deci, de a dovedi că el a pus la cale răpirea? am întrebat.

– Sigur, răspunse domnul Rankeillor şi, de va fi cu putinţă, fără judecată. Căci, ascultă bine ce-ţi spun, domnule David, am putea găsi, fără îndoială, câţiva oameni de pe corabie care să jure cum că ai fost răpit; dar în clipa în care s-ar afla în faţa judecătorului, nu le-am mai putea stăvili mărturiile şi desigur că s-ar strecura un cuvinţel-două despre prietenul dumitale, domnul Thomson. Ceea ce, după câte-ai lăsat să-ţi scape, nu pot crede că e de dorit.

– Bine, domnul meu, i-am zis. Iată la ce m-am gândit. Şi i-am dezvăluit planul meu.

– Dar aceasta ar însemna pentru mine, după câte se pare, o întâlnire cu acel Thomson? spuse, după ce am terminat.

– Cred că da, domnul meu, am răspuns.

– Ei, comedie! a strigat, frecându-şi fruntea! Ei, comedie! Nu, domnule David, mi se pare că ce-ai ticluit dumneata e inacceptabil. N-am nimic de zis împotriva amicului dumitale, domnul Thomson; nu ştiu nimic împotriva lui; şi dacă aş şti, ia aminte, domnule David! ar fi de datoria mea să uşurez prinderea sa. Ei, te întreb pe dumneata: e cuminte să-l întâlnesc? S-ar putea să aibă oarecare vină. S-ar putea să nu-ţi fi spus dumitale tot. S-ar putea nici să nu-l cheme Thomson! strigă avocatul, făcând cu ochiul; căci sunt indivizi din ăştia care-şi culeg un

nume la vreo margine de drum, cum ar culege alţii floricele.

– Dumneavoastră trebuie să hotărâţi, domnul meu, i-am răspuns.

Dar era limpede că scorneala mea i se cuibărise în cap, căci s-a tot gândit în tăcere, până ce-am fost chemaţi să luă m masa în tovărăşia soţiei sale; şi de cum ne-a lăsat acea doamnă iar singuri, cu o sticlă de vin dinainte, a şi început să dea târcoale propunerii mele. Când şi unde aveam să-l întâlnesc pe prietenul meu, domnul Thomson? Eram oare sigur de discreţia domnului Thomson? Presupunând că l-am prinde-n capcană pe bătrânul vulpoi, aş primi cutare şi cutare condiţii de învoială? Întrebări ca acestea şi altele asemănă toare îmi punea, la răstimpuri lungi, pe când îşi gusta gânditor vinul. După ce i-am răspuns la toate întrebările — pare-se mulţumitor — căzu şi mai adânc pe gânduri, uitând până şi de vinul roşu de care se ocupase până atunci. Apoi, se duse şi luă o foaie de hârtie şi un creion şi se aşternu pe scris; tot scria şi tot cumpă-nea fiecare cuvânt; şi în cele din urmă, atingând un clopoţel, îl chemă la dânsul pe secretarul său.

– Torrance — îi zise, am nevoie de asta, scrisă curat, până spre seară, iar după ce termini, fii bun şi ia-ţi pălăria şi fii gata să mergi cu acest domn şi cu mine, căci va fi probabil nevoie de dumneata ca martor.

– Cum, domnule? am strigat, de îndată ce plecase secretarul. Vreţi să încercaţi?

– Da, aşa s-ar părea — mi-a răspuns, umplându-şi iar paharul, dar să nu mai vorbim de afaceri. Văzându-l pe Torrance, mi-am adus aminte de o mică întâmplare caraghioasă de acum câţiva ani. Îmi dădusem întâlnire cu prostănacul ăsta la „Cruce", în Edinburg. Fiecare din noi s-a dus după treaba sa,

iar când s-au făcut ceasurile patru, Torrance, care se cinstise cu un păhărel, nu-şi mai cunoştea stăpânul, iar eu, care-mi uitasem ochelarii, eram atât de chior fără ei, încât vă dau cuvântul meu că nu mi-am recunoscut secretarul. Şi începu să râdă din toată inima.

I-am răspuns că era o întâmplare ciudată şi, ca să mă arăt curtenitor, am şi zâmbit; dar care nu-mi fu mirarea să-l aud întreaga după-amiază tot revenind şi zăbovind asupra acestei istorii şi spunându-mi-o mereu, cu noi amănunte şi chicoteli, încât începusem să-mi pierd răbdarea şi să mă simt ruşinat de nerozia prietenului meu.

Apropiindu-se timpul când mă înţelesesem cu Alan să ne întâlnim, am pornit de la casa domnului Rankeillor, eu şi cu dânsul la braţ, iar Torrance urmându-ne, cu conceptul actului în buzunar şi cu un coş acoperit în mână. De-a lungul întregului drum prin oraş, avocatul tot făcea la plecăciuni în dreapta şi-n stânga, şi mereu îl opreau tot felul de domni, prinzându-l de un nasture şi sfătuindu-se cu dânsul despre treburi de-ale târgului sau de-ale lor; şi mi-am putut da seama că se bucura de mare vază prin tot ţinutul. În cele din urmă trecusem de ultimele case, şi am început să mergem de-a lungul portului, către „Hanul Ghiorghinilor", şi către chei, unde se abătuse nenorocirea asupră-mi. Nu puteam privi aceste locuri fără tulburare, amintindu-mi câţi, dintre cei pe atunci alături de mine, nu mai erau pe această lume: Ransome, care scăpase, nădăjduiam, de răul ce i se pregătea, Shuan, dus pe unde nu cutezam să-l urmez, şi bietele suflete care pieriseră odată cu bricul, în ultima sa călătorie. Tuturor acestora şi corăbiei însăşi, eu le supravieţuisem; şi străbătusem nevătămat acele greutăţi şi primejdii înfricoşătoare. Singurul meu gând ar fi

trebuit să fie de recunoştinţă; şi totuşi nu puteam da ochii cu acel loc, fără să mă cuprindă obida pentru ceilalţi şi fără să mă înfioare amintirea.

Acestea mi-erau gândurile, când deodată domnul Rankeillor scoase un strigăt, îşi plesni cu mâna buzunarele şi începu să râdă.

– Asta-i bună! strigă, ce întâmplare caraghioasă! După cât i-am pomenit de des, poftim că iar mi-am uitat ochelarii!

Atunci am înţeles firesţe unde ţintise cu povestea sa, şi că, dacă-şi lăsase ochelarii acasă, o făcuse dinadins, aşa încât să se poată folosi de ajutorul lui Alan, fără neplăcerea de a fi nevoit să-l recunoască. Şi, într-adevăr, bine se gândise; căci, presupunând că lucrurile mergeau cel mai prost cu putinţă, cum ar fi putut domnul Rankeillor să jure în faţa unei curţi de judecată că-l recunoaşte pe prietenul meu, sau să fie silit să dea o mărturie păgubitoare împotriva mea? Totuşi îi trebuise cam mult ca să descopere acea lipsă; şi, pe când treceam prin oraş, vorbise cu o groază de oameni, recunoscându-i pe toţi, astfel că eu, unul, nu aveam nici o îndoială că vedea foarte bine.

De îndată ce trecurăm de „Hanul Ghiorghinilor", unde l-am recunoscut pe hangiu fumându-şi luleaua în prag, domnul Rankeillor schimbă rânduiala mersului nostru, mergând dânsul în urmă cu Torrance, şi trimiţându-mă pe mine înainte, ca cercetaş. M-am suit pe deal, fluierând la răstimpuri crâmpeiul de cântec celt şi, în cele din urmă, am avut bucuria să aud răspunsul şi să-l văd pe Alan ridicându-se dindărătul unui tufiş. Era cam bosumflat, deoarece petrecuse o zi lungă singur, cutreierând ţinutul, şi mâncase cam sărăcuţ, într-o berărie de lângă Dundas. Însă a fost de ajuns să-mi vadă straiele, că s-a şi înviorat; şi a devenit alt om de îndată

ce i-am spus în ce stare avansată se aflau treburile noastre şi ce rol trebuia să joace el în ce mai rămânea de făcut.

– Să ştii că gândul acesta pe care l-ai avut este tare isteţ, zise el, şi îndrăznesc să-ţi spun că om mai potrivit pentru a-l duce la capăt decât Alan Breck, nu puteai găsi. Nu-i un lucru la care să se priceapă oricine, ia seama!, ci este nevoie de un bărbat ales şi cu scaun la cap. Dar stau şi mă gândesc că avocatul acela al tău trebuie să fie nerăbdător să mă vadă — continuă Alan.

Aşadar am strigat şi am făcut semne către domnul Rankeillor, care s-a apropiat singur şi a fost prezentat prietenului meu, domnul Thomson.

– Domnule Thomson, îmi pare bine de cunoştinţă. Dar mi-am uitat acasă ochelarii şi prietenul dumneavoastră, domnul David, aici de faţă, zise el, bătându-mă pe umăr, vă va spune că sunt aproape ca şi fără vedere, şi deci nu trebuie să vă miraţi dacă trec mâine pe lângă domnia-voastră fără să vă recunosc.

Spuse acestea gândindu-se că lui Alan îi va părea bine, dar munteanul era gata să se simtă atins în mândria sa pentru mult mai puţin decât aceasta.

– Domnul meu — răspunse el ţeapăn, aş zice că nu are însemnătate defel, de vreme ce ne întâlnim aici doar într-un anume scop, pentru înlesnirea dreptăţii domnului Balfour; iar după câte îmi pot da seama, nu cred să mai fie nici un motiv să mai avem de-a face unul cu altul. Dar primesc scuzele dumneavoastră, care foarte potrivit este să mi le aduceţi.

– Şi asta-i tot ce aşteptam, domnule Thomson, zise Rankeillor cu voioşie, iar acum, domnia-voastră şi cu mine fiind actorii de căpetenie în ceea ce suntem pe cale să întreprindem,

cred că s-ar cuveni să cădem la o bună înțelegere, în care scop aș zice să binevoiți să-mi dați brațul dumneavoastră, căci, din pricina întunericului care se lasă și neavând nici ochelarii, nu prea văd bine drumul; iar dumneata, domnule David, vei vedea că Torrance e un om tare plăcut la vorbă. Numai că dă-mi voie să-ți amintesc că este cu totul de prisos ca el să afle amănunte despre peripețiile dumitale sau despre acelea ale... hm... domnului Thomson.

Așadar, cei doi merseră înainte, iar Torrance și cu mine în urma lor.

Se făcuse noapte de-a binelea când am ajuns în dreptul conacului Shaws. Erau ceasurile zece trecute; un vântuleț plăcut foșnea dinspre sud-vest, învăluind zgomotul pașilor noștri; și, în vreme ce ne apropiam, nu zăream firicel de lumină în nici o parte a casei. Se părea că unchiul meu se și băgase în pat, ceea ce era de fapt lucrul cel mai potrivit pentru intențiile noastre. Când am ajuns la vreo cincizeci de coți de casă, am ținut în șoaptă un ultim sfat și apoi avocatul, Torrance și cu mine ne-am furișat binișor puțin mai la deal și ne-am ghemuit după colțul casei; și de îndată ce ne luasem în primire locurile, Alan se-ndreptă cu pași mari spre ușă, fără să se ascundă, și începu să bată.

CAPITOLUL XXIX

Intru în împărăția mea

Câtva timp, Alan bătu în uşă ca un zănatic şi ciocănelile sale nu iscară decât ecourile casei şi ale împrejurimilor. În cele din urmă, totuşi, am auzit zgomotul unei ferestre care se ridica binişor, şi atunci am ştiut că unchiul meu se ivise la locul său de strajă. În puțina lumină de afară, îl vedeam doar pe Alan stând pe trepte ca o umbră întunecată. Cei trei martori erau cu totul ascunşi vederii sale; n-avea deci ce să-l sperie pe-un om de treabă aflat la casa sa. Cu toate acestea, îl cercetă câtva timp în tăcere pe oaspete, iar când vorbi, glasul îi suna umbrit de bănuială.

– Ce-i asta? zise. La ceasul acesta de noapte nu umblă pe drumuri nici un om cumsecade; şi la mine n-au ce căuta bufnițele. Ce te-aduce încoace? Să ştii că am puşcă.

– Sunteți chiar dumneavoastră, domnule Balfour? îi răspunse Alan, făcând un pas înapoi şi ridicându-şi privirea în întuneric. Aveți grijă cu puşca aceea, sunt buclucaşe comediile astea când iau foc.

– Ce te-aduce aici? Şi cine eşti? zise unchiul meu, mânios.

– N-am nici un chef să-mi zbier numele-n câmp, spuse Alan; cât despre ce m-aduce aici, asta-i altă poveste; şi-i mai

degrabă treaba dumneavoastră decât a mea, iar dacă sunteţi sigur c-o să vă fie pe plac, îi fac şi muzică şi v-o cânt.

– Şi care-i povestea?

– David, zise Alan.

– Ce-ai spus? strigă unchiul meu, cu glas tare schimbat.

– Vreţi să vă mai spun şi numele celălalt? întrebă Alan.

Urmă o tăcere, apoi:

– Cred că e mai bine să vă dau drumul înăuntru, zise unchiul meu, cu îndoială.

– Vă cred — zise Alan, dar vorba e, aş intra? Ei, acum să vă spun şi eu ce cred. Cred că aici, pe pragul acesta, trebuie să ne sfătuim despre istoria cu pricina, aici ori nicăieri; căci aş dori să pricepeţi că sunt deopotrivă de căpătânos ca şi dumneavoastră, şi de neam cu mult mai bun.

Unchiul Ebenezer rămase cam uluit când văzu că oaspetele întorsese foaia; stătu şi înghiţi puţin în sec, pesemne, şi apoi i se auzi iar glasul:

– Fie, fie! Dacă trebuie, n-avem ce-i face! Şi închise fereastra.

Dar trecu vreme îndelungată până să coboare treptele, şi mai lungă încă, până să desfacă încuietorile — căindu-se desigur şi năpădit mereu de alte spaime, de cum făcea câte doi paşi şi de cum mai descuia câte un lacăt şi mai scotea câte un drug. Până la urmă, auzirăm totuşi uşa scârţâind din balamale; iar apoi, pare-se că unchiul meu se strecurase uşurel afară şi, văzând că Alan se mai dăduse înapoi cu un pas-doi, se aşezase pe treapta de sus a intrării, cu puşca pregătită în mână.

– Şi-acum — zise, ţine minte că am puşca la mine şi dacă mai faci un pas, eşti mort!

– Foarte cuviincioasă vorbă, îl auzirăm pe Alan, zău aşa!

– N-o fi — zise unchiul meu, dar şi purtarea dumitale e cam năstrușnică, aşa că se cade să fiu pregătit. Şi-acum că ne-am înțeles, dă-i drumul şi spune ce treabă ai cu mine.

– Păi să vedeți — zise Alan, iată care-i treaba. Dumneavoastră, care sunteți un om atât de înțelegător, ați băgat de seamă, fără-ndoială, că eu sunt un bărbat de neam şi că mă trag din Țara-de-Sus. Numele meu n-are nici o legătură cu povestea pe care am să v-o spun, dar ținutul neamurilor mele nu-i departe de insula Mull, despre care poate ați auzit. Pare-se că s-a scufundat o corabie prin acele locuri, iar în ziua urmă-toare, un gentilom din neamul meu, cotrobăind prin acele nisipuri după ceva lemn de ars, a dat peste un flă căiaș pe jumătate înecat. Ei, şi l-a adus în simțiri, şi-apoi, împreună cu o seamă de alți gentilomi, l-au luat şi l-au băgat într-un castel vechi şi năruit, unde din ziua aceea şi până azi a prilejuit neamurilor mele o însemnată cheltuială. Neamurile mele-s cam sălbatice, vedeți dumneavoastră, şi nu prea țin seama de lege, ca unii pe care i-aş putea numi; şi aflând că flăcăul nu-i chiar de pe drumuri şi că vă este nepot de sânge domniei-voastre, domnule Balfour, m-au rugat pe mine să trec pe la dumneavoastră ca să ne sfătuim în această privință. Şi pot să vă spun din capul locului că, de nu vom izbuti să cădem la învoială, aveți slabă nădejde să mai dați ochi cu dânsul. Căci neamurile mele, adăugă Alan cu nevinovăție, nu prea sunt oameni cu stare.

Unchiul meu tuşi puțin.

– Nu prea-mi pasă, zise. N-a fost niciodată cine ştie ce de capul lui şi nu-i treaba mea să mă amestec.

– Aşa, aşa, zise Alan. Văd eu unde ținteşti dumneata: te faci că nu-ți pasă, ca să plăteşti răscumpărare mai puțină.

– Aş — răspunse unchiul meu, ba-i chiar adevăru — adevă-rat. Nu mă frământ defel în privinţa sa şi n-am de gând să plătesc nici o leţcaie răscumpărare, aşa că, din partea mea, puteţi să-l duceţi la dracu-n praznic.

– Taci domnule, că sângele apă nu se face, zise Alan. Dă-o dracului de treabă, doar nu te poţi lepăda de fiul fratelui dumitale, c-ar fi mai mare ruşinea; dacă ai face una ca asta şi s-ar răspândi vestea, nu prea ai avea faimă bună în ţinutul dumitale, sau mă-nşel eu foarte tare.

– Lasă că nici aşa n-am, răspunse Ebenezer; şi-apoi nu văd cum s-ar putea răspândi vestea. Eu, unul, ştiu că n-o voi răspândi, iar dumneata şi neamurile dumitale n-aveţi de ce s-o faceţi. Aşa că asta-i vorbă de clacă.

– Atunci are să povestească David, zise Alan.

– Cum aşa? zise unchiul meu, aspru.

– Păi uite aşa! Neamurile mele l-ar ţine, firește, pe David, câtă vreme ar avea nădejde să vadă ceva arginţi de pe urma sa, dar dacă nu-i rost, eu sunt încredinţat că l-ar lăsa să se ducă unde i s-ar năzări şi călătorie sprâncenată.

– Ei, dar nici aşa nu mi-ar plăcea, răspunse unchiul meu. Nu prea m-aş împăca cu una ca asta.

– Păi cred şi eu, zise Alan.

– Şi de ce, mă rog, ar face una ca asta? întrebă Ebenezer.

– Uite, domnule Balfour — răspunse Alan, după câte i-am auzit eu, una din două: ori ţi-e drag David şi plăteşti ca să ţi-l iei înapoi, ori ai destule motive ca să scapi de el şi plăteşti ca să-l ţinem noi. Pare-se că drag nu îţi este; ei, atunci vrei să rămână la noi; aş fi bucuros să aflu, căci ne-ar fi de mare folos nişte bănuţi, şi mie, şi neamurilor mele.

– Nu pricep ce vrei să spui cu asta, zise unchiul meu.

– Nu? zise Alan. Atunci ascultă aici: spui că nu-l vrei înapoi pe băiat; bine, atunci ce vrei să facem cu el şi cât dai?

Unchiul meu tăcea chitic şi doar se sucea fără astâmpăr pe pragul uşii.

– Haide, domnule, începu să ţipe Alan. Află că eu sunt bărbat de neam şi port nume de rege. Nu stau să aştept la uşa dumitale. Ori îmi răspunzi curtenitor şi la iuţeală, ori — pe creasta muntelui Glencoe — îţi străpung măruntaiele.

– Hei, omule! strigă unchiul meu, sculându-se la repezeală şi împleticindu-se în picioare. Dă-mi şi dumneata puţin răgaz! Dar ce te-a apucat? Eu sunt un biet om de rând, ce crezi dumneata, că sunt maestru de balet? Mă străduiesc şi eu să fiu curtenitor cât poate omul într-o asemenea cumpănă. Iar cât despre felul cum vorbeşti dumneata, Doamne fereşte, nu-i defel cuviincios! Dar eu unde sunt, cu puşca mea? adăugă el, arătându-şi colţii.

– Pulberea şi mâinile-ţi bătrâne sunt ca melcul pe lângă rândunică, în faţa oţelului lucios din mâinile lui Alan — strigă celălalt. Până ce-ar nimeri trăgaciul degetele tale înţepenite, ţi-ar bâţâi mânerul spadei mele în coşul pieptului.

– Potoleşte-te, omule, dar cine zice altfel? făcu unchiul meu. Spune ce vrei dumneata, fie cum zici; eu nu vreau să te supăr. N-ai decât să spui cam ce-ai dori, şi vei vedea că ne-nţelegem foarte frumos până la urmă.

– Păi, vezi, aşa, zise Alan, eu ce vreau, domnule? Să ne înţelegem! În două vorbe: vrei să-l omorâm ori vrei să-l ţinem pe băiat?

– O, Doamne, Doamne! se văită Ebenezer. Doamne sfinte, ce mai vorbe!

– Îl omorâm ori îl ţinem? repetă Alan.

– Ţineţi-l, ţineţi-l! se văicări Ebenezer. Să nu facem vărsare de sânge, rogu-vă!

– Bine — zise Alan, cum doreşti; dar aşa are să fie mai scump.

– Mai scump? ţipă Ebenezer. Cum adică, v-aţi mânji dumneavoastră mâinile c-o asemenea nelegiuire?

– Fleacuri! zise Alan, cum o iei, tot nelegiuire e! Mai lesne-i omorâtul, mai iute şi mai sigur. Ca să-l ţinem, are să fie lucru gingaş, mai mare beleaua.

– Dar tot mai bine zic să-l ţineţi, îi răspunse unchiul meu. Eu nu mi-am încărcat niciodată conştiinţa cu nelegiuiri, şi n-o să mă apuc acum, de dragul unui muntean sălbatic.

– Ce simţitor sunteţi! Mai rar! rânji Alan.

– Sunt un om cu principii — zise Ebenezer, modest, şi dacă-i musai să plătesc, ce să fac? Apoi, uiţi că e băiatul fratelui meu!

– Ei, da, da, făcu Alan — şi-acum hai să vorbim despre preţ. Nu prea mi-e uşor să stabilesc suma; ar cam trebui mai întâi să ştiu câteva lucruri mai mărunte. Ar trebui să ştiu, de pildă, cât i-aţi dat lui Hoseason.

– Hoseason! strigă unchiul meu, îngrozit. De ce să-i fi dat?

– Ca să-l răpească pe David, zise Alan.

– E-o minciună, o minciună grozavă! strigă unchiul meu. N-a fost răpit! Te-a minţit ca un nerusinat cine ţi-a spus asta! N-a fost niciodată răpit!

– Nu-i vina mea şi nici a dumitale făcu Alan, şi nici a lui Hoseason, dacă e să-l credem.

– Ce vrei să zici? strigă la el Ebenezer. Ţi-a spus Hoseason?

– Păi, bou bătrân şi afurisit, cum crezi c-aş şti altfel?

strigă şi Alan la el. Hoseason şi cu mine suntem tovarăşi. Împărţim câştigul; aşa că vezi acum că degeaba-ncerci să minţi. Şi-ţi mai spun pe şleau că ai fost un prost şi jumătate să-i încredinţezi unui asemenea om ca marinarul asemenea chestii de familie. Dar acum e-n zadar; trebuie să dormi cum ţi-ai aşternut. Şi vorba e, până una-alta: cât i-ai dat?

– Ţi-a spus el? mai întrebă iar unchiul meu.

– Treaba mea, zise Alan.

– Ei bine — se hotărî unchiul meu, puţin îmi pasă ce ţi-o fi spus el, te-a minţit şi adevăru-adevărat, Dumnezeu mi-e martor, e că i-am dat douăzeci de funzi. Dar, ca să fiu cinstit până la urmă cu dumneata, să nu zici că te-am minţit, trebuia să-i mai rămână, în afară de asta, şi preţul pe care avea să-l ia în Caroline, la vânzarea băiatului, care urma să fie pe puţin tot atât, dar nu din punga mea, vezi bine.

– Mulţumesc, domnule Thomson. E prea de ajuns, zise avocatul, înaintând între ei şi adăugând apoi, cât se poate de cuviincios: Bună seara, domnule Balfour.

Iar eu de colo:

– Bună seara, unchiule Ebenezer.

Şi Torrance:

– Ce mândreţe de noapte, domnule Balfour!

Pas să mai zică un cuvinţel unchiul meu: rămăsese încremenit în pragul uşii şi se holba la noi. Alan îi luă repede puşca, iar avocatul, luându-l de braţ, îl culese din prag, îl duse la bucătărie, unde îi urmarăm cu toţii, şi-l aşeză într-un scaun lângă vatra fără de foc, luminată de-o biată feştilă.

Acolo, câtăva vreme ne uitarăm cu toţii la el, bucurându-ne foarte de izbândă, dar şi cu un fel de milă pentru ruşinea lui.

– Hai, hai, domnule Ebenezer — îi vorbi avocatul, nu mai

fi aşa abătut; îţi făgăduiesc că vom fi oameni de-nţeles. Până una-alta, dă-ne cheia pivniţei, să se ducă Torrance după o sticlă cu vin de-al tatălui dumitale, să bem în cinstea evenimentului de azi. Apoi, întorcându-se către mine şi luându-mă de mână: Domnule David — zise, îţi doresc toate bucuriile pe lângă norocul dumitale, care cred că e meritat. Apoi către Alan, cu o fărâmă de comicărie: Domnule Thomson, vă felicit; aţi călăuzit totul cu mare artă, doar într-un singur punct aţi depăşit cumva înţelegerea. Trebuie oare să pricep că numele dumneavoastră e Iacob? Sau Carol? Ori poate că George?*

– Şi de ce trebuie neapărat să fie unul din acestea trei? întrebă Alan, îndreptându-se ţanţoş, ca omul care miroase o jignire.

– Doar fiindcă aţi vorbit de-un nume de rege, răspunse Rankeillor — şi cum până acum n-a existat un rege Thomson, sau cel puţin faima sa n-a ajuns până la mine, am socotit desigur că vorbiţi de numele ce vi s-a dat la botez.

Era tocmai împunsătura care-l putea ustura cel mai tare pe Alan, şi trebuie să mărturisesc că a primit-o foarte rău. N-a spus o vorbă, ci s-a îndepărtat până la celălalt capăt al bucătăriei, s-a aşezat acolo şi a stat îmbufnat; şi-abia când m-am dus eu după el şi i-am întins mâna şi i-am mulţumit în toată regula, ca unuia de care atârnase întâi şi întâi izbândirea dreptului meu, abia atunci a prins să zâmbească puţintel şi am putut până la urmă să-l conving să ni se alăture.

Între timp fusese aprins focul în vatră şi destupată o sticlă de vin; din coş ieşi la iveală o cină bună, în jurul căreia ne aşezarăm Torrance şi cu Alan şi cu mine, în vreme ce avocatul şi cu unchiul meu trecură în camera vecină pentru

*Numele ultimilor regi ai Angliei, pe vremea aceea.

a se sfătui între dânşii. Au stat închişi acolo cam vreun ceas, la sfârşitul căruia izbutiseră să ajungă la o bună înţelegere, iar apoi, unchiul Ebenezer şi cu mine ne-am pus, după cum se cuvenea, iscăliturile pe învoială. Aceasta prevedea pentru unchiul meu îndatorirea de a achita lui Rankeillor valoarea serviciilor sale şi de a-mi plăti mie două treimi, libere de orice sarcini, din venitul anual al moşiei Shaws.

Aşadar, cerşetorul din poveste se înapoiase acasă! Iar când m-am întins pe laviţele din bucătărie, în noaptea aceea, eram un om cu stare şi cu un nume în ţinut. Alan şi Torrance şi Rankeillor dormeau şi sforăiau în culcuşurile lor tari; cât despre mine, care dormisem atâtea zile şi atâtea nopţi sub bolta cerului, în noroi şi pe pietre, adesea cu pântecul gol şi cu spaima morţii în suflet, această schimbare a sorţii spre bine mă muie mai rău decât oricare din nefericirile de mai înainte; şi am rămas, până-n zori, cu ochii în tavan, plănuindu-mi viitorul.

CAPITOLUL XXX

Rămas bun!

Eu, unul, ajunsesem la liman. Dar se mai găsea în sarcina mea Alan, căruia îi eram atât de îndatorat; şi mai aveam pe suflet o grea povară în privinţa învinuirii de omor a lui James din Şuvoaiele. În ambele privinţe mi-am deschis inima lui Rankeillor în dimineaţa următoare, plimbându-mă încoace şi încolo prin dreptul conacului Shaws, pe la şase dimineaţa, fără alţi martori decât câmpiile şi pădurile care fuseseră ale strămoşilor mei şi care erau acum ale mele. Chiar pe când vorbeam despre aceste lucruri atât de însemnate, ochiul meu sorbea cu voioşie priveliştea şi inima îmi sălta de bucurie şi de mândrie.

Cât despre hotărâta mea datorie către prietenul meu, avocatul n-avea nici o îndoială: trebuia cu orice preţ să-l ajut să iasă din ţară, însă, în ceea ce-l privea pe Iacov, era de altă părere.

– Domnul Thomson — zise el, e una, iar ruda domnului Thomson e cu totul altceva. Cunosc foarte puţin faptele, dar înţeleg că un foarte mare aristocrat, pe care-l vom numi, cu voia dumneavoastră, D. de A.* are oarecare interes, şi este de presupus că şi oarecare vrăjmăşie, în această afacere. D. de A. este, fără îndoială, un nobil eminent; dar, domnule

*E vorba de ducele de Argylle.

David, *timoe qui neocuere deos**. Dacă te vei amesteca să-i zădărnicești răzbunarea, amintește-ți că există o cale pentru a ți se înlătura mărturia, și anume aceea de a te aduce pe banca acuzaților. Acolo vei fi la aceeași ananghie ca și ruda domnului Thomson. Vei spune că ești nevinovat, dar la fel e și acela. Iar o judecată unde ți-e capul în joc, înaintea unui juriu de scoțieni munteni, într-o vrajbă între scoțieni munteni și cu un judecător scoțian muntean ca președinte, n-ar fi decât o scurtă cale către spânzurătoare.

Eu cugetasem la toate acestea mai înainte, fără să le găsesc un răspuns prea bun, astfel că am spus, cu toată nevinovăția de care eram în stare:

– În cazul acesta, domnule, va trebui să fiu spânzurat, nu?

– Dragul meu băiat — strigă el, du-te în numele lui Dumnezeu și fă ce crezi că e de datoria ta! E trist ca la vârsta mea să te sfătuiesc să alegi partea cea mai sigură și rușinoasă, și-mi iau înapoi cuvintele, rugându-te să mă ierți. Du-te și fă-ți datoria și lasă-te spânzurat, dacă va trebui, ca un gentilom. Sunt pe lume lucruri mai rele decât să fii spânzurat.

– Nu multe, domnul meu, am zis eu, zâmbind.

– Ba da, domnule — a strigat el, foarte multe! De zece ori mai bine i-ar șade unchiului dumitale (ca să nu căutăm pilde mai îndepărtate) de-ar atârna în toată legea de-o spânzurătoare.

După care se duse în casă, încă foarte înfierbântat și însuflețit, încât am văzut că mă plăcuse din toată inima; și acolo îmi scrise două scrisori, lămurindu-mă asupra lor, în timp ce le scria.

– Aceasta — zise, este către banca mea „Compania britanică

*Mă tem de zeii în stare să facă rău.

a inului" şi deschide un credit pe numele dumitale. Sfătuieşte-te cu domnul Thomson, el ştie pe ce căi puteţi apuca; iar dumneata, cu ajutorul acestui credit, vei putea face faţă cheltuielilor. Sunt încredinţat că vei şti să-ţi chiverniseşti banii cu judecată, dar întrucât priveşte treburile unui prieten ca domnul Thomson, eu aş fi de-a dreptul risipitor. Iar apoi, în privinţa rudei sale, nu-i cale mai bună decât să-l cauţi pe procuror, să-i spui povestea dumitale şi să te oferi să depui mărturie; dacă va primi sau nu, asta e altă socoteală şi atârnă de D. de A. Şi-acum, iată aici o scrisoare către un tiz de-al dumitale, învăţatul domn Balfour din Pilrig, un bărbat pe care-l stimez. Este mai bine să fii prezentat de către cineva cu care porţi acelaşi nume şi seniorul de Pilrig se bucură de multă stimă în barou şi are legături bune cu lordul procuror-general Grant. În locul dumitale nu l-aş plictisi cu amănunte; şi — ştii ce? —, cred că-i de prisos să te referi la domnul Thomson. Ia-ţi-l pildă pe senior, e un model bun; când vei avea de-a face cu procurorul, fii rezervat; şi în toate aceste treburi, să te călăuzească Dumnezeu, domnule David!

După care îşi luă rămas bun şi porni cu Torrance către port, în timp ce Alan şi cu mine ne îndreptarăm către cetatea Edinburgului. Trecând pe cărăruie şi pe lângă stâlpii de la intrare şi căsuţa de portar neterminată, ne tot uitam înapoi, către casa strămbunilor mei. Se înălţa goală şi mare şi fără un fir de fum, ca o clădire pustie; doar la una din ferestrele din vârf se zărea ţuguiul unei scufii, bâţâindu-se-n sus şi-n jos, încoace şi încolo, ca un cap de iepure de după un şanţ. Avusesem parte de o primire proastă când sosisem acolo şi încă de şi mai puţină bunătate cât stătusem, dar încaltea plecarea mi-era petrecută din ochi cu stăruinţă.

Alan şi cu mine înaintam alene; nu prea ne da inima ghes nici să umblăm, nici să vorbim. Acelaşi gând ne stăpânea pe amândoi: că ne apropiam de momentul despărţirii noastre şi amintirea tuturor zilelor trecute ne apăsa greu. De vorbit vorbeam despre ce-aveam de făcut; şi am hotărât ca Alan să rămână prin ţinut, poposind când într-un loc, când într-altul, dar venind o dată pe zi într-un anumit loc, unde să pot lua legătura cu el, fie eu însumi, fie printr-un sol. Între timp, eu aveam să caut pe un avocat din neamul Stewarţilor din Appin, un om căruia ne puteam încredinţa fără de teamă; şi-avea să fie sarcina sa să găsească un vas şi să pună la cale îmbarcarea lui Alan în deplină siguranţă. De cum rânduisem această treabă, se părea că-i pe cale să ne piară glasul şi, cu toate că eu mă străduiam să glumesc cu Alan, numindu-l „domnul Thomson", iar el cu mine, vorbindu-mi de straiele mele fercheşe şi de moşia mea, se simţea prea bine că eram amândoi mai aproape de lacrimi decât de râs.

Ajunserăm la cărarea de peste dealul Corstorphine şi când ne-am apropiat de locul numit „Răgaz şi mulţumire Domnului" şi am privit în jos către bălţile Corstorphine-ului şi dincolo, către cetate şi către castelul de pe deal, ne-am oprit amândoi, ştiind fără să grăim o vorbă, că sosisem la locul unde drumurile noastre se despărţeau. Aici, el îmi mai înşiră o dată toate învoielile noastre: adresa avocatului, ceasul în care el, Alan, putea fi găsit în fiecare zi şi semnalele care trebuiau făcute de către oricine venea să-l caute. Apoi am scos toţi banii pe care-i aveam, o guinee-două, de la Rankeillor, şi i-am dat, ca să nu rabde de foame între timp, şi am mai zăbo-

bovit o vreme privind amândoi către Edinburg în tăcere.

– Ei, rămâi cu bine, a spus Alan, şi mi-a întins mâna sa stângă.

– Cu bine — am spus şi eu, i-am strâns repede mâna, şi-apoi am pornit să cobor dealul.

Nici unul dintre noi nu l-a privit pe celălalt în faţă, şi câtă vreme l-aş mai fi putut vedea, n-am întors o dată capul să mai arunc o privire prietenului pe care-l lăsam în urmă. Dar pe când îmi urmam drumul către oraş, mă simţeam atât de pierdut şi de însingurat, că parcă mă îmboldea inima să mă aşez lângă un şanţ, să plâng şi să ţip ca un copil.

Se apropia de amiază când am trecut pe lângă West Kirk* şi pe lângă Grassmarket, pe străzile capitalei. Uriaşa înălţime a clădirilor, care ajungeau până la zece şi cincisprezece caturi, îngustele intrări boltite din care se revărsau întruna trecători, mărfurile înfăţişate în ferestrele neguţătorilor, zarva şi frământarea necontenită, mirosurile înecăcioase şi straiele mândre, şi o sută de alte nimicuri, prea mărunte pentru ca să le mai înşir, mă uluiră într-atât, încât eram ca şi ameţit, şi mă lăsam purtat de mulţime încoace şi încolo; şi totuşi, gândul meu nu era decât la Alan, care stătea în locul zis „Răgaz şi mulţumire Domnului" — şi tot timpul, deşi s-ar crede că nu puteam nutri decât încântare faţă de acele frumuseţi şi noutăţi, mă scormonea ca un cuţit rece în inimă, de parcă aş fi făptuit vreun rău.

Întâmplarea mă aduse în rătăcirile mele chiar lângă porţile băncii „Compania britanică a inului".

* Biserică din Vest.

*

Chiar aici, când David e gata să-şi ia destinul în mâini, cel ce se îndeletniceşte azi cu tipărirea acestor amintiri e de părere că, pentru moment, să ne luăm rămas-bun de la el.

Cum a scăpat Alan şi ce s-a făcut în privinţa omorului, împreună cu o mulţime de alte amănunte în stare să ne captiveze, vom povesti altă dată. Aceasta atârnă însă şi de voia cititorului. Cel care s-a îngrijit de publicarea acestor însemnări are multă tragere de inimă atât pentru Alan cât şi pentru David, şi bucuros şi-ar petrece o mare parte din viaţă în tovărăşia lor, dar s-ar putea să nu mai împărtăşească şi alţii aceleaşi sentimente. De teamă să nu fie aşa, şi pentru ca să nu se plângă careva că nu ne-am făcut întru totul datoria, ne grăbim să încredinţăm pe toată lumea că le-a ieşit bine totul amândurora, în înţelesul limitat şi omenesc al cuvântului „bine"; că orice li s-ar fi întâmplat, au fost cruţaţi de dezonoare şi, în orice vor fi dat greş, şi-au rămas întotdeauna credincioşi lor înşile.

Cuprins

Capitolul I
Pornesc la drum către conacul Shaws 6
Capitolul II
Ajung la capătul călătoriei mele 13
Capitolul III
Fac cunoştinţă cu unchiul meu 21
Capitolul IV
Trec printr-o mare primejdie la conacul Shaws 31
Capitolul V
Merg la Queen's Ferry 42
Capitolul VI
Ce s-a întâmplat la Queen's Ferry 51
Capitolul VII
Plec pe mare cu bricul "Făgăduinţa" din Dysart 58
Capitolul VIII
Cabina de pe puntea de comandă 68
Capitolul IX
Omul cu chimirul de aur 75
Capitolul X
Asediul cabinei de pe puntea de comandă 88

Capitolul XI
Căpitanul se dă bătut 97
Capitolul XII
Aud de "Vulpea Roşie" 103
Capitolul XIII
Pieirea bricului 115
Capitolul XIV
Insula pustie 123
Capitolul XV
Flăcăul cu bumbul de argint cutreierând insula Mull 135
Capitolul XVI
Flăcăul cu bumbul de argint cutreierând ţinutul Morven .. 146
Capitolul XIII
Moartea Vulpii Roşii 156
Capitolul XVIII
Stau de vorbă cu Alan în pădurea Lettermore 164
Capitolul XIX
Casa spaimei 175
Capitolul XX
Fugari printre stânci 184
Capitolul XXI
Fugari în prăpastia Corrynakiegh 195
Capitolul XXII
Fugari prin ţinutul mlaştinilor 204
Capitolul XXIII
Cuşca lui Cluny 214
Capitolul XXIV
Fugarii. Cearta 226

Capitolul XXV
În Balquhidder 239
Capitolul XXVI
Fuga ia sfârşit. Trecem apa Forth-ului 249
Capitolul XXVII
Ajung la domnul Rankeillor 263
Capitolul XXVIII
Pornesc la dobândirea moştenirii mele 274
Capitolul XXIX
Intru în împărăţia mea 284
Capitolul XXX
Rămas bun! 293

COLECȚIA PICCOLINO

Editura TEDIT-FZH

oferă spre vânzare cititorilor interesați
cărțile publicate sub egida sa
cu o reducere
de 10% din prețul de vânzare.
Dacă valoarea cărților comandate
depășește suma
de 500. 000 – 750. 000 lei, cumpărătorul beneficiază de
o reducere
de 15% respectiv 20%.
Vă rugăm să ne scrieți la adresa:

EDITURA TEDIT-FZH
C. P. : 63-40 BUCUREȘTI

Relații suplimentare la telefon/fax:
021–260. 04. 76
sau
e–mail: tedit@xnet. ro

Așteptăm scrisorile dumneavoastră!

Lucrare executată la Tipografia Print Paper S.R.L.
Str. Navigației nr. 76, Sectorl, București
Tel./Fax: 668.53.49; Mobil: 0722.390.790, 0722.390.590

COLECȚIA PICCOLINO

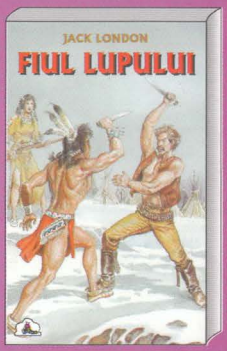

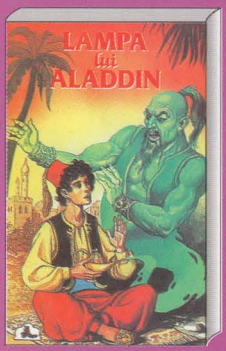

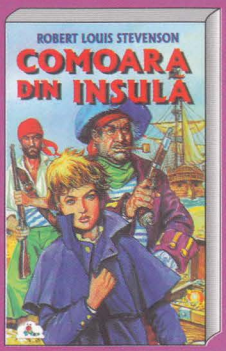

TEDIT

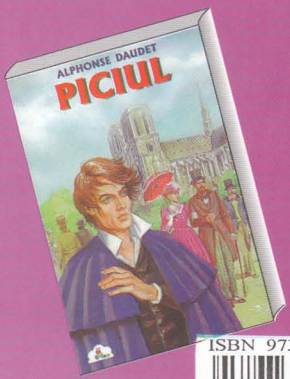

ISBN 973-98515-4-1

9 789739 851541